

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KAMUSAL MEKAN OLARAK KENT
PARKLARININ SOSYAL YAŞAM VE YER
OLUŞTURMA AÇISINDAN ÖNEMİ
İZMİR - KÜLTÜRPARK ÖRNEĞİ

Feride Öykü ÇALLI

Ekim, 2019
İZMİR

**KAMUSAL MEKAN OLARAK KENT
PARKLARININ SOSYAL YAŞAM VE YER
OLUŞTURMA AÇISINDAN ÖNEMİ
İZMİR - KÜLTÜRPARK ÖRNEĞİ**

**Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Kentsel Tasarım Programı**

Feride Öykü ÇALLI

Ekim, 2019

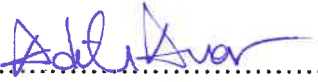
İZMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU

FERİDE ÖYKÜ ÇALLI, tarafından PROF. DR. İPEK ÖZBEK SÖNMEZ yönetiminde hazırlanan "KAMUSAL MEKAN OLARAK KENT PARKLARININ SOSYAL YAŞAM VE YER OLUŞTURMA AÇISINDAN ÖNEMİ – İZMİR KÜLTÜRPARK ÖRNEĞİ" başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İpek ÖZBEK SÖNMEZ

Yönetici

Doç. Dr. Adile ARSLAN AVAR

Jüri Üyesi

Doç. Dr. Feriye ÖZTÜRK

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Kadriye ERTEKİN

Müdür

Fen Bilimleri Enstitüsü

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans ve tez çalışması sürecinde danıştığım her konu ve her adımda sabır ve özveriyle bilgi ve görüşlerini paylaşan, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen çok değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. E. İpek ÖZBEK SÖNMEZ'e, sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Hayatımın her alanında olduğu gibi, yüksek lisans tezimi araştırma ve hazırlama süresince de yardım ve desteğiyle yanımda olarak içinde bulunduğum zorlukları kolaylaştırmaya çabalayan sevgili eşim Arman ÇALLI'ya sonsuz teşekkür ederim.

Bu süreçte ve bilhassa tez çalışmasında koşulsuz desteklerini manen ve fiilen her zaman hissettiğim katkılarıyla da yanımda olan değerli dostlarım ve meslektaşlarım Deniz TEPE ve Didem ÇAĞLASIN'a, çalışmalarım sırasında yardım ve desteği için kardeşim Tanem YAVAŞAL'a sonsuz teşekkür ederim.

Yüksek lisans tezimi hazırlama süresince anlayış ve destekleri ile yanımda olan, İzmir Büyükşehir Belediyesi Coğrafi Bilgi Sistemleri Müdürlüğü'ne ve bilhassa Zeynep ÖZEĞE, Özcan DANIŞMAN, Ezgi ACER ve Suzan GÜNER'e teşekkürlerimi sunarım.

Ve son olarak hayatımın her alanında sevgilerini, maddi ve manevi desteklerini mesafelerden bağımsız olarak hissettiğim canım ailem Nadir YAVAŞAL, Işıl YAVAŞAL, Feride ARSLAN ve Ömer ARSLAN'a ve sevgi ve destekleriyle bana çoğu zaman mesafeleri unutturan ikinci ailem Nağme ÇALLI ve Uçar ÇALLI'ya sonsuz teşekkürler.

Feride Öykü ÇALLI

KAMUSAL MEKAN OLARAK KENT PARKLARININ SOSYAL YAŞAM VE YER OLUŞTURMA AÇISINDAN ÖNEMİ – İZMİR – KÜLTÜRPARK ÖRNEĞİ

ÖZ

Küresel düzeyde gerçekleşen ekonomik, fiziki, sosyal gelişim ve değişimler tarih boyunca kentleri, kentlileri ve kentteki kullanım alışkanlıklarını doğrudan ya da dolaylı yollarla etkilemiştir. Endüstri dönemi ile artan yeşil alan ihtiyacı, içinde bulunulan dönemin fiziki, siyasi, ekonomik ve kültürel dinamiklerine göre modern kentlerde farklı şekillerde mekânsal karşılık bulmuştur. Gittikçe artan nüfus, buna oranla artan yoğun yapılaşma, teknoloji ve sanayileşmenin getirdiği günlük yaşam stresi de paralel olarak artmış ve kamusal açık alanlara duyulan ihtiyaç artmıştır.

Bu çalışma kentsel açık ve yeşil alanların tarihsel süreçte yitirdiği ya da kazandığı anlamları irdelemekte, günümüz kentlerindeki mevcut kentsel açık alan kullanımlarını analiz ederek kullanıcının ihtiyaç, sorun ve eksiklerini analiz ederek gelecek kullanımlarını, geleceğe aktarılabilecek, korunacak değerlerini belirlemeye çalışmaktadır.

Bu amaçla örnek olarak, Kurtuluş Savaşı'nın önemli simgelerinden olan Kültürpark seçilmiştir. Kültürpark, oluşumu itibariyle tarihi bellekte önemli yere sahip bir alandır. Süreç içerisinde küreselleşmenin söz konusu değişimlerine de sahne olmuş ve bu değişimler alana mekânsal olarak ciddi ölçüde yansımıştır. Kurulduğu zamanlardan beri fuar ve park fonksiyonlarıyla var olan Kültürpark, fuar işlevinin alandan çıkarılması ile İzmir kentinde kullanıcılar, kurumlar ve oluşumlar arasında farklı görüş ayrılıklarına sebep olmuştur. Çalışma kapsamında hem Kültürpark'ın mevcut kullanım durumu, mekânsal özellikleri analiz edilmiş, hem de kullanıcı algısını ve kullanıcı tercihlerini değerlendirebilmek için anket uygulaması yapılmıştır. Ayrıca son dönemde Kültürpark'ın dönüştürülmesi ile ilgili yapılan tartışmalar toplumsal aktörlerin görüşleri irdelenerek, farklı aktörler için

Kültürpark'ın ne anlam ifade ettiği ve gelecekte ne şekilde tasvir edildiğinin ortaya konması amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Kent parkı, sosyal yaşam, yer oluşturma, Kültürpark

THE SIGNIFICANCE OF URBAN PARKS AS PUBLIC SPACES IN TERMS OF SOCIAL LIFE AND PLACEMAKING – İZMİR – KÜLTÜRPARK CASE

ABSTRACT

Global changes and developments in terms of economics, physical and social characteristics have always affected cities, citizens and their habits of use throughout the history. The need for the open space which is rapidly increasing ever since the industrial period, has found its' spatial equivalent in different forms according to physical, political, economic and cultural dynamics of the period they are in. The growing population and the densed housing as the consequences of that growth, the stress of daily routine caused by urban pollution, technology and industrialization increased in parallel with the need of the of public open spaces.

This study focuses on the meanings that urban open and green spaces have lost or gained in the historical process, by analyzing the existing urban open space uses in today's cities, by analyzing the needs, problems and deficiencies of the user, and trying to determine the future uses and values to be transferred to the future.

For the purpose that is explained above Kültürpark, one of the most important symbols of the War of Independence was chosen as an example. Kültürpark is an area that has an important place in historical and collective memory. In this process, these changes of globalization have been witnessed and these changes have been reflected to the field in a significant extent. Kültürpark, which has existed with fair and park functions since its establishment, has caused different differences of opinion between users and institutions in Izmir city with the removal of fair function from the area. Within the scope of the study, both the spatial characteristics of Kültürpark's current usage situation were analyzed and a questionnaire was conducted to evaluate user perception and user preferences. In addition, the discussions about the transformation of Kültürpark In addition, the discussions in the recent period about the transformation of Kültürpark, were examined according to

the views of social actors and it is aimed to reveal the meanings of Kültürpark for different actors and how it is described in the future by them.

Keywords: Urban park, social life, placemaking, Kültürpark

İÇİNDEKİLER

Sayfa

YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZ... ..	iv
ABSTRACT.....	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xvi

BÖLÜM BİR - GİRİŞ..... 1

1.1 Amaç.....	1
1.2 Kapsam	2
1.3 Yöntem	3

BÖLÜM İKİ - KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR: KENTSEL KAMUSAL MEKAN KAVRAMI VE KENT PARKLARI 5

2.1 Kamu, Kamusal Alan ve Kamusal Mekan	5
2.1.1 Başarılı Kamusal Mekanlar	9
2.1.2 Kamusal Mekanlar Neden Başarısız Olur?	12
2.2 Kentsel Açık Yeşil Alanların Önemi.....	13
2.2.1 Açık Alan ve Yeşil Alan Kavramları	13
2.2.2 Kentsel Açık ve Yeşil Alanlar	15
2.2.3 Kentsel Yeşil Alan Kademelenmesi	16
2.2.4 Kent Parkları.....	19

BÖLÜM ÜÇ - KENT PARKLARININ KAMUSAL MEKAN OLARAK ÖNEMİ..... 21

3.1 Tarihi Miras ve Bellek Açısından Önemi	21
3.2 Psikolojik Açidan ve Sosyalleşme Alanı Olarak Önemi	22
3.3 Mekansal Olarak Önemi	22
3.3.1 Ekolojik Açidan Önemi	23
3.3.2 Fiziksel ve İşlevsel Açidan Önemi	24
3.4 Ekonomik Olarak Kente Kattığı Değer	24
3.5 Yer Oluşturma Açısından Önemi	25
3.5.1 Yer Oluşturma Kavramı	25
3.5.2 Kent Parklarında Yer Oluşturma	28
3.6 Dünya'dan Kent Parkı Örnekleri.....	30
3.6.1 Münih - İngiliz Bahçesi (Englischer Garten)	30
3.6.2 New York - Central Park	34
3.6.3 Londra - Hyde Park	36
3.6.4 Amsterdam - Vondelpark	39

BÖLÜM DÖRT - KÜLTÜRPARK'IN KAMUSAL MEKAN, SOSYAL YAŞAM VE YER OLUŞTURMA ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ 43

4.1 Kültürpark'ın Kent İçerisindeki Konumu, Çevresel İlişkileri ve İmgesel Özellikleri	43
4.1.1 Kültürpark'ın Kent İçerisindeki Konumu	43
4.1.2 Kültürpark'ın çevresel ilişkileri ve imgesel özellikleri	44
4.2 Tarihsel Gelişim ve Değişim Süreci	49
4.3 Mevcut Kullanım Durumu.....	53
4.3.1 İşlevsel Kullanım Durumu	72
4.3.2 Yükseklik Haritası	77
4.4 Peyzaj Durumu (ağaçlık, su öğeleri, bitkilendirme).....	78
4.5 Sanatsal Öğeler	83
4.6 Flora ve Fauna	88
4.6.1 Bitki Çeşitliliği	88
4.6.2 Hayvan Çeşitliliği	90
4.7 Yaya + Taşıt Kullanımı	98

4.7.1 Yaya Erişilebilirliği	98
4.7.1.1 Yaya Yolu ve Yaya Güzergahları	98
4.7.1.2 Yaya Yoğunluğu	100
4.7.1.3 Yaya Aktivite Analizi	103
4.7.2 Taşıt Erişilebilirliği	111
4.7.2.1 Taşıt Giriş ve Yolları	111
4.7.2.2 Otopark Alanları ve Kapasiteleri	112
4.8 Kültürpark'ın Kullanıcı Analizi	113
4.8.1 Kullanıcı Profili	113
4.8.2 Kullanıcıların İkamet Ettikleri Yer ve İzmir'de Yaşama Süreleri	115
4.8.3 Kullanım Amacı, Aktivite Tercihleri ve Ziyaret Durumu	117
4.8.4 Kullanım Sıklığı, Süresi ve Saatleri	122
4.8.5 Kullanıcı Erişim Tercihi ve Erişim Süresi	125
4.8.6 Kullanıcı Memnuniyeti	125
4.8.7 Sorunlar	130
4.8.7.1 Kullanıcıların Kültürpark'ın En Sevmedikleri Özellikleri	130
4.8.7.2 Kullanıcılar Tarafından Değiştirmek Geliştirmek İstenen Özellikler	132
4.8.8 Kullanıcıların Park Algısı	133
4.8.9 Kullanıcı Farkındalığı	135
4.8.10 Kültürpark Revizyon Proje ile İlgili Kullanıcı Görüşleri	135
4.8.10.1 Beğenilen Özellikler	135
4.8.10.2 Beğenilmeyen Özellikler	136
4.8.10.3 Eksik Bulunan Özellikler	136
4.8.11 Kültürpark'ın Kullanıcı Perspektifinden Mekansal Değerlendirme Ölçütleri Üzerinden Değerlendirilmesi	136
4.8.11.1 Okunabilirlik	136
4.8.11.2 Güvenlik	138
4.8.11.3 Konfor/Kalite	140
4.8.11.4 Beğenme/Çekicilik	142
4.8.11.5 Sosyal Yaşam/Olanaklar	144
4.8.12 Anket Cevaplarının İlişkisel Olarak Değerlendirilmesi	146

BÖLÜM BEŞ - KÜLTÜRPARK'IN GELECEĞİNE İLİŞKİN VİZYON TARTIŞMALARI.....	150
--	------------

BÖLÜM ALTI - DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	170
---	------------

KAYNAKLAR	177
------------------------	------------

EKLER.....	190
-------------------	------------

EK 1: Anket Formu	190
-------------------------	-----

EK 2: Kültürpark Revizyon Projesi.....	194
--	-----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1 Aktivite çeşitleri ve mekanın kalitesi arasındaki ilişki	10
Şekil 2.2 İMYAB açık alan tipolojisi.....	14
Şekil 3.1 Yer oluşturma sürecinin 5 adımı.....	29
Şekil 3.2 İngiliz Bahçesi'nin konumu	31
Şekil 3.3 İngiliz Bahçesinin düzenleme öncesi resmedilişi	32
Şekil 3.4 İngiliz Bahçesinin düzenleme sonrası resmedilişi	32
Şekil 3.5 İngiliz Bahçesi ve çeşitli aktivite alanları	33
Şekil 3.6 Central Park'ın konumu	34
Şekil 3.7 Central Park'ın 1997 senesi, restorasyon öncesi ve sonrası	35
Şekil 3.8 Central Park hava fotoğrafı.....	36
Şekil 3.9 Hyde Park'ın konumu.....	36
Şekil 3.10 1851 yılında Crystal Palace ve Hyde Park.....	37
Şekil 3.11 Hyde Park'da bulunan Speaker's Corner	38
Şekil 3.12 Hyde Park'dan görüntüler	39
Şekil 3.13 Vondel Park'ın konumu	39
Şekil 3.14 1867 yılında Vondelpark (solda), 1885 yılında Vondelpark (sağda).....	40
Şekil 3.15 Vondelpark haritası, 1865 yılı.....	40
Şekil 3.16 Vondelpark'dan görüntüler	41
Şekil 4.1 Konak ilçesi konumu	44
Şekil 4.2 Kültürpark'ın ilçe içerisindeki konumu.....	45
Şekil 4.3 Kevin Lynch'in kent imgesinin 5 temel ögesi.....	45
Şekil 4.4 Kültürpark ve çevresi imge analizi	47
Şekil 4.5 Belediyeye ait tenis kortu.....	54
Şekil 4.6 Açık spor alanları.....	55
Şekil 4.7 Mini futbol sahası	55
Şekil 4.8 Mevcut kullanım haritası	50
Şekil 4.9 Evlendirme salonu	57
Şekil 4.10 İsmet İnönü sanat merkezi	57
Şekil 4.11 Pakistan pavyonu	58

Şekil 4.12 İzmir Sanat binası	58
Şekil 4.13 Rus pavyonu	59
Şekil 4.14 Kültürpark tenis kulübü	59
Şekil 4.15 Kültür sanat dairesi başkanlığı.....	60
Şekil 4.16 Atatürk açık hava tiyatrosu	60
Şekil 4.17 Küçük hayvan polikliniği.....	61
Şekil 4.18 Kübana restaurant	61
Şekil 4.19 Golf gazinosu.....	62
Şekil 4.20 Ada gazinosu.....	62
Şekil 4.21 Göl gazinosu	63
Şekil 4.22 Lunapark	63
Şekil 4.23 Fuar asayiş binası.....	64
Şekil 4.24 Sergi holleri.....	64
Şekil 4.25 Celal Atik spor salonu binası	65
Şekil 4.26 Dağ gazinosu.....	65
Şekil 4.27 Maarif Vekaleti Kültür Pavyonu.....	66
Şekil 4.28 Seramik Eserler bölümü.....	66
Şekil 4.29 Kıymetli eserler bölümü	67
Şekil 4.30 Taş eserler bölümü	67
Şekil 4.31 Paraşüt kulesi	68
Şekil 4.32 Atlas pavyonu	69
Şekil 4.33 Fuar mescidi.....	69
Şekil 4.34 Resim heykel müzesi	70
Şekil 4.35 Mogambo kafe	70
Şekil 4.36 Sosyal projeler dairesi başkanlığı idari binası	71
Şekil 4.37 Kültürpark şube müdürlüğü binası.....	71
Şekil 4.38 9 eylül kapısı günümüzdeki görünümü.....	72
Şekil 4.39 9 eylül kapısı eski görünümü	72
Şekil 4.40 Montrö kapısı günümüzdeki görünümü.....	73
Şekil 4.41 Montrö kapısı eski görünümü	73
Şekil 4.42 Lozan kapısı günümüzdeki görünümü.....	74
Şekil 4.43 Lozan kapısı eski görünümü	74

Şekil 4.44 26 ağustos kapısı	75
Şekil 4.45 Cumhuriyet kapısı	75
Şekil 4.46 Fuar holleri servis kapısı	76
Şekil 4.47 Yükseklik haritası	78
Şekil 4.48 Kültürpark'tan aktif ve pasif yeşil alan örneği	79
Şekil 4.49 Palmiye korusu	79
Şekil 4.50 Kültürpark'ın peyzaj özellikleri	80
Şekil 4.51 Kültürpark gölet	81
Şekil 4.52 Kaskatlı havuz küçük havuz	81
Şekil 4.53 Dairesel havuz	82
Şekil 4.54 Yunuslu havuz	82
Şekil 4.55 Uzun havuz	82
Şekil 4.56 Sanatsal öğeler haritası	83
Şekil 4.57 İzmir Sanat binası önündeki heykellerden birkaçı	84
Şekil 4.58 Kadın heykelleri	84
Şekil 4.59 Atatürk ve İsmet İnönü heykeli	84
Şekil 4.60 Behçet Uz heykeli	85
Şekil 4.61 Halikarnas balıkçısı büstü	85
Şekil 4.62 Nazım Hikmet heykeli	86
Şekil 4.63 Emekçi atlar heykeli	86
Şekil 4.64 İsmet İnönü büstü	87
Şekil 4.65 Nejat Uygur büstü	87
Şekil 4.66 Atkestanesi, Japon eriği ağacı , Manolya ağacı, Güzel gölge ağacı, Duvar sarmaşığı, Defne ağacı, Hurma ağacı, Pittosporum ağaç ve çalı formu	89
Şekil 4.67 Akkuyruksallayan kuşu	91
Şekil 4.68 Kırlangıç, Ev kırlangıcı, Ebabil, Ak mukallit	92
Şekil 4.69 Söğütbülbülü, Benekli sinekkapan, Kızılkuyruk, Kara sinekkapan, Orman çıvgını, Boz çıvgın, Akgerdanlı ötleğen	93
Şekil 4.70 Kara kızkuyruk Kızılgerdan Dağ Kuyruksallayanı Çayır İncirkuşu Çıvgın İspinoz Florya Sığircık Öter ardıç	94

Şekil 4.71 Büyük baştankara Mavi baştankara Alakarga.....	96
Şekil 4.72 Yeşil papağan Çiğdeci	97
Şekil 4.73 Gökdoğan Kerkenez Kukumav İshakkuşu.....	97
Şekil 4.74 Taşıt ve yaya hareketleri	98
Şekil 4.75 Yaya yolları.....	99
Şekil 4.76 Yürüyüş parkuru	100
Şekil 4.77 Kültürpark'ın gün ve zaman dilimi bazında kullanım durumlarının karşılaştırılması	100
Şekil 4.78 Hafta sonu 08:00-13:00 arası aktivitelerin mekansal dağılımı	104
Şekil 4.79 Hafta sonu 16:00-21:00 arası aktivitelerin mekansal dağılımı	106
Şekil 4.80 Hafta içi 08:00-13:00 arası aktivitelerin mekansal dağılımı.....	108
Şekil 4.81 Hafta içi 16:00-21:00 arası aktivitelerin mekansal dağılımı.....	110
Şekil 4.82 Taşıt erişimi ve otoparklar	111
Şekil 4.83 Yaş dağılımı	114
Şekil 4.84 Katılımcıların oturdukları semtlere göre dağılımı	116
Şekil 4.85 Katılımcıların İzmir'de yaşama sürelerine göre dağılımı	117
Şekil 4.86 Kullanıcıların kullanım amaçlarına göre dağılımı	119
Şekil 4.87 Kullanıcıların aktivite tercihleri	121
Şekil 4.88 Kullanıcıların ziyaret durumu	122
Şekil 4.89 Kullanım sıklığı	123
Şekil 4.90 Kullanım süreleri	124
Şekil 4.91 Kullanıcıların kullanım saatleri.....	125
Şekil 4.92 Kullanıcıların Kültürpark'a ulaşım süreleri	126
Şekil 4.93 Kullanıcıların erişim tercihleri.....	127
Şekil 4.94 Kullanıcıların Kültürpark'ı az kullanma nedenleri	128
Şekil 4.95 Kullanıcıların Kültürpark'ın en beğendikleri özellikleri	130
Şekil 4.96 Kullanıcıların Kültürpark'ın hoşnut olmadıkları özellikleri	131
Şekil 4.97 Kullanıcılar tarafından değiştirmek ve geliştirmek istenen özellikler	132

TABLÖLER LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1 Farklı ülkelerdeki kişi başına düşen yeşil alan büyüklükleri	17
Tablo 2.2 URPD yeşil alan normları.....	17
Tablo 4.1 Tarihsel süreçte Kültürpark'ın kent halkı açısından önemi ve kullanım eğilimleri	53
Tablo 4.2 Hafta sonu Kültürpark yoğunluğu	101
Tablo 4.3 Hafta içi Kültürpark yoğunluğu.....	101
Tablo 4.4 Kullanıcıların hafta sonu 08:00-13:00 arası aktivite tercihleri	103
Tablo 4.5 Kullanıcıların hafta sonu 16:00-21:00 arası aktivite tercihleri	105
Tablo 4.4 Kullanıcıların hafta içi 08:00-13:00 arası aktivite tercihleri.....	107
Tablo 4.5 Kullanıcıların hafta içi 16:00-21:00 arası aktivite tercihleri.....	109
Tablo 4.8 Katılımcıların sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri	114
Tablo 4.9 Kullanıcıların oturdukları semtler.....	116
Tablo 4.10 Kullanıcıların İzmir'de yaşam süreleri.....	117
Tablo 4.11 Katılımcıların parkı kullanma amaçları	118
Tablo 4.12 Katılımcıların aktivite tercihleri.....	120
Tablo 4.13 Kullanıcıların ziyaret şekli.....	121
Tablo 4.14 Kullanıcıların kullanım sıklığı.....	122
Tablo 4.15 Kullanıcıların kullanım süresi.....	123
Tablo 4.16 Kültürpark'a ulaşım süreleri.....	125
Tablo 4.17 Kültürpark'a ulaşım tercihleri	127
Tablo 4.18 Kullanıcıların memnuniyeti	129
Tablo 4.19 Genel memnuniyet durumu	129
Tablo 4.20 Kullanıcıların değiştirmek geliştirmek istedikleri özellikler	132
Tablo 4.21 Kullanıcıların parkla ilgili görüşlere katılma sayı ve oranları	133
Tablo 4.22 Kullanıcıların parkla ilgili görüşlere katılmalarının değerlendirilmesi....	134
Tablo 4.23 Kültürpark'ın tarihi ve doğal sit alanı niteliği bilgi düzeyi	135
Tablo 4.24 Kültürpark revizyon proje bilgi düzeyi.....	135
Tablo 4.25 Okunabilirlik.....	137

Tablo 4.26 Güvenlik.....	134
Tablo 4.27 Konfor/kalite	140
Tablo 4.28 Beğenme/çekicilik	142
Tablo 4.29 Sosyal yaşam/olanaklar.....	144
Tablo 4.30 İzmir’de ikamet etme süresi ve ziyaret sıklığı arasındaki ilişki ki kare testi	146
Tablo 4.31 İzmir’de ikamet etme süresi ve ziyaret sıklığı arasındaki ilişki durumu	146
Tablo 4.32 İzmir’de ikamet etme süresi ve ziyaret süresi arasındaki ilişki ki kare testi	147
Tablo 4.33 İzmir’de ikamet etme süresi ve ziyaret süresi arasındaki ilişki durumu	147
Tablo 4.34 İzmir’de yaşama süresi ve sit kararının bilinmesi ilişki ki kare testi.....	148
Tablo 4.35 İzmir’de yaşama süresi ve sit kararının bilinmesi ilişki durumu	148
Tablo 4.36 Oturulan semt ve Kültürpark’ta geçirilen vakit arasındaki ve ilişki durumu	149
Tablo 5.1 Kültürpark'ın koruma ve planlama sürecine dahil olan toplumsal aktörler	151

BÖLÜM BİR

GİRİŞ

Küreselleşme süreçlerinde, yoğun göç ve hızlı kentleşme gibi sorunlarla kentsel alanların yoğunluğu ve günlük yaşam stresleri giderek artmakta, kentler sermayenin gereksinimleri doğrultusunda yeniden şekillenmektedir. Bu hızlı değişimi yaşayan kentlinin ve değişime sahne olan kentsel mekanın içinde bazı kaçış noktaları bulunur. Bu kaçış noktalarından birisi kentsel açık yeşil alanlardır. Kentsel peyzajın en önemli elemanlarından biri olan kentsel yeşil alanların, sosyal ve psikolojik faydaları haricinde, ekolojik, ekonomik, biyolojik, teknik ve yapısal olarak kent hayatına çeşitli katkılar sağlarlar ve bunların yanı sıra, çok çeşitli rekreasyonel aktivitelere de olanak sağlarlar (Bingöl, 2006 ve Woolley, 2003).

Kentsel açık alanlar, toplumdan her bireyin kullanımına açıktır, kullanıcıların fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılamaları açısından önem taşıdığı gibi, yerel halkın bütünleşmesini, iletişimde bulunmasını da sağlamaları nedeniyle sosyal ve kültürel açıdan da oldukça önemlidir. Bu sebeplerle kentsel açık ve yeşil alanlar içerisinde önemli bileşenlerden olan parklar; şehrin yoğunluğundan kaçmak isteyen kentliler için, aileleri, arkadaşları ile nitelikli vakit geçirme amacıyla dinlenmeye, hareket etmeye, sosyalleşmeye olanak sağladıklarından öne çıkmaktadırlar.

Kent parkları tarihsel süreç içerisinde dünya ve ülkemiz pratiklerinde de deneyimlendiği gibi bir çok kentin odak noktası olmuşlardır. Bu süreçte parklar, bulunduğu kentin dinamiklerinden de etkilenmişler ve bu etkileşimin sonucu olarak değişen fiziki mekan ve toplumsal pratikler, sosyal mekan ve sosyal yaşam pratiklerinde de değişime sebep olmuştur.

1.1 Amaç

Çalışmanın amacı, kent parklarının sosyal yaşam ve yer oluşturma bağlamında ‘kamusal açık ve yeşil alan olarak’ rollerini irdelemek, kentsel ve kamusal yaşam düzenine nasıl dahil olduğunu araştırmaktır. Bu kapsamda örnek olarak İzmir ilinin, merkez Konak ilçesinde yer alan Kültürpark seçilmiştir.

Kent merkezindeki tek ‘nefes alma noktası’ olan Kültürpark, bünyesindeki fuar işlevinin yanı sıra yıllarca kentlinin açık yeşil alan ihtiyacını karşılamaya da hizmet etmiştir. Fuar fonksiyonun büyük bir kısmının taşınması ile kentin sayılı açık yeşil alanlarından olan Kültürpark’ın söz konusu süreç sonrası ne gibi değişim ve dönüşümlere gideceği birçok araştırma, tartışma, öneri ve projeye konu olmuştur.

Çalışma kapsamında Kültürpark’ın öncelikle bir kamusal mekan olarak, oluşum sürecinin, geçmişten günümüze geçirdiği değişimlerin, kentlinin kullanım alışkanlıklarının, Kültürpark ve geleceği ile ilgili görüşlerinin irdelenmesi, amaçlanmaktadır. Buna ek olarak farklı toplumsal aktörlerin görüşleri medya haberleri kapsamında irdelenecek ve Kültürpark’ın geleceğine ilişkin vizyon tartışmaları sunulacaktır.

1.2 Kapsam

Bu  alı ma altı ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümü olan birinci bölümde çalışmanın amacı, kapsamı ve çalışmada kullanılan yöntemler açıklanmıştır.

 kinci bölümde, çalışmanın kavramsal temelleri olan kamusal mekan ve kentsel açık yeşil alan tanımları literatür araştırmaları ile açıklanmıştır. Bu kapsamda öncelikle kamu, kamusal alan ve kamusal mekan kavramları açıklanarak başarılı sayılan kamusal mekanların özellikleri, daha sonra kamusal mekanların önemli bir alt ögesi olan kentsel açık ve yeşil alanların tanımı, kentsel yeşil alan kademelenmesi ve bu kademelenmede yeri olan kent parkları değerlendirilmiştir.

   nc  bölümde ise, kamusal mekan olarak kent parklarının tarihi miras ve bellek açısından, sosyalleşme alanı, mekansal, ekonomik olarak ve yer oluşturma açısından önemi literatür kapsamında açıklanmış ve dünyadan kent parkı örneklerine yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde, çalışma alanı olarak seçilen Kültürpark’ın öncelikle kent içindeki konumu, çevresel ilişkileri ve imgesel özellikleri ile tarihsel süreçte oluşumu ve geçirdiği değişimler irdelenmiştir. Söz konusu alanda mevcut kullanım durumunu

analiz edebilmek için, arazi kullanım durumu, bina kat adetleri, işlevsel analiz, peyzaj özellikleri, yaya ve taşıt erişilebilirliği ve kullanıcı analizi yapılmıştır.

Beşinci bölümde ise Kültürpark'ın dördüncü bölümde değerlendirilen değişim süreçlerine ilişkin ilgili kurum, kuruluş, dernek gibi oluşumların görüş ve önerilerini bildirerek dahil olan kurum, kuruluş, dernek gibi oluşumların görüş ve önerileri medyaya yansıyan haberler kapsamında incelenerek toplumsal aktörler belirlenmiş, tarafların Kültürpark'ın geleceğine ilişkin görüşleri irdelenmiştir.

Altıncı ve son bölüm araştırma ve analizlerin sonuçlarından elde edilen bulguların değerlendirmelerinden oluşmaktadır. Kültürpark'ın yeniden tasarlanma sürecinde kullanıcıların ve toplumsal aktörlerin beklentileri, beyan ettikleri sorunlar ve gelecek öngörülerinin ne ölçüde örtüştüğü tartışılacaktır.

1.3 Yöntem

Çalışma kapsamında, kent parklarının kamusal mekan olarak sosyal yaşam ve yer oluşturma açısından önemini kavramak ve örnek alan çalışmasına temel oluşturmak amacıyla literatür araştırması yapılmıştır. Literatür araştırması kapsamında öncelikli olarak kamusal mekan kavramının temelini oluşturan; kamu, kamusal ve kamusal alan kavramları bağlamında irdelenmiş daha sonra tez çalışmasına konu olan kent parkları kentsel açık ve yeşil alanlar üzerinden tanımlanmaya çalışılmıştır. Ek olarak kent içi sosyalleşme alanları olan kent parklarının kamusal mekan olarak üstlendiği rolleri daha iyi anlayabilmek için; tarihi miras ve bellek ve yer oluşturma açısından, mekansal, ekonomik, ekolojik ve psikolojik vb. açılardan kattığı değerler bağlamında inceleme yapılmış, Dünya'dan başarılı kent parkı örnekleri irdelenmiştir.

Örnek çalışma alanı olarak seçilen Kültürpark, öncelikle konumu ve tarihsel süreçteki oluşum ve gelişimi, imgesel ve mekansal özellikleri ve mevcut kullanım durumu açısından incelenmiştir. Mekansal özellikleri ve mevcut kullanım durumlarını değerlendirebilmek için alan özelinde farklı analizler yapılmış ve farklı değerlendirme yöntemleri kullanılmıştır. Bu kapsamda yaya sayımı, fotoğraflama, gözlem yöntemleriyle, söz konusu alanda kullanım tercihleri ve yoğunluğunu

belirlemek için aktivite analizleri yapılmış, kullanıcı profili, memnuniyeti ve görüşlerini tespit edebilmek için ise anket çalışması yapılmıştır.

Anket çalışması kapsamında hazırlanan anket formu, kullancının profilini ve kullanım alışkanlıklarını belirlemek, Kültürpark'ın mevcut durumu ile ilgili görüş ve memnuniyetlerini tespit etmek ve kullancının genel park algılarını ölçmek amacıyla hazırlanmıştır (EK-1).

Anket uygulaması aşamasında, kullancının yer ile bağının ölçülebilmesi nedeniyle yalnızca İzmir'de ikamet eden kullancılardan seçilmiş, toplamda 111 kullanıcı ile anket yapılmıştır. Örneklem büyüklüğünün tüm kent sakinlerinin kullandığı böylesi bir alan için yeterli olmayabileceği hususunda daha fazla kullanıcıya ulaşmada zaman kısıtlayıcı bir etmen olmuştur. Söz konusu imkanlar dahilinde çalışma alanında erişilebilen kullancının büyük bir çoğunluğu anket katılımına gönüllü olmuştur; anketlerin bir kısmı da alanda karşılaşılamayan kullancılara da ulaşabilmek amacıyla internet üzerinden paylaşılarak (anket formu değiştirilmeden) yapılmıştır. Daha fazla kullanıcıya ulaşarak her kesimin ankete katılması amaçlanmış olsa da anket süreci gönüllü katılım esasına dayalı olduğundan katılımcı profili eşit dağılım göstermemiştir ( rneğin, lisans ve ya lisansüstü mezunu kullanıcı profilinin beklenenden yüksek olması gibi). Anket verileri bilgisayar ortamına aktarılmış ve verilerin analizi için IBM SPSS Statistics 20.0 programının deneme sürümü kullanılmıştır.

BÖLÜM İKİ

KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR: KAMUSAL MEKAN KAVRAMI VE KENT PARKLARI

Kamusal mekan kavramını tanımlayabilmek için öncelikle kökenindeki kamu, kamusal, kamusal alan ve kamusal mekan gibi kavramlara kısaca değinilecek, kamusal mekan olan kent parkları tanımlanacak ve parklar sistemindeki kademelenmesine değinilecektir.

2.1 Kamu, Kamusal Alan ve Kamusal Mekan

Kamu ve kamusal kelimesi farklı bağlamlarda farklı kullanımlara sahip kavramlardır. Türk Dil Kurumu (TDK) kamu kavramını, “halk hizmeti gören devlet organlarının tümü”, “bir ülkedeki halkın bütünü, halk, amme” ve “hep, bütün” olarak tanımlarken, kamusal kavramını, “kamu ile ilgili olan” şeklinde tanımlanmıştır. TDK’nın kamusal alan için yaptığı tanım; “Kamuya ait, kamu ile ilgili işlerin yapıldığı yer” şeklindedir.

Kamusal alan kavramı farklı düşünürler tarafından farklı yaklaşımlar ve farklı dönemlerin siyasi dinamikleri bağlamında kavramsallaştırılmıştır. Habermas’a (2004) göre, kamusal alan kavramı, toplumdaki her bireyin erişebildiği bir alan olmakla birlikte; toplumda yer alan özel bireylerin kamusal bir kitle oluşturarak her bir araya gelme durumunda da kamusal alan varlık bulmaktadır (Biçer, 2017). Kamusal alandaki iletişim kanalları, gazete, dergi, radyo ve televizyon gibi araçlardır (Habermas, 2004).

Arendt ise kamusal alanı, bireylerin plansız bir şekilde ortak sorunlar ile ilgili olarak bir araya geldikleri yer olarak tanımlamakta ayrıca ‘insan olma’ koşulunu kamusal alanda var olma ile ilişkilendirmektedir (Biçer, 2017).

Habermas ve Arendt’ten farklı olarak kamusal alan kavramını narsistlik ve rehabet kavramları üzerinden tanımlayan Sennett’e (1996) göre ise tarihsel süreç içinde evrilen ve şekillenen kamusal alanda; geç modern dönem dinamikleri

bağlamında özel ve kamusal olan birbirine karışmakta ve bu sebeple kamusal alanlar ölü alanlara dönüşmektedir.

Habermas, Arendt ve Sennett kamusal alan kavramını özel alan bağlamında farklı dönemlerde farklı koşullarda kavramsallaştırırsa da, üçünün de kamusal alan ile ilgili kesiştikleri noktalar: temel olarak bireylerin toplumu ilgilendiren ortak meseleler ile ilgili sözünü söyleyebilmek ve diğer bireylerle iletişime geçebildiği için ‘kendini inşa etme’ alanına dönüşmesi, toplumda farklı etnik kökene sahip kişilerin kendi aralarında ilişki kurmalarına olanak sağlaması nedeniyle simgesel bir alan olması, politikanın meşruiyet kazandığı yer olması, kamusal sorunların politik sahnede görünür kılınmasıdır (Biçer, 2017).

Kamusal alan (public sphere) ve kamusal mekan (public space) kavramlarının batı literatüründe farklı anlamlar içerdiği görülür ancak iki kavram sıklıkla birbiriyle karıştırılmaktadır. Türk dilinde mekan ve alan birbirleri yerine kullanılabilir olmasına karşın mekan kavramı alana göre daha soyut bir kavramdır. Kamusal alan ve kamusal mekan kavramlarının karıştırılma potansiyeli bu iki kavramı birbirinden bağımsız düşünmemek gerektiğini gösterir ki; kamusal mekanda gerçekleşen eylemlerin kamusal alanda ideolojik olarak karşılığının olması gerektiği gibi kamusal mekanda gerçekleşen her eylem de sonrasında kamusal alandaki ideolojileri, söylemleri etkileyebilmektedir (Bıyık, 2012; Akyol, Çiğdem ve Düzenli, 2017).

‘Kamusal’ı kavramsallaştırmada sosyal ve mekansal bilimler perspektifinde önemli farklılıklar görülmektedir ve Iveson bu noktada yaklaşımları *yöntemsel* ve *topografik* olarak ifade etmektedir. Topografik yaklaşımda “kamusal” kavramı mekansal olarak, bir kentin haritasında “kamusal mekan” olarak işaretlenebilecek “belirli bir yer” olarak tanımlanırken; yöntemsel yaklaşım kamusal kavramını, “toplulu eylem ve tartışma” amaçlı kullanılan “herhangi bir yer” olarak tanımlamakta ve bu daha çok “kamusal alan” anlamına gelmektedir (Iveson’dan aktaran Kahraman ve Türkoğlu, 2017, s.141).

Ben ve Gaus (1983), kamusal ve özel kavramlarını tanımlamada 3 kriter belirlemiştir. Bunlar; ‘aktör’, ‘fayda’ ve ‘erişilebilirlik’ kriterleridir. Kamusal mekanın kendisinin, o mekan ile ilgili her kaynak ve mekanda gerçekleşen her faaliyetin, toplumun herkese açık olması ‘erişilebilir’ kamusal mekanın özelliğidir. Kamusal mekan kavramı, ‘aktör’ kriterine göre, kamu kurumları tarafından kamu adına üretilip denetlenen ve toplumdaki her birey tarafından kullanılan mekanı ifade eder. ‘Fayda’ kriteri bağlamında kamusal mekan kavramı ise toplum yararına sunulan ve bu yararı toplumun her kesimine yansıtması beklenen mekandır.

Benn ve Gaus (1983) ideal kamusal mekanı tanımlarken, Akkar (2012), ‘kentsel mekan’ kavramında ideal olandan çok, farklı derece ve düzeyde kamusalılık ve özellik söz konusu olduğunu belirtmektedir. Kentsel mekanda, askeri alanlar, devlet binaları gibi herkese açık olmayan kamusal alanlar bulunabildiği gibi; özel mekan olduğu halde topluma fayda sağlaması sebebiyle, müze, galeri ve bazı parklar gibi halkın kullanımına açılmış alanlar da bulunmaktadır ve bundan yola çıkarak kentsel mekanda, kamusal ve özel alanın zıt ilişkiden ziyade, kamusaldan özele ‘sürekliliğin’ olduğu bir ilişki içerisinde olduğunu söylemek mümkündür (Akkar, 2012). Kamusaldan özele olan bu sürekliliğin kabulü ile farklı düzeydeki kamusalılık durumlarını üç ölçüt ile tanımlamak mümkündür. Bu üç ölçüte göre kamusal alanın “kamusalılığı”: alanın ve bu alanın sahip olduğu olanakların, alanda gerçekleşen faaliyet ve bilgilerin toplumdaki her bireye ne kadar açık ve erişilebilir olduğu; kamusal alanın, kamu tarafından kullanım durumu, yetkili kamu kurumları tarafından ne kadar denetlenip, yönetildiği ve kamusal alanın kamu yararına ne kadar hizmet ettiği ile ilgilidir (Akkar, 2005).

Akkar (2012), farklı türdeki kamusal alanları üç gruba ayırmıştır: Açık kamusal alanlar, belirli kişi ya da kurumlara özel olarak tahsis edilen alanlar dışında, otoyol, otopark, sokak, cadde, bulvar, meydan, park gibi kentte yer alan ve kıyı boyunca uzanan kumsal, orman, göl ve akarsular gibi kent dışındaki alanları kapsamaktadır; Kapalı kamusal alanlar, kamu binaları, toplum sağlığını ilgilendiren binalar, dini binalar kültürel amaçlı kullanılan binaları, toplu taşıma hizmetinin sunulduğu alanları içerir; ‘çarpık kamusal alanlar’ olarak da adlandırılan Açık ya da kapalı yarı kamusal

alanlar ise, üniversite kampüsleri, alışveriş merkezleri, spor tesisleri, lokanta, sinema vb. kullanımları içermektedir.

Ortak olarak kabul edilmiş bir kamusal mekan tanımından söz edilememekle birlikte, kamusal mekan kavramı birçok araştırmacı ve düşünür tarafından farklı bakış açılarından farklı bağlamlarda tanımlanmıştır.

Akkar (2005), Gove, Makins ve Crowther'ın açıklamalarından yola çıkarak, kamusal mekanı, kamusal otorite tarafından sunulan, toplumun her bireyini ilgilendiren, hepsine açık ve hepsi tarafından erişilebilir bir alan olarak tanımlamaktadır.

Moughtin (2003), kamusal mekanları, kentteki farklı kullanımları birbiri ile ilişkilendiren ve birbirine bağlayan, yerel kullanıcının kent yaşamında rutin gereksinimlerini karşılayan alanlar olarak tanımlamıştır.

Kamusal mekanlar, farklı sosyo-ekonomik grupta, farklı din, etnik köken, yaş ve cinsiyete sahip bireyleri bir araya getirerek bireyin kendini ve toplumdaki bireylerin farklılığını fark etmesine ve yaşadığı çevreyi deneyimlemesine olanak sağlaması ile toplumu birleştiren ve kaynaştıran sosyal bir platformdur (Carr, Francis, Rivlin, Stone, 1992 ve Lynch, 1992 ve Madanipour, 1995). Söz konusu etkileşimin sağlanması ve bireylerin kendileri ve çevreleri adına ulaştığı farkındalık kişilerin değişken küresel dinamiklere uyum sağlamasını sağlar ve “kişisel devamlılık hissi” ni geliştirir (Akkar, 2012; Carr ve diğer., 1992; Lynch, 1992).

Carr (1992), kamusal mekanı “ortak yaşam dramalarının ortaya çıktığı sahne” olarak tanımlarken; Madanipour (1999) kamusal mekanı, şehir ve kırsal alandaki herkesin fiziksel olarak erişebileceği, yabancılar ve vatandaşların ise bir kaç kısıtlamayla girebileceği alanlar olarak tanımlamıştır.

Walzer'a göre ise kamusal yaşamımızı, toplumsal kültürümüzü ve güncel söylemlerimizi biçimlendirip karakterize eden kamusal mekanlar, yabancılarla,

akrabalarımız olmayan, arkadaşlarımız veya iş arkadaşlarımız olmayan kişilerle paylaştığımız; politika, din, ticaret ve spor yaptığımız, barış içerisinde bir arada yaşadığımız alandır (Woolley, 2003).

Shonfield, kamusal mekana daha genel bir perspektiften bakarak, “insanların işte veya evde olmadıklarında kullandıkları herhangi bir yer” olarak tanımlamaktadır (Akıncı, 2010).

İnsanların güçlü topluluklar inşa eden kamusal alanlar yaratmalarına ve sürdürmelerine yardım etmeye adanmış ve kar amacı gütmeyen bir organizasyon olan Kamusal Alanlar Projesi (ing. Project for public spaces, [PPS]), kamusal mekanları, kutlamaların yapıldığı, sosyal ve ekonomik etkileşimlerin gerçekleştiği, tanıdıkların birbiri ile karşılaştığı, kültürlerin kaynaştığı yerler olarak nitelendirmektedir (PPS, b.t.).

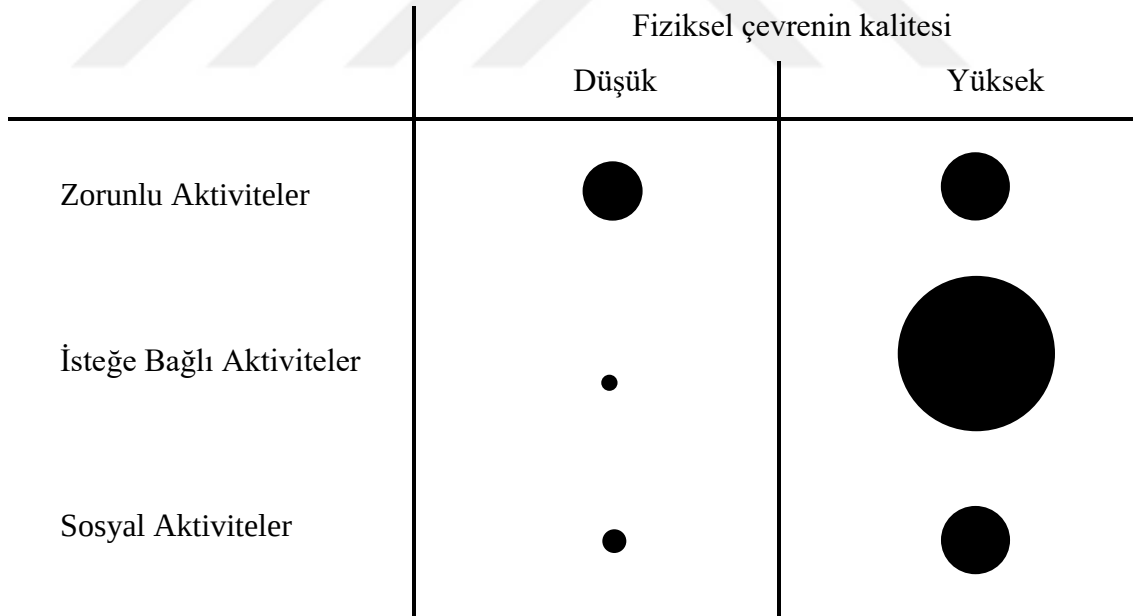
2.1.1 Başarılı Kamusal Mekanlar

Başarılı kamusal mekanların karakteristik özellikleri bir çok kez ve bir çok araştırmacı tarafından incelenmiştir. Bu kısımda bir mekanı başarılı kılan özellikler bağlamında bir inceleme yapılacak ve kamusal mekanlar için genel kriterler belirlenmeye çalışılacaktır.

En temel düzeyde bakılacak olursa, bireylerin temel gereksinimlerini karşılamayan yerler başarılı mekan olarak kabul edilemez ancak bu gereksinimleri fazlasıyla karşılayan kamusal mekanlar dinlenmek, eğlenmek, diğer insanlarla birlikte olmak ya da yalnızca çevreyi gözlemlemek için her zaman insanlar tarafından kullanılacaktır. Bu sebeple başarılı kamusal mekanların kullanıcının ihtiyaçlarına ne ölçüde cevap verebildiği, kullanım sebepleri ve mekanın kalitesi, alanın kullanım sıklığını, süresini ve kullanım çeşitliliğini etkilemektedir.

Gehl (2011), canlı ve güvenli kamusal mekanlar kurgulamanın anahtarının yaya trafiği ve yaya faaliyetleri olduğunu belirtmiş ve bu nedenle kamusal mekandaki aktiviteyi zorunlu, isteğe bağlı ve sosyal aktiviteler olmak üzere 3 gruba ayırmıştır

(Şekil 2.1). Zorunlu aktiviteler, kişilerin günlük rutinde yapması gereken, işe/okula gitmek, otobüs beklemek gibi fiziki çevrenin kalitesine bağlı olmayan aktiviteler iken; İsteğe Bağlı Aktiviteler, gezinmek, hava almak için kısa bir yürüyüşe çıkmak, oturmak, güneşlenmek gibi, kişilerin iklim, çevre, mekan gibi koşulların cazip ve ilgi çekici olduğu durumlarda gerçekleşen aktivitelerdir ve bu nedenle mekânsal kalite ile doğrudan ilişkilidir. Sosyal aktiviteler ise, zorunlu ve isteğe bağlı gerçekleşen aktivitelerin özelliklerine ve uzunluğuna bağlıdır çünkü bu aktiviteler, çocukların oynaması, çevreyi ve o çevredeki insanları izleme, sohbet etme ve pasif katılımlar gibi, kişilerin aynı alanda bulunmaları halinde gerçekleşir (PPS, 2008). Gehl'e (2011) göre, Fiziksel çevre kalitesinden en çok etkilenen, isteğe bağlı aktiviteler ve sosyal aktivitelerdir ve bu nedenle şehrin kalitesi ile bağlantılıdır. Kentin düşük kaliteli bölgelerinde kişiler yalnızca zorunlu aktiviteleri gerçekleştirebilirlerken, kalitenin yüksek olduğu mekanlarda sadece zorunlu aktiviteleri değil sosyal ve isteğe bağlı aktivitelerde de bulunabilir ve daha uzun süre vakit geçirebilirler çünkü bu zorunluluk değil keyif alma durumuna dönüşmektedir.

Şekil 2.1 Aktivite çeşitleri ve mekanın kalitesi arasındaki ilişki (Gehl, 2011)

Gehl'e benzer şekilde Carr ve arkadaşları (1992), kamusal mekan kullanımlarının önceden planlanmış bir eylemin sonucu olabildiği gibi tesadüfi de olabileceğini belirtmektedir ve buna örnek olarak, bir yürüyüş rotası üzerindeki meydana durmak ya da ulaşılacak istenen yere giden rotada kestirme olarak meydana

geçmek verilebilmektedir. Şans eseri gerçekleşen bu tarz keşifler vakit geçirmeye degecek mekanları ortaya çıkarıp, yeni kullanımlara olanak sağlayabildiği gibi bunun tam tersi şekilde, davetkar ya da güvenilir görünmeyen mekanlar da olası kullanıcıları uzaklaştırabilmekte ya da kaçınılması gereken bir mekandan hoş olmayan anılar bırakabilmektedir (Carr ve diğer., 1992).

PPS (b.t.), dünya genelindeki kamusal mekanları incelerken başarılı sayılabilecek olanların genellikle “erişilebilirlik, aktivite, konfor ve imaj, sosyalleşebilirlik” olarak belirlenen dört niteliği paylaştığını ortaya çıkarmıştır. PPS (b.t.), *erişilebilirlik* bağlamında bir mekanı hem fiziksel hem de görsel olarak çevresiyle ve çevresiyle olan bağlantıları ile değerlendirmenin mümkün olduğunu belirtir çünkü başarılı bir kamusal mekanın kendisine ve bünyesinde barındırdıklarına erişimi kolay olmalı, uzak ve yakından ‘görülebilir’ olmalıdır buna bağlı olarak mekanların ‘kenarları’ da önemlidir. Örneğin, mağaza ve kafelerle dolu bir sokakta yürümek, yol boyu duvar ya da boş olan bir alanda yürümekten genellikle daha çekici ve güvenlidir. Bir mekanın, kamusal mekan olarak başarısını değerlendirirken ise, güvenlik, temizlik, ve oturma birimlerinin varlığı *konfor ve imaj* bağlamında ipuçları vermektedir (PPS, b.t.) Mekanın kullanıcıya iyi bir ilk izlenim sağlaması, yeterli oturma birimleri olması ve oturma anlamında kullanıcılara özgürlük sağlaması, bakımlı olması, alanın güvende hissettirmesi ve araçların yaya kullanımından üstün olmaması konfor ve imaj hususunda değerlendirmeye alınması gereken kavramlardır. PPS (b.t.)’e göre *aktiviteler*, bir mekanı özel ve özgün kılan, mekanı ilk etapta ziyaret etmeyi ve bu ziyaretlerin sürekli olmasını sağlayan temel yapıtaşlarıdır ve dolayısıyla yapılacak herhangi bir aktivite olmadığında mekanlar boş ve kullanılmayan alanlara dönüşürler, bu da ‘orada’ bir şeylerin değişmesi gerektiğine dair net bir ipucu vermektedir. Aktivitelerin çeşitli olması, mekanın gün boyu farklı yaş ve kesimden insanlar tarafından farklı zamanlarda kullanılabilmesine olanak sağlamaktadır. *Sosyalleşebilirlik* ise mekan için başarması zor bir kriterdir ancak bir kere sağlandığı takdirde ‘o yere’ ait olma ve bağlılık hissini geliştirmektedir çünkü insanlar arkadaşları ile buluştukları, tanıdıkları ile karşılaştıkları ve yabancı kişilerle etkileşimde bulunma konusunda tedirgin olmadıkları bir topluluğa ve dolayısıyla da

bunu sağlayan sosyal aktiviteleri gerçekleştirmeye olanak sağlayan ‘yer’e kendilerini ait hissederler (PPS, b.t.).

2.1.2 Kamusal Mekanlar Neden Başarısız Olur?

PPS’e göre (2009), kamusal mekanın başarısız olma nedenleri;

- Oturma alanlarının eksikliği;
- Toplanma alanlarının eksikliği
- Zayıf girişler ve görsel olarak erişilemeyen alanlar
- İşlevsel olmayan elemanlar
- İnsanların gitmek istedikleri yere gitmeyen yollar
- Mekandaki araç stnlğ
- Bir yerin kenarlarındaki boş duvarlar ve l alanlar
- Elverişsiz yerleştirilmiş toplu taşım duraklarıdır.

Oturma alanlarının olmaması haricinde, oturma birimlerinin iyi konuşlandırılması da aynı oranda önemli bir konudur (PPS, 2009). rnek olarak, güneşte veya gölgede oturma birimlerinin olması o yerin iklim ve konumuna bağlı olarak da kullanımını fazlasıyla etkilemektedir. Toplanma alanları, oyun alanları gibi bireylerin talep ettiği ya da ihtiyaç duyduğu veya çeşitli öğelerin birleşerek toplanma noktasına dönüştüğü yerleri içermektedir. Mekanların girişleri davetkar olmalı ve görünürlüğü ile kullanıcıların dikkatini çekmelidir. Kamusal mekanlardaki elemanlar etraflarında gerçekleşen aktiviteleri teşvik eder nitelikte olmalıdır, bu kimi zaman sadece görsel bir öğe de olabilmektedir. Hiçbir yere varmayan patikalar kullanışsız bulunmaktadır ve bir mekanın etrafındaki alan da söz konusu mekanın tasarımı ve yönetimi kadar önemlidir. Ana caddeler, otoyollar gibi karşıdan karşıya geçerken korku duyulacak yerler olmamalı, karşıdan karşıya geçme kolay ve konforlu bir aktivite olmalıdır. Kalabalık ve aktif olarak kullanılan bir mekanda bulunan transit durakları bulunduğu mekanı iyileştirmekle kalmaz aynı zamanda transit kullanımını da arttırmaktadır.

2.2 Kentsel Açık Yeşil Alanların Önemi

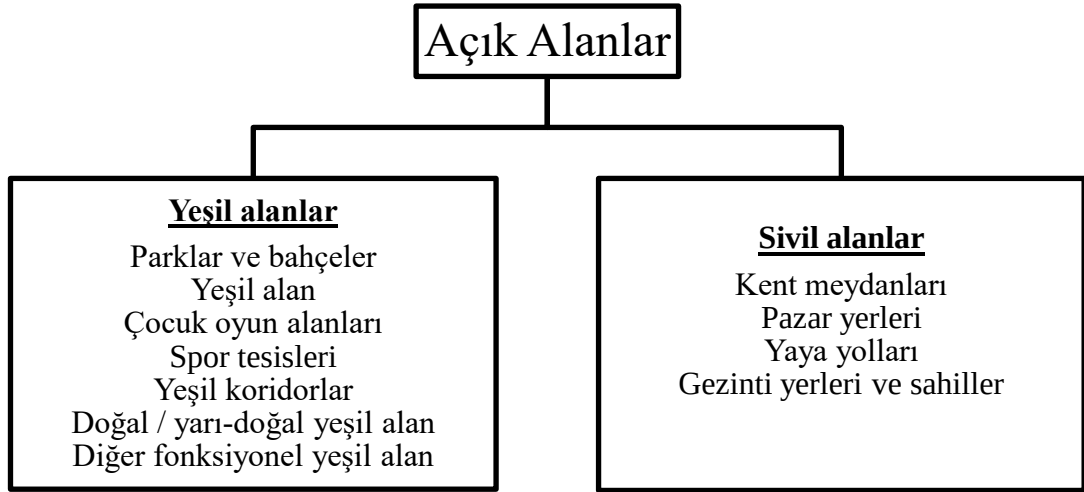
Kentsel açık ve yeşil alanlar tanımlanırken öncelikle açık alan ve yeşil alan kavramlarına değinmek daha anlamlı olacaktır. Bu kapsamda önce açık alan ve yeşil alan kavramları tanımlanacak, kentsel açık ve yeşil alanlar irdelenecek, kent içindeki yeşil alan kademelenmesi yapılacak ve son olarak kent parklarına değinilecektir.

2.2.1 Açık Alan ve Yeşil Alan Kavramları

Geçmişten günümüze kadar çeşitli yazar ve düşünürler, bu iki kavramı birçok farklı şekilde tanımlamışlardır. Gold açık alanı, arabalar veya binalar tarafından kapsanmayan bir kentsel alanda toprak ve su veya kentsel bir alanda gelişmemiş herhangi bir arazi olarak tanımlarken, Tankel açık alanların yalnızca toprak ve sudan ibaret olmadığını aynı zamanda arazinin üzerindeki ‘yer’ ve ışığı da kapsayan alanlar olarak tanımlar ve Cranz ise kentin parka, parkın kente akabileceği kadar geçirgen olabilen çok geniş alanlar olarak nitelendirmektedir (Gold, Tankel ve Cranz’dan aktaran Woolley, 2003).

Gehl (2011) ise biraz daha farklı şekilde açık alanları, kullanıcı perspektifinden bakarak, farklı aktivite türlerine (zorunlu, tercihe bağlı ve sosyal aktiviteler) olanak sağlayan alanlar olarak tanımlamaktadır.

İskoç Merkezi Yönetim Araştırma Birimi (İMYAB) açık alanları; ‘topluluklara doğrudan veya dolaylı şekilde, çevresel, sosyal ve ekonomik faydalar sağlayacak ya da sağlama potansiyeli olan köy, kasaba veya şehir sınırları dahilindeki inşa edilmemiş herhangi bir arazi’ şeklinde tanımlamış ve açık alanların kategorizasyonu için daha önce mevcut olmayan bir tipoloji sunmuştur (Şekil 2.2), (Akıncı, 2010).

Şekil 2.2 İMYAB açık alan tipolojisi (Akıncı, 2010)

İMYAB'ın oluşturduğu tipolojiye göre açık alanların yeşil ve sivil alanlar olmak üzere 2 alt kümesi vardır. Bu kategoriye göre yeşil alanlar, park ve bahçeler, çocuk oyun alanları, spor tesisleri, yeşil koridorlar, doğal / yarı-doğal yeşil alan ve diğer fonksiyonel yeşil alanlar olarak; sivil alanlar, kent meydanları, pazar yerleri, yaya yolları, gezinti alanları ve sahiller olarak gruplanmıştır.

Yeşil alanlar, kentsel alanlardaki herhangi bir bitkilendirilmiş alan ve/veya yapı, su ögesi ya da jeolojik biçimlerden oluşan bir açık alan alt kümesi olarak tanımlanırken; sivil alanları ise, kent meydanlarından, pazar alanlarından ve sivil bir işleve sahip diğer asfalt veya sert peyzaj alanlarından oluşan alan olarak tanımlamaktadır (Akıncı, 2010).

Avrupa Konseyi, açık alanları ve önemini kentsel mirasın önemli bir parçası, bir kentin mimari ve estetik formunda güçlü bir unsur, olarak tanımlamakta, eğitimde önemli bir role sahip olduklarını, ekolojik olarak önem teşkil ettiklerini, sosyal etkileşim ve toplumun gelişimini destekleme açısından önemli olduklarını ve ekonomik amaç ve faaliyetleri desteklemekte, özellikle Avrupa'nın kentsel alanlarının yoksul kesimlerindeki içsel gerilim ve çatışmayı azaltmaya yardımcı olduklarını; bir topluluğun eğlence ve boş zaman ihtiyaçlarını karşılamada önemli bir role sahip olduklarını ve çevresel gelişim açısından ekonomik bir değere sahip olduklarını belirtmektedir (Aktaran Woolley, 2003).

Yeşil alanlar, 30113 sayılı Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde “Toplunun yararlanması için ayrılan oyun bahçesi, çocuk bahçesi, dinlenme, gezinti, piknik, eğlence, rekreasyon ve rekreatif alanların toplamını (Metropol ölçeekteki fuar, botanik ve hayvan bahçeleri ile bölgesel parklar bu alanlar kapsamındadır.)” şeklinde tanımlanmıştır (Planlı alanlar yönetmeliği, 2017).

2.2.2 Kentsel Açık ve Yeşil Alanlar

Kentsel açık alan ve kentsel yeşil alan kavramlarını teoride ayrı olarak açıklamak mümkün olsa da uygulama aşamasında kesin çizgilerle ayırmak mümkün olmayabilmektedir çünkü bu alanlar kentsel mekanda birbirlerini tamamlayan ve bütünlük içinde var olan kavramlardır dolayısıyla kentsel açık ve yeşil alanlar olarak adlandırmak daha anlamlı olacaktır.

Kentsel açık ve yeşil alanlar kentsel mekandaki diğer alan kullanımlarını ve kentin morfolojik yapısını biçimlendiren temel alan kullanımlarından birisidir. Kent yaşamının yarattığı stres ile baş etmede ve kentsel yaşam standartlarının artırılmasında açık ve yeşil alanlar önemli bir rol üstlenmektedir. Kentsel açık yeşil alanlar, “kentsel ekosistem örüntüleri içinde yer alan yeşil doku hücreleri”dir (Onsekiz, 2012).

Kentsel açık yeşil alanlar, genellikle doğal veya ekilen bitki örtüsüyle kaplı açık alanlardan oluşmakta ve birçok şekil, form, işlev ve amaç üzerinde yer bulabilmektedirler. Bu alanlar, toplumdan topluma farklılık gösterebilirler; özel bir alana sahip olmalarına rağmen, basit bir oyun alanından doğal manzaraya veya yüksek bakımlı ortama kadar değişebilir ve çoğunlukla halka açık, erişim sağlanabilen alanlardır.

Kent dokusundaki konut bahçeleri, kent yakınındaki bölge parkları ve kent dışındaki milli parklar farklı ölçek ve özellikteki kentsel açık yeşil alanlara örnek verilebilir. Bu kapsamda bunlara ek olarak; çocuk oyun alanları, spor alanları, semt parkları, mahalle parkları, kent parkları, meydanlar, botanik bahçeleri, hayvanat bahçeleri, bölge parkları, golf, sergi ve fuar alanları, tatil köyleri, yaylalar, kamp

alanları ve milli parklar da kentsel açık yeşil alanlardandır (Bulut, Kılınçaslan, Deniz ve Kara, 2010).

2.2.3 Kentsel Yeşil Alan Kademelenmesi

Kentsel mekanda oluşturulan yeşil alanlar, ülke ve kent özelinde farklılık göstermekte ve değişmektedir. Yeşil alanların büyüklükleri, işlevleri ve biçimleri, alanın imkan verdiği eylem çeşitleri: topografya, fauna gibi kentin doğal özelliklerine, yeşil alanın hizmet ettiği nüfusa, bulunduğu yerleşimin özelliklerine ve iklim koşullarına göre değişiklik göstermektedir (Ersoy, 2012).

Farklı özellik ve büyüklükteki ülkeler kıyaslandığında, yeşil alan donatılarına kent içinde ve çevresinde tahsis edilen alan büyüklüğü ve içerikleri değişse de Ersoy (2009), uluslararası incelemede bazı ortak özelliklere dikkat çekmiş ve farklı yeşil alan kullanım türlerini aşağıdaki şekilde kademeleyerek özetlemiştir:

- Çocuk oyun yeri; Genellikle toplu konut alanlarında yer alır ve 1-3 yaş grubuna hizmet eder ve hizmet alanı 200 metreyi geçmemektedir.
- Çocuk bahçesi; 3-6 yaş grubuna ve 800 metrelik etki alanına kadar hizmet etmekte olup genel olarak okul bahçeleri ile yan yana ya da komşuluk parkı dahilinde düzenlenmeleri önerilmektedir.
- Oyun alanı; daha geniş bir yaş kitlesine hitap etmektedir (5-16) ve ilkökul ve ortaokul yaş gruplarına uygun olacak şekilde iki şekilde düzenlenebilmektedir.
- Komşuluk birimi parkı; çocuk oyun yerleri, çocuk bahçeleri, oyun alanları, park, spor alanları ve pasif yeşil alanları kapsamaktadır ve ortalama 5000 nüfuslu yerleşimlerde, kentteki tüm yeşil alanların dörtte birine tekabül eden alan ayrılmaktadır.
- Mahalle, semt ve kent parkları; kentin rekreatif (eğlence, dinlenme ve spor gibi) faaliyetlerine hizmet veren, komşuluk birimi parklarının üst ölçeğindeki büyük yeşil alanlardır, dolayısıyla kent yoğunluğu ve büyüklüğüyle doğru orantılı olarak yeşil alan büyüklüğünün de artması beklenmektedir. Genellikle bu alanların kent içinde, eğer varsa, akarsu,

deniz ve göl kenarı gibi doğal su elemanlarına yakın konumlandırılması önerilmektedir.

Tablo 2.1' de yukarıda açıklanmış olan farklı yeşil alan kullanımlarına ilişkin olarak bazı ülkelerdeki kişi başı yeşil alan büyüklükleri verilmiştir ve Türkiye'nin kent parkları bazında kişi başına düşen alan büyüklüğünün Dünya örneklerine göre oldukça düşük olduğu görülmektedir (Ersoy, 2009).

Tablo 2.1 Farklı ülkelerdeki kişi başına düşen yeşil alan büyüklükleri (Ersoy, 2009)

	Amerika Birleşik Devletleri	Almanya	İngiltere	Hollanda	Türkiye
Komşuluk parkı	10	5,8	-	3,5	4
Semt parkı	10	8	-	-	-
Kent parkı	20	15	20	7-9	1,5-2,5
Çocuk oyun yeri	1	0,5-2,5	-	-	2
Çocuk bahçesi	5-6	-	-	4	-

Yakın tarihte yeşil alanlar için standart norm belirleme çabası en son 1995 yılında Amerika'da, kar amacı gütmeyen bir kuruluş olan Ulusal Rekrasyon ve Park Derneği (URPD) tarafından yapılmış (Harnik, 2010), söz konusu çalışma ABD'de 2000 yılı için yapılan öngörülere göre hazırlanmıştır (Tablo 2.2) (Ersoy, 2009).

Tablo 2.2 URPD yeşil alan normları (Ersoy, 2009)

Donatılar	ha/1000 kişi	m ² /kişi
Komşuluk birimi parkı	1	10
Semt parkı	2	10
Büyük kentsel park	2	20
Kemtsel yakın çevre parkı	6	60
Bölgesel parklar	26	260
Toplam	36	360

Her ne kadar uzun yıllar süren araştırmalarla yeşil alanlar için standart ölçütler belirlenmeye çalışılmış olsa da; “Kentimde yeterince park alanı var mı?, Çok güzel bir parkımız var ancak kimse kullanmıyor., Bir birey parktan en fazla ne kadar mesafede olmalıdır?” gibi sorular günümüzde akademisyenler, muhabirler veya halk tarafından hala sıkça sorulmaktadır (Harnik, 2010, s. 13). Harnik (2010) buna karşın, şehirlerin sahip olduğu park alanları ve bir takım standartlara göre sahip olmaları gereken miktarların birbiri ile bağlantılı olmadığını vurgulamaktadır. Örneğin, oldukça özgün park, rekreasyon ve eğlenme programları olan, Amerikan Planlama Derneği’ne ev sahipliği yapan Şikago dahi park alanları açısından oldukça eksiktir ancak Harnik (2010) bu noktada amacın eleştirmekten ziyade, standartların ‘mükemmel’ park alanları oluşturmadığını belirtmektedir.

1930’lu yıllarda New York Kenti Parkları Komisyon üyesi Robert Moses, park alanının nüfusa sabit bir yüzdesi gibi bir kavramın söz konusu olamayacağını çünkü bunun kentin gerçek sorunlarına bağlı olduğunu belirtmiştir (Aktaran Harvik, 2010). İlave olarak 1943 yılında Amerikan Planlama Yetkilileri Derneği, nüfusu bir milyondan fazla olan kentlerde, her 1000 kişi için 10 dönüm olan yeşil alan gereksiniminin 3000 kişi için 10 dönüme indirilmesini teklif etmiştir. Bunun sebebi standartta belirtildiği gibi her 1000 kişiye 10 dönüm yeşil alan ayrılması durumunda, nüfusu 2 milyonun üzerinde olan Manhattan’ın toplam yüzölçümünden yaklaşık olarak 15.000 dönüm fazla alanın, park alanı olarak ayrılmış olması gerekmektedir (Garvinden aktaran Harnik, 2010). Dolayısıyla bu bağlamda yeşil alan kullanımına getirilen söz konusu ‘standartlar’, yüksek yoğunluklu yerleşimlerde, uygulanabilir ve/veya erişilebilir olmayabilmektedir. Bu noktadan yola çıkarak, daha önceden gelişmiş olan yüksek yoğunluklu kentsel alanlarda standartları yakalamak neredeyse imkansız olabiliyorken, yeni gelişim alanları ya da şehirleşmeye başlayan düşük yoğunluklu kırsal bölgeler gibi alanlarda mevcut arazi bulunması halinde standartların uygulanabilmesi mümkün olabilmektedir.

2.2.4 Kent Parkları

Parkların gemişı eski Mısır, Yunan ve Asur medeniyetlerine kadar dayanmaktadır ve eski anlamıyla etrafı duvar ve çitlerle çevrili açık sahalar olan parklar, 16 ve 17. yüzyıllarda sadece kraliyet ailesinin eēlencesi amacıyla kurulmuşlarken, kamunun kullanımı amacıyla parkların kurulması ancak endüstri devriminden sonra gerçekleşmiştir (Tanrıverdi, 1975).

Günümüzde ise parklar toplumun her yaş ve kesiminden insanların açık havadan faydalanma, gezmeye, eēlenme ve dinlenme gibi gereksinimlerini karşılamak için oluşturulmaktadır.

Kentsel ekosistemin yeşil doku hücrelerinden olan parklar, kent yaşamının neden olduēu stres yükünü dinlenme ve eēlenceye olanak saēlayarak azaltan rekreasyon alanlarıdır (Onsekiz ve Emr, 2008).

Kökeni Latince olan rekreasyon szcē, "canlandırmak, taze hayat vermek" anlamına gelen "recreate" fiilinden türetilmiştir. Tanrıverdi (1975), rutin yaşam döngüsünün oluřturduēu yoēunluk ve baskıyı azaltmak için, kişinin doēa ile i içe olabildiēi mekanlarda dinlenme, eēlenme ya da çevreyi gözlemleme gibi ruhsal ve fiziksel yenilenmeyi gerçekleştirmeye olanak saēlayan faaliyetlerin hepsini rekreasyon olarak tanımlamıştır.

Kent parklarında da kişi başına düşen yeşil alan kullanım byklē ülke ve hatta şehirler bazında gsterdiēi farklılıklara önceki bölümde deēinilmiřtir. Ancak arazi kullanım standartları baēlamında incelendiēinde "büyük kent parkları"nın donatı olarak, bisiklet yolları, piknik ve kamp alanları, hayvanat bahçeleri yüzme havuzları, kürek ve olta balıkılıēı gibi çeşitli etkinleri içermesi, en az 40 ha byklēnde olması, en fazla 1 saatlik mesafede bulunması ve kişi başına düşen park alanının 20m²/kişi olarak hesaplanması beklenmektedir (Ersoy, 2009).

Kent içerisindeki ‘yeşil sistemi’ oluşturan ve devamlılığını sağlayan park alanları, kentsel bir bileşen olmasının yanında ayrıca kent sakinlerine aktif ve pasif eğlence imkanı sunan “sosyal yeşillikler”dir (Onsekiz, 2012 ve Tanrıverdi, 1975).

PPS (2009), 30 yılı aşkın süredir yapılan gözlem ve incelemeleri doğrultusunda ‘mükemmel park’ kavramına yaklaşabilmek için gerekli dokuz adet strateji geliştirmiştir. Parkların aktif kamusal mekanlar olarak en yüksek potansiyellerine ulaşmalarına ve bu sayede çevresini geliştiren ve ekonomik anlamda kalkınmasını sağlayan bu stratejiler;

- Ziyaretçileri çekmek için ulaşımı ‘katalizör’ olarak kullanmak,
- Park yönetimini merkezi bir endişe haline getirmek,
- Farklı mevsimlerde ziyaretçi çekebilmek için yöntemler geliştirmek,
- Farklı gelir kaynakları elde edebilmek,
- Park düzenini ‘esneklik’ ilkesine göre kurgulamak,
- Parkın içindeki ve dışındaki alanı bir bütün olarak düşünmek,
- Farklı kullanıcı grupları için imkanlar sağlamak,
- Park boyunca cazibe ve varış noktaları yaratmak,
- Park için bir imaj ve kimlik yaratmaktır.

BÖLÜM ÜÇ

KENT PARKLARININ KAMUSAL MEKAN OLARAK ÖNEMİ

Kentsel açık alanlar, kente sağladığı bir çok avantaj ve fırsat bakımından önemli kamusal mekanlardır. Bu bölümde kentsel açık alanlar olarak kent parklarının yalnızca rekreasyon ve eğlence ortamları yaratmasının ötesinde, kent ve toplum kalkınmasının bir parçası olarak önemlerine değinilecektir. Bu kapsamda sırasıyla tarihi miras ve bellek açısından önemi, psikolojik ve sosyalleşme alanı olarak önemi, mekansal açıdan önemi, ekonomik açıdan önemi ve yer oluşturma açısından önemi incelenecek; Dünya pratiklerinde bir çok anlamda başarılı kamusal mekanlara dönüşmüş kent parkı örneklerine yer verilecektir.

3.1 Tarihi Miras ve Bellek Açısından Önemi

Harnik (2010), “mükemmel parkları oluşturanın standartlar değil sistemlerdir” demiştir çünkü büyük park sistemleri oluşturmada politikanın etkili olduğunu, bu tarz sistemlerin oluşturulabilmesine sevk eden etmenin de yurttaşların bağlılığı olduğunu belirtmektedir.

Özellikle kamusal mekanlar çerçevesinde baktığımızda açık alanların; politik gücün temsili, kişilerin kendilerini ifade etmesi, görüşlerini paylaşması ve dinlemesi açısından da önemli etkileri bulunmaktadır ve dolayısıyla kişilerin ve toplumların belleğinde de farklı izler oluşturabilmektedir. Akkar (2016, s. 195) kamusal mekanlar için şu sözleri aktarmıştır; “*İnsanları kamusal alanı kullanmaya ve katılıma teşvik ederek, özgürce hareket etmeleri, kendilerini temsil etmeleri ve başkalarıyla özgürce etkileşim içine girmelerini sağlayarak, demokrasinin gelişimi ve ilerlemesine yardımcı olan yerlerdir.*” Akkar'ın bu sözleri kamusal mekan olarak kent parkları için de geçerli olmaktadır. İlerleyen bölümlerde daha detaylı olarak değinilecek olan, Londra'da bulunan Hyde Park, bunun en canlı örneklerinden biridir. Hyde Park içerisinde bulunan ‘Speaker's Corner’ günümüzde hala politik ve sosyolojik olarak önemini korumaktadır ve tarihi miras ve bellek açısından da hem toplumun hem kişilerin hafızasında yer edinmiştir.

Akkar (2016), kamusal mekanları, "*kente kimliğini kazandıran ve kentin kimliğinin tanımlanmasına katkıda bulunan mekanlar*" olarak tanımlayarak, sembolik olarak da önemini vurgulamaktadır.

3.2 Psikolojik Açıdan ve Sosyalleşme Alanı Olarak Önemi

Yeşil alanların insan psikolojisi üzerindeki olumlu etkileri bir çok araştırmacı tarafından çalışma konusu olmuş ve yapılan çalışmalar ile de bu görüş desteklenmiştir. Kent parklarının, içerisinde barındırdıkları yürüyüş parkurları, oyun alanları, spor alanları, pasif yeşil alanları veya belirli spor aktivitelerine olanak sağlayacak alanların olması nedeniyle ya da sadece temiz havanın insan vücuduna sağladığı etkiler nedeniyle fiziksel olarak büyük faydalarının olduğu genel olarak bilinmektedir. Ancak göz ardı edilmemesi gereken önemli bir diğer faydası ise psikolojik yönde olmaktadır. Yeşil alanların çokluğu ve erişilebilirliği, kişilerin şehirlerdeki yaşam kalitesini arttırmakta ve insanların ruh hallerini, sosyal yanlarını ve davranışlarını da şekillendirmektedir (Gehl, 2010). Yeşil alanlarda gerçekleştirilen çeşitli aktif veya pasif etkinliklerin hepsi kişilere fiziksel olarak iyi gelmesinin yanı sıra zihinsel olarak da bir rahatlık ve mutluluk vermektedir (Woolley, 2003).

Woolley (2003), kentsel açık alanların kentsel yaşam açısından sağladığı en belirgin fayda ve fırsatın, sosyal faydalar olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla kent parkları kullanıcıya bir çok olanak sunması bağlamında önemli kentsel parçalardır. Bu olanaklar, insanların bireysel ya da toplu olarak farklı eylemlerde bulunması ya da çeşitli organizasyon ve aktivitelerde yer almaları olduğu gibi kimi zaman da yalnızca 'bulunma' eylemi ile pasif katılım şeklinde yapılmaktadır.

3.3 Mekansal Olarak Önemi

Kentsel alanlarda, kent parklarının açık alan olarak mekansal varlığı da yine bir çok fayda sağlamakta ve fırsat sunmaktadır. Literatür içerisinde kullanılan terminoloji açısından farklılıklar görünse de, kentsel alanlarda kent parklarının faydalı olduğuna dair ortak bir anlaşmaya varılmıştır. Kent parklarının mekansal olarak önemi açısından; fiziksel, işlevsel ve ekolojik olarak önemlerine değinilmiştir.

3.3.1 Ekolojik Açıdan Önemi

Avrupa Ulaştırma Bakanlığı ve yerel aktörler, kent içerisinde bulunan yeşil alanların kente sağladığı yararların önemini vurgularken; kent parklarının, kentlilerin yaşam kalitesini ve ömrünü arttırdığını belirtmektedir (Woolley, 2003, s.10).

Buldurur (2018, s.iii), 2007 yılında yayınlanan Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli'nin değerlendirme raporunda yer alan şu cümleleri aktarmıştır; *"20. yüzyılın ortalarından beri küresel ortalama sıcaklıklarda gözlenen artışın büyük çoğunluğunun, insan faaliyetleri kaynaklı sera gazı konsantrasyonlarında gözlenen artışa bağlı olarak geliştiği büyük olasılıkla muhtemeldir."* Bu rapora ek olarak özellikle son yıllarda birçok konferansta, rapor ve araştırmalarda benzer sonuçlar görülmektedir. Dolayısıyla, bu sorunların önüne geçmek için önem kazanan konulardan biri de yapılı çevre içerisinde bulunan, geniş bir alana yayılan kent parklarının ekolojik olarak sağladığı faydalardır.

Kentleşme, ekolojik olarak bir çok sorunu da beraberinde getirmiştir; ısı adaları oluşmakta, yerel hava türbülansı değişmekte, serin rüzgarlar azalmakta, hava kirliliği giderek artmakta ve sağlık sorunları da bunlara bağlı olarak giderek artmaktadır (Thompson, 1998). Benzer şekilde Woolley (2003), kentleşmenin, iklimler üzerinde ciddi bir etkisinin olduğunu belirtir ve kentleşmenin artmasıyla da günümüzde etkilerinin daha da ciddi hissedildiğini söylemektedir. Şehirlerde yer alan kent parklarının, içerisinde barındırdığı bitki çeşitliliğinin kentlerde görülen sorunlara karşı olumlu etkileri bulunmaktadır ve güneş ışınlarının binalar ve yer zeminleri tarafından emilmesiyle, artan kent içi sıcaklığının daha da artmasının önüne geçilebilmesi mümkün olmaktadır (Thompson, 1998). Dolayısıyla, kent içerisinde bulunan açık yeşil alanların, giderek artan kentleşmenin sorunlarının azaltılması yönünde önemli bir etkisi bulunmaktadır; kentlerde sağlıklı, temiz, doğal ve yaşanabilir bir ortamın yaratılmasına büyük katkı sağlarlar ve aynı zamanda şehir içerisinde doğal habitatın da korunmasını ve artmasını mümkün kılarak, her canlının yaşamlarını olması gerektiği gibi sürdürülmesine ve kişilerin söz konusu doğal yaşam ile etkileşim içerisinde olmasına olanak sağlamaktadırlar (Tepe, 2019).

3.3.2 Fiziksel ve İşlevsel Açıdan Önemi

Fiziksel olarak kent parklarının; erişilebilirlik, estetik ve kent içi çeşitlilik yaratması açısından bir çok önemi bulunmaktadır. Kamusal mekan olarak kent parkları, yapılı çevre içerisindeki bina dışında kalan açık alanları çeşitlendirmektedir (Carr ve diğer., 1992). Kentlerin açık alanlarının çeşitlenmesinde büyük katkısı olan kamusal mekan olarak kent parkları aynı zamanda toplumun gündelik ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlarken, söz konusu açık mekanlar aracılığıyla kişilerin yaşadıkları kentle ve kentliyle iletişim ve etkileşim kurmalarına da olanak vermektedir. Kent parklarının kamusal mekan olarak yansıttığı güzellik ve estetik görünümü ise doğru orantılı olarak kentlerin de kalitesini iyi yönde geliştirmekte ve fiziksel olarak güzel görünmesini sağlamaktadır (Woolley, 2003).

Kent parkları, büyük alanlar kapsamı açısından kentin görünümünü önemli derecede değiştirmesi ve imajını etkilemesi açısından da ayrıca önemlidir. Bunlara ek olarak Gehl (2010), özellikle kent içerisinde bulunan açık yeşil alanlara, motorlu taşıtlar dışında da ulaşılabilir imkanının olmasının önemine değinirken, ulaşımın çeşitlendirilmesi (toplu taşıma, bisiklet yolları, yaya yolları) ve bunların entegre hale getirilmesiyle söz konusu parkların kentlerde daha işlevli hale geleceğini belirtmektedir.

3.4 Ekonomik Olarak Kente Kattığı Değer

Kent parkları, ekonomik yönden de çevresine ve kentlere bir çok fayda sağlamaktadır. Kamusal mekanlar tarihin her döneminde ticaretin gerçekleştiği ana mekanlar olarak görülmektedir. Dolayısıyla, kent parkları içerisinde ve çevresinde yer alan küçük (büfeler, seyyar satıcılar) veya büyük (market, kafe, restoran v.b) ölçekli ticari birimler ekonomik olarak da kente büyük katkı sağlamaktadır ve park ile etkileşim halinde olmuşlardır.

Bir diğer önemli tarafı ise estetik, kaliteli, yeşil alan açısından zengin ve canlı açık alanlar çevresinde bulunan yapılı çevrenin ve kullanımların da değerini ekonomik olarak doğrudan arttırmaktadır (Thompson, 1998). 2008 senesinde açılan 12 dönümlük "Discovery Green" isimli Houston'da bulunan büyük kent parkının açılma

sürecinde bu denli büyük bir parkın kullanılmayacağına dair bir korku olmasına rağmen; içerisinde yer alan kafe, çiftçi pazarı, gezinti yerleri, restoranları, eğlence alanları sayısız insan (nisan ve haziran ayları arasında tahmini çeyrek milyon insan) tarafından kullanılarak ticari açıdan büyük bir ekonomik değer katmasının yanı sıra; parkın açılmasından kısa bir süre sonra çevresine 145 milyon ve 300 milyon değerinde dev konut ve ofis binaları inşa edilmiş ve sonrasında ise 350-400 milyon dolarlık yeni bir kongre oteli için proje hazırlıklarına başlanılmıştır (PPS, 2009). Dolayısıyla, bir kent parkının kendisinin dahi bir yatırım aracı ve büyük bir ekonomik değer olmasının yanı sıra, çevresinin de emlak değerinin artmasına neden olmakta ve büyük yatırımların da gelmesini olumlu yönde etkilemektedir.

3.5 Yer Oluşturma Açısından Önemi

Kent parklarının tarihi miras ve bellek, mekansal, psikolojik ve sosyalleşme alanı ve ekonomik yönden önemlerine değinildikten sonra yer oluşturma açısından önemi değerlendirilecektir. Kent parklarının yer oluşturma sürecinden önce yer oluşturma kavramının ne olduğuna bakılması gerekmektedir.

3.5.1 Yer Oluşturma Kavramı

"Yer oluşturma" kavramı olarak ilk kez 1960'larda modern kentlerin sorunlarını çözmek yönünde çalışmalar yürüten bir çok kişi tarafından kentleri taşıtlar için değil insanlar için inşa etmek ve tasarlamak amacıyla sundukları öneriler ve fikirlerin aktarılması ile kullanılmıştır (PPS, 2007).

Türkçede "yer" kavramı mekan ile birlikte kullanılıyor olmasına rağmen, İngilizcede "space" ve "place" olarak iki ayrı anlamda kullanıldığı için daha anlaşılır olmaktadır. Yer kavramının, mekan kavramından daha somut bir kavram olduğunu dile getiren Cresswell (2004), belirli fiziksel özelliklere sahip, hacmi ve alanı olan "mekanın" diğer mekanlardan farklılaşmadığını, ancak kişiler belirli bir mekanla ilişki ve etkileşim kurdukları ve oraya bir anlam yükledikleri zaman, söz konusu mekanın "yer"e dönüştüğünü belirtmektedir (Tepe, 2019).

Yer oluşturma (placemaking) kavramı 1970'lerde daha çok kentsel tasarım uygulamalarında kullanılmaya başlanmıştır ve insan leğinden şehir leğine kadar uzanan kapsamlı fikirlerden ve uygulamalardan oluşan bir süreçtir (PPS, 2007). Kamusal mekanları, canlı ve kullanılan yerlere dönüşebilmesi için, "yer oluşturma" kapsamında 11 temel unsurdan bahsedilmektedir (PPS, 2019):

- **(1) "Topluluk, uzmandır"** - Yer oluşturma sürecinde, en önemli başlangıç noktası topluluk içerisinde bulunan yetenekleri, uzmanları ve varlıkları tanımlamaktır. Bu ilkeye göre, söz konusu alan konusunda tarihsel bir perspektif sağlayabilecek, kritik konular hakkında görüş belirtebilecek, kişiler ve toplum için neyin önemli olduğunu anlayabilecek insanlar bulunmaktadır ve tasarım öncesinde bu insanlara ulaşmanın ve bu bilgilere erişmenin çok büyük faydaları olacaktır.
- **(2) "Tasarım değil, yer yaratın"** - Bu ilkeye göre sadece tasarımın yeterli olmadığı; kişilerin hoş karşılandığı ve rahat edebildikleri, dinlenebildikleri, manzara seyredibildikleri, başarılı bir yaya sirkülasyonuna sahip olan, çevresiyle bütünleşen ve aktivite ve ticari mekanlarla desteklenen bir yerin yaratılmasının, topluluk duygusunun ve imajın oluşturulması açısından da önemi vurgulanmaktadır.
- **(3) "Paydaşları arayın"** - Paydaşların (aktörlerin) yer oluşturma sürecinde; beyin fırtınası yapılması ve olası senaryoların geliştirilmesi açısından süreç başında ve projeye katkı sağlanması, dahil olması veya başarısız olarak nitelendirilecek bir projeyi de iptal etmek açısından yerin gelecek başarısı hakkında da çok faydaları bulunmaktadır. Okullar, müzeler, yerel kurumlar bu paydaşlara örnek olarak gösterilebilir.
- **(4) "Sadece gözlemleyerek, bir çok şey görebilirsiniz"** - Bu unsura göre ise bir mekanın yere dönüştürülmesi sürecinde, başka projelerin başarılarının ve başarısızlıklarının, insanların mekanları nasıl kullandıklarının ve kişilerin neleri sevip neleri sevmediklerinin gözlenmesi başarılı bir yer oluşturma sürecinin temel adımlarından biridir. İlerleyen

süreçlerde de gözlem yapılmaya devam edilmesi, söz konusu alanın geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için de ayrıca önemlidir.

- **(5) "Vizyon sahibi olun"** - Proje kapsamında oluşturulacak olan alanda, içerisinde ne olacağının ve ne imajı çizileceğinin belirlenmesi, kişilerin oraya gitmeleri ve orayı tercih etmelerinin de nedeni olacaktır. Aynı zamanda vizyona sahip olan bir yerin çevresine yaşayan ve çalışan kişiler tarafından da gurur verici bir yer olacaktır.
- **(6) "Petunyalardan başlayın: Daha canlı, daha ucuz, daha çabuk"** - Bu ilke ile anlatılmak istenen, başlangıçta çok kompleks mekanların yaratılmaya çalışılmasının, her zaman güzel ve hızlı sonuçlar vermediğidir. En güzel ve başarılı deneyimler, kısa vadeli iyileştirmeler (oturma alanları, açık hava kafeleri, sanat öğeleri, renklendirilmiş yer döşemeleri ve yaya geçitleri, kent mobilyaları ve duvar resimleri) yoluyla, uzun yıllar boyunca söz konusu mekanın canlı ve kullanılır hale gelmesini etkilemektedir.
- **(7) "Nirengi noktaları inşa edin"** - Kamuya açık bir alanda, birbirleriyle ilişkili farklı kentsel elemanların seçimi ve düzenlenmesiyle bu süreç başlamaktadır. Örneğin; bir bank, bir çöp sepeti ve bir telefon kulübesi, birbirleriyle ilişki kurmadan bir alana yerleştirilirse, bu alanın kullanımı çok limitli olur. Ama, kahve standı ile ilişkilendirilerek yerleştirilirlse, insanlar bu alana doğal olarak çekilmeye başlayacaktır. Benzer şekilde, çocuk oyun alanının hemen yakınına konumlandırılan çocuk okuma alanı ve yemek stantları ile bu alanda çok daha fazla aktivite görülmeye başlanacaktır.
- **(8) "Her zaman, 'tamamlanamaz' diyen insanlar olacaktır."** - Yer oluşturma sürecinde mutlaka engeller çıkacaktır ve kamu veya özel sektörün "yer oluşturma" açısından kaygısı bulunmamaktadır. Dolayısıyla,

sürece az veya çok dahil olan tüm aktörlerin kendi alanlarında uzman oldukları göz ardı edilmemelidir.

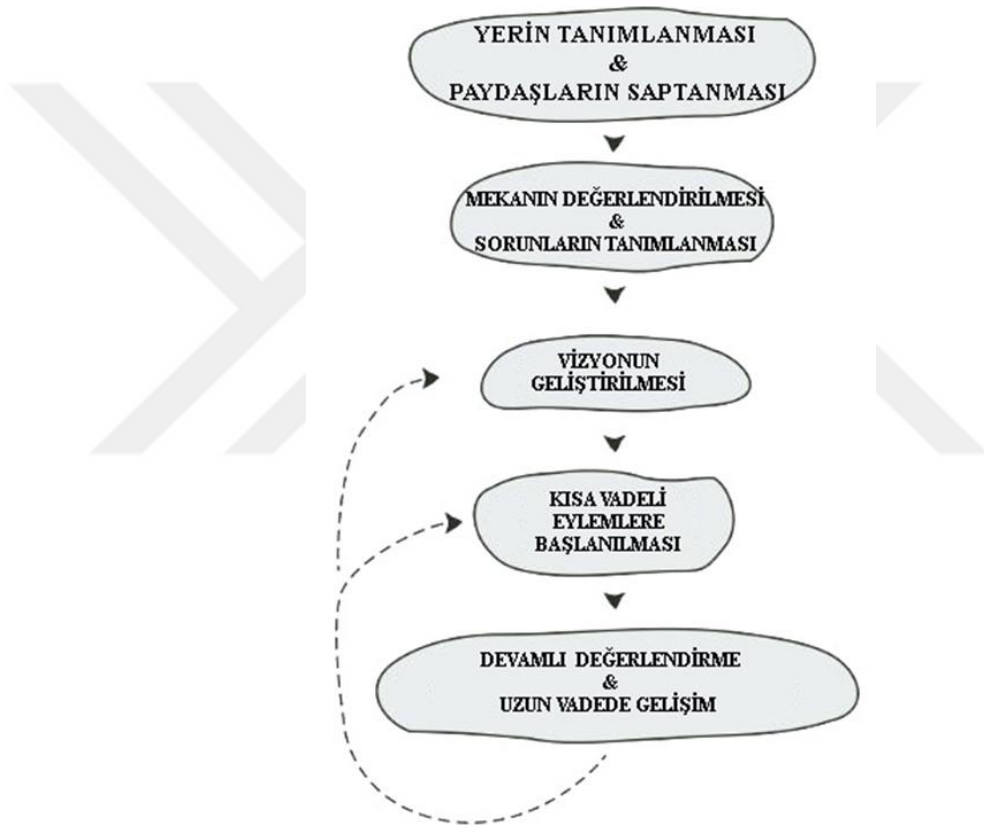
- **(9) "Form, fonksiyonu desteklemektedir"** - Form ve tasarım, mekanın yere dönüşmesi açısından önemli olsa da; alanın nasıl kullanılacağına dair bir vizyonun olması, analizler çerçevesinde girdi ve çıktıların oluşturulması, alanların fonksiyonlarının anlaşılması, mekanın gelecekteki başarısı için daha önemlidir.
- **(10) "Para, mesele değildir!"** - Söz konusu kamusal mekanın temel altyapısı inşa edildikten sonra, buranın çalışmasını sağlayacak temel unsurlar (satıcılar, kafeler, peyzaj öğeleri, oturma alanları) pahalı olmayacaktır. Aynı zamanda projeye dahil olan aktörler bulunuyorsa, bu maliyetler çok daha azalabilir.
- **(11) "Hiçbir zaman tam olarak bitmez."** - Yer oluşturma süreci sonucunda yaratılan kamusal mekanlar, hiçbir zaman tam olarak bitmemektedir. Günün koşulları, toplumun ihtiyaçları her zaman göz önünde bulundurulması ve değişime duyulan gereksinime açık fikirli olmak ve değişimin gerçekleşmesini sağlayacak yönetim esnekliğine de sahip olmak; canlı ve sürdürülebilir kamusal mekanlar ve şehirler inşa edilmesini sağlamaktadır.

3.5.2 Kent Parklarında Yer Oluşturma

Günümüzde genel olarak açık kamusal mekanların önemi anlaşılmış ve giderek sayıları çoğalmış olsa da; aktif olarak kullanılmayan ve kamusal mekan olarak "çalışmayan" alanların çok fazla görülmesi; canlı, yaşanabilir ve kullanılan kamusal mekanlar yaratmanın esas mesele olduğunu kanıtlamaktadır. Dolayısıyla, herhangi bir mekan olarak kalan ve kişiler tarafından anlam yüklenilmeyen kamusal mekan olarak parklar da yeterince kullanılmayan ve insanların belleğinde yer edinmeyen alanlar olacaktır. Tam tersine, yukarıda anlatılmış olan yer oluşturma sürecinin 11

ilkesi göz önüne alınarak tasarlanmış kent parkları ise, yere dönüşerek, kişiler tarafından kullanılan canlı yerler haline gelecektir.

Yer oluşturma süreci özünde hem bir felsefe hem de uygulamalı bir süreçtir. Yer oluşturma kavramı belirli bir alanda yaşayan, çalışan ve aktivitede bulunan bireylerin söz konusu alan ve toplumsal olarak ihtiyaç ve isteklerini belirleme amacıyla sorular sormak, gözlem yapmak ve dinlemek üzerinde odaklanmaktadır ve bu bağlamda 5 temel adımdan oluşmaktadır (PPS, 2017) (Şekil 3.1).

Şekil 3.1 Yer oluşturma sürecinin 5 adımı (PPS'den düzenlenerek oluşturulmuştur, 2017)

Yer oluşturma süreci, fiziksel mekan, sosyal mekan, toplumsal pratikler, imgeler, hafızalar ve bunların birbiri ile etkileşimi üzerine kurulu ilişkisel bir süreçtir. Bu sebeple hem mevcut bir alanın güçlendirilmesinde, kullanımının arttırılmasında hem de yeni bir alanın planlanmasında kullanılabilir (PPS, 2017).

Yer oluşturmanın 11 temel ilkesi ve uygulama sürecinde atılan 5 adım göz önünde bulundurularak planlanan veya düzenlenen kent parkları, başarılı örnekler arasında yer alacaktır ve kent parklarının yer oluşturma açısından önemi çerçevesinde değerlendirildiğinde, kişilerin belleklerinde yer edinen, kentin imajını olumlu yönde etkileyen, çevresi ile bütünleşen ve bunların sonucunda ‘yer’e dönüşen alanlar haline gelecektir ve parkın kullanımı bunlara bağlı olarak giderek artacaktır.

3.6 Dünya'dan Kent Parkı rnekleri

3.6.1 Münih – İngiliz Bahçesi (Englischer Garten)

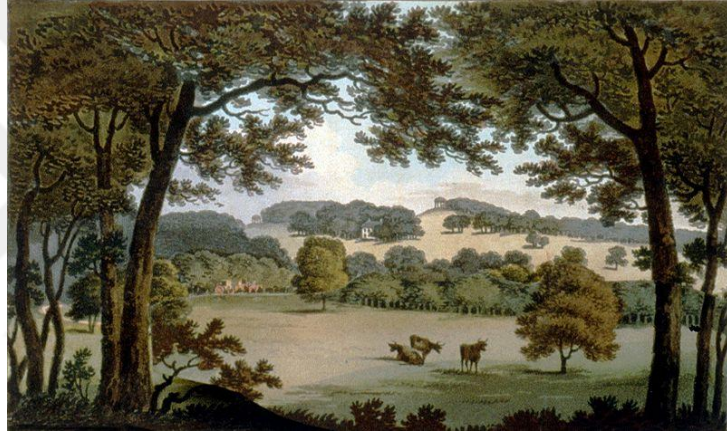
Münich'de yer alan İngiliz bahçesi, dünyanın en büyük kent parklarından biri olma özelliğine sahiptir (Muenchen.de, b.t). Bavyera'nın merkezinde bulunan, şehir merkezinden kuzeydoğu yönünde şehir sınırlarına kadar uzanan geniş kent parkı (şekil 3.2), 3.7 km'lik bir alana sahiptir ve o dönemlerde (18. Yy), İngiltere'de yaygın olan kırsal, manzaralı bahçe tarzına benzer olarak tasarlandığından, Almanca ismi "Englischer Garten", Türkçesi "İngiliz Bahçesi" olarak adlandırılmıştır (Muenchen.de, b.t). Günümüzde Bavyera Devlet Kaleleri, Bahçeleri ve Glleri Yönetimi (Bayerische Verwaltung der staatlichen Schlösser, Gürten und Seen) tarafından işletilen İngiliz bahçesi, 1789 yılında Sir Benjamin Thompson (1753-1814), daha sonrasında Kont Rumford tarafından Bavyera semenı Prens Charles Theodore için yaratılmıştır (Geolinde Musin de, b.t).

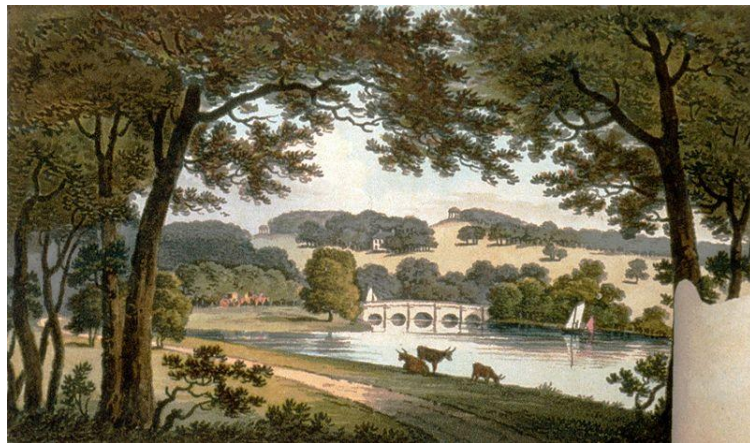
Şekil 3.2 İngiliz Bahçesi'nin konumu (Wikipedia, b.t; Muenchen.de, b.t)

Münih yıkılmadan önce surlar ve duvarlarla çevrili, tipik ortaçağ kentlerinden biriydi ve özellikle 18. yüzyılın ikinci yarısında, bir çok tarihi dokümanda da yer aldığı üzere, Münih'in surlarının gerektiği kadar bakımlarının yapılmadığı ve kötü durumda olduğu belirtilmektedir ve bu sebeple başkentin serin, taze ve sağlıklı havaya olan ihtiyacı giderek önemli hale gelmesi fikri bensimsenmeye başlamıştı (Mintzker, 2009, s.148-149). Aynı tarihlerde, dönemin pek tutulmayan seçmeni Karl Theodor ve aydın reformcu olan Kont Rumford ile muhalif nüfus arasındaki karmaşık ilişkiler, Münih'in güçsüzleşmesine sebep olan siyasi ortamı belirlemiş 1785 yılında, Karl Theodor tarafından çağrılıp Münih'e gelen Kont Rumford, entellektüel fikirleri ile devleti elden geçirmeye başlamıştı (Mintzker, 2009, s.151). Bu düşüncelerden birkaçı; Münih'in sokak ve kamusal alan nüfusunu oluşturan düşük gelirli kesimi güdülemek, Bavyeralı orduyu denetleyip yeniden düzenleyerek askerlerin daha iyi şartlara kavuşmasını sağlamak, devletin maliye ve bürokrasisini gözetmek ve devlet yollarını geliştirmektir (Mintzker, 2009, s.151).

Kont Rumford, devletin askeri düzeninden çok endişe etmiş ve bu durumu düzeltmek için askerlerin maaşlarını arttırmış, eğitimlerini desteklemiştir ve hatta onların erzaklarını desteklemek ve 'aidiyet duygusu'nu arttırmak için Münih'in yokuşlarına bahçe yapmalarına izin vermiştir (Mintzker, 2009, s.151). Birkaç yıl içinde Münih'in yokuşları askerlerin bahçeleri ile dolmuştur ve 1787 sonrasında ise Rumford'ın kent peyzajına en büyük katkısı, kente eklenen İngiliz Bahçesi olmuştur (Şekil 3.3 ve 3.4). Park, modern Avrupa'daki en büyük parklardan olup, aslen Rumford tarafından askeri amaçlarla yapılan park çok kısa zamanda şehrin en popüler promenadı olmuştur ve günümüzde de halen bu özelliğini korumaktadır (Mintzker, 2009, s.151-152).

Şekil 3.3 İngiliz Bahçesinin düzenleme öncesi resmedilişi (Smithsonian Libraries, b.t)

Şekil 3.4 İngiliz Bahçesinin düzenleme sonrası resmedilişi (Smithsonian Libraries, b.t)

İngiliz bahçesinin toplam alanı; çayırlardan (186 hektar), korulardan (130 hektar), sulardan (16 hektar) ve kullanılabilir alanlardan (43 hektar) oluşmaktadır (Englischer Garten, b.t). Sakin ve orman niteliğinde olan kuzey kesiminin aksine popüler ve turistik bir rekreasyon alanı olan güney kesimine sahip parkın yılda yaklaşık 3.5 milyon ziyaretçisi bulunmaktadır ve alan içerisinde özel binicilik parkurları, sörf alanı, insan yapımı su öğeleri (nehir ve göller), 100'den fazla köprü ve kemer, kuş barınağı, geniş çayır alanları, bisiklet, koşu ve yürüyüş parkurları, yatılan, oturlan, suya girilen ve güneşlenilen dinlenme alanları, toplu veya topsuz spor yapılabilen alanlar, oyun alanları, Japon çay evi, açık hava tiyatrosu ve belirli konseptlere sahip bahçeler (Bira Bahçesi, Çin Kulesi bahçesi v.b) ve alanlar (Japon Çay Evi, Çin Kulesi v.b) gibi çok zengin bir park kullanımına sahiptir (Englischer Garten, b.t) (Şekil 3.5).

Şekil 3.5 İngiliz Bahçesi ve çeşitli aktivite alanları (Lonely Planet, b.t.; Pinterest, b.t.)

Münich'de bulunan İngiliz bahçesi, 18.yüzyılın sonlarından kalma, ilk gerçek halka açık kent parkı olarak görülmektedir ve aynı zamanda diğer bir çok şehir, etraflarında çevreleyen surları ve duvarları aynı zamanlarda kaldırarak; boş kalan arsaları parklar ve mesire yerleri için uygun hale getirmişlerdir (Ladd, 1990).

Şekil 3.7 Central Park'ın 1997 senesi, restorasyon öncesi ve sonrası (Central Park Conservancy, b.t)

1857 senesinde ise Central Park Komisyonu, ülkenin ilk peyzaj tasarımı yarışmasını düzenlemiştir ve yarışma sonucunda Olmsted ve Vaux tarafından sunulan "Greensward Planı" yarışmayı kazanmıştır (Central Park Conservancy, b.t). Greensward Planı'nın temeli, Central Park'ın genel estetik bir motife sahip olması gerektiğidir ve bu açıdan tasarımları; göze uyumlu oranlara, uygun formlara ve kabul edilebilir çeşitliliğe sahip olan "faydalı ve gerekli formlar" olarak ayarlanmasıdır (Central Park History, b.t). Tasarım yarışmasının öncesinde de söz konusu tasarımcılar, hükümetin kültür ve sanata desteğini hep savunmuşlardır ve kent parklarını; okullar, müzeler ve kütüphaneler gibi, halka açık bir kamu kurumu olarak görmüşlerdir (Central Park History, b.t). Dolayısıyla, tüm sosyal sınıfların bir arada bulunabildikleri, demokratik bir tesis olarak düşündükleri Central Park'ı tasarlarlarken, her bir sosyal altyapıya sahip kişilerin izleyici yada katılımcı olarak neler yapabileceğini de öngörerek: sanatsal olarak oluşturulmuş manzaranın hayranlıkla izlenmesi veya sürüş, binicilik, yürüyüş, kayma, kriket oyunu gibi çeşitli sportif aktivitelere katılmasına imkan verecek şekilde parkı tasarlamışlardır (Central Park History, b.t).

Central Park (Şekil 3.8); New York'un planlı, ızgara sistemine uygun, sert kenarlara sahip, dikdörtgen bir alanda yer almıştır ve tasarımcıların zekice tasarımları ile geniş yeşil alanlar, kıvrımlı yollar ve geniş su kütleleri ile park; limitsiz ve uçsuz bucaksız bir alan etkisi yaratmıştır (Central Park History, b.t). 800 metre eninde ve 4 km uzunluğa sahip olan Central Park içerisinde; 120 çeşit bitki, 26 bini aşkın ağaç ve 130 farklı hayvan türü bulunmaktadır ve 21 oyun ve aktivite alanı, 51 heykel gibi

görsel elemanlar, 36 köprü ve kemer, 3 büyük göl, çok geniş bir alana yayılan hayvanat bahçesi, çeşitli sporlar için uygun alanlar, yürüyüş parkurları, konser ve tiyatro alanları ve sadece kış mevsiminde aktif olan buz pateni pistleri yer almaktadır (Emlak ansiklopedisi, 2013).

Şekil 3.8 Central Park hava fotoğrafı (The Pinnacle List, b.t)

3.6.3 Londra - Hyde Park

Londra'da bulunan Hyde Park'ı diğer parklardan ayıran en önemli özelliği, en büyük Kraliyet Parkı olması ve şehir veya kasaba yerine çevresinde bulunan evleri tamamlayan, onlara hoşluk yaratmak amacıyla düşünülen parka aynı zamanda erişimin genelde sınırlı olmasıdır (Carr ve diğer., 1992, s. 62). 140 hektar büyüklüğüne sahip Hyde Park, 1637 yılında genel halka açılmıştır ve The Royal Parks tarafından yönetilmektedir (Şekil 3.9).

Şekil 3.9 Hyde Park'ın konumu (Wikipedia, b.t)

Hyde Park, 1637 yılında I. Charles tarafından halka açılana kadar özel avlanma alanı olarak kullanılmaktaydı ve ilk olarak 1536 yılında Westminster Abbey'de bulunan keşişlerden satın alan VIII. Henry, parkı kendisinin ve saray halkının atlarını sürüp, geyik avladıkları bir alan haline getirmişti (The Royal Parks, b.t). Hyde Park, Londra'nın bir çok tarihi sahnesinin merkezinde yer almış, dolayısıyla hem kraliyet hem halk için önemli bir kent parkı niteliği taşımaktadır (Şekil 3.10). Modernizm döneminde açık kamusal mekanlar yok edilirken, Londra'nın orta ve üst sınıfından insanlar; Hyde Park içerisinde yer alan Rotten yolunu gezinti ve sosyalleşme, yeşil alanlarını ise dinlenme alanı olarak kullanmışlardır (Mumford, çev., 2007, s.527). 1665 yılında görülen Büyük Londra Vebası boyunca (Great Plague) halk hastalıktan kurtulma amacıyla şehirden kaçmış ve Hyde Park'a kamp kurmuştur (The Royal Parks, b.t). 1800'lü yıllarda ise Hyde Park; havai fişek gösterilerinin (1814), tüm milletlerin endüstri ürünlerinin sergilendiği 19. yüzyılda meşhur olan Great Exhibition (1851) ve II. Kraliçe Elizabeth'in 25. Yılı'nı onurlandırmak amacıyla Silver Jubilee Exhibition (1977) gibi önemli ulusal kutlamaların mekanı olmuştur (The Royal Parks, b.t).

Şekil 3.10 1851 yılında Crystal Palace ve Hyde Park (The Royal Parks, b.t)

Hyde Park'ın tarihsel olarak bir diğer önemli kısmı ise Speaker's Corner (Serbest Kürsü) adı verilen, 1800'lerin ortalarından bu yana protestoların ve gösterilerin yapıldığı, kamuya açık konuşma ve tartışmalar için kullanılan geleneksel köşesidir (The Royal Parks, b.t). Karl Marx, Vladimir Lenin ve George Orwell gibi tarihi figürlerin de kullandığı bu köşe, 1872 yılında İngiliz Parlamentosu tarafından halk konuşmaları için resmi olarak ayrılmış ve günümüzde dahi, her Pazar sabahı, kişilerin görüşlerini paylaştığı bir kalabalık bu köşede bulunmaktadır (Şekil 3.11) (The Royal Parks, b.t).

Şekil 3.11 Hyde Park'da bulunan Speaker's Corner (The Royal Parks, b.t)

Günümüzde ise Hyde Park, Londra'da gerçekleştirilen bir çok ikonik etkinliğe ev sahipliği yapmaktadır. Pink Floyd, Pavarotti, Queen gibi isimlerin sahne aldığı konserler, Speaker's Corner'da protesto ve önemli konuşmaların gerçekleştiği tartışmalar ve yüzme ve triatlon sporlarının finalleri Hyde Park içerisinde gerçekleştirilmiştir (The Royal Parks, b.t). Bunun yanı sıra, bir çok konsept bahçesi, yürüyüş, bisiklet ve binicilik parkurları, heykeller, spor alanları, çocuk oyun alanları, yeme-içme mekanları ve bir çok canlı türünün görülebildiği çok geniş yeşil alanları bulunmaktadır (Şekil 3.12).

Şekil 3.12 Hyde Park'dan görüntüler (The Royal Parks, b.t)

3.6.4 Amsterdam - Vondelpark

Amsterdam içerisinde bulunan Vondelpark, Amsterdam'ın en popüler, binlerce turist ve bölge sakini tarafından her gün ziyaret edilen kent parkıdır (I amsterdam, b.t). 47 hektar büyüklüğüne sahip olan Vondelpark, 1865 yılında tasarlanmıştır ve Amsterdam-Zuid İlçe Belediyesi tarafından yönetilmektedir (Şekil 3.13)

Şekil 3.13 Vondel Park'ın konumu (Wikipedia, b.t)

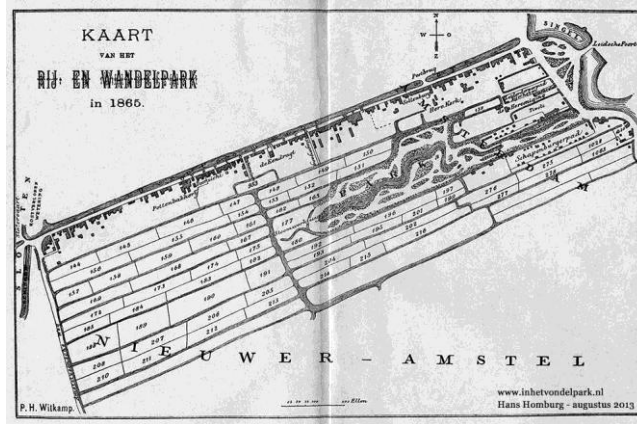
Vondelpark, 1864 senesinde Amsterdam vatandaşlarından oluşan komite aracılığıyla halka açık park kurulması fikriyle, 8 hektarlık bir alan komite tarafından para toplanarak satın alınmış ve peyzaj mimarı Jan David Zocher tarafından tasarlanmıştır (Amsterdam info, b.t). 19. yüzyıldan önce, Amsterdam'ın kanal kemeri (Canal Belt) olarak adlandırılan alanın güney tarafında bulunan ıssız durumda olan bataklık alan, söz konusu komitede bulunan zengin halk tarafından rekreasyon alanı olarak geliştirilmeye karar verilmiştir (Coggins, 2017). İnşa edildiği dönem itibariyle, J. D. Zocher ve oğlu L. P. Zocher, İngiliz peyzajı tarzında tasarlanan park da, doğal bir alan algısı oluşturmak amacıyla manzara noktaları (vista), göletler ve

patikalar tasarlamışlardır ve 1865 yılında öncelikle binicilik ve gezinti parkı olarak açılan park, 1867 yılında Hollandalı şair Joost van den Vondel'in heykelinin yerleştirilmesiyle Vondelpark adını almıştır (Şekil 3.14) (Amsterdam info, b.t). 1877 yılında ise komitenin tekrar para toplamasıyla, park giderek genişlemiş ve 45 hektarlık bir alana ulaşarak bir kent parkı haline gelmiştir (Şekil 3.15) (Amsterdam info, b.t).

20. yüzyılın ortalarına kadar genellikle kültürel amaçlarla kullanılan park, bakımın son derece pahalı hale gelmesiyle birlikte, komite tarafından Amsterdam Belediyesine bağışlanmış, hükümet tarafından halka açık bir alana dönüştürülmüştür ve halk tarafından ücretsiz erişilmeye başlanmıştır (Coggins, 2017). Parkın bir diğer öne çıkan özelliği ise içerisinde yer alan etkinliklerle önemli rekorlarda da ismini geçirmiştir; 2009 yılında dünyanın en büyük pikniğinin düzenlenmesiyle, 433 kişi bu pikniğe katılmış ve Guinness Rekorlar kitabına girmiştir (Amsterdam info, b.t).

Şekil 3.14 1867 yılında Vondelpark (solda), 1885 yılında Vondelpark (sağda) (Amsterdam info, b.t)

Şekil 3.15 Vondelpark haritası, 1865 yılı (In Het Vondelpark, 2019)

Günümüzde, Vondelpark içerisinde bulunan çeşitli kullanımlar aracılığıyla kişiler; dinlenme, insanları izleme, köpek gezdirme, yürüme, koşma, paten kayma, müzik dinleme, havanın tadını çıkartma ve rekreasyon aktivitelerini gerçekleştirebilmektedirler (Amsterdam info, b.t). Parka ismini veren şair Vondel'in heykeli, konserler için sahne, çocuk oyun alanları ve restoranlar; park içerisinde önemli çekim noktalarıdır (Amsterdam info, b.t). Bunların yanı sıra, park içerisinde bulunan açık hava tiyatrosunda ve yeşil alanlarda bir çok konser ve tiyatro gibi kültürel etkinlikler düzenlenmektedir ve bu sayede yerel halk ve turistler tarafından her mevsim tercih edilmesi açısından önemli bir yere sahiptir (Şekil 3.16). Tarihi ve kültürel önemi nedeniyle Vondelpark, günümüzde ulusal bir anıt niteliğine sahiptir ve korunmaktadır (Coggins, 2017).

Şekil 3.16 Vondelpark'dan görüntüler (Coggins, 2017)

Dünya genelinde herkesçe sevilen, yerli halk ve yabancı turistler tarafından da çokça rağbet gören kent parkı pratiklerinin oluşturulmasındaki sebepleri irdelediğimizde, Münih (İngiliz Bahçesi) ve New York (Central Park) örneklerinde de görüldüğü gibi halkın aidiyet duygusunu arttırmak ve sivil toplum oluşumlarına katkı sağlamak olduğu söylenebilmektedir.

Amsterdam örneğinde de, halka açık park kurulması fikri ile ilk olarak 8 hektarlık bir büyüklükle başlanan ve daha sonra halkın oluşturduğu komitedeki varlıklı kişilerin desteği ile bugünkü 45 hektarlık büyüklüğüne erişen ve sonrasında belediyeye bağışlanan Vondelpark, sivil toplum oluşumlarının toplumsal aktörler olarak gücünü destekler niteliktedir.

Münih pratiğinde, şehrin refahını dolaylı olarak arttırmak amacıyla askerlerin şartlarını iyileştirmeleri için şehir yokuşlarına bahçe yapmalarına da izin verilmesi ve Central park örneğinde büyük kent parkı oluşturulması fikrinin halk sağlığına olumlu etkileri sebebiyle desteklenmesi, yeşil alan varlığının toplumdaki bireylerin sağlığını iyileştirici özelliğini vurgular niteliktedir. Ek olarak Hyde Park Büyük Londra Vebası döneminde şehirden kaçan halkın iyileşme mekanı olmuştur.

BÖLÜM DÖRT

KÜLTÜRPARK'IN KAMUSAL MEKAN, SOSYAL YAŞAM VE YER OLUŞTURMA ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Dördüncü bölüme kadar, kamusal mekan kavramının hangi açılardan ne şekilde ele alındığı, kentsel açık ve yeşil alanların kamusal mekan olarak ne şekilde tanımlandığı, işlevselleştiği ve kademelendiği ve kent parklarının kamusal mekan olarak önemi ilgili literatür kapsamında değerlendirilmiş ve dünyadaki kent parkı pratikleri incelenmiştir. Kamusal mekanın önemli bir sahnesi olan kent parkları sosyal yaşamı etkilemekte, sosyal aktiviteler tarafından süreç içerisinde değişmekte ve gelişmekte ve dolayısıyla da ‘yer olma’ özelliğini bu aktivitelere de bağlı olarak kazanmaktadır.

Bu kapsamda örnek alan olarak seçilen Kültürpark, Türkiye’nin en kalabalık 3. şehri olan İzmir ili sınırları içerisindeki 30 ilçeden biri olan Konak ilçesinde yer almaktadır. İzmir Valiliği verilerine göre, İzmir İli nüfusu 2018 yılı itibari ile 4.320.519 kişidir.

Çalışma alanı olan Kültürpark öncelikle kent içerisindeki konumu, çevresiyle olan ilişkileri ve imgesel özellikleri kapsamında incelenecek; daha sonra oluşumu, tarihsel süreçte geçirdiği değişimler ile şekillenerek vardığı noktadaki mevcut kullanım durumu ve buna bağlı olarak kullanıcı perspektifinden genel olarak park ve Kültürpark algısı analiz edilecektir.

4.1 Kültürpark'ın Kent İçerisindeki Konumu, Çevresel İlişkileri ve İmgesel Özellikleri

4.1.1 Kültürpark'ın kent içerisindeki konumu

Kültürpark, İzmir’e bağlı Konak merkez ilçesinde yer almaktadır. Konak ilçesi kuzeyde Bayraklı ve İzmir körfezi ile kıyısı olup, doğusunda Bornova, güneyinde Buca ve Gazimir batısında ise Karabağlar ve Balçova ilçesi ile sınırlanmıştır (Şekil 4.1).

Şekil 4.1 Konak ilçesi konumu (Kent bilgi sisteminden yararlanılarak oluşturulmuştur)

2018 verilerine göre (T.C. İzmir Valiliği, b.t) yerleşik nüfusu 356.563 kişi olan Konak, toplam 24 bin km² lik bir alanı kaplamakta ve 113 mahalleyi kapsamaktadır (İzmir Ticaret Odası, b.t).

Kültür, sanat, eğlence gibi bir çok aktivite imkanı bulunması sebebiyle yerli ve yabancı çok sayıda turist için cazibe merkezi olan Konak, tarihi kent merkezi ve aynı zamanda merkezi iş alanıdır ve bu sebeplerle yerleşik nüfus ile birlikte gündüz nüfusu bir milyonu aşmaktadır (İzmir Ticaret Odası, b.t). Konak tarihi bir çok meydanın, hanın, bir çok simgesel ve tarihi yapının bulunduğu bir merkez ilçedir. Özellikle tarihi Kemeraltı bölgesinin ana giriş ve çıkış kapısı olan Konak Meydanı, metro, tramvay, otobüs, bisiklet yolu ve vapur gibi bir çok farklı ulaşım türlerinin kesiştiği ve birkaçı için başlangıç noktası konumunda olan bir düğüm noktasıdır.

4.1.2 Kültürpark'ın çevresel ilişkileri ve imgesel özellikleri

Tez kapsamında Kültürpark sosyal yaşam ve yer oluşturma açısından ele alınacağından, kenti okumak ve dinamiklerini anlamadaki ilk adım çalışma alanının fiziksel niteliklerini anlamak için, alanı ve çevresi ile olan ilişkilerini incelemek olacaktır. Daha sonra kenti yaşayanların perspektifinden anlamaya çalışan Kevin Lynch'in tanımladığı kent imgesi bileşenleri ile imgesel özellikleri analiz edilecektir.

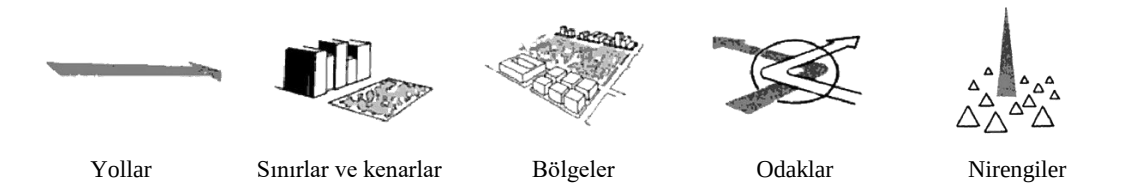
Kültürpark, Konak’a bağlı olan Mimar Sinan Mahallesi’nde yer almaktadır. Kültürpark’ın yaklaşık olarak 1,5 km’lik yürüme mesafesinde tarihi kent merkezi, Alsancak iskelesi ve Alsancak limanı, Pasaport ve Konak iskeleleri yer almaktadır (Şekil 4.2).

Şekil 4.2 Kültürpark’ın ilçe içerisindeki konumu (Kent bilgi sisteminden yararlanılarak oluşturulmuştur)

Kültürpark farklı toplu taşıma seçenekleri ile erişilebilir bir konumda yer almaktadır. Kültürpark’a otobüs, tramvay, metro ve izban ile ulaşım sağlamak mümkündür.

Kevin Lynch (2010) kent söz konusu olduğunda onu yalnızca kendi başına bir şey olarak değil, sakinleri tarafından algılanan kentin de düşünülmesi gerektiğini belirtmektedir. Lynch (2010), kentin kişiler tarafından algılanabilen bir formunun olmasının, daha iyi algılanmasını sağladığını ve kişilerin kent ile iletişim ve etkileşim kurabilmesine olanak sağladığını belirtmekte ve bunları 5 temel öge ile açıklamaktadır. Bunlar sırasıyla; yollar, sınırlar/kenarlar, bölgeler, odaklar ve nirengilerdir (Şekil 4.3).

Şekil 4.3 Kevin Lynch’in kent imgesinin 5 temel ögesi (Tyler Tate, 2013)

“Yollar”; otoban ve otoyollar, sokaklar, yayalaştırılmış alanlar ve yürüyüş yolları, kişilerin şehrin içinden geçtiği yollar, patikalar ve ulaşım hatlarıdır.

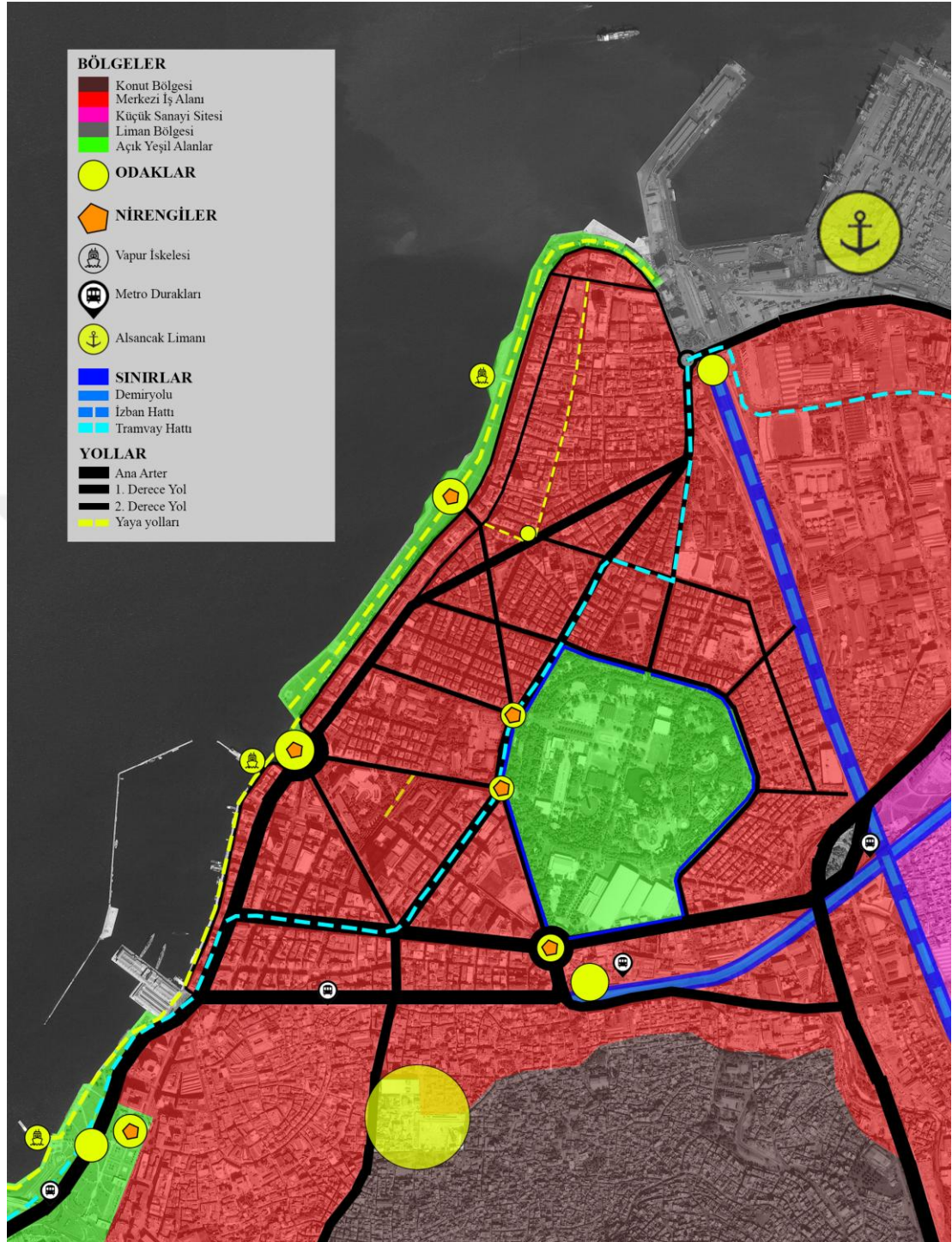
"Sınırlar ve kenarlar"; bölgelerin arasındaki sürekliliği bölen, alanlar arasındaki sınırları oluşturan öğelerdir. Sınır ve kenarlara, konut ve sanayi alanları arasındaki yol veya duvarlar, demiryolu hatları, kent ve deniz arasında kalan kıyılar ve geniş otoyollar gibi kentsel elemanlar örnek olarak verilebilir.

"Bölgeler"; işlevsel kullanım, topoğrafya, form, doku, yapı tipi gibi ortak karakteristik özelliklere ve kendi kimlik anlayışına sahip geniş alanlardır. Bölgeler kentin okunması ve deneyimlenmesi açısından önem taşıyan alanlardır.

"Odaklar"; kentsel mekanda önemli bağlantıların kesiştiği, *kentsel yaşama katılma* alanlarıdır. Örneğin bir çok yolun birleştiği bir kavşak, yaya yollarının birleştiği kent meydanı, bina ve park gibi bir bireylerin girebileceği, toplumsal ilgi noktaları olan odaklar, genellikle insanların kesişme ve dağılma noktaları olarak kentlerde dikkat çekmektedir. Ayrıca odak noktaları dışarıdan bir gözlemcinin de kente girebilmesini ve kenti deneyimlemesini sağlayan, kentsel mekandaki iki nokta arasındaki yolculuğun en kolay anımsandığı noktalarlardır.

"İşaret öğeleri ve nirengiler"; genellikle odaklar ile birlikte çalışan fiziksel öğelerdir. Dış referans noktası olarak hizmet veren bir işaret, bina cephesi veya dağ gibi fiziksel bir yapı ya da bir heykel, çeşme gibi sembol bir yapısal öğeler de olabilmektedir.

Lynch'in 5 temel ögesi doğrultusunda, çalışma alanı yakın çevresi ile birlikte değerlendirilmiş ve bu çevrede söz konusu beş öğeye karşılık gelen bileşenler tanımlanmaya çalışılmıştır (Şekil 4.4).

Yollar:

Kültürpark önemli ulaşım akslarının üzerinde bulunmaktadır. Tramvay hattının geçtiği Gazi Bulvarı ve Şair Eşref Bulvarı alanın güney batı ve batı tarafında yer almaktadır. Karşıyaka, Bornova, Bayraklı gibi ilçelere erişimin sağlandığı Mürselpaşa Bulvarı güneyinde yer almaktadır. Yaya yolunun bulunduğu sahil bandından yaklaşık 750 metre uzaklıkta olan Kültürpark’a sahilden 10 dakikada erişilebilmektedir. Diğer yayalaştırılmış yollar olan Kıbrıs Şehitleri Caddesi ve Alsancak Sevgi yolu da 5-10 dakika arası yürüme mesafesindedir. Lych (2010), tramvay, metro gibi raylı ulaşım sistemlerinin kesinti yaratmasına rağmen bütüne bakıldığında ilgi çeken, imgelemede önemli öğelerden olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda incelendiğinde, Kültürpark’ın batısındaki Şair Eşref Bulvarı üzerinde tramvay ve otobüs hatlarının durakları bulunmakta; hemen güneyinde ise metro hattının Basmane durağı ve demiryolunun Basmane Garı durağı yer almaktadır dolayısıyla metro, tramvay ve otobüs ile hem şehir içi ulaşımında hem de tren garı ile de şehirler arası ulaşımında erişilebilir bir konumda yer almaktadır.

Sınırlar:

Çalışma alanı özelinde sınır olarak belirlenenler, ulaşım sistemlerinden Kültürpark’ın doğusunda yer alan banliyö hattı ve güneyindeki demiryolu hattıdır. Ayrıca Kültürpark’ın duvarları ile alana erişim belirli yerlerden sağlandığından sınır oluşturmaktadır.

Bölgeler:

Çalışma alanı merkezi iş alanı olarak tanımlanabilecek ağırlıklı olarak çalışma alanlarının bulunduğu bölgenin içerisinde yer almaktadır. Bu alanlarda ticari kullanım zemin ve birinci katlarda yoğun olduğundan bölgeye girildiğinde konut bölgesinden farklı bir algı yaratmaktadır.

Odaklar:

Alanın kuzeyindeki liman bölgesi ve Alsancak garı, güneyinde yer alan tarihi İzmir Agorası, metro ve demiryolu hattının kesişim noktası olan Basmane garı önemli odak noktalarındandır. Ayrıca sahil şeridinde alanın batısında yer alan Konak

vapur iskelesi, tramvay durağı ve İzmir Saat Kulesi'ni de kapsayan Konak Meydanı, sahil şeridinden olan Gündoğdu ve Cumhuriyet Meydanları, Pasaport ve Alsancak Vapur İskeleleri, yayalaştırılmış yollar ve hemen Kültürpark'ı çevreleyen 9 Eylül, Montrö ve Lozan meydanları Kültürpark'ın giriş noktaları da olduğundan önemli odak noktaları olarak belirlenmiştir.

Nirengiler:

Bireyler için referans noktası olabilecek, çalışma alanı çevresindeki nirengiler; İzmir saat kulesi, Gündoğdu, Cumhuriyet, 9 Eylül, Montrö ve Lozan meydanlarındaki heykel, havuz gibi sanatsal öğeler olmuştur.

4.2 Tarihsel Gelişim ve Değişim Süreci

Çalışmanın bu kısmında, Cumhuriyetin ilk yıllarından bu yana İzmir kenti tarihinde çok büyük bir öneme sahip ve Kurtuluş Savaşı'nın simgelerinden biri olan Kültürpark'ın tarihsel süreç içerisindeki oluşumu ve değişimine kısaca değinilecektir.

İzmir'in tarihi boyunca en çok zarar gördüğü yangın, kentin kurtuluşundan sonra 13 Eylül 1922'de başlayan yangın olmuş, sebep olduğu ekonomik kayıpların haricinde kentin 'anısal değerlerini' yok etmesi ile de bellekte derin izler bırakmıştır (Karpaz, 2009, s.39).

1922 yılında İzmir yangını ile birlikte, İzmir'in merkezinde büyük bir boşluk oluşmuştur. Yangının izleri ve acı hatıraları ortadan kaldırılmaya, İzmir yeniden imar edilmeye çalışılırken bu alanda kent parkı ve fuar yaratma düşüncesi gündeme gelmiştir.

1925 yılında Rene Danger tarafından yapılan plan ve İzmir kentinin modern anlayış ile yeniden planlanması sürecinde Fuar ve Kültürpark'ın yapılmasını sağlayacak üst ölçekli planlama kararlarının temeli atılmıştır. 1930'ların ikinci yarısında söz konusu planda bir takım revizyonlar yapılmış ve mevcut planda kültür işlevi, eğitim alanı ve park alanının olduğu 40 hektarlık alan Kültürpark olarak belirlenmiştir (Kayın, 2015).

Dönemin Belediye Başkan Yardımcısı Suad Yurdkoru, görev amaçlı gittiği Rusya’da Moskova Kültürpark’ını incelemesi ve görüşlerini dönemin Belediye Başkanı Behçet Uz ile rapor hazırlayarak paylaşması ile Kültürpark’ın yapım süreci başlamıştır (Kayın, 2015; Karpat, 2009). Behçet Uz bir demecinde, hayalindeki Kültürpark’ı “Kültürpark bir halk üniversitesi olmalı. Halkın nefes alacağı, çeşitli bitkileri tanıyacağı, arada bir çocuğun nasıl büyütüleceğini, sağlıklı bir insanın nasıl gelişeceği gibi konular hakkında fikir sahibi olabileceği bir yer olmalı” şeklinde tasvir etmiştir (Erdim’den aktaran Karpat, 2009).

1 Ocak 1936 tarihinde, Kültürpark’ın temel atma töreni gerçekleştirilmiştir (Karpat, 2009). Parkın kurulduğu yıldan 1950’li yıllara kadar geçen sürede İzmir gibi Kültürpark da yeniden yapılanma ve gelişmesini sürdürmüştür. 1939 yılında 60000 m²’lik bir alan daha eklenerek Kültürpark’ın sınırları genişlemiştir. 1950’lere kadar olan dönemde kentlinin alan ile ilişkilerini pekiştirmek için birçok mekânsal düzenleme ve eklemeler yapılmıştır. Bunlar; sağlık müzesi, pavyonlar, paraşüt kulesi, suni göl, hayvanat bahçeleri, spor ve aktivite alanları, Ada gazinosu ve peyzajda yapılan iyileştirmeleri kapsamaktadır. 1940-1950 yılları kentli hafızasında ailece kaliteli eğlenme imkanı sunan mekanlar yer tutmaktadır (Kayın, 2015).

1950’li yılların ikinci yarısında Belediye Evlendirme Merkezi alana taşınmıştır. 1950’li yılların sonlarından başlayarak Fuar alanının yetersiz kaldığı konusu ilk defa gündeme gelmiştir. Bunu takip eden süreçte İzmir Belediyesi fuarın ihtiyaç duyduğu daha büyük alan gereksinimini Bayraklı’da çözümleme üzerine çalışmış fakat bu öneri uygulamaya konulmamıştır. 1970’li yıllara gelindiğinde ise, bu kapsamda planlama çalışmaları yapılmış ve sonunda gereksinim duyulan büyük alan için İzmir Enternasyonal Fuarı’nın kentin kuzeybatısındaki belirlenecek 420 hektarlık bir alana taşınarak çözülebileceği, Kültürpark’ın ise kentsel yeşil alan olarak korunması önerilmiş ancak bu öneri de hayata geçirilmemiştir.

1970’li yıllara kadar fuar halkın teknolojik gelişmeleri takip edebildiği bir alan görevi görürken 1970’li yılların sonunda, kentsel mekanda eğlence anlayışlarının değişmeye başladığı, Fuarın Kültürpark karakterinin önüne geçtiği görülmektedir.

1980’li yıllarda birtakım ihtiyaçlar doğrultusunda Kültürpark içerisinde inşa çalışmaları başlamıştır. 1990 yılında ise fuar işlevinin yönetimsel bir yapıya sahip olması düşüncesinden yola çıkılarak İzmir Fuarcılık Hizmetleri Kültür ve Sanat Etkinlikleri A.ř. (İZFAş) kurulmuştur. Ayrıca söz konusu dönemde Kültürpark ve çevresinde birtakım mekânsal düzenlemeler yapılmıştır. Alandaki yapıların bir kısmı yıkılırken azalan kültürel aktiviteyi güncel tutma bağlamında İsmet İnönü Kültür Merkezi tasarlanmıştır (Kayın, 2015).

Kültürpark’ın tarihsel sürecindeki en önemli girişim 1990 yılında yapılan “Uluslararası İzmir Fuarı Düzenleme ve Mimari Projesi” yarışmasıdır ancak kazanan proje uygulamaya konmamıştır.

Bir diğer önemli nokta ise, Kültürpark’ın 12.11.1992 tarihinde İzmir 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından 4072 sayılı kararla 2. Derece Doğal Sit ve Tarihi Sit olarak tescillenmesidir.

2000 sonrası dönemde alanın iyileştirilmesi için önlemler alınmaya başlamış, günlük kullanımı arttırması hedeflenen mekânsal ve kültürel faaliyetleri arttırıcı düzenlemeler yapılmıştır. Bu dönemdeki yapısal yenilik ve değişimler; İzmir Sanat adlı kültür ve sanat merkezinin açılması, eski pavyonların tadilatlarının yapılarak İzmir Kültür ve Sanat Müzesine dönüşmesi, tadilat gören Resim Heykel Müzesi ve Kültür Sanat Galerisi’ni son olarak da tartışmalara konu olmuş sergi hangarlarını kapsamaktadır (Kayın, 2015). Yaklaşık olarak 40 hektarlık alanı kapsayan sergi hangarları, 1930’lu yılların sonunda eklenen bir bölgeye konuşandırılmıştır.

Ayrıca bu süreçte 2006 yılında Sasalı’da yapımı başlanan Doğal Yaşam Parkı 2008 yılında tamamlanmış ve Kültürpark içerisindeki hayvanat bahçesi 2009 yılında tamamiyle bu alana taşınmıştır. Kültürpark’ın mekansal dönüşümündeki önemli gelişmelerden biri de 2007 yılında yapılmaya başlayan yer altı otoparkıdır. Yapımı 2 sene sürmüş yer altı otoparkı 2009 yılında tamamlanmıştır.

1950’li yıllarda da gündemde olan Fuar alanının taşınma meselesi tekrar gündeme gelmiş, 2013 yılı itibariyle Gaziemir’e yeni fuar alanı için inşa çalışmaları başlamıştır. 2015 yılında yeni fuar alanının açılması ile ihtisas fuarları Gaziemir’e taşınmış, 2016 yılına kadar Kültürpark’ta boşalacak alanda neler olacağı tartışma konusu olmaya devam etmiştir.

2016 yılında ise İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından yeni Kültürpark projesi ilan edilmiş ve proje taslağı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu’na sunulmuştur.

İzmir Kültürpark için tarihsel süreç, dönemler bazında genellenecek olursa (Tablo 4.1), 1920-1950 dönemi, yangın sonrası oluşan kentsel boşluğun erken dönem cumhuriyet döneminin yönelimlerini yansıtan kent parkı olarak mekâna dönüşme; çeşitli mimari, sanatsal ve peyzaj öğelerle yeniden tanımlama sürecidir. Kuruluşundan 1950’li yıllara kadar olan bu dönemde yapılan mekânsal düzenlemeler ve eğlence mekanları ile kentlinin gündelik yaşamına dahil olan Kültürpark sayesinde kültür, sanat ve spor etkinlikleri artmıştır. Kentli hafızasında bu dönemdeki eğlence mekanları ailece kaliteli vakit geçirilebilen ortamlar olarak anımsanmaktadır (Kayın, 2015).

1950 sonrası dönemde kuruluşun idealist değerleri dönüşüme uğramış bu doğrultuda değişen eğlence kültürü ve uluslararası dinamikler hafızalarda yer etmiştir. Bu dönemde fuar, yerel ve dünya çapındaki teknolojik gelişmelerin takip edildiği bir mekan olarak görev yapmıştır. Bu dönemdeki bir diğer önemli gelişme ise 1950’lerin sonlarına doğru, fuar alanının yetersizliğinin tartışma gündemini oluşturmasıdır (Kayın, 2015). 1980’li yıllara doğru ise algı olarak “Fuar” özelliği “Kültürpark” özelliğinin önüne geçmeye başlamıştır.

1980 ve 2000 yılları arasında askeri darbe sebebiyle bir süre sakinleşme yaşansa da 90’lı yıllarda Kültürpark ve çevresinde mekânsal düzenlemeler yapılmış, alana yüklenen yeni yapı stoğu ile peyzaj öğeleri arasındaki denge bozulmuş, azalan

eğlence aktivitesi ve birkaç binanın yıkımı alanda işlevsel bir boşluk oluşmuştur (Kayın, 2015).

2000 yılı sonrasında alandaki bina yıkımları ile kültürel kullanımlar azalmaya, kentli de Kültürpark'tan uzaklaşmaya başlamıştır. Kentteki alışkanların değişmesi, Kültürpark'ın kullanımında azalmaya sebep olmuştur. Eski dönem unsurlarının yıpranması ve yapılan gelişigüzel eklemeler estetik sorunlara yol açmıştır. Fuar'ın taşınması ile İzmir gündeminde Kültürpark'ın geleceği tartışılmaya başlanmıştır (Kayın, 2015).

Tablo 4.1 Tarihsel süreçte Kültürpark'ın kent halkı açısından önemi ve kullanım eğilimleri

1920-1950	1950-1980	1980-2000	2000 ve sonrası
• Kültür, sanat, spor faaliyetleri, eğlence etkinlikleri ile kentli için gündelik yaşamın bir parçası haline geliyor. • Kolektif bellekte eğlence mekanları yer oluşturuyor.	• Teknolojik gelişmelerin izlendiği bir platforma dönüşüyor. • “Fuar” karakteri “Kültürpark” karakterini baskılıyor.	• Yapılı alan-peyzaj dengesi bozuluyor. • İşlevsel boşluklar kentliyi uzaklaştırıyor.	• Kültürpark'ın gündelik yaşamdaki kullanımı azalıyor. • Estetik sorunlar ortaya çıkıyor. • Fuar'ın taşınması ile Kültürpark'ın geleceği tartışma gündemini oluşturuyor.

4.3 Mevcut Kullanım Durumu

Carr ve diğer.'e (1992) göre kamusal mekanların etkili bir şekilde tasarlanması, geliştirilmesi ve yönetilmesi için öncelikle bu mekanların insan yaşamındaki rolü ve kullanımı ya da göz ardı edilme sebeplerini anlamak önemlidir ancak genellikle insanların bakış açısı tasarım ve yönetim aşamalarında hep ihmal edilmekte, mekanlar içlerinde yapılması gerekenler hakkında tahminlere göre önerilmekte, tasarlanmakta ve yönetilmektedir.

Bu sebeple Kültürpark özelinde öncelikle, mevcut kullanım durumunu, işlevsel kullanımı, bina kat ve yükseklikleri, park içi işlevsel analiz, peyzaj özellikleri ve sanatsal öğeler, yaya ve taşıt kullanımları ve kullanıcı analizleri yapılacaktır.

Kültürpark içerisinde kültürel ve sosyal kullanımlar baskın olarak görülmektedir. İsmet İnönü Sanat Merkezi, Atatürk Açıkhava Tiyatrosu, Seramik Eserler, Ta  Eserler ve Kıymetli Eserler bölümü ve Resim Heykel Müzesi kültürel kullanımlara alan içerisinden örneklerdir ve genel olarak Lozan ve Montrö Kapılarına yakın olarak konumlanmışlardır.

Evlendirme salonu, Kültürpark Tenis Kulübü, İzmir Sanat, restoranlar ve kafeler (Kübana rest., Mogambo Kafe), pavyon ve gazinolar (Ada gazinosu, g l gazinosu, rus pavyonu v.b) ise sosyal kullanımlara örnektir. Alan içerisinde ayrıca Kültürpark Tenis Kulübü kortlarının yanı sıra belediyeye ait tenis kortu ( ekil 4.5), açık spor alanları ( ekil 4.6), mini futbol sahası ( ekil 4.7), Celal Atik spor salonu ve yüzme havuzu gibi spor tesisleri ve olanakları bulunmaktadır.

Ek olarak, kamu binaları (Kültür sanat dairesi başkanlığı, sosyal projeler dairesi başkanlığı v.b.), ibadethane, hayvan polikliniğı, lunapark, sergi holleri ve para  t kulesi gibi çok çeşitli kullanımlar bulunmaktadır ( ekil 4.8).

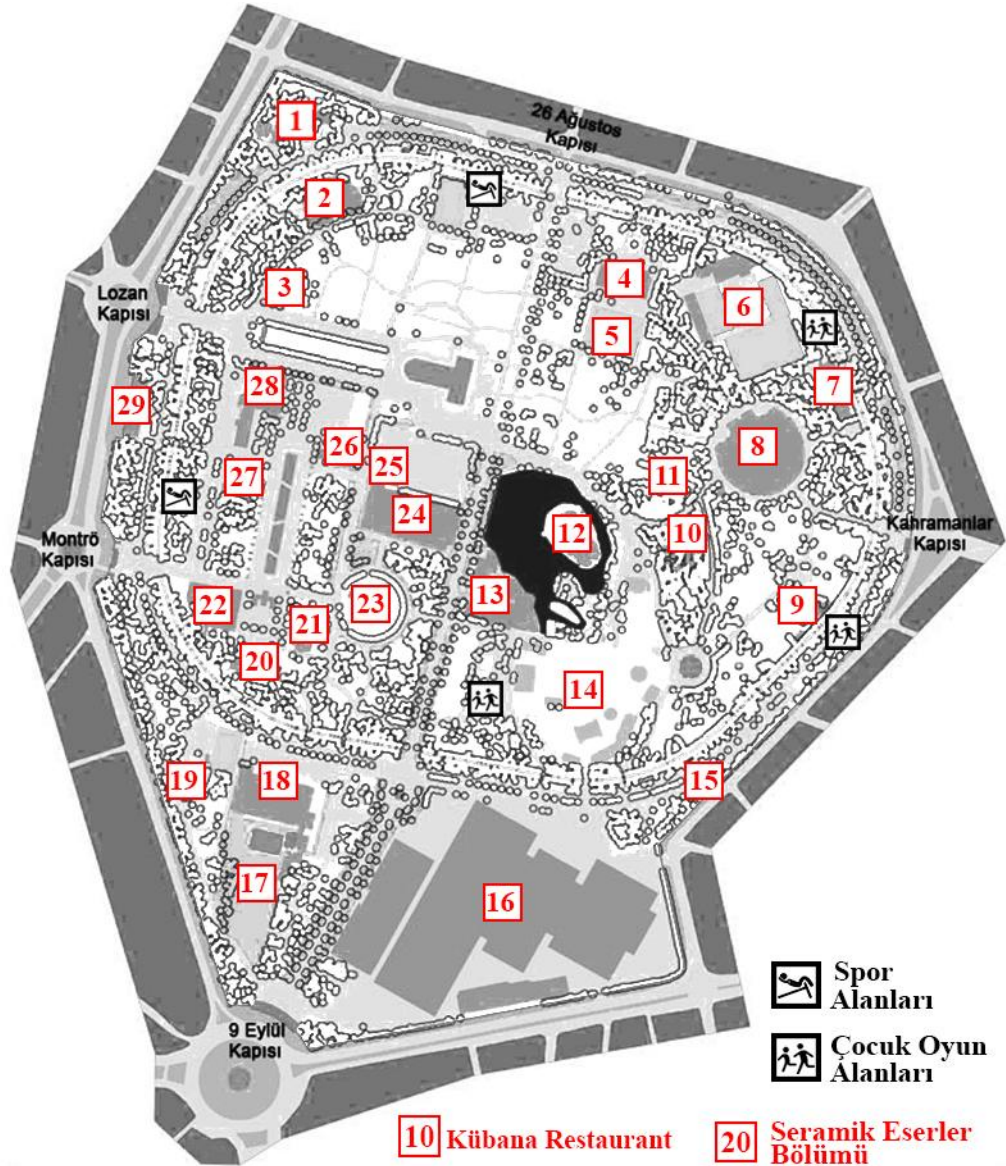
Şekil 4.5 Belediyeye ait tenis kortu (Kişisel arşiv, 2019)

Şekil 4.6 Açık spor alanları (Kişisel arşiv, 2019)

Şekil 4.7 Mini futbol sahası (Kişisel arşiv, 2019)

1 Evlendirme Salonu	10 Kübana Restaurant	20 Seramik Eserler Bölümü
2 İsmet İnönü Sanat Merkezi	11 Golf Gazinosu	21 Kıymetli Eserler Bölümü
3 Pakistan Pavyonu	12 Ada Gazinosu	22 Taş Eserler Bölümü
4 İzmir Sanat	13 Göl Gazinosu	23 Paraşüt Kulesi
5 Rus Pavyonu	14 Lunapark	24 Atlas Pavyonu
6 Kültürpark Tenis Klubü	15 Fuar Asayiş	25 İbadethane
7 Kültür Sanat Dairesi Başkanlığı	16 Sergi Holleri	26 Resim Heykel Müzesi
8 Atatürk Açık hava Tiyatrosu	17 Celal Atik Yüzme Havuzu	27 Mogambo Kafe
9 Küçük Hayvan Polikliniği	18 Celal Atik Spor Salonu	28 Sosyal Projeler Dairesi Başkanlığı
	19 Dağ Gazinosu	29 Kültür Sanat Dairesi Başkanlığı

Şekil 4.8 Mevcut kullanım haritası

Evlendirme Salonu:

Kültürpark evlendirme dairesi, izmir'in önemli mimarlarından olan harbi hotan ve Rıza Aşkan tarafından 1954 yılında tasarlanmıştır (Mimarlar Odası izmir şubesi, 2019). Geçmişten beri kuşaklar boyu aynı işlevle kullanılmaya devam etmektedir ve bu sebeple İzmir halkının belleğinde önemli bir yere sahiptir (Şekil 4.9).

Şekil 4.9 Evlendirme salonu (Kişisel arşiv, 2019)

İsmet İnönü Sanat Merkezi:

Bu yapı 1989 yılında, Mehtap Açık Hava Tiyatrosu olarak inşa edilmiş, zamanla çatı ve dış cephelere yapılan eklemeler ile bugünkü halini almıştır (Mimarlar Odası izmir şubesi, 2019). Konser, söyleşi, seminer, tiyatırı ve konferans gibi organizasyonların gerçekleştirilebildiği mekan kent merkezindeki sanatsal ve kültürel etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır (Şekil 4.10).

Şekil 4.10 İsmet İnönü Sanat merkezi (Kişisel arşiv, 2019)

Pakistan pavyonu:

Yapı 1938 yılında Evkaf Pavyonu olarak inşa edilmiştir ve Kültürpark içerisindeki karakteristik yapılardan biridir (Mimarlar Odası İzmir Şubesi, 2019) (Şekil 4.11).

Şekil 4.11 Pakistan pavyonu (Kişisel arşiv, 2019)

İzmir Sanat:

İzmir sanat binası, 26 ağustos kapısının yakınında ve yakın tarihte inşa edilmiş bir yapı olup, aktif biçimde kullanılmakta, sene boyunca seminer, tiyatro, söyleşi, film gösterimleri, sergi ve konser gibi çeşitli etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır (Şekil 4.12).

Şekil 4.12 İzmir Sanat binası (Kanalben, 2018)

İzmir sanat binasında; 308 kişilik tiyatro salonu, 80 kişilik oditoryum, sergi salonu, dans prova salonu ve sanatçılar için dinlenme ve kostüm odaları bulunmaktadır (Kültürpark İzmir, b.t.a).

Rus Pavyonu:

Enternasyonal fuarcılık anlayışının değışmesi sonrası bir çok pavyon kaldırılırken, eski Sovyetler birliğı pavyonu taşıyıcı elemanları ve çatısı korunarak (Şekil 4.13) günümüzde kapalı tenis kortları ile hizmet vermektedir (Mimarlar odası izmir şubesi, 2019).

Şekil 4.13 Rus pavyonu (Kişisel arşiv, 2019)

Kültürpark Tenis Kulübü:

Kulüp 1941 yılında Dr. Behçet Uz, Reşat Leblebicioğlu, Nejat Eczacıbaşı, Said Odyak, Cahit Çeçen, Ali Halim Bayer, Sadi İplikçi ve Alaaddin Kazanova tarafından kurulmuş olup (Mimarlar odası rapor, 2019), ulusal ve uluslararası bir çok turnuvaya ev sahipliğı yapmaktadır (Şekil 4.14).

Şekil 4.14 Kültürpark tenis kulübü (Mimarlar odası izmir şubesi, 2019)

Kültür Sanat Dairesi Başkanlığı:

İzmir büyükşehir Belediye'sine bağlı idare binasıdır ve Gençlik Tiyatrosu ile birlikte kullanılmaktadır (Şekil 4.15).

Şekil 4.15 Kültür Sanat dairesi başkanlığı (Kişisel arşiv, 2019)

Atatürk Açık Hava Tiyatrosu:

Kültürpark'ın önemli gösteri ve konser alanı olan Açık hava tiyatrosu (Şekil 4.16), 2 bin 870 izleyici kapasitesi ile müzik, dans, bale, gösterileri ile özellikle yaz aylarında yoğun olarak kullanılmaktadır (Kültürpark İzmir, b.t.a).

Şekil 4.16 Atatürk açık hava tiyatrosu (Kişisel arşiv, 2019)

Küçük Hayvan Polikliniği:

İzmir Büyükşehir Belediyesi Veteriner İşleri Şube Müdürlüğü bünyesinde hizmet verilen idari binadır. Sahipsiz sokak hayvanlarının kısırlaştırma, aşılama ve cerrahi müdahaleleri yapılmaktadır (Şekil 4.17).

Şekil 4.17 Küçük hayvan polikliniği (Kişisel arşiv, 2019)

Kübana Restaurant:

Fuar'ın 1990lar ortalarına kadar gazino eğlence anlayışının devam ettiği dönemde hizmet veren restaurant, günümüzde eğlence etkinlikleri haricinde yemek, düğün organizasyonları için kullanılmaktadır (Şekil 4.18).

Şekil 4.18 Kübana restaurant (Kişisel arşiv, 2019)

Golf Gazinosu:

Golf gazinosu hem eğlence mekanı hem kafe olarak hizmet vermektedir (Şekil 4.19).

Şekil 4.19 Golf gazinosu (Kişisel arşiv, 2019)

Ada Gazinosu:

Kültürpark'ın önemli eğlence mekanlarından olan ada gazinosu (Şekil 4.20), 1938 yılında inşa edilmiş, 1958'de ise Mimar Rıza Aşkan tarafından restore edilmiştir. Süreç içerisinde yapıya eklentiler yapılmıştır (Mimarlar Odası İzmir Şubesi, 2019).

Şekil 4.20 Ada gazinosu (Mimarlar Odası İzmir Şubesi, 2019)

Göl Gazinosu:

1922 yılındaki İzmir yangınından kalan molozlar ile 1938 yılında oluşturulan ada ve çevresindeki gölün hemen yanında hizmet vermekte olan göl gazinosu, günümüze kadarki süreç içerisinde bir takım yapısal eklentiler ile değişmiştir (Şekil 4.21).

Şekil 4.21 Göl gazinosu (Kişisel arşiv, 2019)

Lunapark:

20. yüzyılın başından itibaren kentlilerin eğlence yaşamında yer alan Lunaparklar (Şekil 4.22), İzmir'e yaklaşık olarak 50 yıl önce Kültürpark ile birlikte girmiş, 13 bin 500 m² alana kurulmuştur ve halen aktif olarak kullanılmaya devam edilmektedir (Kültürpark İzmir, b.t.b).

Şekil 4.22 Lunapark (Kişisel arşiv, 2019)

Fuar Asayiş:

Kültürpark'ın güvenliğinden sorumlu, İzmir İl Emniyet Müdürlüğü Konak İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Fuar Asayiş Ekipler Amirliği'nin idari binasıdır ( ekil 4.23).

Şekil 4.23 Fuar asayiş binası (Mimarlar odası izmir  ubesi, 2019)

Sergi Holleri:

2003 yılında, Gaziemir'deki fuar kompleksinin tamamlanmasıyla kaldırılması planlanan, ihtisas fuarları ile enternasyonal fuarın ihtiyaçlarını karşılamak için yapılan sergi holleri mevcutta hala kullanılmaktadır ( ekil 4.24).

Şekil 4.24 Sergi holleri (Kişisel arşiv, 2019)

Celal Atik Spor Salonu ve Yüzme Havuzu:

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Gençlik ve Spor Kulübü'ne bağlı faaliyet gösteren spor salonu (Şekil 4.25), 5-17 yaş grubu ve 18 yaş üstü yetişkinlere, basketbol, futbol, jimnastik, sağlıklı yaşam, tekvando, judo, satranç, pilates, step-aerobik, zumba, halk oyunları, tenis, eskrim, kondisyon, yüzme, hentbol ve voleybol gibi çeşitli branşlarda hizmet verilmektedir (Kültürpark İzmir, b.t.c). Spor salonu gibi, İzmir Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Kulübü'nün yönetiminde olan havuz kompleksinde, yüzme kursları verilmekte ve ayrıca çeşitli yüzme yarışları düzenlenmektedir (Kültürpark İzmir, b.t.c).

Şekil 4.25 Celal Atik spor salonu binası (Kişisel arşiv, 2019)

Dağ Gazinosu:

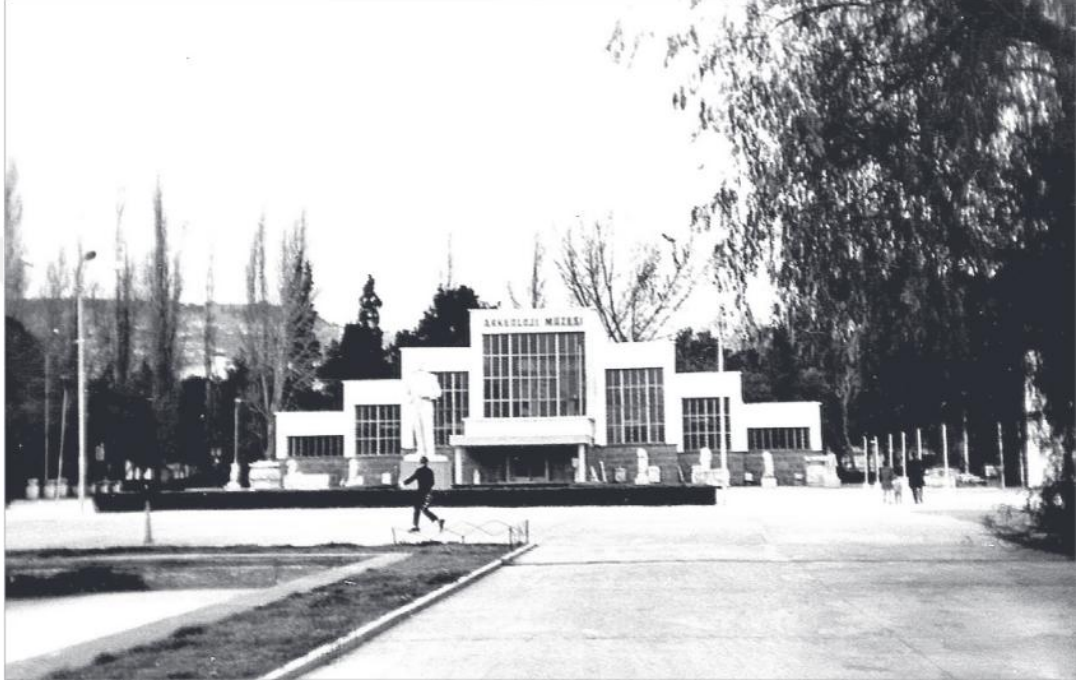
Celal Atik spor komplekslerinin yanında yer alan kafeterya, yiyecek – içecek hizmeti vermektedir (Şekil 4.26).

Şekil 4.26 Dağ gazinosu (Kişisel arşiv, 2019)

Seramik Eserler Bölümü:

Seramik eserlerin sergilendiği bina, dünyaca ünlü mimar Bruno Taut'un 1939 yılında tasarladığı bir yapıdır. Maarif Vekaleti Kültür Pavyonu olarak tasarlan yapı, orijinalinde (Şekil 4.27) önündeki büyük havuz ile birlikte farklı bir perspektif algı yaratmak istenen yapının önündeki güvenli giriş klubesini bu perspektifi bozmaktadır (Mimarlar Odası İzmir Şubesi, 2019) (Şekil 4.28).

Şekil 4.27 Maarif Vekaleti Kültür Pavyonu (Mehmet Kılınç kişisel koleksiyon, 1970)

Şekil 4.28 Keramik Eserler bölümü (Kişisel arşiv, 2019)

Kıymetli Eserler Bölümü:

Mimar Fuat Saylam'ın 1937 tarihinde tasarlanmış ve Sağlık müzesi olarak inşa edilen bir yapıdır (Şekil 4.29) (Mimarlar Odası İzmir Şubesi, 2019).

Şekil 4.29 Kıymetli eserler bölümü (Kişisel arşiv, 2019)

Taş Eserler Bölümü:

Taş eserlerin sergilendiği bina yakın tarihte inşa edilmiş bir yapıdır (Şekil 4.30).

Şekil 4.30 Taş eserler bölümü (Kişisel arşiv, 2019)

Paraşüt Kulesi:

Mimarları Bedri Tümay ve Algrandi olan (Mimarlar Odası rapor, 2019), 1937 yılında inşa edilen Paraşüt Kulesi Kültüpark'ın simge yapılarından biridir (Şekil 4.31).

Şekil 4.31 Paraşüt kulesi (Kişisel arşiv, 2019)

Atlas Pavyonu:

Paraşüt kulesi ve kaskatlı havuz arasında yer alan Atlas Pavyonu (Şekil 4.32) yaklaşık olarak 3 bin 500 metrekare alanda bulunan pavyon fuar dönemlerinde sergi alanı olarak, diğer zamanlarda ise konser salonu olarak kullanılmaktadır (Mimarlar Odası rapor, 2019).

Şekil 4.32 Atlas pavyonu (Kişisel arşiv, 2019)

İbadethane (Mescid):

Kaskatlı havuzun karşısındaki alanda, atlas pavyonunun yanında yer almaktadır (Şekil 4.33). Yapıya sonradan yapılan eklentiler göze çarpmaktadır.

Şekil 4.33 Fuar mescidi (Kişisel arşiv, 2019)

Resim Heykel Müzesi:

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın İzmir Resim Heykel Müze'sine bağlı sergi salonu binası (Şekil 4.34), heykel, seramik, resim, fotoğraf gibi çokça dalda kişisel ve karma sergileri halk ile buluştururken aynı zamanda seminer, sempozyum, panel, konferans gibi etkinliklere de olanak sağlamaktadır (Kültürpark İzmir, b.t.a).

Şekil 4.34 Resim heykel müzesi (Kişisel arşiv, 2019)

Mogambo Kafe

Kültürpark'ın eski yapılarından, yeme içme hizmeti de veren kafe daha çok konser alanı olarak kullanılmaktadır (Mimarlar odası izmir  ubesi, 2019) ( ekil 4.35).

Şekil 4.35 Mogambo kafe (Kişisel arşiv, 2019)

Sosyal Projeler Dairesi Başkanlığı:

Eski almanya pavyonu binası olan yapı mevcutta İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı sosyal projeler dairesi başkanlığı olarak kullanılmaktadır (Şekil 4.36) (Mimarlar odası izmir şubesi, 2019).

Şekil 4.36 Sosyal projeler dairesi başkanlığı idari binası (Kişisel arşiv, 2019)

Kültür Sanat Dairesi Başkanlığı:

Eski İZFAŞ binası olan yapı günümüzde İzmir Büyükşehir belediyesi tarafından kurulmuş Kültürpark Şube Müdürlüğü idari binası olarak hizmet vermektedir (Şekil 4.37).

Şekil 4.37 Kültürpark şube müdürlüğü binası (Kişisel arşiv, 2019)

9 Eylül Kapısı:

Kültürpark'ın simgesel kapılarından olan 9 Eylül Kapısı'nın (Şekil 4.38) tasarımı Ferruh Örel'e aittir, mimar 1939 yılında tasarlamıştır (Mimarlar Odası İzmir Şubesi, 2019). Yapı zaman içinde ilk halinden oldukça farklılaştığı görülmektedir (Şekil 4.39).

Şekil 4.38 9 eylül kapısı günümüzdeki görünümü (Mimarlar Odası İzmir Şubesi, 2019)

Şekil 4.39 9 eylül kapısı eski görünümü (Kültürparkizmir, b,t)

Montrö Kapısı:

9 eylül kapısı gibi girişlerdeki simge yapılardan biri olan Montrö kapısı (Şekil 4.40), Mimar Erol As tarafından 1950'lerde tasarlanmıştır ancak aynı şekilde ilk halinden bu yana farklılaştığı görülmektedir (Şekil 4.41).

Şekil 4.40 Montrö kapısı günümüzdeki görünümü (Mimarlar Odası İzmir Şubesi, 2019)

Şekil 4.41 Montrö kapısı eski görünümü (Kültürparkizmir, b,t)

Lozan Kapısı:

Bir diğer simge yapı olan kapı da Lozan kapısıdır (Şekil 4.43), 1936 yılında Mimar Mesut Özok tarafından tasarlanmıştır, ilk halinden bu zamana 9 Eylül ve Montrö kapıları gibi çok farklılaşmadan günümüze gelmiştir (Şekil 4.43).

Şekil 4.42 Lozan Kapısı günümüzdeki görünümü (Mimarlar Odası İzmir Şubesi, 2019)

Şekil 4.43 Lozan Kapısı eski görünümü (Mimarlar Odası İzmir Şubesi, 2019)

26 Ağustos Kapısı:

Yakın dönemde inşa edilen kapı İzmir Sanat Merkezi, İsmet İnönü Sanat Merkezi ve Evlendirme Dairesi'ne yakınlığı sebebiyle önemli kapılardan birisidir (Şekil 4.44).

Şekil 4.44 26 Ağustos kapısı (Mimarlar Odası İzmir Şubesi, 2019)

Cumhuriyet Kapısı:

Tarihi açıdan önem arz eden Cumhuriyet kapısı (Şekil 4.45) genellikle servis giriş çıkışları için kullanılmaktadır.

Şekil 4.45 Cumhuriyet kapısı (Kişisel arşiv, 2019)

Fuar holleri servis kapısı:

Fuar hollerinin servis alması amacıyla kullanılmakta olan kapı, holler ve fuar asayişin arasında kalmaktadır (Şekil 4.46).

Şekil 4.46 Fuar holleri servis kapısı (Yandex, 2015)

4.3.1 İşlevsel Kullanım Durumu

Çalışma alanı içerisindeki yapıların mevcut kullanımları incelendiğinde idari yapılar; Kültürpark Şube Müdürlüğü binası, Kültürpark Evlendirme Dairesi, Kültür ve Sanat Daire Başkanlığı, Sosyal Projeler Dairesi Başkanlığı, Kültürpark Asayiş, Küçük Hayvan Polikliniği'dir.

Kültürel işlevli yapılar ise; İsmet İnönü Sanat Merkezi, İzmir Sanat Merkezi, Gençlik Tiyatrosu, Atatürk Açık Hava Tiyatrosu, Tarih ve Sanat müzesinin, taş eserler bölümü, seramik eserler bölümü, kıymetli eserler bölümü, Resim Heykel Müzesi, Pakistan Pavyonu ve Atlas Pavyonu'dir.

Spor işlevli yapılar, Celal Atik Kapalı Spor Salonu, Celal Atik Yüzme Havuzu, Kültürpark Tenis Kulübü Binası ve kortları, Halı Sahalar, Paraşüt Kulesi'dir.

Alanda yeme, içme ve eğlence işlevli yapılar; Ada Gazinosu, Göl Gazinosu, Dağ Gazinosu, Kübana Restoran, Golf Restoran, Mogambo Kafe, Lunapark ve İdare Binalarıdır.

4.3.2 Yükseklik Haritası

Kültürpark içerisinde istisnalar haricinde genel olarak yapı yüksekliklerinin düşük olduğu gözlemlenmiştir. Kat sayıları ve yükseklikleri, yapıların işlevlerine ve formlarına göre farklılık gösterdiğinden yükseklik bazında yapıların en yüksek noktaları referans alınarak analiz yapılmıştır (Şekil 4.47). Örneğin, Rus Pavyonu'nun yüksekliği 10 mt'yi bulmasına rağmen kapalı alan içerisinde herhangi bir kat yoktur.

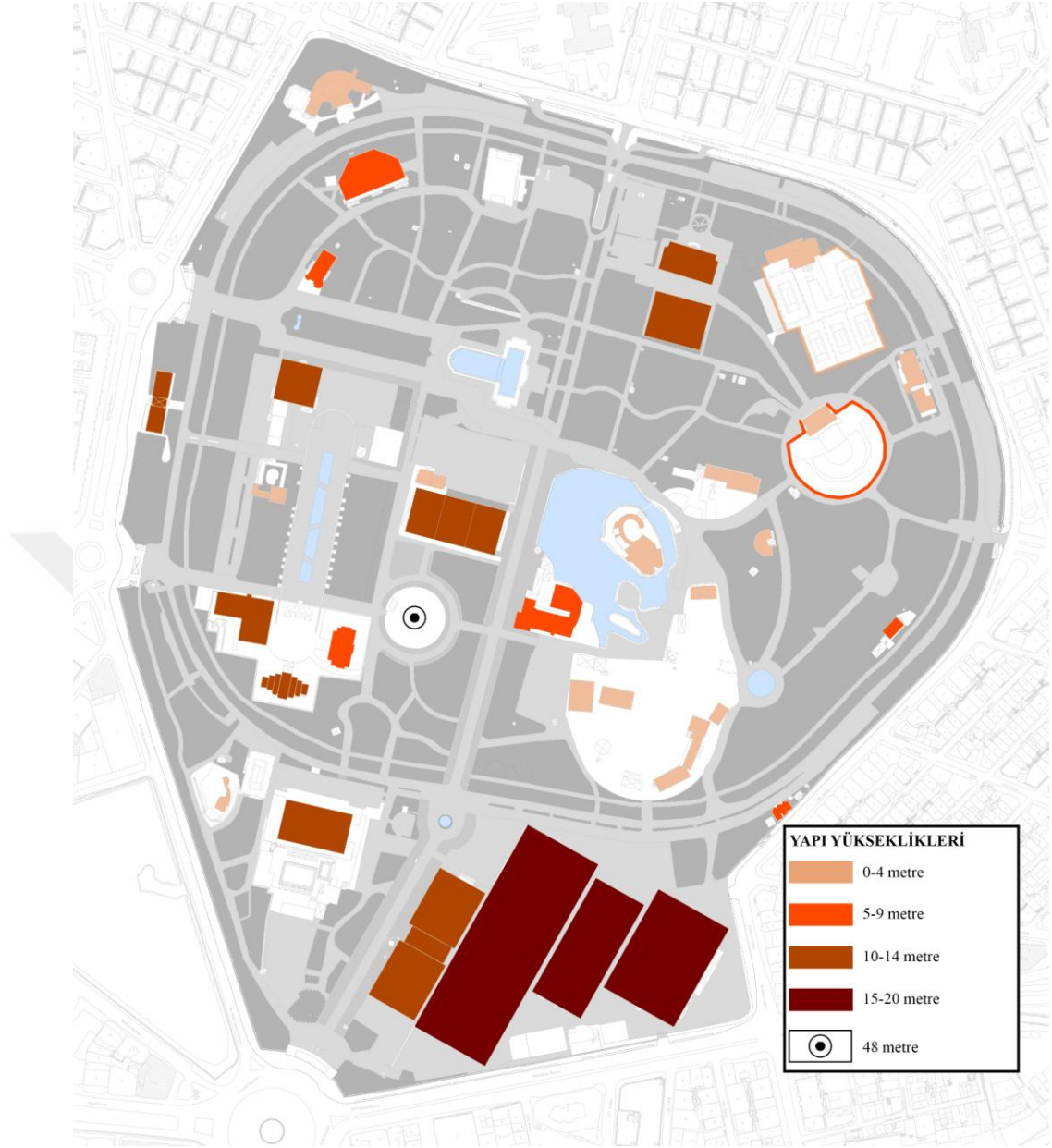
Buna göre, alan içerisinde bulunan, yüksekliği 0-4 metreye kadar olan yapılar; Evlendirme Dairesi, alanın kuzeydoğu tarafındaki Kültür ve Sanat Daire Başkanlığı'na ait hizmet binaları, Mogambo Kafe, İbadethane, Golf gazinosu, Kübana restaurant, Ada Gazinosu ve Dağ Gazinosudur. Bunlara ek olarak Kültürpark Tenis Klubü tenis kortlarının 4 metre yüksekliğindeki çitleri de bu kategoriye girebilmektedir.

Kültürpark içerisindeki, 5-9 metre yüksekliğindeki yapılar; Göl Gazinosu, İsmet İnönü Sanat Merkezi, Pakistan Pavyonu , Küçük Hayvan Polikliniği ve İzmir Tarih Sanat Müzesi bünyesindeki Kıymetli Eserler Bölümü ve Fuar Asayiş binasıdır. Ayrıca Atatürk Açık Hava Tiyatrosu'nun duvarları da bu kategoriye dahil edilmiştir.

Alan içerisinde bulunan 10-14 metre yüksekliğindeki yapılar; mevcutta Kültürpark Şube Müdürlüğü'nün de bulunduğu eski İZFAŞ binası, Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığına ait hizmet binası, İzmir Tarih Sanat Müzesi bünyesindeki Taş Eserler Bölümü'ne ait bina, Celal Atik Spor Salonu, Resim Heykel Müzesi, Atlas Pavyonu ve Rus Pavyonu, İsmet İnönü Sanat Merkezi, sergi hollerinin giriş bölümü, ve İzmir Tarih Sanat Müzesi bünyesindeki Seramik Eserler Bölümü'ne ait binadır.

Alan içerisinde bulunan 15-20 mt yüksekliğindeki yapılar, sergi hollerinin giriş holü harici diğer 3 holüdür.

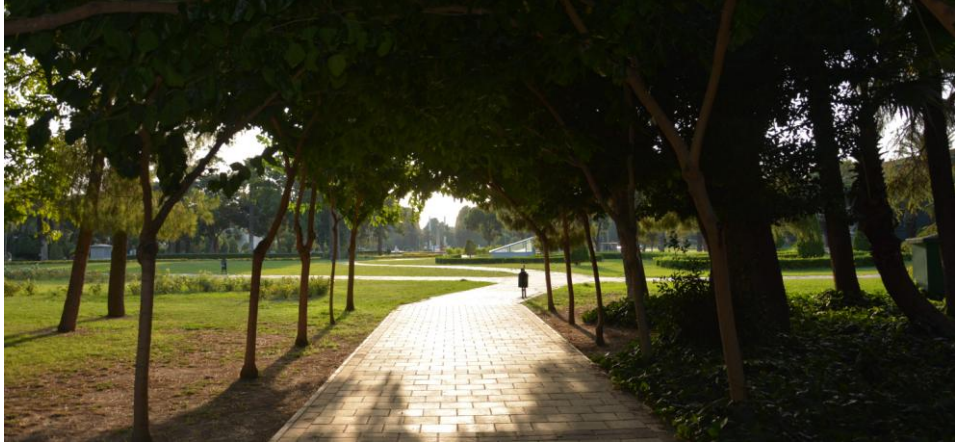
Bunlara ek olarak alan içerisinde 20 metreden yüksek tek yapı 48 mt yüksekliği ile Paraşüt kulesidir.

Şekil 4.47 Kültürpark yükseklik haritası

4.4 Peyzaj Durumu (Ağaçlık, su öğeleri, bitkilendirme)

Kültürpark'ın peyzaj özellikleri Şekil 4.50'de gösterilmiştir. Bu kapsamda pasif yeşil alanlar, sarmaşık gibi bitki örtüsü ile kaplı olması sebebiyle içine girilemeyen alanları ve alan içerisindeki yapıların çevresindeki kullanılamayan yeşil alanları kapsamaktadır. Aktif yeşil alanlar ise, kullanıcıların üzerinde çeşitli aktiviteler yapma imkanı bulduğu geniş yeşil alanlar düşünülmektedir (Şekil 4.48).

Şekil 4.48 Kültürpark'tan aktif ve pasif yeşil alan  rneği (Kişisel arşiv, 2019)

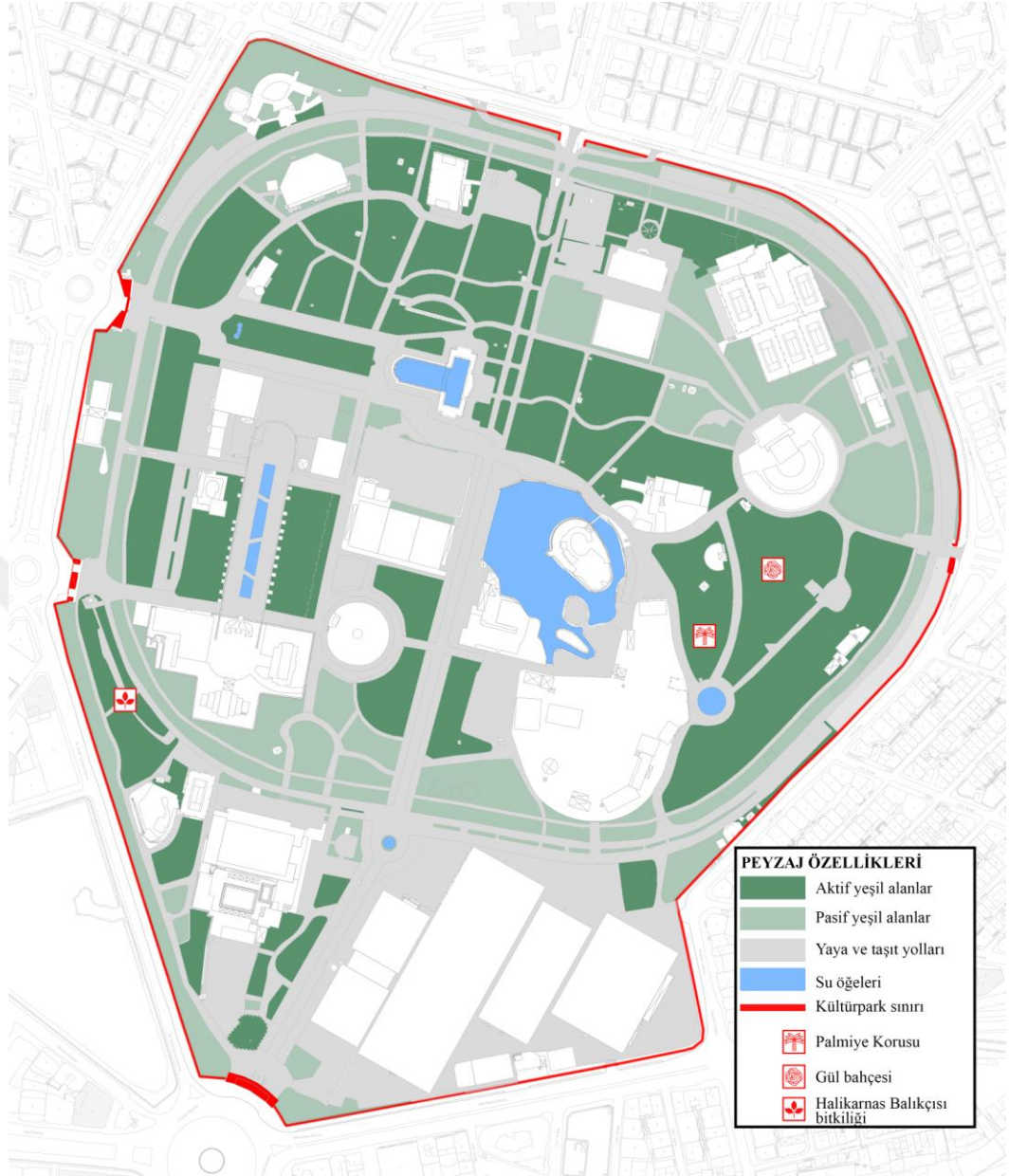
Ayrıca kültürpark'ta bulunan Palmiye Korusu, G l Bahçesi ve Halikarnas Balıkcısı bitkiliği de alanın hem peyzajını hem de bitki ve ağaç çeşitliliğini arttırmaktadır.

Palmiye korusu; Palmiye ağaçlarının yoğun şekilde yer aldığı alan, Lunapark'ın yanında yer almaktadır (Şekil 4.49).

Şekil 4.49 Palmiye korusu (Kişisel arşiv, 2019)

Halikarnas Balıkcısı bitkiliği, Kültürpark'ın kurulmasıyla birlikte ilk ağaçlandırılan alandır ve Halikarnas Balıkcısı adını almasının sebebi, Behçet Uz'un bitkileri parka yerleştirmede görevlendirdiği yazar Cevat Şakir Kabaağalı'dır.

Şekil 4.50 Kültürpark'ın peyzaj  zellikleri

Su öğeleri:

Kültürpark içerisinde 5 adet havuz ve bir adet gölet bulunmaktadır (Şekil 4.51). Lozan kapısı aksında yer alan Kaskatlı havuz Urla'lı Mimar Hasan Mutafoğlu tarafından 1953 yılında tasarlanarak yapılmıştır (Şekil 4.52). Lozan kapısı girişinde İsmet İnönü ve Atatürk heykelinin arkasında da hemen küçük havuz yer almaktadır (Şekil 4.52).

Şekil 4. 51 Kültürpark göleti (Kişisel arşiv, 2019)

(a)

(b)

Şekil 4.52 (a) Kaskatlı havuz (Kişisel arşiv, 2019) Küçük havuz (Kişisel arşiv, 2019)

Lunapark girişinde yer alan dairesel havuz (Şekil 4.53) ve 9 eylül kapısı girişinde sergi holleri de havuz arasında kalan yunuslu havuz mevcuttur (Şekil 4.54).

Şekil 4.53 Dairesel havuz (İzmimod, 2019)

Şekil 4.54 Yunuslu havuz (İzmimod, 2019)

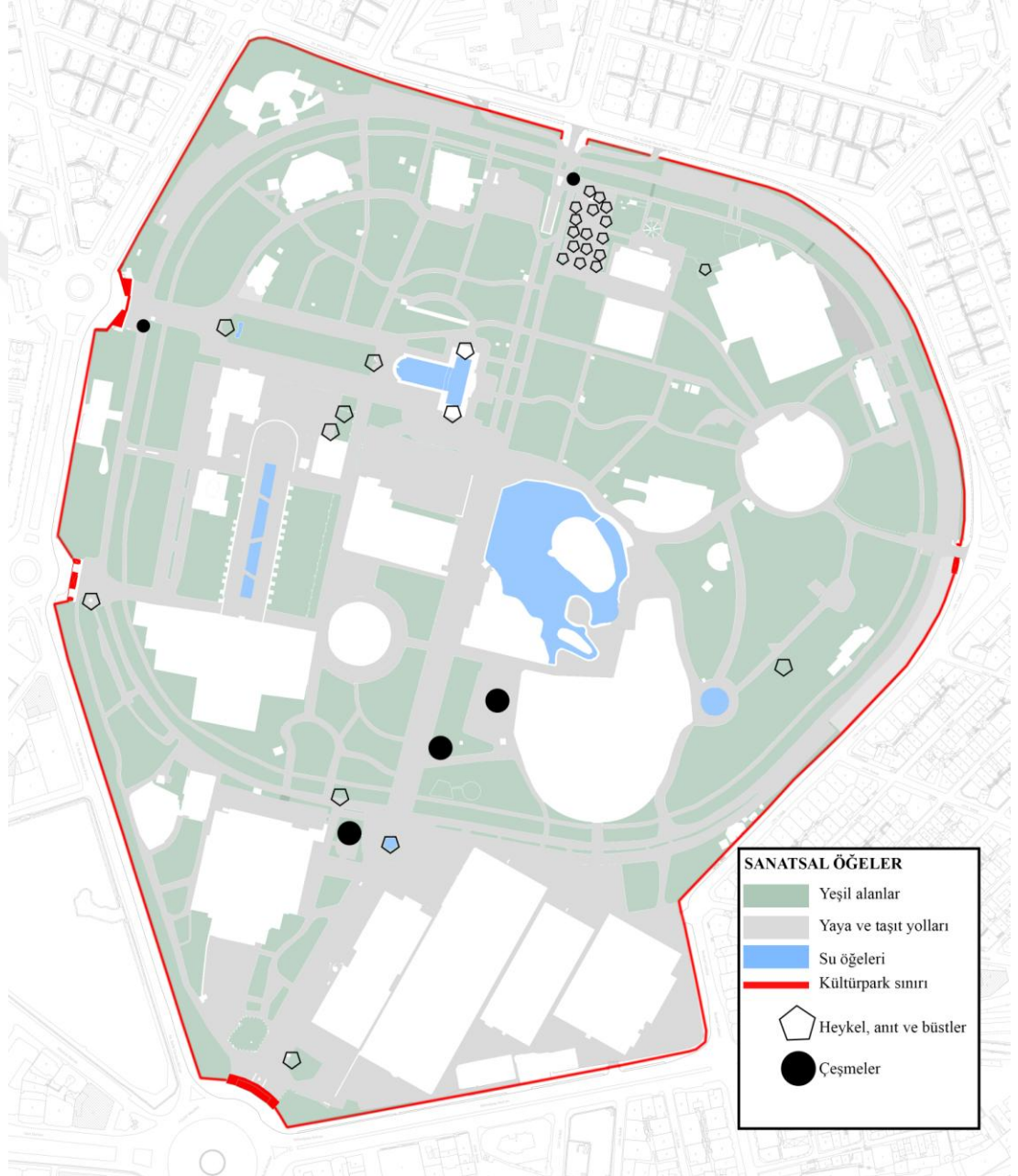
Son olarak İzmir Tarih ve Sanat Müzesi önünde yer alan müze yapısı ile bütünleşik tasarlanmış olan uzun havuz bulunmaktadır (Şekil 4.55).

Şekil 4.55 Uzun havuz (Kişisel arşiv, 2019)

4.5 Sanatsal Öğeler

Kültürpark içerisinde bir çok heykel, büst ve anıt bulunmakta (Şekil 4.56) ve bunların bir kısmı tarihi anlamda da değer taşımaktadır. Alanda göze çarpan en çok öge İzmir Sanat binasının önünde bulunmaktadır. Burada yapının giriş bölümlerinin bir kısmında sergilenen yaklaşık 16 tane eser bulunmaktadır (Şekil 4.57).

Şekil 4.56 Sanatsal öğeler haritası

Şekil 4.57 İzmir Sanat binası önündeki heykellerden birkaçı (Kişisel arşiv, 2019)

Ek olarak Kaskatlı havuz kenarında iki kadın heykeli yer almaktadır (Şekil 4.58). Kadın heykelleri 1953 yılında biri heykeltıraş Şadi Çalık diğeri ise Turgut Pura tarafından yapılmıştır.

Şekil 4.58 Kadın heykelleri (Kişisel arşiv, 2019)

Lozan kapısı girişinde yer alan İsmet İnönü ve Atatürk Heykeli 1961 yılında Tankut Öktem tarafından yapılmıştır (Şekil 4.59).

Şekil 4.59 Atatürk ve İsmet İnönü heykeli (Kişisel arşiv, 2019)

9 Eylül kapısından girildiğinde sağ tarafta Kültürpark'ın kurucusu Behçet Uz'un heykeli göze çarpmaktadır (Şekil 4.60). Eser, Cengiz Çekil tarafından yapılmıştır.

Şekil 4.60 Behçet Uz heykeli (Gazete yenigün, 2019)

Kültürpark'ın oluşumu sürecinde önemli rol oynayanlardan olan Halikarnas Balıkcısının anısına yaptırılmış büst Montrö kapısının sağ tarafında kendi adını taşıyan bitkiliğin olduğu yerde bulunmaktadır. Eser, Bihrat Mavitan tarafından yapılmıştır (Şekil 4.61).

Şekil 4.61 Halikarnas Balıkcısı büstü (İzmimod, 2019)

Kültür Bakanlığı tarafından heykeltıraş Tankut Öktem'e yaptırılan eser (Şekil 4.62), 2002 yılında Kültürpark'a yerleştirilmiştir. Ülkemizde kamusal alanda bulunan ilk Nazım Hikmet heykelidir ve kaidesinde Kurtuluş Savaşı Destanından İzmir ifadesi geçen bir bölüm yazmaktadır (Mimarlar Odası rapor, 2019).

Şekil 4.62 Nazım Hikmet heykeli (Kişisel arşiv, 2019)

Emekçi Atlar Heykeli Kültürpark'ın oluşumu ile ilgili alan içerisinde ipuçları veren önemli heykellerdendir. 1940 yılında yapılmıştır ve heykeltıraş Şadi Çalık'ın ilk eseridir (Şekil 4.63). Yangın sonrası Kültürpark'ın olduğu alandaki molozların kaldırılması ve parkın inşaa çalışmalarında kullanılan ve bu süreçte hayatını kaybeden atların anısına yapılmıştır.

Şekil 4.63 Emekçi atlar heykeli (Kişisel arşiv, 2019)

İsmet İnönü büstü, İsmet İnönü Sanat Merkezi'nin hemen önünde yer almaktadır (Şekil 4.64).

Şekil 4.64 İsmet İnönü büstü (Kişisel arşiv, 2019)

Kültürpark'ın Enternasyonal Fuar dönemlerinde uzun süre tiyatro yapmış aolan Nejat Uygur'un büstü, 1993 yılında Celal Atik spor salonunun karşısına yerleştirilmiştir (Şekil 4.65).

Şekil 4.65 Nejat Uygur büstü (Kişisel arşiv, 2019)

4.6 Flora ve Fauna

4.6.1 Bitki Çeşitliliği

Kültürpark içerisinde turlarken bile dikkat çeken çok sayıda farklı bitki ve ağaç türlerine rastlamak mümkündür. Kültürpark'taki yeşil dokunun temeli, kurulduğu yılda dikilmiş olan ağaçlarla atılmıştır. Park'ın dikilen ilk bitkisi dönemin Valisi Fazlı Güleç ve İzmir Belediye Başkanı Dr. Behçet Uz'un diktiği, çit bitkisi olarak da bilinen kurtbağrıdır (Kültürpark İzmir, b.t.d) ve park içerisindeki yeşil alanları bölücü ya da estetik eleman olarak sık sık görülmektedir. İlk olarak Basmane ve Montrö kapıları arası botanik bahçe olarak ayrılarak, Kültürpark'a getirilen farklı bitki türleri bu alana dikilmiş daha sonra bitkiler çoğaltılarak alan geneline yayılmıştır (Kültürpark İzmir, b.t.d) ancak bu zamanda da bölgedeki bitki türleri daha çok dikkat çekmektedir. Ayrıca Kültürpark'ta kökeni Uzak doğu, Avrupa ve Amerika olan çok çeşitli bitki türü bulunması sebebiyle uzmanlar tarafından arboretum niteliğinde olduğunu söylemektedirler (Kültürpark İzmir, b.t.d).

Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve İzmir Büyükşehir Belediyesi işbirliği sonucu yapılan çalışmada 133 farklı türde, 7724 adet bitkinin yer aldığı saptanmıştır ve buna ek olarak bu türler; iğne yapraklı, her dem yeşil, yaprak döken, meyveleri yenebilen, ağaç ve ağaççıklar, çalılar ve palmiyeler olarak belirtilmiştir (Kültürpark İzmir, b.t.d)

Kültürpark'taki önemli bitki türleri (Şekil 4.66) (Kültürpark İzmir, b.t.d);

Atkestenesi; ülkemizde park bahçe süs bitkisi olarak görülen bitki türünün kültürpark'ta güzel örneklerine rastlanmaktadır.

Japon eriği; Mabet ağacı olarak da geçen kendine has bitki, yaşayan fosil türü bitkilerindendir ve Montrö ve Lozan kapıları arasında görülmektedir.

Manolya (Yaprağını döken); tarihte ehlileştirilen ilk bitki olan manolyaların yaprak döken bu çeşidin Kültürpark'ta güzel örneklerine rastlanmaktadır.

Güzel gölge ağacı; 200 metreye kadar ulaşan, 4 bin yaşına kadar yaşadığı bilinen, hızlı büyüyen ve gövdesinin fazla su depolamasından dolayı yangına dayanıklı olan ağaç türü Kültürpark'ta Halikarnas Balıkçısı Bitkiliği'nde mevcuttur.

Duvar sarmaşığı; her zaman yeşil, yerde ya da kayaların üzerinde adeta halı gibi yayılan, ağaçları sardığında ise öldürebilen bitki olan sarmaşık türünün Kültürpark'taki çok sık görülen örneği kültür formu olması sebebiyle çiçeklenen ve meyve oluşturabilen bir türdür.

Defne; her mevsim yeşil olması nedeniyle ölümsüzlüğü simgeleyen ağaç türü, 15 metreye kadar ulaşabilmektedir.

Hurma; defne gibi her dem yeşil ve boyu 30 metreye ulaşabilen ağaç ülkemiz dolaylarında süs bitkisi olarak varlığını sürdürmektedir.

Pittosporum ağaç ve çalı formu; yer örtücü bodur çalı şekli ve 5-6 metreye ulaşan ağaç formunun ikisi de Kültürpark'ta mevcuttur.

(a)

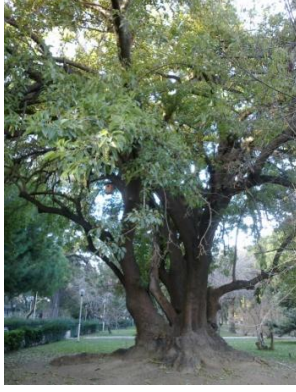

(b)

(c)

Şekil 4.66 (a) Atkestanesi (Ağaçlar, 2018) (b) Japon eriği ağacı (Yougardener, b.t) (c) Manolya ağacı (Kişisel arşiv, 2019) (d) Güzel gölge ağacı (Kültürparkizmir, b.t) (e) Duvar sarmaşığı (Kültürparkizmir, b.t) (f) Defne ağacı (Sabah, 2011) (g) Hurma ağacı (Kültürparkizmir, b.t) (h) Pittosporum ağaç ve çalı formu (Gardenia, b.t)

(d)

(e)

(f)

(g)

(h)

Şekil 4.66 devamı

4.6.2 Hayvan Çeşitliliği

Kültürpark'ta küçük hayvan polikliniği bulunması sebebiyle çok sayıda kedi, köpek görülmekte ayrıca sincap ve kirpilerin olduğu bilinmektedir ancak Kültürpark'ı ayrıcalıklı yapan bir özelliği de çok çeşitli ve kimisi nadir görülen kuş türlerine ev sahipliği yapmasıdır.

Kent içerisindeki park alanları bir çok canlı türünü görebileceğimiz yerlerdir ve bu sebeple kent parkları da pek çok kuş türünü yakından görmeye olanak sağlayan alanlardır. Kuş çeşitliliği bulunduğu habitatın özelliklerine göre çeşitlilik gösterebilmektedir. K lt r park bu açıdan birçok farklı kuş türünün görülebilmesine, sahip olduğu bitki çeşitliliği ve b y kl ğ i sebebiyle, olanak sağlamaktadır.

K lt r park'ın kuşları:

Sıklıkla karşılaşılan ve bilinme oranı daha yüksek kuş türleri park içerisinde kısa bir tur ile bile g r lelebilmektedir. Bunlar; kumru, ev ser esi, ağaç ser esi, karga, gümüş martı, Şehir güvercini, ak kuyruksallayan (Şekil 4.67), karatavuk, kırlangıç, ev kırlangıcı, ebabil gibi kentin bir çok kısmında rastlanabilecek türlerdir söz konusu türlerden 3'  yazın g  en t rlendendir; kırlangıç, ev kırlangıcı ve ebabil ilkbaharda gelip, sonbaharda ise Afrika'ya kışı geçirmek amacıyla göçerler (Şekil 4.68). Ayrıca aynı Şekilde ak mukallit kuşu da ilkbahar ve yaz sezonunda parkta g r lelebilmektedir.

Şekil 4.67 Akkuysallayan kuşu (Kuşlar, 2018)

(a)

(b)

(c)

(d)

Şekil 4.68 (a) Kırlangıç (Doğal hayat, 2018) (b) Ev kırlangıcı (Doğal hayat, 2016) (c) Ebabil (Trakus, 2013) (d) Ak mukallit (Ali Şeker, b.t)

Ek olarak Kültürpark'ta yine ilkbahar ve sonbaharı kapsayan göç döneminde daha nadir görülen birkaç kuş türü de gözlenebilmektedir. Söğütbülbülü, benekli sinekkapan, kara sinekkapan, kızılkuyruk, orman çıvgını, boz çıvgın, küçük ak gerdanlı ötleğen gibi ötücü türler bunlara örnek verilebilmektedir (Şekil 4.69).

(a)

(b)

(c)

(d)

(e)

(f)

(g)

Şekil 4.69 (a) Söğütbülbülü (Trakus, 2007) (b) Benekli sinekkapan (Dogalhayat, 2013) (c) Kızılkuyruk (Trakus, 2009) (d) Kara sinekkapan (Evrimagaci, 2018) (e) Orman çıvgını (Trakus, 2011) (f) Boz çıvgın (Trakus, 2015) (g) Akgerdanlı ötleğen (Trakus, 2019)

Göç dönemleri dışında kış mevsiminde de farklı kuş türlerine ev sahipliği yapan kültürpark'ta diğer ötücü kuşlardan kara kızkıyruk, kızılgerdan, dağ kuyruksallayanı, çayır incirkuşu, çıvgın, ispinoz, florya, sığırcık, öter ardıç gibi türler misafir olmaktadır (Şekil 4.70).

(a)

(b)

(c)

(d)

(e)

(f)

Şekil 4.70 (a) Kara kızkıyruk (Trakus, 2007) (b) Kızılgerdan (Trakus, 2008) (c) Dağ Kuyruksallayanı (Dogalhayat, 2014) (d) Çayır İncirkuşu (Dogalhayat, 2018) (e) Çıvgın (Dogalhayat, 2014) (f) İspinoz (Kuşlar, 2018) (g) Florya (Trakus, 2007) (h) Sığırcık (Kuşlar, 2018) (i) Öter ardıç (Kuşlar, 2018)

(g)

(h)

(ı)

Şekil 4.70 devamı

Bunların yanısıra, çok bilinmeyen ancak her mevsim görülme ihtimali olan büyük baştankara, mavi baştankara, alakarga kuş türleri de ağaçlık alan kuşları olduğundan kültürparkta gözlenebilmektedirler (Şekil 4.71).

(a)

(b)

(c)

Şekil 4.71 (a) Büyük baştankara (Trakus, 2007) (b) Mavi baştankara (Trakus, 2013) (c) Alakarga (Trakus, 2009)

Kültürpark ayrıca yeşil papağan ve çığdeci gibi 2 farklı özel kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır (Şekil 4.72). Bu iki türün de kafes kaçkını olan bireylerin çoğalması ile görülmeye başlandığı düşünülmektedir. Yeşil papağan büyük ve yaşlı ağaçların bulunduğu parklarda ülke genelinde görülebilmektedir. Kültürparkta, doğal habitatı orta afrika ve hindistan olan yeşil papağanları, sürü halinde uçarken ya da tespih ve hurma ağaçlarında beslenirken görmek olasıdır. Ankara ve İstanbul'daki bazı noktalarda varlığı bilinmekte olan Sığırcık kuşunun ise ilk kaydı bir kuş fotoğrafçısı tarafından 2013 yılında Kültürpark'ta yapılmıştır. Bu tür sığırcık ile hemen hemen aynı boyutta ve aynı aileden gelmekte, istilacı bir tür olması dolayısıyla da popülasyonunun gelecek yıllarda artması beklenmektedir.

(a)

(b)

Şekil 4.72 (a) Yeşil papağan (Doğal hayat, 2016) (b) Çiğdeci (Doğal hayat, 2014)

Kültürpark'ta yırtıcı kuş türlerinin bazıları ile karşılaşmak da mümkündür. Bunlar, güvercin avlamaya çalışan gökdoğan, kerkenez, kış mevsiminde küçük ötücü kuşları avlamaya çalışan atmaca görülebilmektedir (Şekil 4.73). Bakyuşgillerden kukumav ve ishakkuşu ise varlıklarını sesleriyle belli etmektedirler.

(a)

(b)

(c)

(d)

Şekil 4.73 (a) Gökdoğan (Trakus, 2011) (b) Kerkenez (Ekütüphane, 2019) (c) Kukumav (Milliyet, b,t) (d) İshakkuşu (Kuslar, 2018)

4.7 Yaya + Taşıt Kullanımı

4.7.1 Yaya Erişilebilirliği

Kültürpark’a yaya olarak 6 kapıdan da erişim sağlanabilmektedir. Ayrıca alandaki yer altı otoparkını kullanan bireyler alana otopark çıkışlarından yaya olarak giriş yapmaktadırlar.

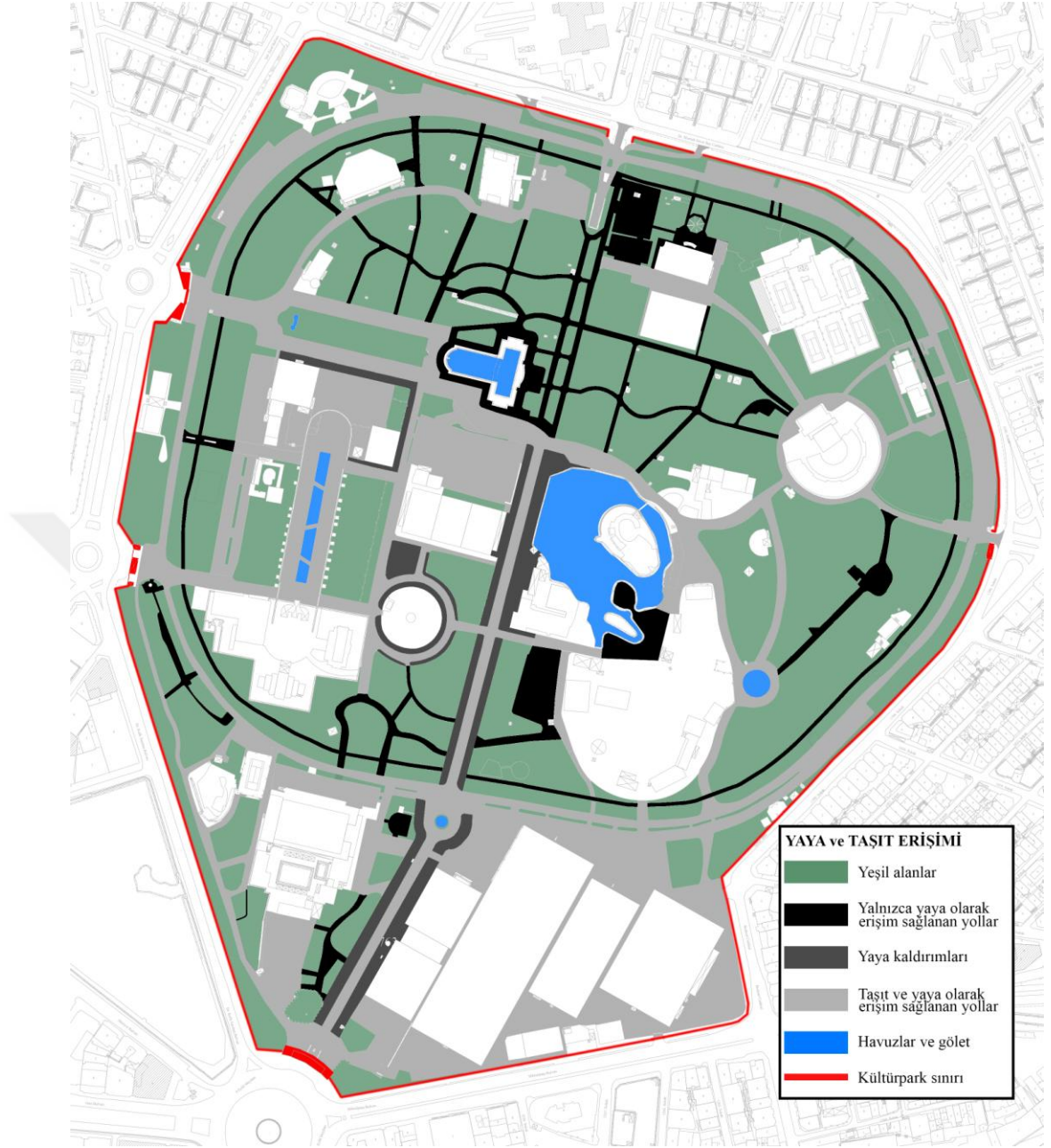
Kültürpark içerisinde yaya erişimi kısıtlanan herhangi bir alan tespit edilmemiştir ancak taşıt hareketlerinin yaya erişimini sınırlandırmakta ya da engellemekte olduğu çoğu kez gözlemlenmiştir (Şekil 4.74).

Şekil 4.74 Taşıt ve yaya hareketleri (Kişisel arşiv, 2019)

4.7.1.1 Yaya Yolu ve Yaya Güzergahları

Yapılan gözlemlere göre yalnızca yaya olarak erişim sağlanan alanlar ve taşıtın girebildiği tüm yollar haritalandırılmıştır. Buna göre Şekil 4.75’de görülebildiği gibi, kaskatlı havuzun etrafındaki alan (Atatürk Açık Hava Tiyatrosu’na kadar), 9 Eylül Kapısı ve Celal Atik spor salonu arasındaki oturma alanları, park içerisindeki yürüyüş ve koşu parkuru gibi alanlar taşıttan bağımsız yalnızca yaya erişimi olan alanlardır.

Şekil 4.75 Yaya yolları

Kültürpark genelinde ağırlıklı olarak yaya kullanımı baskın ve alan içerisinde taşıt giriŐi sınırlı gibi gözükse de taşıtların yaya hareketlerini baskıladığı tespit edilmiştir. Alana motorlu taşıt giriŐi yasaklanmış olsa da motorlu araçların bulunmadığı tek alan yürüyüş parkurudur (Şekil 4.76).

Şekil 4.76 Yürüyüş parkuru (Kişisel arşiv, 2019)

4.7.1.2 Yaya Yoğunluğu

Yaya yoğunluğunun analizi için, ‘yaya davranışları’ daha sonra haritalandırmak üzere formlara işlenmiştir. Formlar doldurulurken kullanıcılar, çocuk, genç, yetişkin ve yaşlı şeklinde, yaş gruplamasına dahil edilmiştir. Ayrıca kullanıcıların tek, iki kişi, aile ya da grup olarak kullanımları da göz önünde bulundurulmuş, haritalama aşamasında veriler bu gruplamaya göre işlenmiştir.

Gözlemler Temmuz ayında, günün farklı saatlerinde olacak şekilde bir gün hafta içi (Çarşamba), bir gün de hafta sonu (Cumartesi) olacak şekilde yapılmıştır. Aktivite analizleri hafta içi ve hafta sonu sabah 08:00 ve öğlen 13:00 arası ilk oturum, akşamüzeri 16:00 ve 21:00 ikinci oturum olacak şekilde yapılmıştır.

Yapılan gözlemlere göre kullanıcı yoğunluğu hafta sonu öğle ve akşam saatlerinde aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 4.2). Veriler ışığında, haftasonu kullanımında gündüz ve akşam saatleri arasında ciddi bir fark gözlemlenmemiştir. Kültürpark'ın ziyaretçileri daha çok hafta sonları ziyareti tercih etmektedir. Hafta sonu akşam saatlerinde de erkek ve kadın kullanıcılarda sayıca belirgin bir fark görülmezken; hafta sonu gündüz kullanımlarda erkek kullanıcıların sayısının kadın kullanıcılardan yaklaşık %40 fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.2 Hafta sonu Kültürpark yoğunluğu

	Çocuk	Genç	Yetişkin	Yaşlı	Toplam	Toplam Kadın	Toplam Erkek
Hafta sonu 08:00-13:00	40	47	305	57	449	187	262
Hafta sonu 16:00-20:00	49	65	248	50	412	200	212

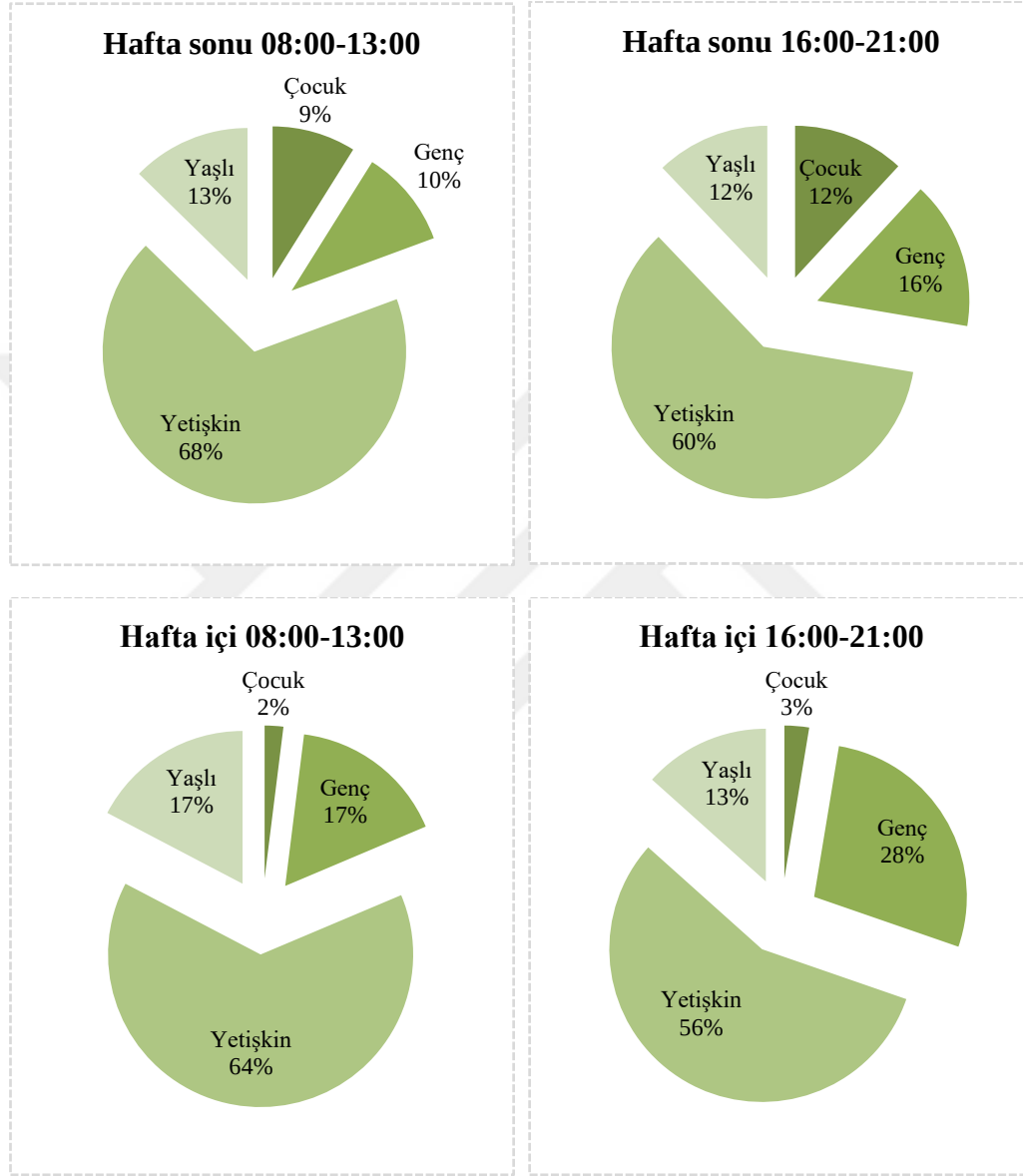
Kültürpark'ın hafta içi kullanımlarının gözlem ve sayımı sonucunda, hafta içi çocuk sayısının azaldığı ortaya çıkmıştır (Tablo 4.3). Genç nüfusun kullanımının hafta içi daha fazla olduğu görülmüştür. Erkek kullanıcıların sayısı ise günün her saati ve hem hafta içi hem de hafta sonu kadın kullanıcılardan daha fazladır.

Tablo 4.3 Hafta içi Kültürpark yoğunluğu

	Çocuk	Genç	Yetişkin	Yaşlı	Toplam	Toplam Kadın	Toplam Erkek
Hafta içi 08:00-13:00	9	76	292	79	456	190	266
Hafta içi 16:00-20:00	14	149	303	72	538	246	292

Hafta içi ve hafta sonu kullanımlarını karşılaştırdığımızda sabah ve öğle arası zaman diliminde kullanıcı sayısında çok büyük bir fark görülmemiştir ancak öğle ve akşam saatleri süresince kullanıcı sayısının arttığı ortaya çıkmıştır.

Kültürpark'ta hafta içi ve hafta sonu her zaman diliminde yetişkin kullanıcıların yoğunlukta olduğu görülmektedir (Şekil 4.77). Hafta sonu ve hafta içi akşam saatlerinde genç nüfusun kullanımının arttığı görülmektedir.

Şekil 4.77 Kültürpark'ın gün ve zaman dilimi bazında kullanım durumunun karşılaştırılması

4.7.1.3 Yaya Aktivite Analizi

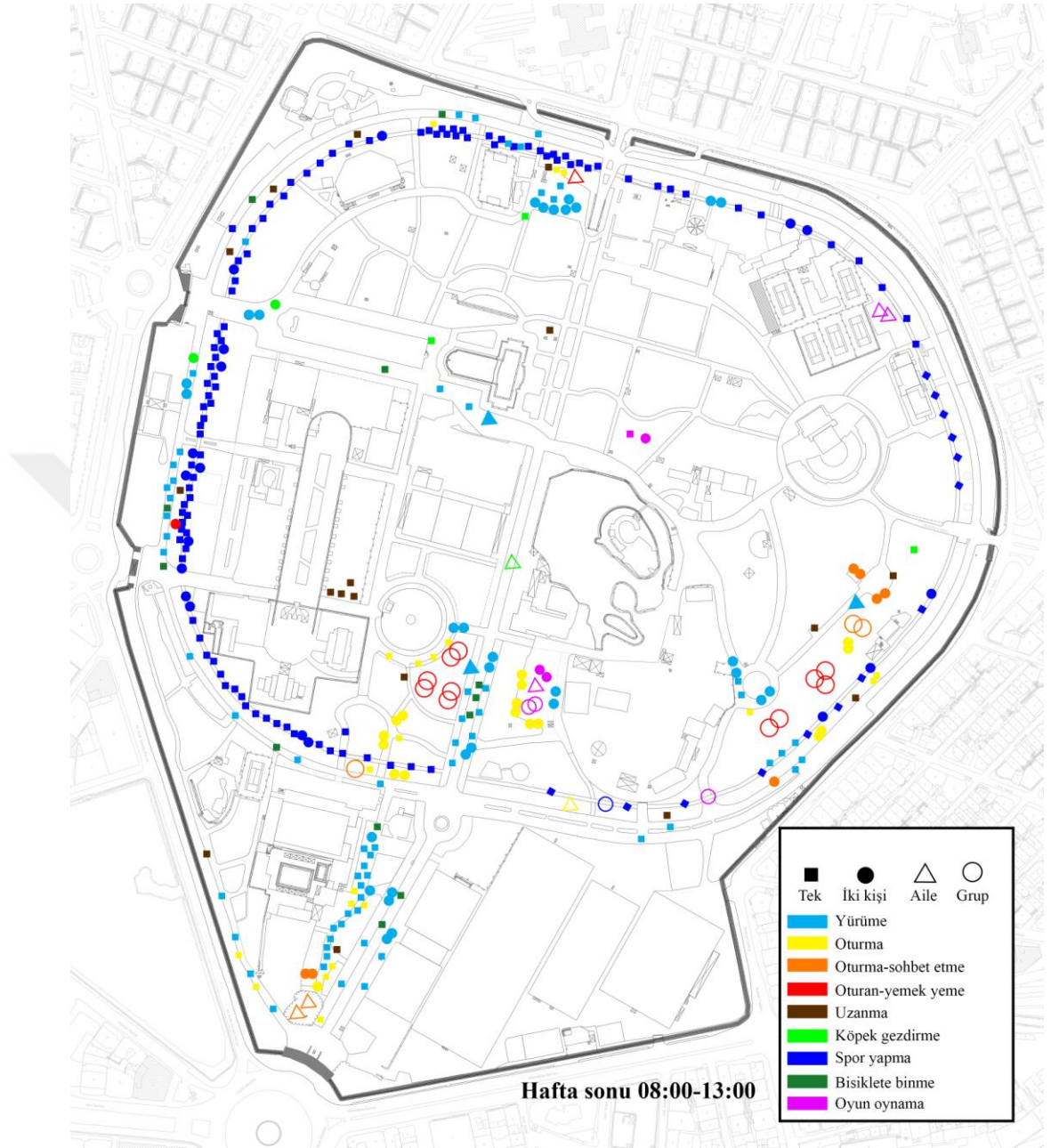
Yaya davranışlarının analiz edildiği formlar harita üzerinde konumlandırılarak yaya davranışlarının mekansal karşılığı analiz edilmeye çalışılmıştır. Aktivite analizleri kapsamında kullanıcıların park içerisinde bulundukları aktiviteler tespit edilmiştir. Öne çıkan aktiviteler; yürüme, oturma, oturma ve sohbet etme, oturma ve yemek yeme, uzanma, köpek gezdirmeye, spor yapma, bisiklete binme, oyun oynama olarak tespit edilerek gruplandırılmıştır. Spor aktiviteleri, koşu, yürüyüş ya da açık spor alanlarını kullanmayı kapsamaktadır. Yürüme ise; bir noktadan diğerine ulaşma amacıyla yapılan aktiviteyi kapsamaktadır. Ek olarak uzanma şeklinde belirtilen aktivite çeşidi alanda yalnızca bank benzeri oturma birimlerini kullanan kullanıcıları değil aynı zamanda yeşil alan üzerinde eylemi gerçekleştiren kullanıcıların aktivitelerini de belirtmektedir. Ayrıca söz konusu aktivitelerin gerçekleştiği mekanlar harita üzerine işlenerek analiz edilmiştir.

Buna göre hafta sonu 08:00-13:00 arası kullanım:

Kültürpark kullanıcılarının hafta sonu sabah ve öğle arası zaman diliminde bulundukları aktiviteler gözlem ve sayımlar sonucu Tablo 4.4’de verilmiştir. Verilere göre alanda en çok yürüme ve spor aktiviteleri yapılmaktadır. Oturma ve oturup yemek yeme eylemini gerçekleştiren kullanıcılar da sayıca fazladır. Aktivitelerin park içerisinde dağılımı Şekil 4.78'deki gibidir.

Tablo 4.4 Kullanıcıların hafta sonu 08:00-13:00 arası aktivite tercihleri

Hafta Sonu 08:00-13:00	Çocuk	Genç	Yetişkin	Yaşlı	Toplam	Toplam Kadın	Toplam Erkek
Yürüyen	5	24	89	12	130	51	79
Oturan	8	2	60	7	77	34	43
Oturup sohbet eden	0	0	2	0	2	0	2
Oturup yemek yiyen	13	2	27	1	43	33	10
Uzanan	0	0	18	2	20	1	19
Köpek gezdiren	0	0	6	0	6	3	3
Spor yapan	3	19	88	33	143	50	93
Bisiklete binen	1	0	11	1	13	2	11
Oyun oynayan	10	0	4	1	15	13	2

Şekil 4.78 Hafta sonu 08:00-13:00 arası aktivitelerin mekansal dağılımı

Alanda yoğun olarak tercih edilen spor aktivitesi en çok parkur içerisinde yapılmaktadır. Ayrıca yürüme aktivitesi de en fazla parkuru çevreleyen yolda ve 9 Eylül kapısı girişinden itibaren yoğunlaşmaktadır. Erken saatlerde gerçekleştirilen grup olarak yeme içme eylemi en çok aktif yeşil alanlarda gerçekleştiği görülmektedir.

Hafta sonu 16:00-21:00 arası kullanım:

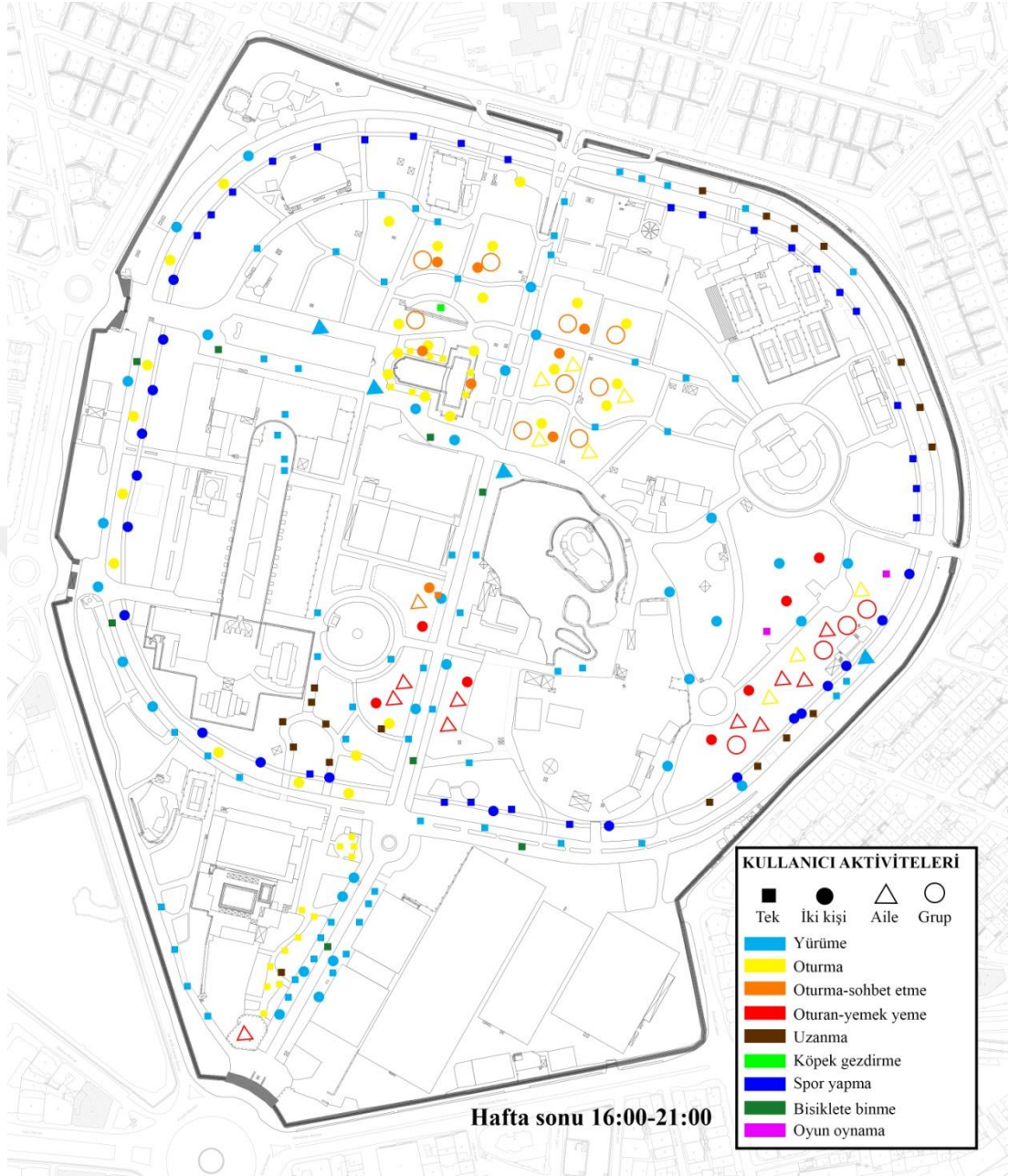
Kültürpark kullanıcılarının hafta sonu akşam üzeri ve akşam arasındaki zaman diliminde bulundukları aktiviteler gözlem ve sayımlar sonucu Tablo 4.5’de verilmiştir.

Buna göre, akşam vakitlerinde spor yapma sayısı azalırken yürüme sayısı sabah kullanıma kıyasla çok farklı çıkmamıştır.

Buna karşın oturma ve oturma-sohbet etme eyleminde ciddi bir artış görülmüştür. Oturma yemek yeme aktivitesinde ise göze çarpan bir fark olmamıştır. Aktivitelerin park içerisinde dağılımı Şekil 4.79'daki gibidir.

Tablo 4.5 Kullanıcıların hafta sonu 16:00-21:00 arası aktivite tercihleri

Hafta Sonu 16:00-21:00	Çocuk	Genç	Yetişkin	Yaşlı	Toplam	Toplam Kadın	Toplam Erkek
Yürüyen	18	23	63	16	120	69	51
Oturan	19	17	96	14	146	64	82
Oturup sohbet eden	0	0	33	0	33	23	10
Oturup yemek yiyen	5	3	4	0	12	9	3
Uzanan	0	4	13	0	17	2	15
Köpek gezdiren	0	0	1	0	1	0	1
Spor yapan	4	18	31	20	73	30	43
Bisiklete binen	1	0	7	0	8	1	7
Oyun oynayan	2	0	0	0	2	2	0

Şekil 4.79 Hafta sonu 16:00-21:00 arası aktivitelerin mekansal dağılımı

Akşam saatlerinde aktivitelerin yürüyüş parkurunun çeperinden daha çok açık yeşil alanlara doğru arttığı görülmektedir. Aktif yeşil alanlarda görülen oturma, oturma sohbet etme ve oturma yemek yeme aktiviteleri en az iki kişilik grupların gerçekleştirdiği görülmüştür. En çok kullanılan alanlar yer altı otoparkı üzeri yeşil alan ve lunapark ve açık hava tiyatrosu arasındaki alan olarak göze çarpmaktadır.

Hafta içi 08:00-13:00 arası kullanım:

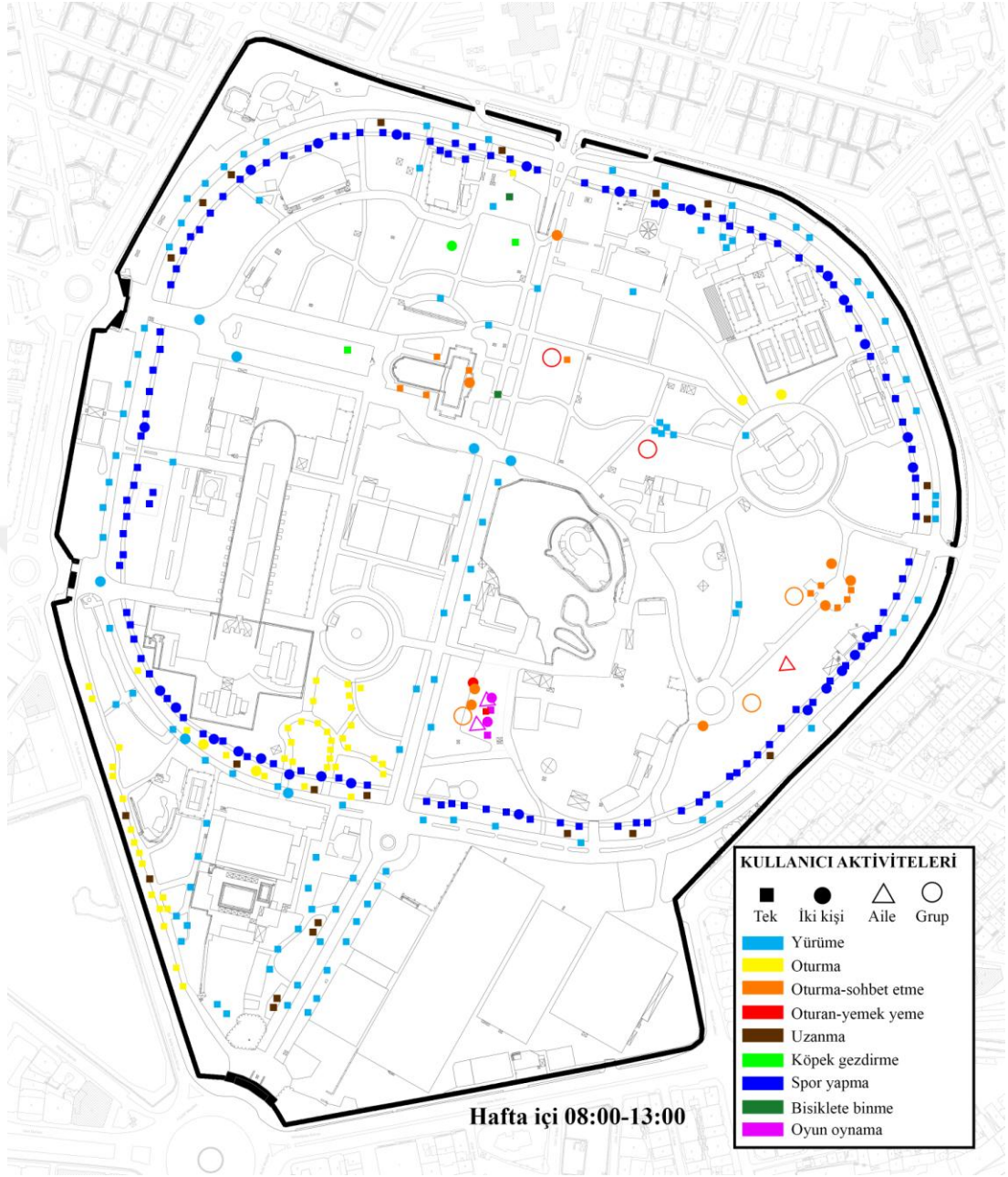
Kültürpark kullanıcılarının hafta içi sabah ve öğle arası zaman diliminde bulundukları aktiviteler gözlem ve sayımlar sonucu Tablo 4.6’da verilmiştir. Verilere göre alanda en çok spor aktivitesi ve yürüme aktivitesi yapılmaktadır. Oturma ve oturup sohbet etme de öne çıkan aktivite çeşitlerindendir. Aktivitelerin park içerisinde dağılımı Şekil 4.80’deki gibidir.

Tablo 4.6 Kullanıcıların hafta içi 08:00-13:00 arası aktivite tercihleri

Hafta içi 08:00-13:00	Çocuk	Genç	Yetişkin	Yaşlı	Toplam	Toplam Kadın	Toplam Erkek
Yürüyen	2	26	87	11	126	58	68
Oturan	0	3	43	19	65	27	38
Oturup sohbet eden	0	3	23	17	43	16	27
Oturup yemek yiyen	0	8	8	0	16	11	5
Uzanan	0	0	21	0	21	0	21
Köpek gezdiren	0	1	3	0	4	3	1
Spor yapan	0	34	101	31	166	64	102
Bisiklete binen	0	1	1	0	2	0	2
Oyun oynayan	7	0	5	1	13	11	2

Oturma aktivitesinin alan içerisinde en fazla 9 Eylül ve Montrö kapıları arası alanda ve paraşüt kulesi ve yüzme havuzu arasında kalan bölgede olduğu görülmektedir.

Aktif yeşil alanlarda köpek gezdirme gözlemlenmiştir. Oturmave sohbet etme aktivitesi ise kaskatlı havuz çevresi, lunapark yanı çocuk oyun alanı ve lunapark ve açık hava tiyatrosu arasındaki bölgede olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4.80 Hafta içi 08:00-13:00 arası aktivitelerin mekansal dağılımı

Hafta içi 16:00-21:00 arası kullanım:

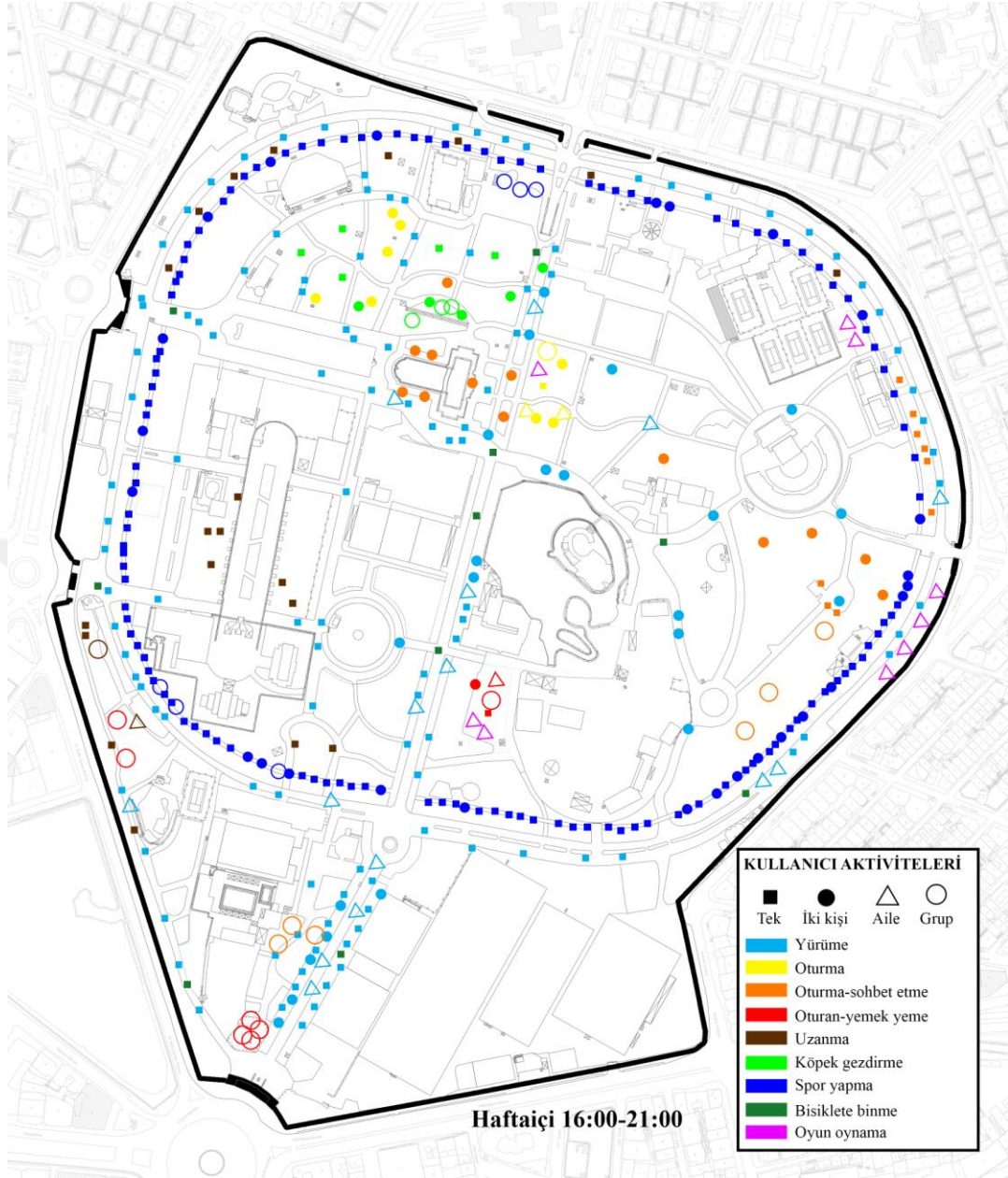
Kültürpark kullanıcılarının hafta içi akşam üzeri ve akşam arasındaki zaman diliminde bulundukları aktiviteler gözlem ve sayımlar sonucu Tablo 4.7’de verilmiştir.

Buna göre sayı olarak en fazla spor yapma ve yürüme aktivitesi belirlenmiştir. Sayım gününde akşam gruplar halinde koşan kullanıcılara rastlanmıştır. Oturma, oturup sohbet etme de gündüz kullanımı ile yakın sıklıkta çıkmıştır. Yürüme aktivitesi tüm sayım zamanları ve günleri içerisinde en fazla hafta içi akşam olarak belirlenmiştir.

Tablo 4.7 Kullanıcıların hafta içi 16:00-21:00 arası aktivite tercihleri

Hafta içi 16:00-21:00	Çocuk	Genç	Yetişkin	Yaşlı	Toplam	Toplam Kadın	Toplam Erkek
Yürüyen	9	59	60	26	154	84	70
Oturan	0	28	34	0	62	24	38
Oturup sohbet eden	0	9	29	7	45	22	23
Oturup yemek yiyen	0	3	5	0	8	4	4
Uzanan	0	0	18	1	19	0	19
Köpek gezdiren	0	0	22	0	22	10	12
Spor yapan	0	46	119	33	198	86	112
Bisiklete binen	0	4	4	2	10	3	7
Oyun oynayan	5	0	12	3	20	13	7

Aktivitelerin park içerisinde dağılımı Şekil 4.81'deki gibidir. Uzanma aktivitesi en fazla Tarih ve Sanat Müzesi önündeki yeşil alanlarda gözlemlenmiştir (Şekil 4.82). Ayrıca yine hafta sonu akşam saatlerinde olduğu gibi sabah ve öğle arası zaman dilimine kıyasla, akşam saatlerinde aktivitelerin açık yeşil alanlara doğru arttığı görülmektedir. Ek olarak akşam saatlerinde otoparkın yaya girişindeki yeşil alanda toplanan köpek sahiplerinin kalabalık gruplar halinde sohbet ettikleri görülmüştür.

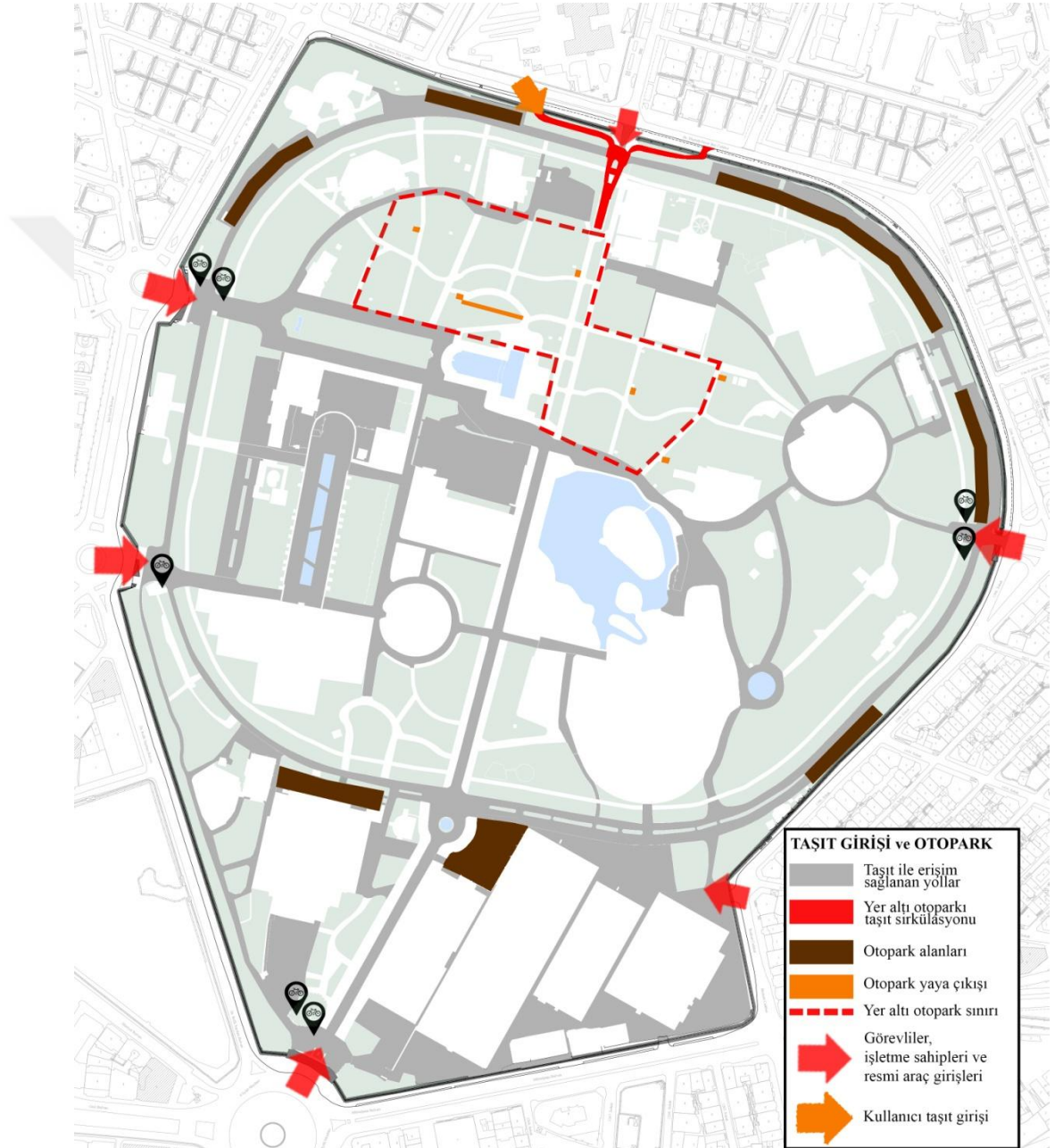

Şekil 4.81 Hafta içi 16:00-21:00 arası aktivitelerin mekansal dağılımı

4.7.2 Taşıt Erişilebilirliği

4.7.2.1 Taşıt Giriş ve Yolları

Park içerisinde taşıtların erişim sağlamadığı çok az alana rastlanmıştır, yapılan gözlemlere dayanarak taşıt erişim yolları haritalandırılmıştır (Şekil 4.82).

Şekil 4.82 Taşıt erişimi ve otoparklar

Kültürpark’a taşıt ile gelen kullanıcılar 26 Ağustos Kapısı tarafındaki yer altı otopark girişinden girerek erişebilmektedirler (Şekil 4.82). Görevliler, kamu araçları ve işletme sahipleri ise alana Şekil 4. 82’de gösterilen tüm noktalardan araçla erişim sağlayabilmektedirler.

Gözlemler sonucu görevliler ya da kafe-restoran sahipleri haricinde yerel kullanıcıların park içi taşıt trafiğine dahil olmadığı görülmüştür. Bu hususta tek istisna Evlendirme Dairesinde nikah amaçlı gelenlerde yapılmakta ve bu kişilere geçiş sağlanmaktadır.

4.7.2.2 Otopark Alanları ve Kapasiteleri

Otopark görevlileri, yapılan görüşmede, Kültürpark yer altı otoparkının 600 araçlık kapasiteye sahip olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Celal Atik spor salonu, sergi holleri yanında da park alanları bulunmakta, sıklıkla park içi yol üzeri araç parkı da yapılmaktadır. Evlendirme dairesinin yanındaki iki alanda da otopark alanı mevcuttur. 26 Ağustos kapısından Cumhuriyet kapısına kadar olan alanda da park alanları tespit edilmiştir. Buradaki otoparkı daha çok idari binaların resmi araçları kullanmaktadır. Fuar Asayiş’in olduğu kısım da park yeri olarak polisler tarafından kullanılmakta park yerinde yoğunlukla resmi araç ve tomalar bulunmaktadır.

Alanda 3 adet Bisim (İzmir’in toplu akıllı bisiklet kiralama sistemi) istasyonu bulunmaktadır. Bunlar, 9 Eylül kapısı girişinde, Montrö kapısı girişinde ve Lozan kapısı girişinde yer almaktadır. Bu istasyonların yanında ayrıca motorsiklet park yeri de bulunmaktadır. Ek olarak 26 Ağustos Kapısı girişinin iki yanında bisiklet ve motorsiklet park yerleri mevcuttur.

4.8 Kültürpark'ın Kullanıcı Analizi

Çalışma kapsamında kamusal mekan ve kent parkı olan Kültürpark'ın kullanıcılarının kullanım durumu, tercihleri ve algılarının analiz edilmesi hedeflenmiş ve bu nedenle anket çalışması yapılmıştır. Yapılan anket çalışmasında, sosyodemografik yapı, alanın mevcut kullanım durumu ve mekansal özellikleri, kullanıcıların memnuniyeti, beklentileri ve görüşlerinin analiz edilmiştir.

Anketler Temmuz ayında, Cumartesi günleri gerçekleştirilmiştir. Anket çalışması kapsamında toplam 111 kişinin g     alınmıştır. 51 kullanıcı ile Kültürpark'ta g r      , alanda g r    me yapılamayan diğ r kullanıcılara da ulaşabilmek amacıyla aynı anket formları doldurulması suretiyle, 60 kullanıcı da internet üzerinden katılım sağlamıştır.

4.8.1 Kullanıcı Profili

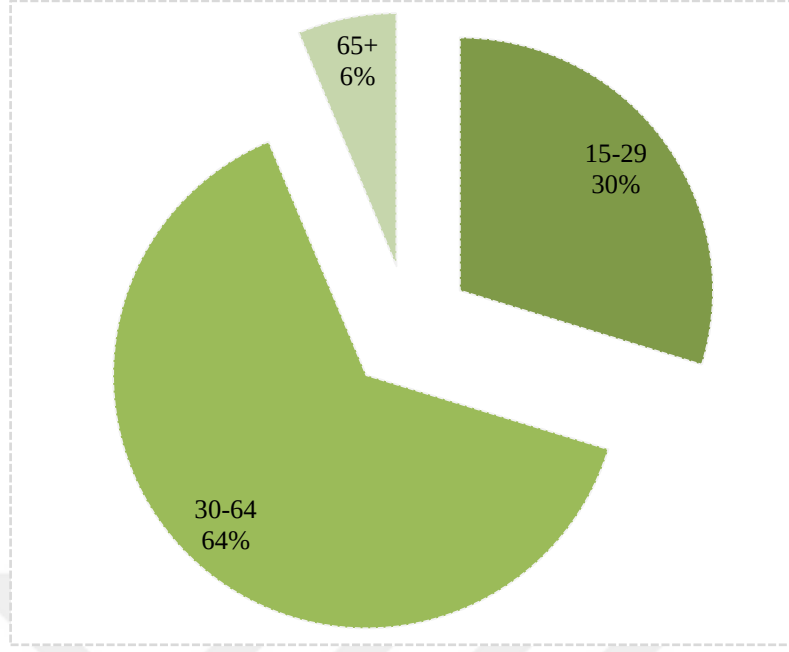
Ankete katılan 111 kişinin sosyo ekonomik ve demografik  zellikleri Tablo 4.8'de sunulmaktadır.

Ankete, toplam katılımın %53' n  oluşturan 59 kadın ile %47'lik kısmı oluşturan 52 erkek kullanıcı katılmıştır.

Yaş dağılımı T    'in yaş aralığı standardına göre verilmiştir ve buna göre katılımcıların %30'u 15-29, %64'  30-64, %6'sı ise 65 üzeri yaş aralığındadır (şekil 4.83). Bu sonuçlara göre, Kültürpark'ı en çok orta yaş grubu kullanıcıların tercih ettiği ortaya çıkmaktadır.

Anket katılımcılarının, % 4,5 i ilköğretim mezunu, %1,8'i lise  ğrencisi, %11,7'si lise mezunu, %8,1'i yüksekokul mezunu, %4,5'i lisans  ğrencisi, %30,6'sı lisans mezunu, %14,4'  lisansüstü  ğrencisi, %24,3'  ise lisansüstü mezunudur.

Katılımcılar büyük oranda (%35,1)  zel sektörde, %18,9'u kamu kurumlarında, %7,2'si serbest çalışmakta, %18'i ise emekli durumdadır ayrıca %2,7'si ev hanımı, %4,5'i iş yeri sahibi, %7,2'si  ğrenci ve %6,3'  de işsiz durumdadır.

Şekil 4.83 Yaş dağılımı

Tablo 4.8 Katılımcıların sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri

		Sayı	%
Cinsiyet	Erkek	52	46,8
	Kadın	59	53,2
Yaş	20-24	9	8,1
	25-29	24	21,6
	30-34	12	10,8
	35-39	15	13,5
	40-44	11	9,9
	45-49	7	6,3
	50-54	7	6,3
	55-59	8	7,2
	60-64	11	9,9
	65-69	2	1,8
	70-74	2	1,8
	75-79	2	1,8
	85-89	1	0,9

Tablo 4.8 devamı

Eğitim Durumu	İlköğretim mezunu	5	4,5
	Lise öğrencisi	2	1,8
	Lise mezunu	13	11,7
	Yüksekokul mezunu	9	8,1
	Lisans öğrencisi	5	4,5
	Lisans mezunu	34	30,6
	Lisans Üstü öğrencisi	16	14,4
	Lisans Üstü mezunu	27	24,3
Meslek	Emekli	20	18,0
	Ev hanımı	3	2,7
	İş Yeri Sahibi	5	4,5
	İşsiz	7	6,3
	Kamu Personeli	21	18,9
	Öğrenci	8	7,2
	Özel Sektör Çalışanı	39	35,1
	Serbest Çalışan	8	7,2

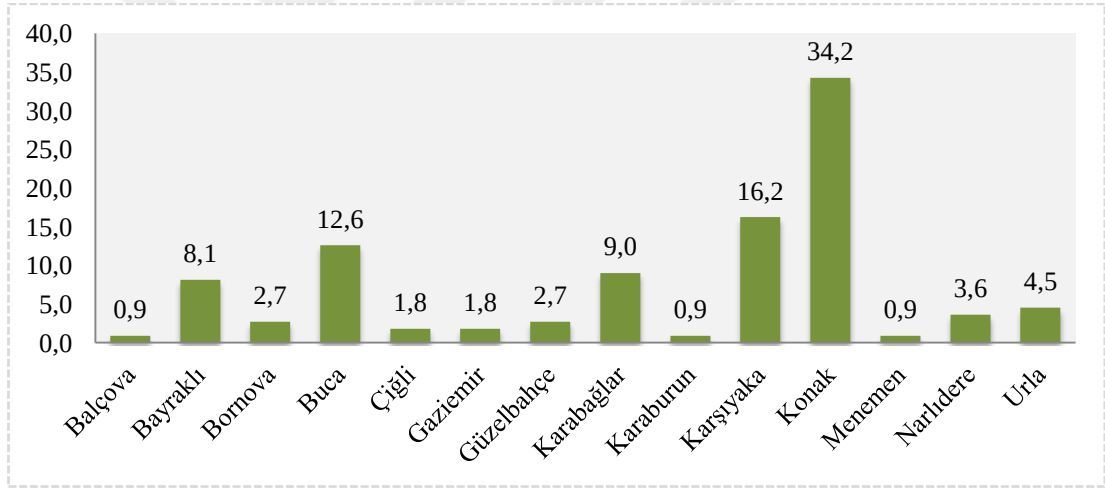
4.8.2 Kullanıcıların İkamet Ettikleri Yer Ve İzmir’de Yaşama Süreleri

Katılımcıların ilçelere göre ikamet durumları Şekil 4.80’de ve Tablo 4.9’da verilmiştir. Buna göre büyük bir bölümü (%34,2) Konak ilçesinde ikamet etmektedir. Karşıyaka (%16,2), Buca (%12,6), Karabağlar (%9), Bayraklı (%8,1) ise Konak’tan sonra en fazla ikamet edilen ilçelerdir. Katılımcıların %5’inden azı ise, Urla (%4,5), Narlıdere (%3,6), Güzelbahçe (%2,7), Bornova (%2,7), Çiğli (%1,8), Gaziemir (%1,8), Menemen (%0,9), Karaburun (%0,9) ve Balçova (%0,9)’dır (Şekil 4.84).

Ankete katılan 111 kullanıcının 104’ü merkez ilçelerde (Balçova, Bayraklı, Bornova, Buca, Çiğli, Gaziemir, Güzelbahçe, Karabağlar, Karşıyaka, Konak, Narlıdere); 7 kişi ise, Karaburun, Menemen ve Urla’da ikamet etmektedir.

Tablo 4.9 Katılımcıların oturdukları semtler

İkamet edilen yer	Sayı	%
Balçova	1	0,9
Bayraklı	9	8,1
Bornova	3	2,7
Buca	14	12,6
Çiğli	2	1,8
Gaziemir	2	1,8
Güzelbahçe	3	2,7
Karabağlar	10	9,0
Karaburun	1	0,9
Karşıyaka	18	16,2
Konak	38	34,2
Menemen	1	0,9
Narlidere	4	3,6
Urla	5	4,5

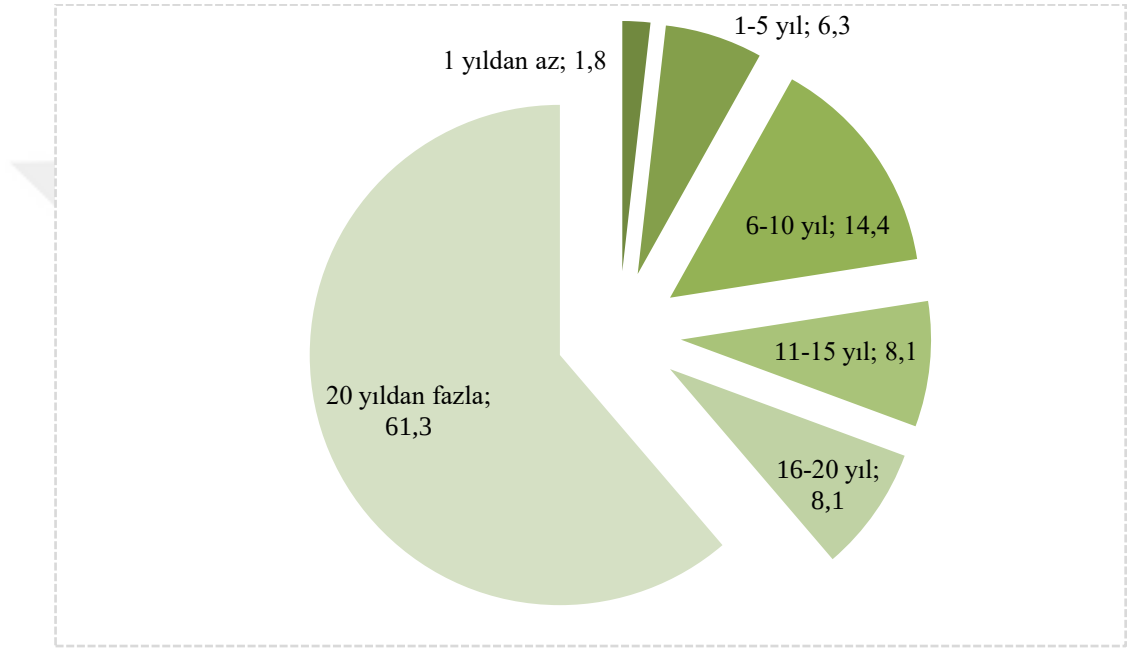

Şekil 4.84 Katılımcıların oturdukları semtlere göre dağılımı

Ankete katılan kullanıcıların İzmir’de yaşadıkları süre Şekil 4.85’de ve tablo 4.10’da verilmiştir. Katılımcıların büyük bir bölümü (%61,3) İzmir’de 20 yıldan fazla süredir yaşamaktadır. 16-20 yıl arası ve 11-15 yıl arası süreyle yaşayanlar toplam katılımcıların %8,1’ini, 6-10 yıl arası yaşamakta olanlar %14,4’ünü, 1-5 yıl arası süreyle yaşayanlar da %6,3’ünü oluşturmaktadır. Katılımcıların % 1,8’i ise, 1 yıldan az süreyle İzmir’de ikamet etmektedir.

Tablo 4.10 Kullanıcıların İzmir’de yaşam süreleri

Oturma Süresi	Sayı	%
1 yıldan az	2	1,8
1-5 yıl	7	6,3
6-10 yıl	16	14,4
11-15 yıl	9	8,1
16-20 yıl	9	8,1
20 yıldan fazla	68	61,3

Şekil 4.85 Katılımcıların İzmir’de yaşam sürelerine göre dağılımı

4.8.3 Kullanım Amacı, Aktivite Tercihleri ve Ziyaret Durumu

Katılımcıların ‘Kültürpark’ı hangi amaçlarla kullanıyorsunuz?’ sorusuna bir veya daha fazla seçenek seçebileceği belirtilmiştir. Bu seçenekler arasında; başkalarıyla tanışma ve sosyalleşme, çocuk oyun alanlarını kullanma, kültürel faaliyetlere katılma, yeşil alanda vakit geçirme, yol olarak ve/veya geçiş amacıyla, gevşeme ve dinlenme, egzersiz yapma, evlendirme dairesi, fuar, otopark ve diğer seçenekleri yer almaktadır. Her katılımcı en az bir seçeneği işaretlemiş sonuç olarak toplamda 323 cevap verilmiştir (Tablo 4.11).

Buna göre yüksek oranda karşılaşılan seçenekler, kültürel faaliyetlere katılma (%18,9), yeşil alanda vakit geçirme (15,5), evlendirme dairesi kullanımı (%10,8) ve gevşeme ve dinlenme (%9,9) olmuştur. Katılımcılar arasında kullanım amacı olarak en az seçilen seçenek %0,9 oran ile çocuk oyun alanlarını kullanma olarak karşımıza çıkmaktadır. Katılımcıların %3,1 i ‘diğer’ seçeneğini seçmiş ancak yazılı olarak bir beyanda bulunmamıştır. Başkalarıyla tanışma ve sosyalleşme amacı ile gelen katılımcıların oranı (%3,7) da diğer seçeneklere düşüktür. Yol ve geçiş amaçlı kullanan ve egzersiz amaçlı kullanan katılımcıların oranı birbirine eşit çıkmıştır (%6,5). Otoparkı kullanma amaçlı Kültürparkı kullanan katılımcıların oranı ise %8,7 dir.

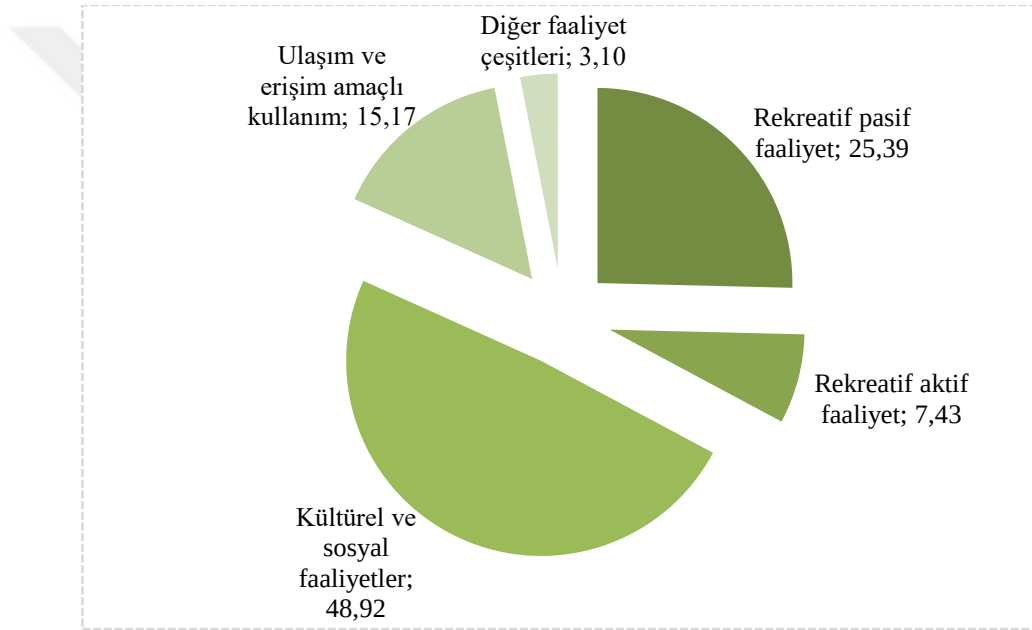
Tablo 4.11 Katılımcıların parkı kullanma amaçları

Kullanım amacı	Sayı	%
Başkalarıyla tanışma ve sosyalleşme	12	3,7
Çocuk oyun alanlarını kullanma	3	0,9
Kültürel faaliyetlere katılma	61	18,9
Yeşil alanda vakit geçirme	50	15,5
Yol olarak ve/veya geçiş	21	6,5
Gevşeme ve dinlenme	32	9,9
Egzersiz yapma	21	6,5
Evlendirme dairesi	35	10,8
Fuar	50	15,5
Otopark	28	8,7
Diğer	10	3,1
Toplam	323	100

Katılımcılar için anlaşılır olması amacıyla daha spesifik şekilde sunulan kullanım amaçları 5 kategoride toplanarak analiz edilmiştir. Literatürde boş zaman etkinlikleri anlamına da gelen rekreatif faaliyetler pasif ve aktif olmak üzere ayrılmıştır. *Yeşil alanda vakit geçirme* ve *gevşeme ve dinlenme* seçenekleri ‘Rekreatif pasif faaliyetler’ altında; *çocuk oyun alanlarını kullanma* ve *egzersiz yapma* ise ‘Rekreatif aktif faaliyetler’ altında toplanmıştır. Ayrıca *yol olarak ve/veya geçiş amacıyla* ve *otopark amacı ile kullanımı* ‘Ulaşım ve erişim amaçlı kullanım’ kategorisi altında toplanarak analiz edilmiştir. *başkalarıyla tanışma ve sosyalleşme, kültürel faaliyetlere katılma,*

evlendirme dairesi ve fuar kullanımı ise ‘Kültürel ve sosyal faaliyetler’ kategorisi altında toplanarak analiz edilmiştir.

Bu bağlamda çıkan sonuçlara göre, katılımcıların alanın en çok kullanma amaçları %48,92 oran ile kültürel ve sosyal faaliyetlere katılmak olurken, %25,39 oran ile rekreatif pasif aktiviteler ikinci, %15,17 ile ise Kültürpark’ın yol, geçiş alanı ve otopark özellikleri öne çıkmaktadır. Katılımcıların %3,1’i diğer seçeneğini işaretlemiş, %7,43’ü ise rekreatif aktif aktivite yapma sebebiyle kullandıkları ortaya çıkmıştır (Şekil 4.86).

Şekil 4.86 Kullanıcıların kullanım amaçlarına göre dağılımı

Katılımcıların Kültürpark’ta bulundukları zamanda ne tür aktiviteleri tercih etmeleri konusunda da bir veya birden fazla seçenek seçebileceği belirtilmiştir ve bu seçenekler; arkadaşlarla buluşma, bisiklet, paten vb. faaliyetler, çevreyi ve insanları izleme, köpek gezdirme, müzik dinleme, okuma yapma, oturma, spor yapma, yemek yeme ve yürüyüş yapma şeklindedir.

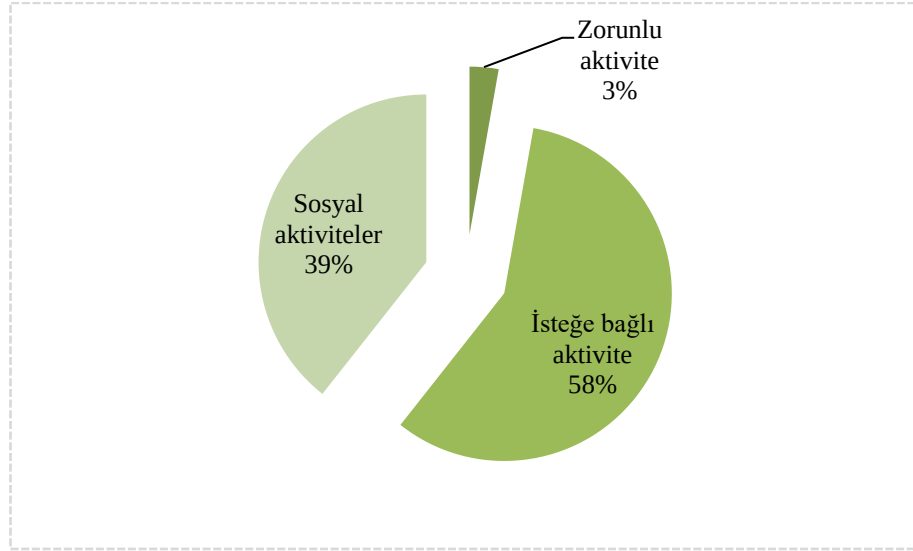
Katılımcıların Kültürpark’ta bulundukları zamanlarda en çok tercih ettikleri aktiviteler yürüyüş yapmak (%25,1) ve arkadaşlarıyla buluşmak (%20,2) olarak belirtilmiştir. ‘Oturma’ da yaklaşık olarak %17’lik oran ile çoğunluğun tercih ettiği

aktivite çeşidi olarak ortaya çıkmaktadır. Bunlardan sonra sıklıkla görülen diğer aktiviteler çevre ve insanları izleme (%9,8) ve müzik dinleme (%9,1) olarak tespit edilmiştir. Görülme sıklığı en düşük olan aktiviteler ise, köpek gezdirmeye (%2,8) ve bisiklet, paten vb faaliyetler iken (%1,4), okuma yapma ve yemek yeme aktivite sıklığı eşit oranda çıkmış (%4,9) ve bu ikisini spor yapma (basketbol, tenis) (%4,5) takip etmiştir (Tablo 4.12).

Tablo 4.12 Katılımcıların aktivite tercihleri

Aktivite tercihleri	Sayı	%
Arkadaşlarla buluşma	58	20,2
Bisiklet, paten vb. faaliyetler	4	1,4
Çevreyi ve insanları izleme	28	9,8
Köpek gezdirmeye	8	2,8
Müzik dinleme	26	9,1
Okuma yapma	14	4,9
Oturma	50	17,4
Spor yapma	13	4,5
Yemek yeme	14	4,9
Yürüyüş yapma	72	25,1
Toplam	287	100

Kullanıcıların tercih ettikleri aktivite çeşitlerini Jahn Gehl (2011)'in tanımladığı 3 çeşit açık alan aktivitesi olan; günlük yaşantıdaki vazifeleri kapsayan *zorunlu aktiviteler*, fiziki mekan kalitesi ve dış mekan koşulları ile doğru orantılı olan *isteğe bağlı aktiviteler* ve kamusal mekanda başka bireylerin bulunması durumunda gerçekleşen *sosyal aktiviteler* özelinde kategorize edilerek ayrıca analiz edilmiştir. Bu bağlamda zorunlu aktivite olarak, *köpek gezdirmeye*; isteğe bağlı aktivite olarak, *müzik dinleme, okuma yapma, oturma, yürüyüş, bisiklet ve paten gibi faaliyetler*; sosyal aktivite olarak ise; *arkadaşlarla buluşma, çevreyi ve insanları izleme, yemek yeme ve basketbol, tenis gibi spor faaliyetlerinde bulunma* olarak kategoriye ayrılmış, Buna göre çıkan sonuçlar şekil 4.87'de verilmiştir.

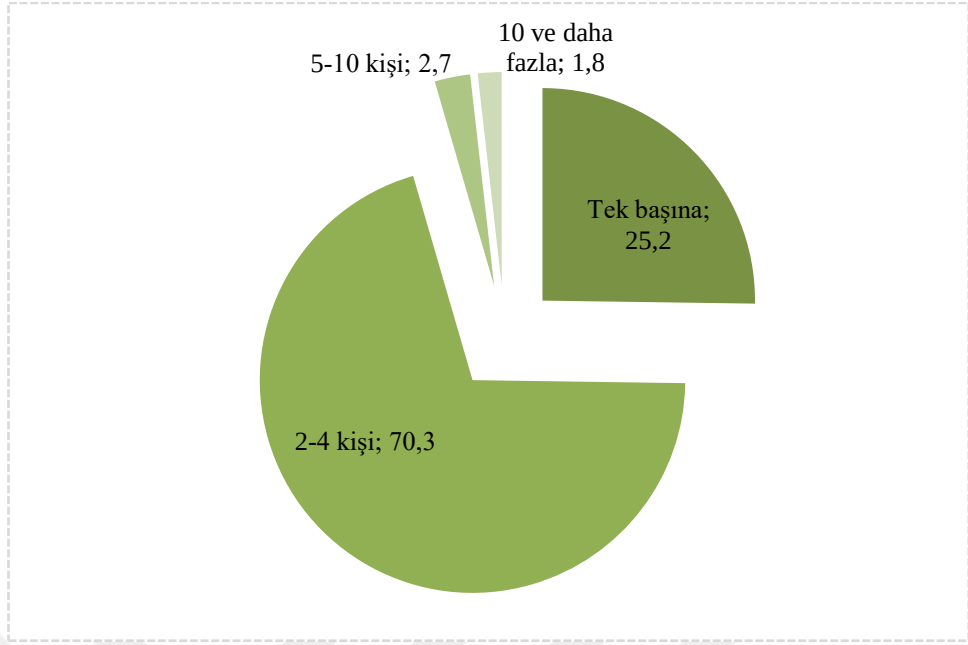

Şekil 4.87 Kullanıcıların aktivite tercihleri

Kullanıcıların Kültürpark'a ne şekilde ziyaret ettikleri sorulmuştur ve gelen yanıtlar Şekil 4.88 ve Tablo 4.13'deki gibidir. Kültürpark'a kullanıcılar en çok (%70,3) 2-4 kişi halinde gelmekte, ikinci olarak da (%25,2) tek olarak ziyaret etmektedir. 10 kişiden daha fazla gelenler (%1,8) ve 5-10 kişi ziyaret edenler (%2,7) en az orana sahiptir.

Tablo 4.13 Kullanıcıların ziyaret

Ziyaret şekli	Sayı	%
Tek	28	25,2
2-4 kişi	78	70,3
5-10 kişi	3	2,7
10 ve daha fazla kişi	2	1,8

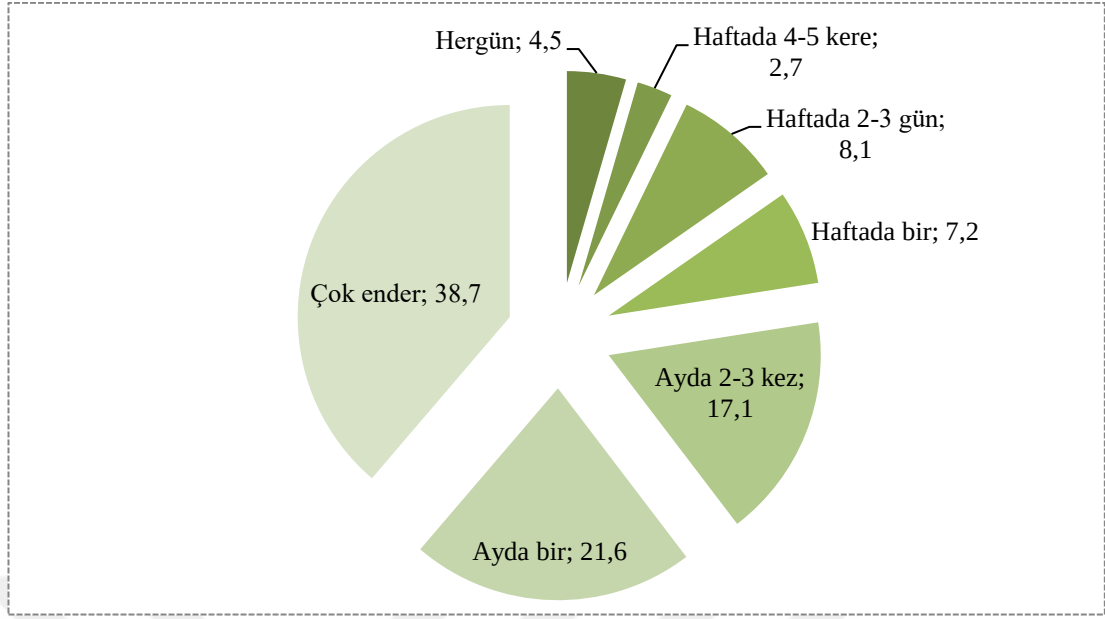
Şekil 4.88 Kullanıcıların ziyaret durumu

4.8.4 Kullanım Sıklığı, Süresi ve Saatleri

Ankete katılan kullanıcıların Kültürpark'ı kullanım sıklığı sayı ve oran olarak Tablo 4.14'de ve Şekil 4.89'da verilmiştir. Katılımcıların büyük bir bölümü (%39) çok ender geldiğini, %21,6'sı ayda bir kez, %17,1'i ayda birkaç kez, %7,2'si haftada bir, 8,1'i haftada 2-3 gün, 2,7'si haftada 4-5 gün, %4,5'lik bölümü ise her gün geldiğini belirtmiştir.

Tablo 4.14 Kullanıcıların kullanım sıklığı

Kullanım Sıklığı	Sayı	%
Hergün	5	4,5
Haftada 4-5 kere	3	2,7
Haftada 2-3 gün	9	8,1
Haftada bir	8	7,2
Ayda 2-3 kez	19	17,1
Ayda bir	24	21,6
Çok ender	43	38,7

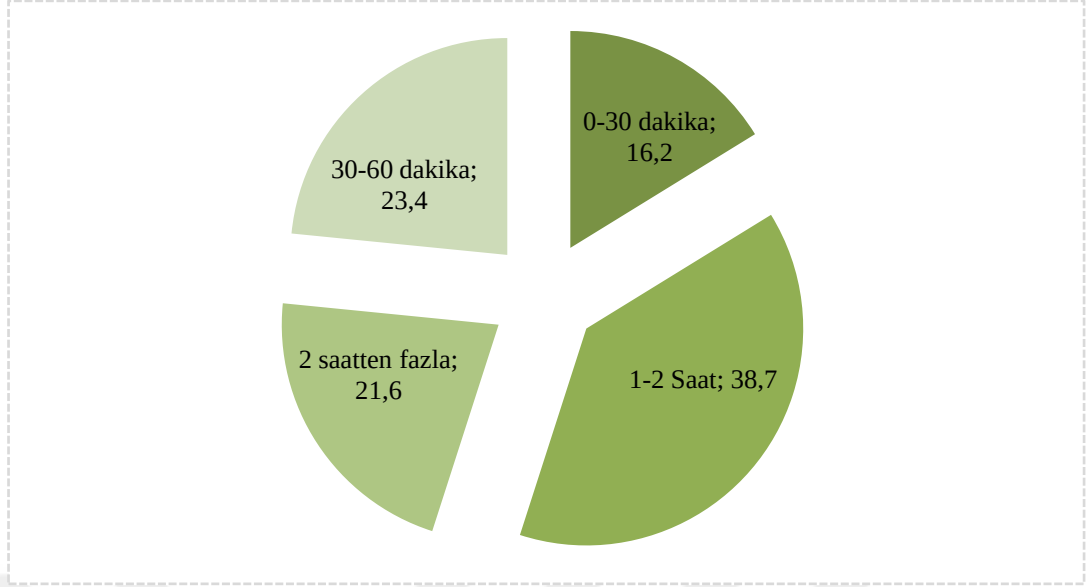

Şekil 4.89 Kullanım sıklığı

Kullanıcıların Kültürpark'ı kullanım süreleri sayı ve oran olarak Tablo 4.15'de ve Şekil 4.90'da verilmiştir. Buna göre katılımcıların %16,2'si 30 dakikaya kadar, %23,4'ü 30 – 60 dakika arası, %38,7'si 1-2 saat, %21,6'sı ise 2 saatten fazla süreyle Kültürpark'ta zaman geçirmektedir.

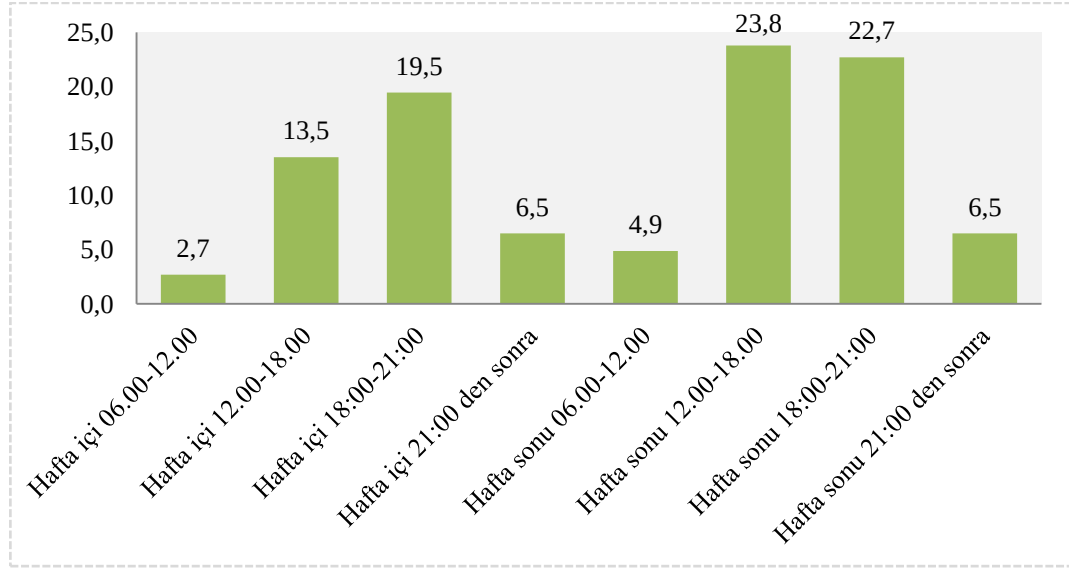
Tablo 4.15 Kullanıcıların kullanım süresi

Kullanım Süresi	Sayı	Oran
0-30 dakika	18	16,2
30-60 dakika	26	23,4
1-2 Saat	43	38,7
2 saatten fazla	24	21,6

Şekil 4.90 Kullanım süreleri

Kullanıcıların Kültürpark'ı kullandığı saatler oran bazında  ekil 4.91'de verilmiştir. Buna göre Kültürpark'ın en çok kullanıldığı saatler Haftasonu 12:00-18:00 (%23,8), Haftasonu 18:00-21:00 (22,7), Haftaiçi 18:00-21:00 (19,5), Hafta içi 12:00-18:00 (13,5) saatleri arasındadır. Hafta sonu 06:00-12:00 saatleri arası kullanımı (%4,9), hafta içi 06:00-12:00 (%2,7) kullanımına göre daha fazla olmasına karşın yine de günün diğer saatlerine göre en düşük kullanım oranına sahiptir. Hafta içi ve hafta sonu 21:00'den sonra kullanım oranı %6,5 oranında ve eşittir.

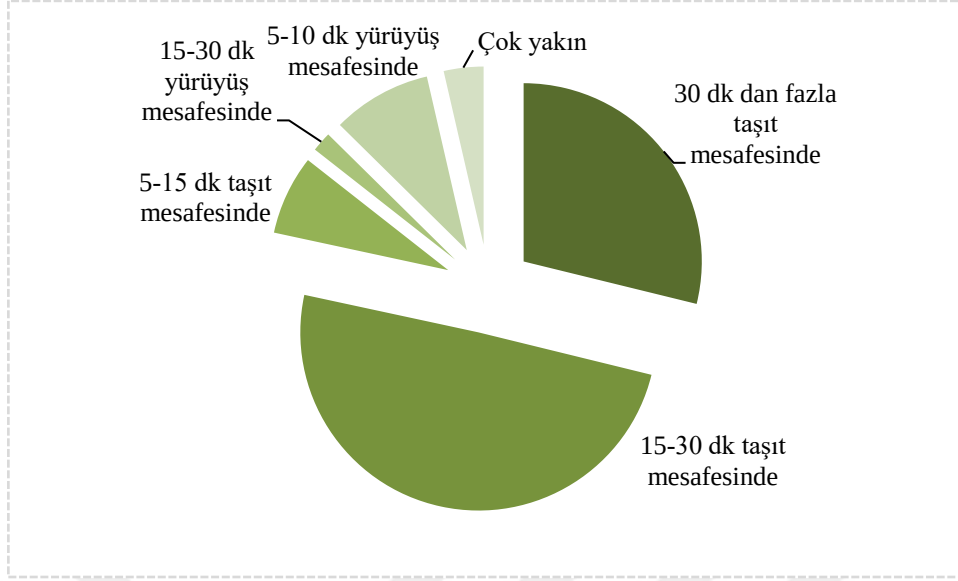
Şekil 4.91 Kullanıcıların kullanım saatleri

4.8.5 Kullanıcı Erişim Tercihi ve Erişim Süresi

Kullanıcıların ikamet ettikleri yere göre Kültürpark'a ulaşım süreleri sayı ve oran olarak şekil 4.92 ve Tablo 4.16'da verilmiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı (% 55) alana 15-30 dk taşıt mesafesinde olduklarını belirtirmişlerdir. 30 dakikadan fazla taşıt mesafesinde olan katılımcılar da çoğunluktadır (%28,8). 5-10 dk yürüyüş mesafesinde olan katılımcı oranı %9, 5-15 dk taşıt mesafesinde olan katılımcılar ise %7,2'dir, çok yakın diyenlerin oranı ise % 3,6, en az orana sahip seçenek olan 15-30 dk yürüme mesafesinde olanlar %1,8'dir.

Tablo 4.16 Kültürpark'a ulaşım süreleri

Parka ulaşım süresi	Sayı	Oran
15-30 dk taşıt mesafesinde	55	49,5
15-30 dk yürüyüş mesafesinde	2	1,8
30 dk dan fazla taşıt mesafesinde	32	28,8
5-10 dk yürüyüş mesafesinde	10	9,0
5-15 dk taşıt mesafesinde	8	7,2
Çok yakın	4	3,6
Toplam	111	100,0

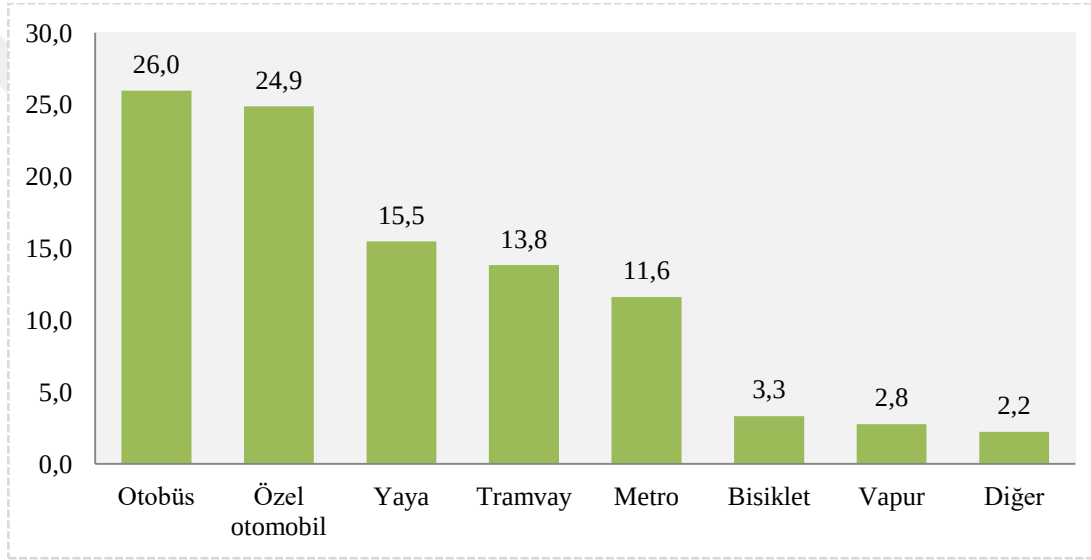
Şekil 4.92 Kullanıcıların Kültürpark'a ulaşım süreleri

Kullanıcıların parka genellikle nasıl erişim sağladıkları sorulmuş, bir çok kullanıcı birden fazla seçeneği i aretlemiş ve toplamda 181 erişim tercihi ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla kullanıcılar yalnızca tek bir ulaşım modu değil çoğunlukla birden fazla ulaşım sistemini tercih etmektedirler.  ıkan sonuçlara göre ankete katılan kullanıcıların Kültürpark'a erişimde en çok kullandıkları seçenek *otobüs* (%26), ikinci sırada tercih edilen ise * zel otomobil* (%24,9) olarak belirtilmiştir. *Yaya* olarak erişim sağlayanlar da %15,5 oranla 3. sıradadır. Alana direk erişim sağlayan *tramvay* ve *metronun* tercih edilme sıklığı %13,8 ve %11,6 olarak belirlenmiştir. En az tercih edilen ulaşım şekilleri ise, *bisiklet* (%3,3), *vapur* (2,8) ve *diğer* (2,2) kısmında yazılı olarak belirtilmemiş olan ulaşım araçlarıdır ( ekil 4.93 ve Tablo 4.17). Kültürpark içerisinden geçen bir bisiklet yolunun olmaması bisiklet ile erişimin tercih sıklığının düşük olması ile ilişkilendirmek mümkün olabilmektedir.

Genel olarak bakıldığında, otobüs, metro, tramvay ve vapur gibi sürdürülebilir ulaşım modlarını kullanan kullanıcıların oranı %54,2'dir.

Tablo 4.17 Kültürpark'a ulaşım süreleri

Erişim tercihi	Sayı	Oran
Otobüs	6	26,0
Özel otomobil	4	24,9
Yaya	21	15,5
Tramvay	47	13,8
Metro	45	11,6
Bisiklet	25	3,3
Vapur	5	2,8
Diğ�r	28	2,2
Toplam	181	100,0

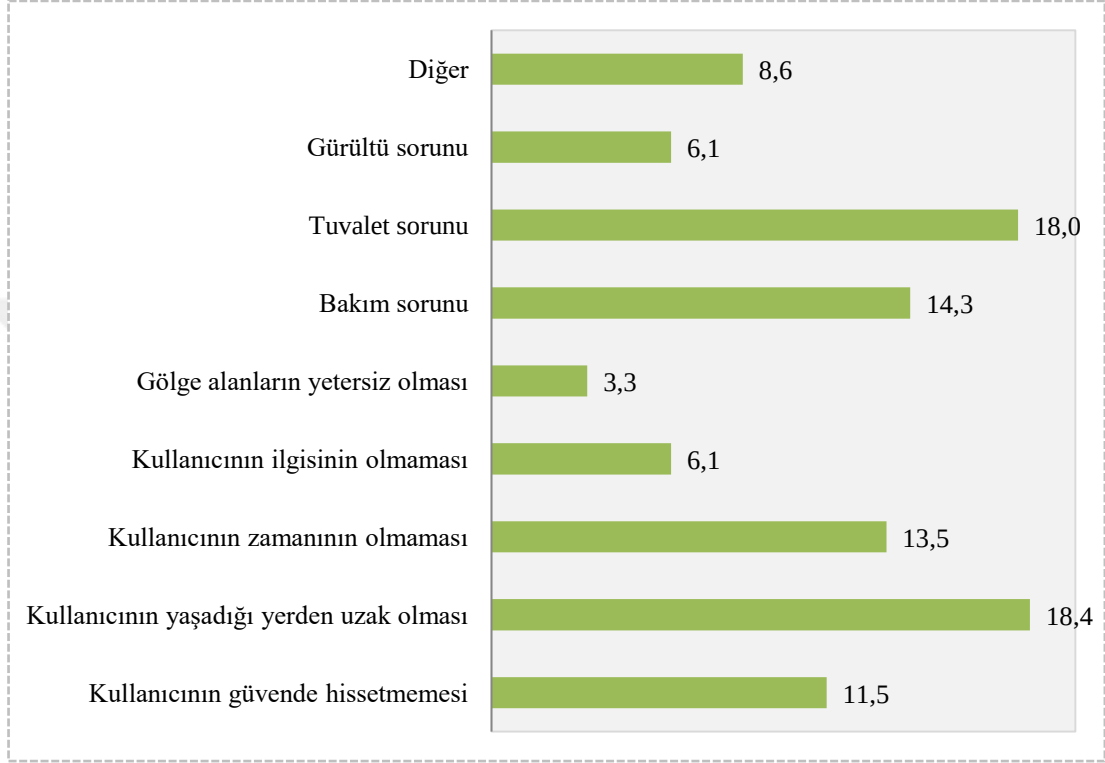
şekil 4.93 Kullanıcıların erişim tercihleri

4.8.6 Kullanıcı Memnuniyeti

Kullanıcıların Kültürpark'ı daha az kullanmalarına sebep olan etmenleri belirtmeleri istenmiş ve birden fazla şıkkın seçilebilir olduğu belirtilmiştir ve çıkan sonuçlar şekil 4.94'te verilmiştir.

Buna göre görülme sıklığı en fazla olan sebepler, yaşanılan yerden uzak olması (%18,4) ve tuvalet sorunu (%18) olarak ortaya çıkmıştır. Daha az sıklıkla karşılaşılan sebepler bakımsız oluşu (%14,3), kullanıcının zamanının olmaması (%13,5) ve güvensizlik hissi (%11,5) olarak belirlenmiştir. Kültürpark'a olan

ilgisinin az olması sebebiyle ve gürültülü bulması sebebiyle az kullandığını belirten kullanıcı oranı % 6,1'dir. Kullanıcı'nın az kullanmasına en az neden olan sebep ise gölge alanların eksikliği (%3,3)dir. Verilen cevapların %8,6'sı *diğer* seçeneği olmuş ancak katılımcılar yazılı bir beyanda bulunmamışlardır.

Şekil 4.94 Kullanıcıların Kültürpark'ı az kullanma nedenleri

Kullanıcıların Kültürpark'tan genel olarak ne ölçüde memnun olduklarını belirtmeleri istenmiştir ve buna göre çıkan sonuçlar Tablo 4.18'deki ve genel memnuniyet durumu ise tablo 4.19'daki gibidir. Buna göre "memnunum" diyen kullanıcıların oranı %44,1 ile en yüksek orana sahiptir. "kararsızım" diyen kullanıcıların oranı %28,8, "memnun değilim" diyen kullanıcıların oranı %18, "çok memnunum" diyen kullanıcıların oranı %6,3 ve en düşük orana sahip olan "hiç memnun değilim" diyen kullanıcıların oranı ise %2,7 oranına sahiptir.

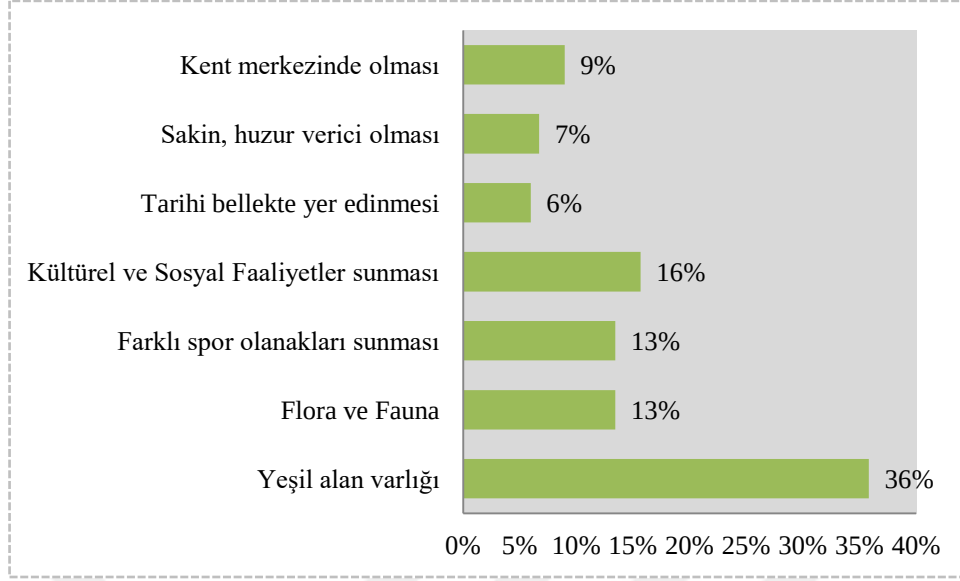
Tablo 4.18 Kullanıcıların memnuniyeti

Kullanıcı memnuniyeti	Sayı	Oran
Hiç memnun değilim	3	2,7
Memnun değilim	20	18,0
Kararsızım	32	28,8
Memnunum	49	44,1
Çok memnunum	7	6,3
Toplam	111	100,0

Tablo 4.19 Genel memnuniyet durumu

Memnuniyet durumu		
Ortalama	Sayı	Standart sapma
3,33	111	,937

Kullanıcıların Kültürpark'ın en beğendikleri özelliklerini yazılı olarak belirtmeleri istenmiştir dolayısıyla cevap sayısı örneklem sayısından fazla çıkmıştır. Anket formlarında ilgili bölümü dolduran 87 kişi tarafından, toplamda 136 özellik yazılmış, bunlardan katılımcıların sıklıkla beyan ettikleri 135 özellik, *yeşil alan varlığı, flora ve fauna, farklı spor olanakları sunması, kültürel ve sosyal faaliyetler sunması, tarihi bellekte yer edinmesi, sakin, huzur verici olması, kent merkezinde olması* olmak üzere 7 ayrı kategoride toplanmıştır (Şekil 4.95). Bir kişi ise internetin bulunmasını beğendiği özellik olarak belirtmiştir.

Şekil 4.95 Kullanıcıların Kültürpark'ın en beğendikleri özellikleri

Kullanıcılar Kültürpark'da en çok %36 oran ile "yeşil alan"ı beğendiklerini dile getirmişlerdir. Kullanıcıların sıklıkla beyan ettikleri diğer özellikleri kültürel ve sosyal faaliyetler sunması %16 oranla; fuar işlevini, konser tiyatro gibi kültürel faaliyetleri kapsamaktadır. Flora ve fauna çeşitliliği kategorisinde (%13), sıklıkla belirtilen ağaçları, kuşları, botanik zenginliği ve doğal nitelik özellikleri ön plana çıkmıştır. Farklı spor olanakları sunması ise sıklıkla yürüyüş ve koşu imkanı ve diğer spor faaliyetlerini (%13) kapsamaktadır. Katılımcıların %9'u kent merkezinde tek yeşil alan olarak kalması sebebiyle sevdiklerini belirtmiş, %7'si sakın, sessiz ve huzur verici bulunduğunu ve %6'sı de kent belleğinde önemli bir yeri olduğunu belirtmiştir.

4.8.7 Sorunlar

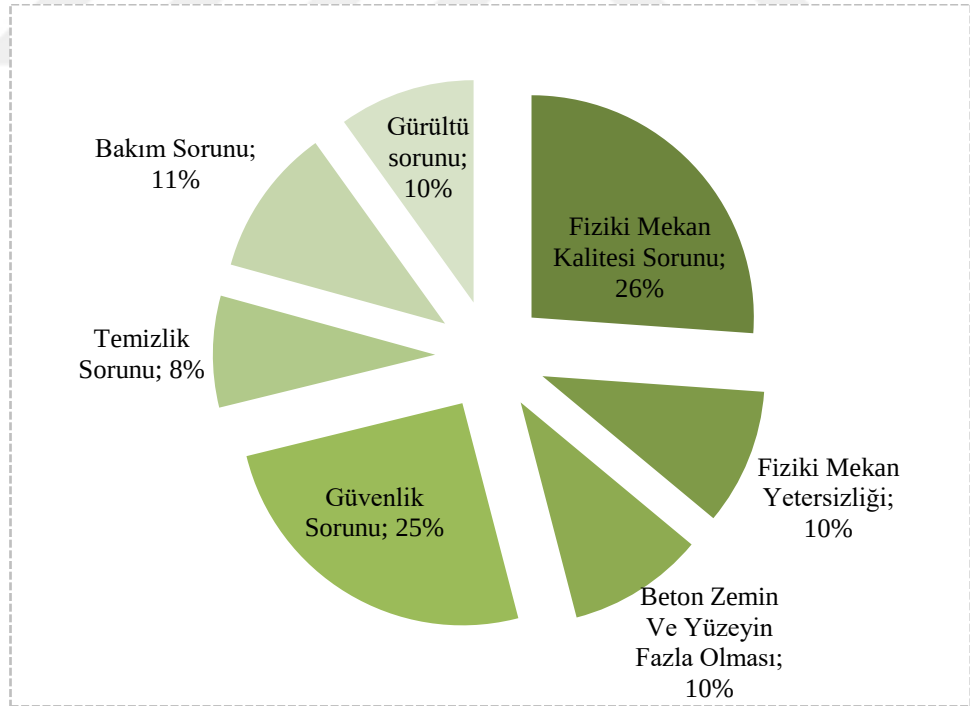
4.8.7.1 Kullanıcıların Kültürpark'ın Hoşnut Olmadıkları Özellikleri

Ankete katılan 111 kullanıcının 77'si Kültürpark için hoşnut olmadığı özellikleri belirtmiştir, verilen cevaplarda sıklıkla rastlananlar kategorize edilmiş ve buna göre *bakım sorunu, gürültü sorunu, temizlik sorunu, güvenlik sorunu, fiziki mekan kalitesi sorunu, fiziki mekan yetersizliği sorunu ve beton zemin ve yüzeyin fazla olması* şeklinde kategorize edilmiştir ve belirtilme oranları verilmiştir (Şekil 4.96).

Bakım sorunu (%11) kategorisinde alanın genel bakımının yapılmaması haricinde, havuz ve tuvaletlerin bakımsızlığı belirtilmiştir. Gürültü kısmında ise, lunapark ve yeme-içme alanlarının gürültülerinden bahsedilmiştir. Temizlik sorunu kategorisinde, kullanan kesimin temizlik hususunda gerekli özeni göstermediği belirtilmiş, aynı zamanda sahipli hayvanların pisliklerinin toplanmadığı beyanı da bulunmaktadır.

Beton zemin ve yüzeylerin fazla olması hususunda ankete katılan kullanıcılar, sergi hollerinin büyük alan kapladığını, bina yoğunluğunun ve beton zeminlerin fazla olduğunu belirtmiştir. Fiziki mekan kalitesi sorunu kategorisinde sıklıkla karşılaşılan; mekanların estetik olmaması, kafeterya alanlarının kaliteli olmayışı ve lunapark alanı sorun olarak belirtilenlerdendir.

Fiziki mekan yetersizliği kategorisinde ise, kullanıcılar tarafından Kültürpark içerisindeki kültürel ve sosyal faaliyetlere yönelik mekanların ve etkinlik alanlarının az olması belirtilmiştir.

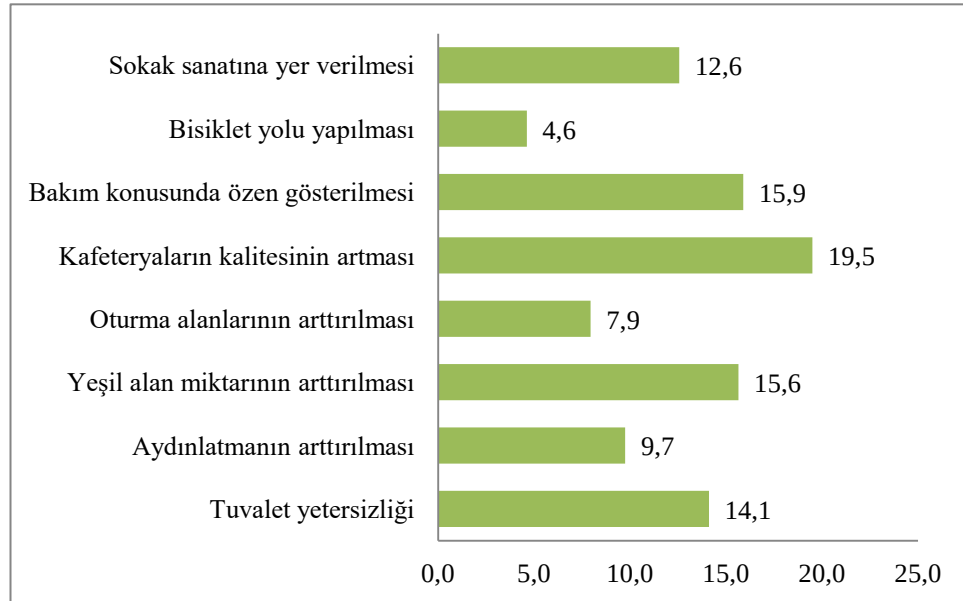
Şekil 4.96 Kullanıcıların Kültürpark'ın hoşnut olmadıkları özellikleri

4.8.7.2 Kullanıcılar Tarafından Değiştirmek Geliştirmek İstenen Özellikler

Kullanıcıların Kültürpark'ta değiştirmek ve geliştirmek istedikleri özellikleri sayı ve oran olarak Tablo 4.20 ve Şekil 4.97'de verilmiştir. Katılımcılar anketteki ilgili soruyu birden fazla seçenek seçerek cevaplamışlardır dolayısıyla 111 katılımcıdan toplamda 390 seçenek %19,5'i daha kaliteli yeme-içme mekanlarının olmasını istediklerini belirtirken, yüzde 15,9'u bakım konusunda daha özenli olunmasını istediklerini söylemişlerdir. %15,6 sı yeşil alan miktarının arttırılmasını, %12,6 sokak sanatına yer verilmesini, %9,7 aydınlatma elemanlarının arttırılmasını, %7,9 oturma alanlarının arttırılmasını istediğini belirtmiştir. Alan içindeki tuvaletleri yetersiz bulanlar %14,1 iken bisiklet yolu yapılması seçeneğini seçenlerin oranı %4,6 çıkmıştır.

Tablo 4.20 Kullanıcıların değiştirmek ya da geliştirmek istedikleri özellikler

Değiştirmek ya da geliştirmek istenen özellikler	Sayı	Oran
Aydınlatmanın arttırılması	38	9,7
Kafeteryaların kalitesinin artması	76	19,5
Oturma alanlarının arttırılması	31	7,9
Yeşil alan miktarının arttırılması	61	15,6
Bakım konusunda özen gösterilmesi	62	15,9
Sokak sanatına yer verilmesi	49	12,6
Bisiklet yolu yapılması	18	4,6
Tuvalet yetersizliği	55	14,1
Toplam	390	%100

Şekil 4.97 Kullanıcılar tarafından değiştirmek ve geliştirmek istenen özellikler

4.8.8 Kullanıcıların Park Algısı

Anketin bir bölümünde katılımcılara, parkın kullanıcı tarafından algılanan fayda ve olanaklarını belirlemek amacıyla sorular sorulmuştur. Parkların mekansal, toplumsal, ekonomik ve kültürel miras bağlamlarında kullanıcı tarafından nasıl algılandığını ölçebilmek için on madde tasarlanmıştır ve sonuçlar tablolarda verilmiştir (Tablo 4.21 ve Tablo 4.22). Çıkan sonuçlara göre özetle, söz konusu 10 maddenin ortalama değerleri (Tablo 4.22) ‘katılıyorum’ ifadesine eş değer çıkmıştır.

Tablo 4.21 Kullanıcıların parkla ilgili görüşlere katılma sayı ve oranları

		Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)	Toplam
1. Kent parkları doğa ile temas etmeye olanak sağlar.	Sayı	4	2	7	28	70	111
	Oran	3,6	1,8	6,3	25,2	63,1	100,0
2. Kent parkları kullanıcılar için farklı aktivite imkanı sağlar.	Sayı	4	2	5	35	65	111
	Oran	3,6	1,8	4,5	31,5	58,6	100,0
3. Kent parkları fiziksel ve psikolojik sağlığını geliştirmeye katkı sağlar.	Sayı	5	1	3	30	72	111
	Oran	4,5	0,9	2,7	27,0	64,9	100,0
4. Kent parkları başka insanlarla tanışmaya ortam yaratarak sosyalleşmemi sağlıyor.	Sayı	5	6	19	29	52	111
	Oran	4,5	5,4	17,1	26,1	46,8	100,0
5. Kent parkları toplumsal hafıza açısından önemlidir.	Sayı	4	1	9	20	77	111
	Oran	3,6	0,9	8,1	18,0	69,4	100,0
6. Parklar kentlere ekonomik olarak değer katar.	Sayı	3	4	15	28	61	111
	Oran	2,7	3,6	13,5	25,2	55,0	100,0
7. Kent parkları, topluluk duygusu oluşturmaya yardımcı olur.	Sayı	4	2	8	34	63	111
	Oran	3,6	1,8	7,2	30,6	56,8	100,0

Tablo 4.21 devamı

8. Kent parkları yaşam kalitesini artırır.	Sayı	4	1	10	25	71	111
	Oran	3,6	0,9	9,0	22,5	64,0	100,0
9. Kent parkları vatandaşların aidiyet duygusunu geliştirmeye yardımcı olur.	Sayı	4	2	9	27	69	111
	Oran	3,6	1,8	8,1	24,3	62,2	100,0
10. Parklar, topluluk hissi yaratarak kamu güvenliğini artırır.	Sayı	4	4	13	35	55	111
	Oran	3,6	3,6	11,7	31,5	49,5	100,0

Tablo 4.22 Kullanıcıların parkla ilgili görüşlere katılmalarının değerlendirilmesi

	Ortalama Değerlendirme	Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
1. Kent parkları doğa ile temas etmeye olanak sağlar.	4,42				X	
2. Kent parkları kullanıcılar için farklı aktivite imkanı sağlar.	4,40				X	
3. Kent parkları fiziksel ve psikolojik sağlığını geliştirmeye katkı sağlar.	4,47				X	
4. Kent parkları başka insanlarla tanışmaya ortam yaratarak sosyalleşmemi sağlıyor.	4,05				X	
5. Kent parkları toplumsal hafıza açısından önemlidir.	4,49				X	
6. Parklar kentlere ekonomik olarak değer katar.	4,26				X	
7. Kent parkları, topluluk duygusu oluşturmaya yardımcı olur.	4,35				X	
8. Kent parkları yaşam kalitesini artırır.	4,42				X	
9. Kent parkları vatandaşların aidiyet duygusunu geliştirmeye yardımcı olur.	4,40				X	
10. Parklar, topluluk hissi yaratarak kamu güvenliğini artırır.	4,20				X	

4.8.9 Kullanıcı Farkındalığı

Kültürpark'ın Tarihi ve Doğal Sit Alanı niteliği ankete katılan kullanıcıların %55,49'u tarafından bilinmektedir, bilmeyen katılımcıların oranı ise yaklaşık olarak %44'tür (Tablo 4.23).

Tablo 4.23 Kültürpark'ın tarihi ve doğal sit alanı niteliği bilgi düzeyi

Kültürpark'ın Tarihi ve Doğal Sit Alanı olduğunu biliyor musunuz?	Sayı	Oran
Evet	62	55,9
Hayır	49	44,1
Toplam	111	100,0

Kültürpark için yapılan Revizyon Proje'den haberdar olan kullanıcı oranı %28,8'dir, ankete katılan kullanıcılardan projeden haberi olmayan kişilerin oldukça fazla (%71,2) olduğu görülmektedir (Tablo 4.24).

Tablo 4.24 Kültürpark revizyon proje bilgi düzeyi

Kültürpark için yapılan Revizyon Proje'den haberinizi var mı?	Sayı	Oran
Evet	32	28,8
Hayır	79	71,2
Toplam	111	100,0

4.8.10 Kültürpark Revizyon Proje ile İlgili Kullanıcı Görüşleri

4.8.10.1 Beğenilen Özellikler

Kullanıcıların Kültürpark için yapılan Revizyon Proje'sinin beğendikleri özelliklerini yazmaları istenmiştir. Buna karşın 111 katılımcıdan, projeden haberdar olan 32 kişinin 12'si bu soruyu cevaplamış, 4 katılımcı beğendiği bir özelliği olmadığını beyan etmiştir. Kalan görüşler; projenin daha fazla kullanıcıya ulaşacağı ve daha kullanışlı olacağı, büyük hollerin bu sayede kaldırılmış olacağı (3 kişi benzer beyanda bulunmuştur), projenin bakım fırsatı yaratacağı şeklindedir.

4.8.10.2 Beğenilmeyen Özellikler

Anket kapsamında, kullanıcıların söz konusu proje ile ilgili beğenmedikleri özellikleri yazarak belirtmeleri istenmiştir. 111 katılımcıdan 14 kişi bu soruyu yanıtlamış, 3'ü beğendiği bir özelliği olmadığını, 5 kişi ise “yoğun yapılaşmanın devam etmesi” şeklinde beyan etmiştir. Kalan görüşler ise; yeterince tartışılmadığının düşünülmesi, projedeki toprak yükseltmeler, bakıma dair yapılacaklardan bahsedilmemiş olması, uzun süredir aksiyon alınmaması, nitelikli yeşil alanların yetersiz kalacağı şeklindedir.

4.8.10.3 Eksik Bulunan Özellikler

Kullanıcıların Revizyon Proje ile ilgili eksik buldukları özellikleri yazarak belirtmeleri istenmiştir. Buna göre, projeden haberdar olan 32 kişiden 11'i soruyu yanıtlamıştır. Bir kişi eksik bulduğu bir özellik olmadığını beyan ederken bir başka görüş de projenin yeterince reklamının yapılmamasını eksik bulduğunu beyan etmiştir. 2 kişi geçici inşa edilmiş hangar alanlarında gibi büyük kütleye sahip yapıların devam etmesini eksik bulmuş ve bir kişi de buna ek olarak ağaçlandırmanın yetersiz olduğunu beyan etmiştir. 2 kişi kültürel, sanatsal niteliğiyle beraber fuar niteliğini koruması gerektiğini belirtmiştir. 2 kişi ise proje sürecinin demokratik ve kolektif bir çabanın ürünü olmamasını eksik yön olarak belirtmiştir. Projede tuvalet alanı, kitaplık ve güvenliğin eksik olduğunu belirten bir başka görüş bulunmaktadır ve son olarak mekanın doğal niteliğinin ve tarihi ve doğal statüsünün göz ardı edildiği görüşü mevcuttur.

4.8.11 Kültürpark'ın Kullanıcı Perspektifinden Mekansal Değerlendirme Ölçütleri Üzerinden Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu kısmında kullanıcıların Kültürpark ile ilgili algılarını değerlendirmek amacıyla beş kriter belirlenmiş, bu kriterler farklı ölçütler ile açıklanmıştır.

4.8.11.1 Okunabilirlik

Kullanıcıların Kültürpark ile ilgili algılarını değerlendirmek amacıyla sorulan kriterlerden ilki olan 'okunabilirlik' kavramını; katılımcılara yöneltilen bir dizi ifade

hakkındaki görüşlerini işaretlemeleri ile ölçülmesi amaçlanmıştır. Kültürpark genelinde okunabilirlik kriteri kapsamında verilen cevaplar ve oranlar Tablo 4.25'dedir.

Tablo 4.25 Okunabilirlik

Okunabilirlik	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Karmaşık değil	29	26,1	33	29,7	32	28,8	13	11,7	4	3,6
Kolay erişilebilir	55	49,5	33	29,7	13	11,7	7	6,3	3	2,7
Etkileyici (hafızada yer eden)	32	28,8	41	36,9	20	18,0	11	9,9	7	6,3
Bitki ve ağaç çeşitliliği fark ediliyor	41	36,9	38	34,2	15	13,5	12	10,8	5	4,5

Buna göre, anketi cevaplayan 111 kişiden 33 kişi (%29,7) karmaşık değil ifadesine 'katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir. İkinci en çok işaretlenen seçenek ise 32 kişinin (%28,8) işaretlediği 'kararsızım' seçeneği olmuştur. 'Tamamen katılıyorum' diyen kişi sayısının da yüksek olması nedeniyle (29 kişi), katılımcıların genel olarak katılıyorum görüşünü benimsedikleri ve Kültürpark'ı karmaşık bulmadıkları sonucu çıkmaktadır.

Kolay erişilebilir ifadesine ise %49.5 (55 kişi) gibi yüksek bir oranla 'tamamen katılıyorum' seçeneğinin işaretlendiği görülmektedir. Bir diğer yüksek oranla işaretlenen seçenek ise 'katılıyorum' seçeneği olmuştur ve 33 kişi (%29,7) tarafından işaretlenmiştir. Dolayısıyla bu başlık kapsamında da kullanıcıların yüzde 80'ine yakın bir kısmının Kültürpark'ın kolay erişilebilir bir konumda olduğunu düşündükleri sonucu çıkmaktadır.

111 kişi'den 41'inin (%36,9) 'katılıyorum' ve 32'sinin de (%28,8) 'tamamen katılıyorum' şeklinde cevap verdiği etkileyici (hafızada yer eden) ifadesine göre de kullanıcıların çoğunluğunun Kültürpark'ı etkileyici buldukları, hafızalarında yer ettiği ve kent imgelerini oluşturmalarında katkı sağladığı sonucu çıkmaktadır.

Son olarak ise bitki ve ağaç çeşitliliğinin fark edilmesi konusunda, 111 kişiden 41 kişi (%36,9) 'tamamen katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir. Bir diğer yüksek oranla

(%34,2) işaretlenen seçenek ise 'katılıyorum' seçeneği olmuştur. Dolayısıyla, bu ifadeye verilen cevapların da genellikle katılıyorum kategorisinde olması, Kültürpark'ta bulunan bitki ve ağaç çeşitliliğinin, kullanıcılar tarafından fark edildiği sonucu çıkmaktadır.

Sonuç olarak, okunabilirlik kapsamında kullanıcılara yöneltilen ifadelerin çoğunluk tarafından (%55-80 oranlarında) 'tamamen katılıyorum' ve 'katılıyorum' seçeneklerini işaretlendiği görülmüştür ve bu nedenle Kültürpark'ın okunabilirlik kavramı açısından güçlü olduğu sonucu çıkmaktadır.

4.8.11.2 Güvenlik

Kullanıcıların Kültürpark ile ilgili algılarını değerlendirmek amacıyla sorulan bir diğer kriterlerden olan 'güvenlik' kavramı; katılımcılara yöneltilen bir dizi ifade hakkındaki görüşlerini işaretlemeleri ile ölçülmesi amaçlanmıştır. Kültürpark genelinde güvenlik kriteri kapsamında verilen cevaplar ve oranlar Tablo 4.26'dadır.

Tablo 4.26 Güvenlik

Güvenlik	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Gündüz tek başına güvenli	45	40,5	35	31,5	21	18,9	7	6,3	3	2,7
Gece tek başına güvenli	10	9,0	8	7,2	28	25,2	28	25,2	37	33,3
Park içi taşıt trafiği güvenli	32	28,8	28	25,2	30	27,0	14	12,6	7	6,3

Buna göre, anketi cevaplayan 111 kişiden 45 kişi (%40,5) gündüz tek başına güvenli ifadesine 'tamamen katılıyorum' şeklinde işaretleme yapmıştır. İkinci en çok işaretlenen seçenek ise 35 kişinin (%31,5) işaretlediği 'katılıyorum' seçeneği olmuştur. Katılıyorum kategorisinin yüksek bir oranla işaretlenmiş olması nedeniyle, kullanıcıların Kültürpark'ta gündüzleri tek başlarına bulunabilecek şekilde güvenli hissettikleri sonucu çıkmaktadır.

Gece tek başına güvenli ifadesine ise kullanıcıların çoğunluğunun (%33,3) 'kesinlikle katılmıyorum' seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. Benzer şekilde, 'kararsızım' ve 'katılmıyorum' seçeneklerinin çoğunluk tarafından işaretlenmesi, kullanıcıların Kültürpark'ı gece tek başına kullanmak açısından güvenli hissetmedikleri tespiti yapılabilmektedir.

Son olarak ise park içi taşıt trafiğinin güvenliğinin sorulduğu ifadeye, 111 kişiden 32 kişi (%28,8) 'tamamen katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir. Bir diğer yüksek oranla (25,2) işaretlenen seçenek ise 'katılıyorum' seçeneği olmuştur. Dolayısıyla, bu ifadeye verilen cevapların da genellikle katılıyorum kategorisinde olması, Kültürpark'ı park içi taşıt güvenliği açısından da güvenli buldukları sonucunu çıkarmaktadır.

Sonuç olarak, güvenlik kapsamında kullanıcılara yöneltilen ifadelerden gündüz güvenliği ve taşıt güvenliği açısından çok yüksek oranlarda katılıyorum seçeneklerini işaretledikleri ve güvenlik açısından güçlü buldukları tespit edilmiş olmasına rağmen gece kullanımı açısından güvenli bulmadıkları ve bu yönden güçsüz buldukları sonucu çıkmaktadır.

4.8.11.3 Konfor/Kalite

Kullanıcıların Kültürpark ile ilgili algılarını değerlendirmek amacıyla sorulan üçüncü kriter olan 'konfor/kalite' kavramı; katılımcılara yöneltilen bir dizi ifade hakkındaki görüşlerini işaretlemeleri ile ölçülmesi amaçlanmıştır. Kültürpark genelinde konfor/kalite kriteri kapsamında verilen cevaplar ve oranlar Tablo 4.27'dedir.

Tablo 4.27 Konfor/kalite

Konfor/Kalite	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Aydınlatma elemanları yeterli	5	4,5	17	15,3	48	43,2	30	27,0	11	9,9
Gürültü yok	19	17,1	31	27,9	25	22,5	25	22,5	11	9,9
Bakımlı	8	7,2	23	20,7	28	25,2	30	27,0	22	19,8
Havuzlar ve gölet bakımlı	12	10,8	8	7,2	27	24,3	35	31,5	29	26,1
Yeşil alanlar yeterli	17	15,3	44	39,6	32	28,8	9	8,1	6	5,4
Oturma alanları yeterli	16	14,4	29	26,1	24	21,6	28	25,2	14	12,6
Gölgelik alanlar yeterli	19	17,1	24	21,6	27	24,3	29	26,1	12	10,8
Yeme-içme alanları yeterli	4	3,6	17	15,3	19	17,1	40	36,0	31	27,9
Park mobilyalarının konumu uygun	8	7,2	19	17,1	50	45,0	21	18,9	13	11,7
Zemin döşemeleri yürümeye uygun	20	18,0	38	34,2	28	25,2	14	12,6	11	9,9
Zemin döşemesi koşuya uygun	18	16,2	44	39,6	37	33,3	7	6,3	5	4,5
Park tekerlekli sandalye/bebek arabası kullanımına uygun	17	15,3	29	26,1	43	38,7	16	14,4	6	5,4
Çocuk oyun alanlarının malzemeleri kaliteli	7	6,3	21	18,9	52	46,8	19	17,1	12	10,8

Konfor ve kalite kavramını ölçmek amacıyla ankette 13 ifade kullanıcılara yöneltilmiştir. Aydınlatma elemanları açısından 111 kişiden 48 kişi (%43,2) 'kararsızım' ifadesini kullanmıştır. 'Katılmıyorum' seçeneğinin de yüksek oranlarda olması (%27) kullanıcıların Kültürpark'ı gece kullanımı açısından aydınlık bulmadıkları ve bu açıdan yetersiz buldukları sonucunu çıkarmaktadır.

Gürültü yok ifadesine göre ise %27,9 (31 kişi) 'katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir ve diğer seçenekler ise birbirine genel olarak yakın çıkmıştır. Dolayısıyla bu başlık kapsamında kullanıcıların çoğunluğu Kültürpark'ı gürültülü bulmamışlardır.

Genel olarak bakımlı ve havuz/gölet alanlarının bakımlı olduğunun ifadelerine göre ise genellikle kullanıcıların (%27 ve %31,5) 'katılmıyorum' seçeneğini işaretlemeleri nedeniyle Kültürpark'ı bakımlı bulmadıkları sonucu çıkmaktadır. Bir

diğer yandan, diğer işaretlenen seçeneklere bakıldığında da eşit oranlarda işaretleme yapılması kullanıcılar açısından bu konuda eşit farklı görüşler olduğunu düşündürmektedir.

Yeşil alanların ve oturma alanlarının yeterli olup olmadığının sorulduğu bir diğer iki ifadeye göre ise genellikle kullanıcıların (%39,6-44 kişi ve %26,1-29 kişi) 'katılıyorum' seçeneğini işaretlemeleri nedeniyle yüksek oranlarda Kültürpark'ı hem yeşil alanlar açısından hem de oturma alanları açısından yeterli buldukları görüşü çıkmaktadır. Bununla birlikte gölgelik alanların yeterli olup olmadığının sorulduğu ifadeye 29 kişi (%26,1) ve yeme-içme mekanlarının yeterli olup olmadığının sorulduğu ifadeye de 40 kişi (%36) 'katılmıyorum' seçeneğini işaretledikleri görülmüştür.

En çok oranla 'kararsızım' olarak işaretlenen (%45 - 50 kişi) park mobilyalarının konumunun uygunluğu ifadesine ise olumlu yada olumsuz bir fikir görüşü elde edilememiştir.

Zemin döşemelerinin yürümeye ve koşuya uygunluk açısından değerlendirilmesi için yöneltilen ifadeye ise çoğunluk (%34,2 ve %39,6) 'katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir. Bir diğer yüksek oranlarda işaretlenen seçeneğin ise 'tamamen katılıyorum' olmasından dolayı kullanıcılar tarafından Kültürpark'ın genel olarak zemin döşemelerinin yürümeye ve koşuya uygun olduğu sonucu çıkmaktadır. Bununla birlikte, parkın tekerlekli sandalye ve bebek arabası kullanımına uygun olup olmadığının sorulduğu ifadeye göre ise katılımcıların en çok (%38 - 43 kişi) 'kararsızım' seçeneğini işaretledikleri görülmektedir.

Son olarak ise çocuk oyun alanlarının malzemelerinin kaliteli olup olmadığının ölçüldüğü ifadeye, 111 kişiden 52 kişi (%46,8) gibi yüksek bir katılımı 'kararsızım' seçeneğini işaretlemişlerdir. Dolayısıyla, bu ifadeye verilen cevapların da kararsızım kategorisinde yoğunlaşması nedeniyle, kullanıcılardan olumlu yada olumsuz bir fikir görüşü elde edilememiştir.

Sonuç olarak, konfor/kalite kapsamında kullanıcılara yöneltilen ifadelerden çoğunluğun Kültürpark'ı gürültülü olmaması, yeterli yeşil alanlara sahip olması, yeterli oturma alanlarına sahip olması, yürümeye ve koşuya uygun zemin döşemelerinin olması açısından konforlu buldukları sonucu çıkarken; parkın genel olarak bakımlı, havuz ve gölet açısından bakımlı, gölgelik alanlar açısından yeterli ve yeme-içme alanları açısından yeterli bulmadıkları için konforsuz buldukları sonucu çıkmaktadır. Kullanıcıların, park'ı aydınlatma elemanları açısından yeterliliği, park mobilyalarının konumunun uygunluğu, tekerlekli ve bebek arabalarının kullanımına uygunluğu ve çocuk oyun alanlarının malzemelerinin kalitesinin değerlendirilmesi açısından ise kararsız kaldıkları tespit edilmiştir.

4.8.11.4 Beğenme/Çekicilik

Kullanıcıların Kültürpark ile ilgili algılarını değerlendirmek amacıyla sorulan dördüncü kriter olan 'beğenme/çekicilik' kavramı; katılımcılara yöneltilen bir dizi ifade hakkındaki görüşlerini işaretlemeleri ile ölçülmesi amaçlanmıştır. Kültürpark genelinde beğenme/çekicilik kriteri kapsamında verilen cevaplar ve oranlar Tablo 4.28'dedir.

Tablo 4.28 Beğenme/çekicilik

Beğenme / Çekicilik	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Kalabalık	8	7,2	24	21,6	29	26,1	39	35,1	11	9,9
Huzurlu	23	20,7	47	42,3	24	21,6	13	11,7	4	3,6
Estetik	13	11,7	45	40,5	27	24,3	16	14,4	10	9,0
Park peyzajı çekici	11	9,9	43	38,7	27	24,3	23	20,7	7	6,3
Özel mimari yapılar mevcut	8	7,2	17	15,3	30	27,0	36	32,4	20	18,0
Kültürel olarak önemli bir yer	47	42	35	31,5	13	11,7	8	7,2	8	7,2
Spor açısından önemli bir yer	37	33,3	38	34,2	27	24,3	5	4,5	4	3,6
Sosyal yaşam açısından önemli bir yer	40	36,0	35	31,5	23	20,7	6	5,4	7	6,3

Buna göre, anketi cevaplayan 111 kişiden 39 kişi (%35,1) kalabalık ifadesini 'katılmıyorum' olarak işaretlemiştir. İkinci en çok işaretlenen seçenek ise 29 kişinin (%26,1) işaretlediği 'kararsızım' seçeneği olmuştur. Katılımcıların genel olarak katılmıyorum görüşünü benimsedikleri ve Kültürpark'ı kalabalık bulmadıkları sonucu çıkmaktadır.

Bu kapsamda sorulan huzurlu, estetik ve park peyzajının çekici olup olmadığının sorulduğu    ifadeye katılımcılar benzer yanıtlar vererek, yüksek oranlarda (%42,3, %40,5, %38,7) 'katılıyorum' seçeneğini işaretlemişlerdir. Kullanıcıların, Kültürpark'ı huzurlu, estetik ve çekici buldukları görülmektedir.

Özel mimari yapıların mevcudiyeti sorusuna göre ise katılımcıların yüzde 32,4'  (36 kişi) 'katılmıyorum' seçeneğini işaretlemişlerdir. Kültürpark;  zel mimari yapıların mevcut olması açısından kullanıcılar tarafından zayıf bulunurken, kültürel olarak önemli bir yer olması açısından ise 47 kişinin (%42) 'katılıyorum' seçeneğini işaretlemesi nedeniyle güçlü bulunmuştur.

Spor açısından önemli bir yer olup olmadığının sorulduğu ifadeye göre ise, anketi cevaplayan 111 kişiden 38 kişi (%34,2) 'katılıyorum' olarak işaretlemiştir. İkinci en çok işaretlenen seçenek ise 37 kişinin (%33,3) işaretlediği 'tamamen katılıyorum' seçeneği olmuştur. Benzer şekilde sosyal yaşam açısından önemli bir yer olup olmadığının sorulduğu ifadeye göre de kullanıcıların %36'sı (40 kişi) 'tamamen katılıyorum' ve %31,5'i (35 kişi) 'katılıyorum' seçeneğini işaretlemesi nedeniyle, çoğunluğun Kültürpark'ı spor ve sosyal amaçlarla kullanılması açısından güçlü bir konumda görmekte ve bu anlamda beğendikleri ve çekici buldukları sonucu çıkmaktadır.

Sonuç olarak, özel mimari yapıların mevcudiyeti konusu dışında kullanıcıların çoğunluğunun Kültürpark'ı beğendikleri ve bu kriterler yönünden çekici buldukları sonucu çıkmaktadır.

4.8.11.5 Sosyal Yaşam/Olanaklar

Kullanıcıların Kültürpark ile ilgili algılarını değerlendirmek amacıyla sorulan son kriter olan 'sosyal yaşam/olanaklar' kavramı; katılımcılara yöneltilen bir dizi ifade hakkındaki görüşlerini işaretlemeleri ile ölçülmesi amaçlanmıştır. Kültürpark genelinde sosyal yaşam ve olanaklar kriteri kapsamında verilen cevaplar ve oranlar Tablo 4.29'da yer almaktadır.

Tablo 4.29 Sosyal yaşam/olanaklar

Sosyal Yaşam/Olanaklar	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Eğlenceli	12,0	10,8	34,0	30,6	40,0	36,0	17,0	15,3	8,0	7,2
Dinamik	6,0	5,4	35,0	31,5	39,0	35,1	18,0	16,2	13,0	11,7
Dinlendirici	25,0	22,5	51,0	45,9	16,0	14,4	11,0	9,9	8,0	7,2
Çocuklar için uygun	30,0	27,0	40,0	36,0	23,0	20,7	12,0	10,8	6,0	5,4
Gençler için uygun	34,0	30,6	43,0	38,7	17,0	15,3	11,0	9,9	6,0	5,4
Yetişkinler için uygun	39,0	35,1	49,0	44,1	15,0	13,5	6,0	5,4	2,0	1,8
Yaşlılar için uygun	37,0	33,3	37,0	33,3	20,0	18,0	12,0	10,8	5,0	4,5
Kültürel olarak sunduğu imkanlar yeterli	12,0	10,8	18,0	16,2	31,0	27,9	28,0	25,2	22,0	19,8
Spor aktiviteleri için sunduğu imkanlar yeterli	16,0	14,4	26,0	23,4	39,0	35,1	16,0	14,4	14,0	12,6
Eğlenme,dinlenme (rekreatif) faaliyetler için sunulan imkanlar yeterli	11,0	9,9	28,0	25,2	26,0	23,4	33,0	29,7	13,0	11,7
Kendimi bu çevreye ait hissediyorum	29,0	26,1	42,0	37,8	18,0	16,2	11,0	9,9	11,0	9,9

Buna göre, anketi cevaplayan 111 kişiden 40 kişi (%36) eğlenceli ifadesine ve 39 kişi dinamik ifadesine 'kararsızım' şeklinde yanıt vermiştir. Bu ifadelere ikinci en çok işaretlenen seçenek ise eğlenceli ifadesine 34 kişinin (%30,6) ve dinamik ifadesine 35 kişinin (%31,5) işaretlediği 'katılıyorum' seçeneği olmuştur. Dolayısıyla, kararsız yanıtların fazla olmasına rağmen, katılıyorum seçeneklerinin de yakın oranlarda işaretlenmesi, kullanıcıların Kültürpark'ı eğlenceli ve dinamik olarak görmeye eğilimli oldukları sonucu çıkmaktadır.

Dinlendirici ifadesine göre ise %45,9 (51 kişi) gibi yüksek bir oranla 'katılıyorum' seçeneğinin işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla bu başlık kapsamında

kullanıcıların büyük bir kısmının Kültürpark'ı dinlendirici buldukları sonucu çıkmaktadır.

111 kişiden neredeyse aynı oranlarda çocuklar (%63), gençler (%69,3), yetişkinler (79,2) ve yaşlılar (%66,6) için uygunluğunun değerlendirildiği ifadeye göre ise yüksek oranlarda 'katılıyorum' ve 'tamamen katılıyorum' seçeneği işaretlenmiştir. Dolayısıyla kullanıcılarının çoğunluğunun Kültürpark'ın en çok yaşlılar (katılım seçeneğinin de aynı oranda yüksek olması nedeniyle) açısından ama genel olarak bütün yaş gruplarına uygun gördüklerinin tespiti yapılabilmektedir.

Kültürel olarak ve spor aktiviteleri için sunduğu imkanlar açısından yeterli ifadesine göre ise benzer oranlarda (%27,9 ve %35,1) 'kararsızım' seçeneği işaretlenmiştir. Eğlenme, dinlenme faaliyetleri yönünden sunulan imkanların yeterli olması açısından ise %29,7 (33 kişi) oranıyla 'katılmıyorum' seçeneği işaretlenmiştir. Dolayısıyla; Kültürpark'ın kültürel, spor aktiviteleri ve rekreatif açıdan kullanıcılara sunduğu imkanlar açısından yeterli bulunmadığı sonucu çıkmaktadır.

Son olarak ise kullanıcılara yöneltilen kendimi bu çevreye ait hissediyorum ifadesine %37,8 (42 kişi) gibi yüksek bir oranda 'katılıyorum' seçeneğinin işaretlenmesi, Kültürpark'ı bu yönden kendilerine yakın hissettikleri ve güçlü buldukları sonucu çıkmaktadır.

Sonuc olarak, sosyal yaşam ve olanaklar kapsamında kullanıcılara yöneltilen ifadelerin çoğunluk tarafından katılıyorum kategorisinde olması nedeniyle bu anlamda parkı güçlü buldukları ve sunduğu olanakların kullanıcılar tarafından olumlu olarak görüldüğü ama kültürel, spor aktiviteleri ve rekreatif açıdan sunulan imkanların arttırılması gerektiğinin görüşü tespit edilmiştir.

4.8.12 Anket Cevaplarının İlişkisel Olarak Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu kısmında, katılımcıların verdiği cevaplardan birkaçının, birbiri ile istatistiki anlamda ilişkili olup olmadığı incelenmiş ve çıkan sonuçlar değerlendirilmiştir.

Katılımcıların ikamet süresi ile Kültürpark'ı ziyaret etme sıklığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki kurulmuştur (Tablo 4.30; $p < 0,05$). Tablo 4.31'de görüldüğü üzere katılımcıların büyük bir çoğunluğu 20 yıldan fazla süredir İzmir'de yaşamakta olup, çoğunluk olarak ayda 2-3 ve ayda bir kez ziyaret ettikleri görülmektedir. 16-20 yıldır İzmir'de yaşayan katılımcılardan, ayda 2-3 ve ayda bir kez sıklıkta ziyaret edenler ile çok ender ziyaret edenlerin sayısı eşit çıkmıştır. 11-15, 6-10 ve 1-5 yıl arasında ikamet eden katılımcıların ziyaret sıklığı çok ender olarak ortaya çıkmıştır. 1 yıldan az süredir İzmir'de yaşayan katılımcıların ise ayda 2-3 kez ve ya haftada 1 gün ziyaret ettikleri görülmektedir. Sonuç olarak, İzmir'de yaşama süresi arttıkça ziyaret sayısında da artma eğilimi gerçekleştiği çıkarımını yapmak yanlış olamaktadır.

Tablo 4.30 İzmir'de ikamet etme süresi ve ziyaret sıklığı arasındaki ilişki ki-kare testi

Ki Kare Testi	N	Pearson Chi-Square	df	Asymp. Sig. (2-tailed)
İkamet süresi * Ziyaret etme sıklığı	211	259,81	42	0,000

Tablo 4.31 İzmir'de ikamet etme süresi ve ziyaret sıklığı arasındaki ilişki durumu

	Ayda 2-3 kez	Ayda bir	Haftada 2-3 gün	Haftada 4-5 kez	Haftada bir	Hergün	Çok ender	Toplam	Yüzde
1 yıldan az	1	0	0	0	1	0	0	2	0,9%
1 - 5 yıl	0	2	0	0	0	0	5	7	3,32%
6 - 10 yıl	2	2	2	0	3	0	7	16	7,58%
11 - 15 yıl	1	3	0	0	1	0	4	9	4,27%
16 - 20 yıl	1	2	1	0	1	1	3	9	4,27%

Tablo 4.31 devamı

20									
yıldan	14	15	6	3	2	4	24	68	32,23
fazla									%
Toplam	19	24	9	3	8	5	43	111	100%
Yüzde	9%	11,37%	4,27%	1,42%	3,79%	2,37%	20,38%	100%	

Ziyaret etme sıklığı ve ziyaret süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 4.32; $p<0,05$). Tablo 4.33'de görüldüğü üzere ayda 2-3 kez gelen katılımcıların 1-2 saat ve ya 2 saatten fazla zaman geçirdikleri ortaya çıkmıştır. Ayda bir, haftada bir ve çok ender gelen katılımcılar ise 1-2 saat geçirdiklerini belirtmişlerdir. Haftada 2-3 gün ve haftada 4-5 kere gelen katılımcıların benzer şekilde 30-60 dakika zaman geçirdiği görülmektedir. Hergün gelen katılımcıların ise en çok zaman geçiren katılımcılar olduğu görülmektedir.

Tablo 4.32 Ziyaret etme sıklığı ve ziyaret süresi arasındaki ilişki ki-kare testi

Ki Kare Testi	N	PearsonChi-Square	df	Asymp. Sig. (2-tailed)
Ziyaret etme sıklığı * ziyaret süresi	211	259,19	28	0,000

Tablo 4.33 Ziyaret etme sıklığı ve ziyaret süresi arasındaki ilişki durumu

	0 - 30 dk	30 - 60 dakika	1 - 2 saat	2 saatten fazla	Toplam	Yüzde
Ayda 2-3 kez	2	3	7	7	19	9%
Ayda bir	5	4	12	3	24	11,37%
Haftada 2-3 gün	0	4	3	2	9	4,27%
Haftada 4-5 kere	0	2	0	1	3	1,42%
Haftada bir	0	2	4	2	8	3,79%
Hergün	0	2	0	3	5	2,37%
Çok ender	11	9	17	6	43	20,38%
Toplam	18	26	43	24	111	100%
Yüzde	8,53%	12,32%	20,38%	11,37%	100%	

İzmir’de yaşama süresi ile Kültürpark’ın doğal sit alanı olduğunun bilinmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu kanıtlanmıştır (Tablo 4.34; $p < 0,001$). Tablo 4.35’de görüldüğü üzere alanın doğal sit sınırı içerisinde oluğunu bilen kişilerin çoğunluğu 20 yıldan fazla süredir İzmir’de yaşadığını belirtmiştir (44 / 62). 6 yıldan az süredir İzmir’de yaşayan katılımcıların ise doğal sit alanı olduğunu bilmedikleri ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla doğal sit kararının bilinirliği İzmir’de yaşama süresi ile doğru orantılı olarak ilişkilenebilir.

Tablo 4.34 İzmir’de yaşama süresi ve sit kararının bilinmesi arasındaki ilişki ki-kare testi

Ki Kare Testi	N	Pearson Chi-Square	df	Asymp. Sig. (2-tailed)
İzmir’de yaşama süresi * sit kararının bilinmesi	111	21,46	5	0,001

Tablo 4.35 İzmir’de yaşama süresi ve sit kararının bilinmesi arasındaki ilişki durumu

	1 yıldan az	1 - 5 yıl	6 - 10 yıl	11 - 15 yıl	16 - 20 yıl	20 yıldan fazla	Toplam	Yüzde
Evet	0	0	5	5	8	44	62	55,86%
Hayır	2	7	11	4	1	24	49	44,14%
Toplam	2	7	16	9	9	68		100%
Yüzde	1,80%	6,31%	14,41%	8,11%	8,11%	61,26%	100%	

Katılımcıların ikamet ettikleri semt ve Kültürpark’ta geçirdikleri süre Tablo 4.36’da gösterilmektedir. En çok katılımcı sayısı Konak’ta oturan kişilerden oluşmaktadır (38/111). Sıralama Karşıyaka (18/111), Buca (14/111) ve Karabağlar (10/111) şeklinde devam etmektedir. Konak’ta oturan katılımcılar Kültürpark’ta çoğunlukla 1-2 saat kaldıklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde Buca’da ikamet eden katılımcılar da çoğunlukla 1-2 saat zaman geçirdiklerini söylemişlerdir. Karabağlar ve Karşıyaka’da ikamet eden katılımcıların çoğunlukla 1-2 saat ve 2 saatten fazla zaman geçirdikleri ortaya çıkmıştır. Genel olarak katılımcıların Kültürpark’ta ortalama 1-2 saat zaman geçirdiği görülmektedir (% 20,38).

Tablo 4.36 Oturulan semt ve K lt r park'da geçirilen vakit arasındaki ilişki durumu

	0 - 30 dk	30 - 60 dakika	1 - 2 saat	2 saatten fazla	Toplam	Yüzde
Balçova	1	0	0	0	1	0,47%
Bayraklı	3	2	4	0	9	4,27%
Bornova	0	0	2	1	3	1,42%
Buca	2	4	6	2	14	6,64%
Gaziemir	0	0	0	2	2	0,95%
Güzelbahçe	2	1	0	0	3	1,42%
Karaba�lar	2	2	3	3	10	4,74%
Karaburun	0	0	1	0	1	0,47%
Kar�yaka	1	5	6	6	18	8,53%
Konak	5	10	16	7	38	18,01%
Menemen	0	1	0	0	1	0,47%
Narlıdere	1	1	1	1	4	1,90%
Urla	1	0	4	0	5	2,37%
�i�li	0	0	0	2	2	0,95%
Toplam	18	26	43	24	111	100%
Yüzde	8,53%	12,32%	20,38%	11,37%	100%	

BÖLÜM BEŞ

KÜLTÜRPARK'IN GELECEĞİNE İLİŞKİN VİZYON TARTIŞMALARI

Kültürpark'ın oluşumundan günümüze kadar geçen süreçte Fuar alanının yetersiz olduğu görüşüyle taşınması bir çok kere gündeme gelmiştir. 1990 yılında düzenlenen, Uluslararası İzmir Fuarı Kültürpark Düzenleme ve Mimari Proje Yarışması'ndan sonra Kültürpark'ın geleceği kent gündeminin tartışma konularından biri olmuş, 2013 yılında Gaziemir'de yapımına başlanan yeni fuar alanı ile Kültürpark için yeni bir süreç başlamıştır. Kültürpark'ın geleceği ile ilgili süregelen tartışmalar, söz konusu yarışma projesine 2016 yılında yapılan revizyon planı ile farklı bir boyut kazanmıştır.

Ayrıca revizyon planının gündeme gelmesinden önce de çeşitli toplumsal aktörler, alan hakkındaki görüşlerini beyan etmişlerdir. Kültürpark'ın dönüşüm sürecinden etkilenen aktörler süreç boyunca yazılı, sözlü ya da görsel olarak, çeşitli kitle iletişim araçları yoluyla görüşlerini beyan etmişlerdir.

Günümüzde gazeteler, dergiler, radyo ve televizyon kamusal alanın iletişim araçlarıdır (Habermas, 2004, s. 94). Habermas, kamusal tartışmaya aracılık etme ve onu güçlendirme tarzıyla basın, kamuların bir kurumu olarak kaldığını belirtmiştir (Habermas, 2004, s. 99). Çalışma kapsamında sürece dahil olan, görüş ve önerilerini bildiren kurum, kuruluş, dernek gibi oluşumların görüşleri medyaya yansıyan haberler kapsamında incelenerek toplumsal aktörler belirlenmiştir.

Buna göre, Kültürpark'ın gelişimi ile ilgili görüş beyan eden toplumsal aktörler; meslek odaları ve meslek örgütleri, merkezi yönetime bağlı kurumlar, yerel yönetim kurumları, bilimsel kurumlar ve Sivil Toplum Oluşumları olarak belirtilebilmektedir ve söz konusu toplumsal aktörlerin detaylı açıklamaları Tablo 5.1'de verilmiş, toplumsal aktörlerin görüşleri ise kronolojik sıraya göre açıklanmıştır.

Tablo 5.1 Kültürpark'ın yeniden planlanma sürecine dahil olan toplumsal aktörler

Yerel Yönetim Kurumları	�zmir Büyükşehir Belediyesi �l�e Belediyeleri
Merkezi Yönetim Kurumları	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu �zmir 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
Meslek Odaları	�ehir Plancıları Odası �zmir �ubesi Mimarlar Odası �zmir �ubesi Peyzaj Mimarları Odası �zmir �ubesi �evre Mühendisleri Odası �zmir �ubesi TMMOB �zmir �ubesi TMMOB �zmir �l Koordinasyon Kurulu
Meslek �rg�tleri	�zmir Ticaret Odası (�ZTO) �zmir Sanayici ve �� Adamları Derneği (�Z�AD) Ege Sanayicileri ve ��adamları Derneği (ES�AD) Ege Genç �� Adamları Derneği (EG�AD)
Bilimsel Kurumlar	�niversiteler (Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi) �zmir Ekonomik Kalkınma Koordinasyon Kurulu (�EKKK)
Sivil Toplum Olu�umları	Kültürpark Platformu

EG AD'ın Kültürpark ile ilgili görüş ve  nerileri;

EG AD, Kültürpark'a ilişkin görüş ve önerilerini ilk olarak 2014 yılının başında hazırladıkları bir raporla bildirmişler ve sonraki süreçte yeni proje ile ilgili raporlarıyla çelişen bir açıklamada bulunmamışlardır (EG AD, 2014). Söz konusu rapora göre EG AD'ın görüşlerini mevcut alanda korunacak öğeler, geliştirilerek korunacak öğeler ve yeni öneriler olarak ayırmak mümkündür:

- Mevcut alanda korunacak ögeler; Açık Hava Tiyatrosu ve Sanat Merkezleri, duvarlar, ağaç ve bitki örtüsü,
- Geliştirilerek korunacak ögeler; Göl gazinosu, gül bahçesi, lunapark, tenis kulübü,
- Yeni ögeler; şık restoranlar, kafeterya ve büfeler, özel yemek alanı, lunapark ile bütünleşmiş bir çocuk park alanı, basketbol ve futbol sahaları, bisiklet yolları, kaykay pisti, simge olabilecek dönme dolap, ilkyardım ve güvenlik tesisleri şeklindedir.

Ayrıca EĞİAD fuar hollerinin yeri ile ilgili net bir görüş belirtmemiş, mevcut kültür tesislerinin uzun dönemli kiralanması konusuna değinmiştir. Bunlara ek olarak Kültürpark'ın logo, maskot ve yeni bir isim ile markalaşabileceğini, su ögelerinin artırılabilceğini, eski zamanda sıkça kullanılan minyatür tren ile alan içi ulaşımın desteklenebileceğini önerilerinde belirtmişlerdir.

İzmir Ticaret Odası (İZTO), Kültürpark alanına ilişkin görüşlerini 2014 yılının Temmuz ayında hazırladığı bir raporla belirtmiş olup, yeni projenin açıklanmasından sonra önceki görüşleriyle çelişen bir açıklamada bulunmamıştır (İzmir Ticaret Odası, 2014).

İZTO'nun Kültürpark'a ilişkin görüşleri, mevcut alanda geliştirilerek korunacak ögeler, yıkılacak ögeler ve yeni öneriler şekilde sınıflandırılabilir:

- Mevcut alanda geliştirilerek korunacak ögeler; İsmet İnönü Sanat Merkezi, Atlas Pavyonu, lunapark, gazino ve yeme-içme üniteleri,
- Yıkılacak ögeler; duvarlar ve kapılar,

- Yeni öneriler; Lozan Kapısı-Cumhuriyet Kapısı aksına yeni kullanım fonksiyonları getirilmesi, akvaryum ve deniz ilişkisi olması, Kongre merkezi ve bünyesinde kültür ürünleri satış yerleri olması.

Ayrıca İZTO raporunda, 5000-2500-1000 kişi kapasiteli salonlara sahip bir kongre merkezinin mutlaka yapılması gerektiğini ve çevrede merkezi destekleyecek otellerin sayısının arttırılması gerektiğini belirtmiştir. Bunlara ek olarak, Kültürpark'ın adına yakışır şekilde kültürel ve sosyal amaçlarla kullanılan bir park haline gelmesi ve adının “Kültür ve Kongre Parkı” olması gerektiğini, Kültürpark yönetim birimi binası dışında belediyenin birimleri İZFAŞ dahil taşınması gerektiği ve bir botanik park olmaması için nitelikli peyzaj düzenlemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, eski fuar hollerinin yıkıldıktan sonra önemli bir kısmının kilit taşı-kaldırım şeklinde düzenlendiğini, alan içerisinde bu ve benzeri uygulamalardan kaçınılması gerektiğini vurgulamışlardır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi 2014 yılı Ağustos ayında, Kültürpark'a yeni bir kimlik kazandırılması konusunda kentin kanaat önderleri ile “ortak akıl” toplantıları gerçekleştirildiğini, fuar süresince İzmirliilerin görüşlerinin alınacağını ayrıca halkın internet üzerinden sunulacak bir anket üzerinden de fikirlerini iletebileceği belirtmiştir (İzmir büyükşehir belediyesi, 2014). Çalışmalar doğrultusunda 3 bin 920 İzmirli ile anket yapıldığı beyan edilmiştir (Kültürpark İzmir, b.t.e).

Sözcü gazetesinin 08.12.2014 tarihli haberine göre, İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanı; herkesin görüşünün alındığını, Kültürpark'ı bir bütün olarak değerlendirdiklerini, kongre merkezi veya sergi salonu olması için henüz karar verilmediğini belirtmiştir. Ayrıca süreç içinde Atlas Pavyonu, yapı olarak eskiyen, yıpranan İsmet İnönü Kültür Merkezi'nin yıkılacağını ancak, Kültürpark'ın işlevi kapsamında neresi uygun olursa oraya mutlaka kültürel etkinlik ve sergi için bir yer yapılması gerektiğini ve bunun yerine uzmanlar, mimarlar karar vereceğini eklemiştir. Yıkılan mekanlar yerine benzer bir mekan yapılmaması haline Kültürpark'ın kültür işlevi kalkmış olacağını söylemiş, tartışmalar bitip konunun

uzmanlarının önerileri netleştikten sonra hep birlikte karar vereceklerini belirtmiştir (Sözcü, 2014).

Yeni asır gazetesinin 07.07.2015 tarihli haberine göre; İBB Başkanı Aziz Kocaoglu, Kültürpark için üzerinde çalıştıkları birçok proje olduğunu ve projenin son şeklini verdikleri zaman odalarla, üniversitelerle ve İzmir Ekonomik Kalkınma Kurulu ile tartışacaklarını, yıkılan yapıların yerine ne yapılacağı hakkında henüz kesin bir karara varılmadığını belirtmiştir (Yeniasır, 2015).

Yeni proje kapsamında toplumsal aktörlerin görüş ve önerileri aşağıda sırayla açıklanmıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin görüşleri:

İzmir Büyükşehir Belediyesi 13 Mayıs 2016 tarihinde yeni proje taslağını açıklamıştır. Büyükşehir Belediyesi'nin İzmir'deki sivil toplum oluşumları, meslek odaları, meslek örgütleri, iş dünyası ve üniversite temsilcileri ve kanaat önderlerine yapılan tanıtımda konu hakkında görüş ve önerileri alınmıştır. Toplantıda Büyükşehir Belediye Başkanı; söz konusu projenin taslak olduğunu görüş ve önerilere açık olduklarını dile getirmiştir (Hürriyet, 2016).

Kültürpark'ın yeni proje taslağına göre alanda yapılan değişiklikler şu şekildedir;

- Mevcut alanda korunacak olan öğeler; Kültürpark'ın duvar ve kapıları, Fuar Evlendirme Binası, Gençlik Tiyatrosu, Atatürk Açık Hava Tiyatrosu, alandaki 7709 ağaç ve bitki, Eski Rus Pavyonunun çatısı, Pakistan Pavyonu, Paraşüt Kulesi, İzmir Sanat, Kültürpark Tenis Kulübü ve Kültür ve Turizm Bakanlığı yönetimindeki müzeler.
- Yıkılacak öğeler; İsmet İnönü Kültür Merkezi, Atlas Pavyonu, Rus Pavyonu'nun duvarları.
- Yeni yapılacak olan öğeler; Kongre ve Kültür Merkezi, piknik alanı, amfitiyatro, yeni kapılar, etkinlik tepesi, mini golf alanı, bisiklet yolları,

ikinci bir göl ve yanına bir etkinlik tepesi, çay ve kır bahçeleri, sera bölgesi, permakültür alanları, çocuk aktivite merkezi, tematik bahçeler.

- Yapısal yenileme yapılacak öğeler; Lunapark, Mogambo gece klübü, Amerikan Pavyonu, kaskatlı havuz, Göl Gazinosu ve Ada Gazinosu'dur.
- İşlevleri değişecek öğeler; İZFAŞ binası Anılar Evi'ne, Amerikan Pavyonu açık hava sinemasına dönüşecek.
- Ayrıca fuar holleri ve Celal Atik Spor Salonu küçük hacimli yapılara dönüşecek.

Yapılan revizyonlar ile, Kültürpark'ın eskiye oranla yeşil alan miktarının %13, toprak zeminin %7, su yüzeylerinin %1 oranla artacağı; sert zeminlerin %14 ve bina oranlarının %7 azalacağı bilgisi verilmiştir.

Sivil Toplum Oluşumlarının Görüşü:

Yeniasır gazetesinin 20.06.2016 tarihli haberine göre; Büyükşehir Belediyesi'nin yeni projesine karşı çıkan 11000 İzmirli 'Kültürpark'a dokunma' sloganıyla bir araya gelmiştir (Yeniasır, 2016).

Kültürpark Platformu Belediye'nin yeni projesiyle ilgili görüşlerini yayınladıkları bir bildiride beyan etmişlerdir (Ege Postası, 2016) . Yayınladıkları bildiride projeye yönelik;

- Geçici olarak inşa edilmiş hangarların kaldırılıp yerlerinin yeşil alan olarak kent parkına katılması ve bölgede eğer bir kongre veya kültür sanat merkezine gereksinim varsa bunun Kültürpark'ta değil İzmir'in imar planlarında belirlenmiş bir yerinde yapılması,
- Kültürpark'ta yeşil alan hedefinin yüzde 56 ile sınırlı kalmayıp 70-80'lere çıkartılması,

- Paraşüt Kulesi, Tenis Kulübü, Pakistan Pavyonu, Evlendirme Dairesi, Arkeoloji Müzesi, Celal Atik Spor Salonu, İzmir Sanat, Açık Hava Tiyatrosu dışında kalan tüm binaların yıkılması, yıkılmayan binalar onararak çağdaş görünüm ve kullanım kazandırılması, Göl ve Ada gazinolarının mevcut mezbelelik durumu giderilerek kafeterya ve restoran olarak halkın kullanımına açılması ve işletme anlayışının çeşitli yönetmeliklerle kontrol altına alınması,
- Ağaçların korunmasının esas olduğunu ve hiçbir şantiye ortamının yaşlı ağaçların hayatını kontrol altında tutamayacağını dolayısıyla Kültürpark'ın potansiyel inşaat alanı değil kent parkı olarak değerlendirilmesi,
- Sürdürülebilirlik açısından çim yüzeylerin mümkün olduğunca azaltılıp ağaç varlığının arttırılmasını,
- Park içerisindeki su öğelerinin alandaki ekolojiye katkı sağlayacak seviyede tutularak bu fonksiyonun ekolojik gölet olarak değerlendirilmesi,
- İZFAŞ'ın Kültürpark'tan çıkartılıp yerine özerk ve katılımcı bir yönetim kurulması,
- Kültürpark'ın ve çevresinin birlikte kurgulanarak, güvenlik sorununun çözülmesi,
- Asfalt, beton, kaldırım taşı döşemelerin azaltılmasını yerine doğal malzemelerin kullanılması,
- Kültürpark'ın disko ve düğün salonu gibi mekanlara değil barındırdığı tüm canlılara ev sahipliği yapmasını,

- Kültürpark'ta bilim insanlarının özenli çalışmalar sonucu üzerinde uzlaşarak tespit ettikleri ağaçlar hariç hiçbir ağacın kesilmemesi, taşınmaması ve ağaç varlığının arttırılması,
- 31 yıldır Doğal, 29 yıldır Tarihi Sit statüsünde olan Kültürpark'ın koruma anlayışı ile koruma amaçlı imar planı yapılmadan, 25 yıl önceki projenin ihtiyaçlarına yönelik yapılan proje üzerinden uygulama yapılmamasını ve katılımcı ve uzlaşmacı bir anlayışla yeni bir Koruma Amaçlı İmar Planı hazırlanması şeklinde taleplerde bulunmuşlardır (Ege Postası, 2016).

Ege  niversitesinin Görüşü:

25 Haziran 2016 tarihinde İzmir Büyükşehir belediyesi Kültürpark'a 633 ağaç daha dikileceğini beyan etmiştir. Ayrıca Ege ziraat Fakültesinden 13 kişilik bir ekiple birlikte, bir buçuk yıl önce protokolü imzalanan Kültürpark'ta yeşil dokunun "korunarak ve zenginleştirilerek geleceğe taşınması" konusunda ortak çalışma yapmışlar, alandaki 7709 adet ağacın tek tek sisteme kaydı yapılmıştır. Alandaki 7709 ağacın sürdürülebilirliği için bazı ağaçların çıkarılması gerekebileceği belirtilmiştir (Haber Ekspres, 2016).

TMMOB'a Bağlı Odaların Görüşleri;

Proje hakkında şehir Plancıları, Peyzaj Mimarları, Mimarlar,  evre Mühendisleri ve Orman Mühendisleri Odalarının İzmir şubelerinin konuyu detaylı ele aldıkları 'TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Kültürpark  neri Proje Değerlendirme Raporu' hazırlanmışlar, 28.06.2017 tarihinde TMMOB İKK yaptıkları basın açıklamasında projeye ilişkin ortak görüşlerini bildirmişlerdir (TMMOB İl Koordinasyon Kurulu, 2016).

Kurulun görüşleri genel hatları ile aşağıdaki gibidir;

- 2. Derece Doğal Sit Alanı ve Tarihi Sit Alanı statüsüne sahip olan Kültürpark, öneri proje ile tarihsel ve mekânsal karakterinin zarar görmesi açısından tehdit altındadır.
- Projede, alanın özgün peyzajını başka bir peyzaja evirme yönünde tepe, yol, sert zemin vb. çok sayıda müdahalenin yerine özgün peyzajın kendi karakteristiği doğrultusunda korunması ve sağlıklılaştırılması gereklidir. Bu doğrultuda Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun alana ilişkin verilmiş olan ilke kararlarına uyulmamaktadır.
- Öneri projede yıkılan hangar binalarının yerine sergi, kongre merkezi ve toplantı işlevlerini yüklenen bir yapı önerisi olduğu görülmektedir. Bu alanda rekreatif yeşil alanlar yapılmalıdır.
- 2004 yılında 30 bin m² olarak Koruma Kurulu onayı ile İzmir Fuarı kent dışına taşındığında sökülebilecek şekilde konstrüksiyonla inşa edilen ihtiyaç dahilinde ortaya çıkan bu geçici yapı yeni düzenleme ile kalıcı hale getirilmek istenmektedir. Bu karar, alanın yeraltı su dengesini bozarak, alana ciddi kullanım yükü getirecektir.
- Bayraklı bölgesinde yürürlükteki imar planlarında, otel ve sergi salonları, kongre merkezleri bulunmakta olduğundan Kültürpark Avan Projesi kapsamında önerilen yapıda yer alan bu kullanımların İzmir İli genelinde bütüncül bir yaklaşımla düşünülmmediği ortadadır.
- Kültürpark'ın bitki varlığına ait Büyükşehir Belediyesi öncülüğünde Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi tarafından hazırlanan ayrıntılı projenin Kültürpark için proje üretilmeden önce tamamlanması ve proje kapsamında dikkate alınabilmesi gerekmektedir.

- İzmir Fuar Alanı kent içerisindeki yeşil alan olarak bölgedeki biyolojik çeşitliliğe önemli katkı sağladığından, sağlıklı koşullarda varlığını sürdürmelidir. Aynı yaklaşım “modern mimarlık mirası” kapsamındaki kültürel miras yapıları için de gerçekleştirilmelidir.
- Alanın İzmir Enternasyonal Fuarı ve Kültürpark olarak yaşanmış tarihsel-kültürel geçmişine ilişkin tüm öğelerin iyileştirilmesi ve alanda vurgulanması yönündeki düzenlemeler yetersizdir.
- Kent merkezinde trafik ve araç yoğunluğu ve olumsuz etkilerinin azaltılması gerekirken bu alana getirilen araç yükü ve yeni otopark alanı ile çevre kirliliği arttırılmaktadır.
- Kültürpark’ın flora açısından olduğu gibi fauna açısından da uzman bir ekip tarafından özellikle kuşlar ile ilgili değerlendirmelerinin yapılması, ekosistemin devamlılığını sağlamak açısından gereklidir ve bu gerekliliğin projede dikkate alınmadığı görülmektedir.

TMMOB İKK yaptığı açıklamanın özünde, Kültürpark'ta yapılaşma yoğunluğunu azaltıp, ihtiyaç olan kamusal alanları arttırmak için yeniden bir proje geliştirmek yerine, mevcutta var olan kullanımını geliştirmek amacıyla, park içerisinde yer alan kafe-restoran-gazino gibi kullanımların kalitesinin arttırılması, güvenliğin sağlanması, çevreci ulaşım alternatiflerinin geliştirilmesi, peyzaj elemanlarının niteliklerinin yükseltilmesi gibi düzenlemeler doğrultusunda alanın rehabilite edilmesinin yeterli olacağını düşündüklerini belirtmişlerdir (Hürriyet, 2016b).

Kültürpark’a Dokunma Platformu (KDP), 08.09.2016 tarihinde “Kültürpark’a dokunma” sloganı ile panel düzenlemiştir (Birgün, 2016).

Hürriyet gazetesinin 27.09.2016 tarihli haberine göre, Pakistan Pavyonunda tanıtımına devam edilen projeyi inceleyen EĞİAD ve ESİAD yönetim kurulu üyeleri, projeyi çok olumlu bulduklarını belirtmişlerdir (Hürriyet, 2016c).

Hürriyet gazetesinin 27.09.2016 tarihli haberine göre Belediye ve meslek odaları temsilcilerini dinleyen İzmir 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, Kültürpark'taki projeyi yerinde incelemeye karar vermiş ve Kültürpark Projesi'yle ilgili başka bir karar almamıştır (Hürriyet, 2016d).

Hürriyet gazetesinin 03.10.2016 tarihli haberine göre İZMİR Büyükşehir Belediye Başkanı'nın başkanlığında düzenlenen İzmir Ekonomik Kalkınma Koordinasyon Kurulu (İEKKK) toplantısında sosyal medyada Kültürpark ile ilgili bilgi kirliliği olduğunu belirten Belediye Başkanı, herkesin eleştiri ve düşüncesine saygısı olduğunu, satan, yıkan tarafta değil, yapan tarafta olduklarını ifade etmiştir. Ayrıca yeni proje ile birlikte Kültürpark'ın yeşil alan miktarını %56 çıkarılırken, bina oranının %7'ye, sert zemin oranının ise %27'ye düşürüleceğini belirtmiştir (Hürriyet, 2016e).

12.10.2016 tarihinde, İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan Kültürpark Avan Projesi, İlçe Belediye Başkanlarının katıldığı toplantıyla tanıtılmıştır. Brifinge katılan Karabağlar, Narlıdere, Çeşme, Karaburun, Çiğli, Menemen, Bornova, Urla, Gazimir, Balçova, Konak, Karşıyaka, Güzelbahçe, Bergama, Dikili ve Beydağ belediye başkanları da projeyi desteklediklerini belirtmişlerdir (Hürriyet, 2016f).

Hürriyet gazetesinin 17.10.2016 tarihli haberine göre projeye itiraz eden Kültürpark Platformundan 6 kişi ve Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu diyalog için birer adım atarak buluşmuştur (Ege Postası, 2016b).

17.12.2016 tarihli haber doğrultusunda İzmir Büyükşehir Belediyesi, yeniden tasarlayacağı Kültürpark için çalışmaların tek elden yürütülmesi amacıyla yeni bir şube müdürlüğü kurma kararı almıştır (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2016).

27.12.2016 tarihinde, İzmir 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, konunun koruma mevzuatı, planlama, sosyo-kültürel, ekonomik, peyzaj başta olmak

üzere pek çok boyutta değerlendirilmesi gerektiğine karar vermesi ile sonuç kararı 2017'ye ertelenmiştir (Sol Haber, 2016).

İzmir 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Kurulu'nun 2016 Eylül ayı gündeminde Kültürpark'a yer verilmiş, proje hakkında görüş ayrılığı yaşayan İzmir Büyükşehir Belediyesi ve meslek odaları, görüş ve eleştirilerini açıklamış, Kurul ise karar vermeden önce Kültürpark projesini yerinde incelemeye karar vermiştir ve ayrıca Mimarlar Odası ve Şehir Plancıları Odası İzmir Şubeleri, söz konusu projenin değerlendirilebilmesi için öncelikli olarak koruma amaçlı imar planı hazırlanmasının gerekliliğini vurgulamıştır (Hürriyet, 2017).

Kültürpark'ta Aralık ayı içerisinde yerinde inceleme yapan Koruma Bölge Kurulu, mevcut konunun planlama, sosyokültürel, ekonomik, peyzaj ve koruma mevzuatı boyutlarında düşünülmesi gerektiği gerekçesiyle, kararı 22-23 Mart tarihlerinde yapılacak olan toplantıya bırakmış, toplantı boyunca toplumsal aktörler görüşlerini yinelemiş ancak Kurul söz konusu proje ile alakalı nihai bir karar ulaşamamış ve Genel Müdürlük görüşünün alınmasına karar vermiştir.

Bu gelişme ile birlikte, Mimarlar, Şehir Plancıları ve Peyzaj Mühendisleri Odalarının İzmir Şubeleri çalışması sonucunda TMMOB, "Büyükşehir Belediyesi'nin Kültürpark projesi için vaziyet imar plan değişikliği, koruma amaçlı imar planı niteliği olmadığı gerekçesiyle, onaylanmasının 2863 sayılı Kanun'a ilgili yönetmelik ve planlama ilke ve esaslarına aykırı olduğunu belirterek mutlaka koruma amaçlı imar planı yapılması gerektiği görüşüyle Bakanlık'a başvuruda bulunmuştur (Hürriyet, 2017).

Buna karşın İzmir Büyükşehir Belediyesi, Kurul'un tereddüde düşmesinin geçmişteki yargı ve kurul kararları açısından çelişkili olacağını ve söz konusu alana yürürlükteki plandan farklı bir nitelik ve fonksiyon yüklenmemesi sebebiyle yeni bir Koruma Amaçlı İmar Planı'na gerek olmadığını, dolayısıyla da Kurul'un revize projeyi mevcut plana göre incelemesi gerektiği görüşünü savunmuştur (Hürriyet, 2017).

Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi'nin kararla ilgili görüşlerine yönelik “Mahkeme kararının hazırlanan plan değişikliklerinin koruma amaçlı imar planı olarak kabul edilip edilemeyeceğine ilişkin usul değerlendirmesine yönelik olmadığı, söz konusu alanda otopark yapımının uygunluğunun planlama ilke ve esasları açısından değerlendirildiğini” belirtmiştir (Hürriyet, 2017). Genel Müdürlük, 11 Ağustos'ta Kültürpark'taki tüm sit alanını kapsayan bir Koruma Amaçlı İmar planı olmadığını belirterek, Kültürpark ile ilgili revizyon projelerin İzmir 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nda değerlendirilmesi gerektiği kararını vermiştir. Genel Müdürlüğün bu kararı ile İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından Kültürpark için Koruma Amaçlı İmar Planı yapılması kararı verilmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün vermiş olduğu karar ile Kültürpark konusunda bir süre gelişme yaşanmamış, 2 Nisan 2018 tarihli Hürriyet gazetesi haberine göre, İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nin işbirliği sonucu, 2 yıl boyunca araştırmaları süren “Kültürpark'ın Ağaç, Ağaççık ve Çalıları” adlı kitap Peyzaj Mimarlığı bölümü tarafından hazırlanmıştır (Hürriyet, 2018).

Bu tarihten sonra ilk olarak, 87. si düzenlenen Fuar'ın açılmasından bir gün önce Kültürpark Platformu bir basın açıklaması düzenledi ve aktarılan habere göre, Platform sözcüsü şunları söyledi:

- “Kültürpark 1930'lu yıllarda bir “Halk Okulu”, kente “Hareket/Devinim” getiren bir mekan olarak kurulmuştu. Zaman içinde, “Doğal Özellikleri” ile birlikte “Kentın Bellek Mekanı”, “Tarihi” ve “Doğal” Sit Alanı olarak da tescillenmiş bir “Kent Parkı”na dönüştü. Kültürpark'ın bu misyonunu sürdürmesi gerekirken; mevcut durumuyla bakımsız, bilerek ve isteyerek işlevsiz hale getirilmiş olması, Gaziemir'de kurulan yeni alan ile fuarcılık işlevi sona ermiş olmasına rağmen, İzmir'in 87. Enternasyonal Fuarı olarak, hem de dibindeki 265 metre yükseklikteki gökdelen inşaatının müteahhidinin ana sponsorluğunda yarın açılıyor olması Kültürpark'ın varlığıyla çelişmektedir.

- Çevresi ile uyumlu, doğal yaşamı içinde barındıran, sanat, kültür, spor, dinlence ve eğlence olanaklarını bir arada sunan, şehrin kalabalığı ve gürültüsünden hepimizin sık sık kaçmak istediği gerçek bir vaha olan Kültürpark halkındır. Sponsor kuruluşların Kültürpark'ı rant aracı olarak kullanmaları Kültürpark'ın gerçek işlevlerine ters düşmektedir. Bu sponsorluk anlaşması Kültürpark'a yönelik bir saldırıdır, bir kent suçudur, kente ihanettir.
- Kent merkezindeki bu en önemli ve tek yeşil alanın, Kent parkı'nın sponsorlar tarafından işgal edilmesini istemiyoruz. Bunu kabul etmiyoruz. Kültürpark'ta adı ne olursa olsun fuar istemiyoruz.
- Biz Kültürpark'ın sadece yeşil alan olarak kalmasını değil, her gelenin bir faaliyette bulunabileceği, “bir araya gelme, toplanma” mekanı olmasını isterken, Kültürpark'ın doğal ve tarihi sit değerleri Fuar adı altında tahrip edilmektedir.
- Biz Kültürpark'ın içinde bulunan işlevini yitirmiş, gürültü ve kirlilik yaratan bina, işletme ve parkın özüyle ilgisiz idari binaların kaldırılmasını isterken, günlerdir parka kurulan stantlar, özensizce yapılan inşaatlar yoğun elektrik ve araç trafiğinin yarattığı kirlilik ve gürültü ile Kültürpark'ın ekolojik dengesi alt üst edilmektedir.
- Biz Kültürpark'ın kuruluş amacına uygun bir “Halk Okulu”, işlevine kavuşturulmasını, “Kent Parkı” olmasını, Kültürü ve Park'ı bir araya getiren sadece ağustos ayında değil, tüm yıl özenle bakılan, temizlenen bir alan olmasını istiyoruz.
- Biz çocukların ve gençlerin zihinlerindeki Kültürpark algısını derinleştirmek, Kültürpark'ı sahiplenmeleri ve korumalarını sağlamak için yeni kullanım alanları açılması, kullanım sürekliliğinin sağlanması ve bağlar güçlendirilmelidir diyoruz.
- Biz Kültürpark'ta yılda 10 gün değil, bir performans mekanı olan bu alanda, her gün (kurslar, spor, etkinlik alanları, eğitim merkezleri gibi) faaliyetler yer

almalı ve bir araya gelinebilecek, örgütlenme imkanlarına yol açacak alanlar oluşturulmalı diyoruz.

- Bütün bunlar için Kültürpark'ta Fuar adı altında hiçbir faaliyet istemiyoruz”, (Sol Haber, 2018).

Bu süreçte, Büyükşehir Belediyesi'nin Kültürpark'ın koruma amaçlı imar planı hazırlaması beklenirken aldığı kritik karar yeni tartışmalara yol açmıştır. 25.09.2018 tarihli Hürriyet gazetesi haberine göre belediye meclisi, Kültürpark içinde yer alan Kültürpark Şube Müdürlüğü'nün kullandığı binayı üç yıllığına, yeni açılmış olan İzmir Tınaztepe Üniversitesi'nin eğitim hizmetleri ve rektörlük için kullanılması amacıyla tahsis etmiş, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı ise kararı doğru bulmadıklarını belirtmiştir. Şube başkanı, alınan kararla ilgili görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

“Vakıf Üniversitesi kuruldu ve buranın rektörlük binası olarak kiraya verildiğini öğrendik. Özel bir vakıfa kiraya veriliyor. Biz bunun doğru bir karar olmadığını düşünüyoruz. Kültürpark'ın koruma amaçlı imar planı yapılırken, ‘bu alanın doğal ve tarihi varlıklarını nasıl koruyabiliriz’ diye bir stratejik plan yapılırken, aynı zamanda Kültürpark içerisindeki bu binanın bir vakfa kiraya vermek birbiri ile çelişiyor. Hem Kültürpark içerisinde olmasından dolayı yanlış, hem de burada belediyenin özel bir mülkünü kiraya vermesinin doğru olmadığını düşünüyoruz (Hürriyet, 2018b).”

Aynı gelişme ile ilgili olarak başka bir kaynakta ise TMMOB'un sit alanı olan Kültürpark'ta, İZFAŞ'a ait eski binanın vakıf üniversitesine tahsis edilmesinin iptalini istediği belirtilmiştir (Diken, 2018). İlgili kaynağa göre yapılan açıklamada yer alan ifadeler şu şekildedir;

“Yürürlükteki imar planında bina için ‘üniversite’ kullanım fonksiyonu yer almamaktadır. Ayrıca, alanın tarihi ve doğal sit olmasından dolayı İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından Koruma Amaçlı İmar Planı yapılmamaktadır.

Kültürpark, İzmir'in merkezinde yer alan en büyük kamusal yeşil alanıdır. Bu nedenle, yoğun kent dokusu içerisinde sıkışıp kalması nedeniyle sadece ekolojik açıdan değil, kültürel ve tarihi özellikleri açısından da hassas bir alan olan Kültürpark'ın kamusal kullanımlarının geliştirilmesi, parkın tarihi, kültürel ve doğal dokusuna zarar verecek her türlü ticari kullanımdan arındırılması gerekirken böyle bir kararın alınması ayrıca düşündürücüdür”, (Diken, 2018).

Kaynağa göre, Büyükşehir Belediye Başkanı daha önce konuyla ilgili olarak Büyükşehir Eski Belediye Başkanı Ahmet Piriştina'nın Grand Plaza Oteli İzmir Ekonomi Üniversitesi'ne tahsis etmesinin örneğini vermiş, TMMOB yetkilileri ise iki örneğin kıyaslanamayacağını şu ifadelerle dile getirmiştir;

“Piriştina zamanında da, İzmir Belediye Büyükşehir Belediyesi'nin Grand Plaza Oteli'ni İzmir Ekonomi Üniversitesi'ne vererek katkı sağladığı bilinmektedir. Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu'nun vermiş olduğu bir demeçte bu iki örneği kıyasladığı görülmektedir. Ancak, hem nitelik hem de tahsis biçimi olarak birbirinden çok farklı olan Grand Plaza Oteli ve Kültürpark örneklerini aynı kefedede değerlendirmek mümkün değildir. Tekrar hatırlatmak istiyoruz ki, Kültürpark kamusal bir alandır ve farklı amaçlarla kullanılmaz”, (Diken, 2018).

Buna karşın kaynağa göre, Belediye Başkanı tahsis işlemini;

“Burada hiçbir şeyin satıldığı, atıldığı yok. Biz buradan kira da almıyoruz, meclis tahsis etti. İzmir'de bir üniversitenin üç yıl önce eğitimine başlaması için İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin yaptığı katkıdır. İzmir Ekonomi Üniversitesi'ne de rahmetli başkanımız Ahmet Piriştina Grand Plaza Oteli'ni vererek aynı katkıda bulunmuştur. Yaptığımız iş bundan ibaret. Tabii ki eleştirilecektir. Odalar eleştireceklerdir. Ama biz ne ahlaki ne maddi bir yanlış iş yapmadığımız kanaatindeyiz. Tıp fakültesinin İzmir'de açılmasında da bir yarar görüyoruz.” sözleriyle savunmuştur, (Diken, 2018).

Hürriyet gazetesi 2 Ekim 2018 tarihli habere göre, aynı konuyla ilişkili olarak, Kültürpark Platformu  yeleri toplanarak vakıf  niversitesine tahsis kararının bir an önce iptal edilmesini istediklerini belirtmişlerdir. Platform adına açıklama yapan sözcü, Kültürpark'ın  zmir merkezinde kalan en büyük kamusal yeşil alan ve kent parkı olduğunun altını çizerek, buranın özel bir  niversiteye tahsisinin kabul edilemez olduğunu, yoğun kent dokusu içinde bulunan alanın ekolojik y n  haricinde kültürel ve tarihi özellikleri dolayısıyla özenle geliştirilmesi gereken alanın bu özelliklerinin geliştirilmesi gerektiğini, ticari kullanımları azaltmak gerekirken bu kararın verilmesinin düşündürücü olduğunu belirtmiştir (Hürriyet, 2018c) .

2018 yılı, Kasım ayında Kültürpark Platformu, belediye meclis toplantısında vakıf  niversitesinin Kültürpark'taki binaya taşınma kararını protesto etmişlerdir (Gazete Duvar, 2018). Kaynağa göre platform sözcüsü, bir şeyi sabote etmeyi değil, Kültürpark'la ilgili dertlerini Belediye Başkanı haricindeki meclis  yeleri ile paylaşma niyetinde olduklarını,  zmir'le ilgili toplantı yapılırken taraflarının dinlenmek zorunda olduğunu, başkan tarafından tanınmıyor olsalar da  zmir halkının platformu tanıdığını ve  zfaş binasının vakıf  niversitesine tahsisini kabul etmediklerini dile getirmiştir (Gazete Duvar, 2018). Buna karşın Büyükşehir Belediye Başkanı ise; *“Kültürpark diye bir platformu tanımıyorum.  zmir Büyükşehir Belediye Başkanı ayda gezmiyor. Böyle bir dileğiniz varsa konuşmak için randevu alırsınız. Bugüne kadar benden bir randevu istemediniz. İstiyorsanız geleceksiniz. Ben parti gruplarının sözcülerini toplayacağım orada derdinizi anlatacaksınız”* demiş ve meclisin ayrı bir çalışma yeri olduğunu ve meclis  yeleri dışında kimsenin konuşma hakkı olmadığını randevu isterlerse alabileceklerini ancak aksi takdirde meclis toplantısında konuşturmasının yanlış olacağını sözlerine eklemiştir. Bunun  zerine platform sözcüsü ise *“Usul açısından doğrudur. Bizim derdimiz ortadadır. Biz de bu sözünüzü randevu olarak kabul ediyoruz”* sözleriyle randevu talebinde bulunmuştur (Gazete Duvar, 2018).

03.03.2019 tarihli habere göre,  zmir Büyükşehir Belediye Meclisi “2. Derece Doğal Sit + Tarihsel Sit Alanı olarak tescilli Fuar Kültürpark Alanına ilişkin hazırlanan, 1/5000  l ekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve Plan Raporu

önerisini oybirliği ile” kabul etmiştir (Birgün, 2019). Meclisin 15 Şubat tarihli bu kararının, Koruma Bölge Kurulu ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na gönderilmesi söz konusu olmuştur. Gelişmeyle ilgili açıklama yapan Şehir Plancıları Odası İzmir Şube Başkanı, planın halktan “kaçırıldığını” ve demokratik olmayan bir süreçle onaylamanın yapılmaya çalışıldığını belirtmiştir (Birgün, 2019). İzmir Şube Başkanı ayrıca, sit statülerinin belirlenmesi üzerinden 30 yıl geçtiğini bu sebeple bir an önce Koruma amaçlı imar planı hazırlamanın gerekliliğini belirtmiş, Kültürpark’ı planlama sürecinin demokratik ve katılımcı anlayışla yönetilmesi gerektiğini dile getirmiştir.

Takip eden süreçte, 11.03.2019 tarihli habere göre, Kültürpark Platformu da, planların antidemokratik yaklaşımlar ile hazırlandığını belirtmiş ve eski İZFAŞ binasının vakıf üniversitesine tahsis edilmesi kararının iptali istenmiştir (Gazete Duvar, 2019).

CNN Türk’ün 19.04.2019 tarihli haberine göre, Kültürpark Platformu üyeleri, İZFAŞ’a ait eski hizmet binasının vakıf üniversitesine tahsisi konusunda geri adım atılmasını olumlu bir gelişme olarak değerlendirmiş ancak, bedelsiz tahsisin kamuya ait olan Meslek Fabrikalarına yapılması yönündeki değerlendirmeyi doğru bulmadıklarını belirtmiştir (Cnn Türk, 2019).

İzmir Mimarlar Odası Başkanı Halil İbrahim Alpaslan, 15.06.2019 tarihli haber kaynağına göre Basmane Çukuru’nun Kültürpark’a dahil olması gerektiğini şu sözlerle ifade etmiştir; *“Şüphesiz alanın yakın çevresinin kentsel altyapısı göz önünde bulundurularak yoğun yapılaşmadan kaçınılması gerekir. Hatta buranın asgari yapılaşmayla hemen yanındaki Kültürpark alanına dâhil edilmesi en sağlıklı çözüm olur”* (Birgün, 2019b).

İzmir’de yerel seçimle değişen Büyükşehir Belediye başkanı, ilk Arama Konferansı’nı 17 Haziran 2019’da, ‘Kültürpark’ başlığı altında düzenleyerek, sivil toplum oluşumları, İzmirliyle bir araya gelmiştir. Bununla birlikte 17.06.2019

tarihli haber kaynağına göre, seçim öncesi “karar alma süreçlerine İzmirliilerin katılımı” sözünü yerine getirmek üzere ilk adımı atmıştır (Gazete duvar, 2019b).

Arama konferansının ikincisi, 30 Temmuz 2019 tarihinde düzenlenmiş, ve konferans kapsamında ‘Nasıl bir kültürpark?’ başlıklı bir çalıştay yürütülerek bu amaçla beş çalışma grubu oluşturulmuştur. Çalışma gruplarının yoğunlaşacağı Atölye başlıkları şu şekilde belirlenmiştir, (Birgün, 2019c);

- Kültürpark’ın Bitki Dokusu Ve Hayvan Varlığının Korunması
- Kültürpark’ın Tarihi Ve Kültürel Değerlerinin Korunması ve Geliştirilmesi
- Kent Kimliğinde Kültürpark’ın Yeri, Önemi ve Çevresel Etkileşimi
- Bir Kamusal Alan Olarak Kültürpark’ın Yönetimi
- Kültürpark’ın Üstleneceği İşlevler.

Aynı kaynağa göre yapılan çalışmalar sonucu ortaya çıkan ortak görüşler;

“Günümüzde çok işlevli bir açık alan olan Kültürpark, bir parka dönüştürülmeli. Bunun dışında başka işlevler yüklenmemeli. Beton ve asfalt azaltılmalı, toprak alanlar arttırılmalı ve bu alanlar bitkilendirilmeli. Başta hangarlar olmak üzere yapılar azaltılmalı ve yerlerine yeşil alanlar oluşturulmalı. Taşıt trafiğine tamamen kapatılmalı. Mevcut yapılmış olan bitki envanteri yeniden gözden geçirilip sınıflandırılmalı ve mutlak korunmaya değer olan türlerin belirlenmesi ve diğer türlerin peyzaj planı çerçevesinde yeniden işlevlendirilmesi gerekiyor. Doğal yaşam-habitat çeşitliliğini arttıracak düzenlemeler yapılmalı”, (Birgün, 2019c).

Ayrıca atölye kapsamında sonuç olarak, envanter çalışmaları yapılması, Kültürpark bilgi merkezi kurulması gerektiği, tarihi ve kültürel verilerin mekana yansıtılması ve dijital olarak saklanması gerekliliği, sanat ve kültür odaklı üretimin devam etmesi gerektiği ve parkın geleceğinde her kesimden bireyin yer alabilmesi

için her kesimden katılımın sağlanması gerektiği, genç nüfusu parkta zaman geçirmeye teşvik edilmesi gerektiği gibi görüşler de belirtilmiştir (Birgün, 2019c).

Bu süreçten sonra yapılması kararlaştırılan Koruma Amaçlı İmar Planı'na ilişkin henüz bir gelişme olmamıştır.

Toplumsal aktörlerin görüşlerini bildirdiği dönüşüm süreçlerinde 2016'lara kadar haber kaynaklarına göre katılımcı planlama uygulamaları yürütülmesine rağmen, müzakere ortamının yeterince oluşmadığı gözlemlenmiştir. Merkezi yönetimin devreye girmesi ile sivil toplum oluşumları ve meslek odalarının öngörü ve talepleri doğrultusunda adım atılmaya başlandığını söylemek mümkündür.

Son yıllarda yerel yönetim biçimindeki değişikliklerden sonra yapılmış Arama Konferansları kapsamında Kültürpark için yapılan çalışmalar da göstermektedir ki tüm toplumsal aktörlerin ortak paydada buluştuğu konular;

- bitki ve hayvan çeşitliliğinin, tarihi ve kültürel değerlerinin korunması ve geliştirilmesi,
- kente kimlik kazandıran park değerinin korunarak geliştirilmesi,
- her kesimden bireyin kullanabilmesi için gerekli fiziki ve mekansal düzenlemelerin yapılması
- yönetsel aksaklıkların giderilmesi olarak özetlenebilmektedir.

BÖLÜM ALTI

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Son yıllarda ülkemiz genelinde kentlerdeki doğal, tarihi ve kültürel mirasları koruma pratikleri, söz konusu değerlerin korunması hususunda endişe yaratmaya başlamıştır. Kentler küresel dinamiklerin etkisi ile mekansal, toplumsal, sosyo-kültürel değişimlerin sahnesi olurlar ancak bu süreçte kentlerin hafıza katmanlarını oluşturan tarihi olaylar, toplumsal yaşanmışlıklar değişmeyen en önemli etmenlerdir ve kentsel mekan da, bu etmenlerden bağımsız olarak değerlendirilmemelidir. Bu tez kapsamında kentsel hafıza açısından önemli bir yere sahip olan İzmir Kültürpark örneği, sosyal yaşam aktiviteleri ve yer oluşturma özellikleri açısından incelenmiştir. Kültürpark'ın kentsel hafıza ve peyzaj açısından önemi yasal statüler aracılığı ile de tescillenmiştir. Park, 2. Derece Doğal Sit ve Tarihi Sit alanıdır. Söz konusu özellikleri nedeniyle de “yer-leşme” konusunda örnek bir çalışma alanı olarak değerlendirilmiştir.

Tarihin önemli dönemlerine, değişen kültürün ve serbest zaman alışkanlıklarının büyük bir bölümüne neredeyse Cumhuriyet tarihi süresince şahitlik eden Kültürpark, geçmişten bugüne kadar olan süreçte ciddi dönüşüm süreçleri yaşamıştır. Kültürpark'ın oluşumundan itibaren gelişen süreçte Fuar alanının yetersiz olması sebebiyle taşınması konusu 1950'li yıllardan itibaren gündeme gelmiş, zaman zaman çeşitli çalışmalar olsa da nihai karara 2000'lerden önce varılamamıştır. Kültürpark 2000 yılı sonrası dönemde mekânsal ve yoğunluk açısından değişime uğramış, bu değişimler kullanım sıklıklarını ve tercihlerini büyük ölçüde etkilemiştir. Özellikle 2013 yılı sonrası ihtisas fuarlarının Gaziemir'deki yeni fuar alanına taşınması kararı ile Kültürpark bir başka dönüşüm sürecine girmiştir. Fuar alanının Gaziemir'e taşınması doğrultusunda başlayan çalışmalar ile Kültürpark'ın nasıl gelişeceği İzmir Kenti için son dönemlerin başlıca tartışma konusu olmuştur. Süreç içerisinde taraflar görüşlerini kamuoyuna ilgili kurum ve kuruluşlara çeşitli yollardan bildirme imkanı bulmuştur.

Bu tez kapsamında Kültürpark'ın son dönemde geçirdiği dönüşüm sürecinde toplumsal aktörlerin rolleri incelenmiştir. Farklı toplumsal aktörlerin fikir ve söylemlerinin incelendiği bu çalışmada, aktörlerin süreci içerisindeki görüş ayrılıklarının çözülmesi amacıyla özellikle son yerel yönetim döneminde çalışmalar y r t ld ği görülmüştür. Ancak bütün aktörlerin aynı zeminde buluşması yakın dönem pratiklerinden de anlaşıldığı üzere çok olası olmamış ve bu önemli kamusal mekan için uzun süreli belirsizliklere sebep olmuştur.

Bu alı mada Kültürpark'ın ve Kültürpark kullanıcılarının gelecek s reci te nelere ihtiyaç duyduğunun saptanabilmesi için öncelikle mevcut durum analizleri, gözlemler yapılmış, alan analizleri ve gözlemlerin yanı sıra kullanıcı anketi uygulamaları ile kullanıcıların tercihleri, algıları ve kullanım biçimleri değerlendirilmeye çalışılmıştır. Ayrıca medya haberleri incelenerek toplumsal aktörlerin Kültürpark'ın geleceğine ilişkin  ng r leri değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırma kapsamında örnek alan çalışması sonucunda, Kültürpark sosyal yaşam ve yer oluşturma özellikleri açısından incelenmiştir. Sosyal yaşam özünde, bireylerin kamusal mekanlardaki aktivite çeşitlerine aktif veya pasif katılımları sonucu gerçekleşmekte dolayısıyla da mekanın fiziki özelliklerinden doğrudan etkilenmektedir. Yer oluşturma kavramı ise fiziksel bir alanın, mekansal kalitesi, tarihi izleri, toplumsal davranış biçimleri, kolektif bellek gibi katmanlarının örtüşmesi ile gerçekleşmektedir. Bu açıdan sosyal yaşam ve yer oluşturma birbiri ile oldukça i ie kavramlardır. Bu kapsamda öncelikle Kültürpark  rneğinde elde edilen bulgular sosyal yaşam, mekansal yapı, koruma ve yer oluşturma şeklinde gruplandırılarak açıklanacaktır.

Sosyal yaşama ilişkin bulgular değerlendirildiğinde;

➤ Kullanıcı profili olarak;

- anketler ve yaya sayımları yoluyla, orta ya  grubu kullancılarn çoğunlukta iken genç nüfusun azınlıkta olduğu,
- Kültürpark'ı en çok Konak ilçesine bağlı semtlerde oturan kullanıcıların (%34,2) kullandığı, daha sonra Karşıyaka (16,2),

Buca (12,6), Karabağlar (%9) ve Bayraklı (%8,1) ilçelerinde ikamet eden kullanıcıların sıklıkta olduğu,

- kullanıcıların çok büyük bir kısmının (61,3) İzmir’de 20 yıldan fazla süredir ikamet etmekte olduğu belirlenmiştir.

➤ Kullanım amacı olarak;

- Büyük bölümün Kültürpark'ta kültürel ve sosyal faaliyetler (%48,92), aktif ve pasif rekreatif faaliyetler (%25,39) amacıyla bulunduğu,
- kullanıcıların parkta geçirdikleri zaman diliminde isteğe bağlı aktiviteleri (%58) ve sosyal aktiviteleri (%39) büyük oranla gerçekleştiriyor olduğu belirlenmiştir.

➤ Kullanım şekli ve sıklığı olarak;

- anketler sonucu kullanıcıların büyük bir kısmının (%78) 2 ve 4 kişi halinde ve tek başlarına (%28) ziyaret ettikleri çıkmıştır ancak aktivite analizleri ve gözlemler sonucu pasif yeşil alanlarda aile ve arkadaş gruplarının da yoğun kullanımına rastlanmıştır,
- Kültürpark’ın kullanıcılar tarafından ayda birkaç kez, ayda bir ve çok ender kullanıldığı ortaya çıkmıştır.
- anket bulguları kullanıcıların Kültürpark’ın en çok hafta içi ve hafta sonu 12:00-21:00 zaman diliminde kullanıldığını ortaya çıkarmıştır, hafta sonu söz konusu saatlerde kullanım hafta içine oranla daha fazla olmakta iken aktivite analizlerinde kullanıcıların en fazla olduğu zaman dilimi hafta içi akşam saatleri (16:00-21:00) olarak belirlenmiştir.
- Kullanıcıların vakit geçirme sürelerine bakıldığında parkta en fazla (%38,7) 1-2 saat zaman geçirildiği görülmektedir, yarım saate kadar vakit geçiren kullanıcıların (%16,2) azınlıkta olduğu ortaya çıkmıştır.

Mekansal yapıya ilişkin bulgular değerlendirildiğinde;

- kullanıcıların, kararsız olanlar (%28,8) haricinde, büyük bir bölümünün (%50,4), Kültürpark'ın mevcut durumundan genel olarak memnun oldukları, düşük oranda kullanıcının (%20,8) ise memnun olmadığı,
- kullanıcılar tarafından parkın en fazla (%36) beğenilen özelliğinin yeşil alanların varlığı olduğu ek olarak ise kültürel ve sosyal olarak sunduğu faaliyetler (%16), spor olanakları (%13) ve bitki ve hayvan çeşitliliği (%13) olduğu belirlenmiştir.
- Anket sonuçlarına göre kullanıcıların yüksek oranda (%26) fiziki mekan kalitesine ilişkin ve güvenliğe ilişkin (%25) sorunları belirttiği,
- Kullanıcıların alanda değiştirilip, geliştirilmesini istedikleri özelliklerin sıklıkla; yeşil alan miktarının artırılması, bakıma özen gösterilmesi, kafeteryaların kalitesinin artırılması olduğu belirlenmiştir.
- Mekansal değerlendirme ölçütlerine göre kullanıcılar;
 - “Okunabilirlik” kriteri kapsamında, katılımcılar büyük oranda Kültürpark'ı *karmaşık olmayan, kolay erişilebilir, etkileyici ve bitki çeşitliliği fark edilen* bir alan olarak,
 - “Güvenlik” kriterinde katılımcılar park içi taşıt trafiğini genel olarak güvenli bulmuş, gece tek başına güvenli bulmazken, gündüz güvende hissettikleri bir alan olarak,
 - “Konfor/kalite” kriterinde *parkın ve havuzların genel bakım durumu, gölgelik alanlar ve yeme içme alanları* yetersiz olarak tanımlamışlardır.
 - “Beğenme/çekicilik” kriterinde ise, kullanıcılar *huzurlu, estetik, çekici park peyzajı* özelliklerine ve *kültürel ve sosyal olarak önemli bir yer olduğu* görüşüne yüksek oranda katılırlarken, kullanıcıların büyük bir kısmı özel mimari yapıların olduğu görüşüne katılmadığını belirtmiştir.
 - “Sosyal yaşam ve olanaklar” konusunda kullanıcılar büyük ölçüde, *çocuk, genç, yetişkin ve yaşlılar için uygun bir alan* olduğu fikrine katılmıştır. Buna karşın kullanıcıların büyük bir kısmı parkın *spor aktiviteleri için sunduğu imkanları* yeterli bulurken, *kültürel olarak*

ve rekreatif faaliyetler için sunduğu imkanları yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Korumaya ilişkin bulgular değerlendirildiğinde;

- Kullanıcıların Kültürpark'ta en çok beğendikleri özellikler olan yeşil alan varlığı, bitki ve hayvan çeşitliliğinin, spor ve sosyo kültürel faaliyet alanlarının olduğu tespit edilmiştir
- Özel mimari yapıların bulunmasının kullanıcılar tarafından çok bilinmediği tespit edilmiştir.

Yer oluşturmaya ilişkin bulgular değerlendirildiğinde;

- Kullanıcıların büyük bir kısmı (%71), *kendini bu çevreye ait hissettiğini* belirtmiştir.
- Anket verilerinin ilişkisel değerlendirilmesi kısmında, İzmir'de ikamet etme süresi ile Kültürpark'ı ziyaret etme sıklığı arasında anlamlı bir ilişki kurulmuş, 20 yıldan uzun süredir yaşayan kent sakinlerinin diğerlerine oranla Kültürpark'ı daha sık ziyaret ettikleri sonucu çıkmıştır, bu da 'yer'e bağlı olma özelliğini destekler niteliktedir.
- Benzer şekilde İzmir'in Doğal ve Tarihi Sit özelliğini bilen kişilerin çoğunluğunun da 20 yıldan uzun süredir yaşayan kullanıcılar olduğu belirlenmiştir.
- Ayrıca 2013 yılı sonrası fuar alanının taşınması ile tartışma gündemi oluşturan Kültürpark'ın, meslek örgütlerinin, meslek odalarının ve bir çok farklı sivil toplum oluşumunun bir araya gelmesi ile fiziksel mekanın 'yer'e dönüşerek, geçirdiği tarihsel süreç içerisinde farklı bir anlam daha kazandığı görülmüştür.

Bu değerlendirmeler ışığında fuar işlevinin büyük bir bölümünün taşınması ardından Kùltürpark'ın tarihsel izlerinin korunarak geleceğinin şekillenmesi hususunda bir takım öneriler geliştirilmiştir. Son yıllarda sosyal yaşamın parçası olan teknoloji de dahil edilerek *sosyal ve iletişimsel yapıya* ilişkin, Kùltürpark'taki sorun ve eksiklerin giderilmesi için *mekansal yapıya* ilişkin ve Kùltürpark'ın tarihi ve doğal ayrıcalıkları tescillenmiş, halkın belleğinde yer edinmiş bir kent parkı olarak geleceğe taşınması için *korumaya ilişkin* öneriler geliştirilmiştir.

Sosyal ve iletişimsel yapıya ilişkin öneriler;

- İzmir'in bütün ilçelerinden katılımın artması için sürdürülebilir ulaşım sistemi bağlantılarının güçlendirilmesi,
- Kùltürpark'ın kullanım sıklığını ve süresini arttırmak için kamusal sosyal hizmet altyapılarının artırılması
- İzmir'in mevsimsel özelliklerine uygun kullanımı arttırmaya yönelik yıllık aktivite planlarının yapılması,
- Genç nüfusu Kùltürpark'a çekmek için faaliyet alanları oluşturulması,
- Kamusal mekanda aynı zamanda bir sosyal aktiviteye dönüşen yeme içme aktivitesinin, kafe restoran gibi mekanlarda da kullanımlarının artırılması şeklindedir.
- Kùltürpark için geliştirilecek telefon uygulaması ile, kullanıcının alandaki kullanımları görebilmesi, keşfedebilmesi ve etkinliklerin bu platform aracılığı ile de duyurulması şeklindedir.

Mekansal yapıya ilişkin öneriler;

- Kùltürpark içerisinde Fuar asayiş birimi olmasına rağmen kullanıcı görüşlerinde yüksek oranda çıkan güvenlik sorunu konusunda, sorunun kaynaklarının tespit edilmesi ve çözümü için stratejiler geliştirilmesi,
- mekanın fiziki kalitesinden doğrudan etkilenen isteğe bağlı ve sosyal aktiviteleri ve bu aktivitelerin mekanda gerçekleştirildiği süreyi arttırmak zaman dilimini genişletmek için, fiziki mekan yetersizliklerinin giderilmesi ve fiziki mekan kalitesinin artırılması,

- İzmir'in Mevsimsel özelliklerine uygun mekansal düzenlemelerin yapılması (gölge alanlar, kapalı aktivite mekanlar gibi),
- kafeteryaların kalitesinin yeterli bulunmaması dolayısıyla yalnızca aktif yeşil alan üzerinde gerçekleştirilen bir sosyal aktiviteye dönüşen yeme içme aktiviteleri için sosyal temasları ve kullanım sürelerini arttıracak mekansal düzenlemelerin yapılması,
- bireylerin kullanım süresi arttırılacak düzenlemeler ile alanda güvenlik hissi yaratılmasına olanak sağlanması
- Bir halk kütüphanesine dönüşmesi amaçlanarak oluşturulan Kültürpark'ın 'kütüphane' işlevini sosyal altyapı olarak barındırması şeklindedir.

Korumaya ilişkin öneriler;

- Kültürpark'ta bulunan "modern mimarlık mirası" olarak nitelendirilebilecek kültürel miras yapılarının korunması,
- Korunacak olan unsurların kullanıcı tarafından bilinirliğinin arttırılması için düzenlemeler yapılması, ve kullancılardan mümkün olduğunca sürece dahil edilerek kolektif bellekteki yerlerinin sağlamlaştırılması,
- Bitki ve hayvan çeşitliliğinin korunması için gerekli önlemler alınması ve düzenli olarak kontrol ve bakımlarının yapılması,
- Kültürpark'ta gelecek süreçlerde oluşabilecek müdahaleleri engellemek amacıyla
- Kullanıcı tarafından en çok beğenilen özellik olan yeşil alan miktarının korunması ve arttırılmasına yönelik stratejiler geliştirilmesi şeklindedir.

KAYNAKLAR

- Ağaçlar. (2018). *At keşanesi*. 8 Kasım 2019. <http://www.agaclar.net/forum/genis-yaprakli-agaclar/2048.htm>
- Akıncı, B. (2010). *The need for evaluation in urban open spaces a case study from the city of Vienna*. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Akkar, M. (2005). The changing ‘publicness’ of contemporary public spaces: a case study of the Grey’s Monument Area, Newcastle upon Tyne. *Urban Design International*, 10, 95-113.
- Akkar, Ercan M. (2012). Kamusal mekan. M. Ersoy, (Ed.), *Kentsel planlama ansiklopedik sözlük* (2. Baskı) içinde (175-178). İstanbul: Ninova Yayıncılık.
- Akkar, Ercan M. (2016). Endüstri-sonrası kentlerin değişen ve dönüşen kamusal mekanları. *Planlama Dergisi*, 26 (3), 193-203.
- Akyol, D., Çiğdem, A. ve Düzenli, T. (2017). Toplumsal değişim sürecinde “Kamusal Mekân”ın dönüşümü. *Asos Journal*, (5), 545-554.
- Ali Şeker. (b.t) *Ak mukallit*. 2 Kasım 2019. <http://www.sekerali.com/portfolio/ak-mukallit/>
- Amsterdaminfo. (b.t.). *Vondelpark in Amsterdam*. 16 Eylül 2019. <https://www.amsterdam.info/parks/vondelpark/>.
- Arendt, H. (1994). *İnsanlık durumu*. (B. S. Şener, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 1958).
- Aysan Buldurur, M. (2018). *Sürdürülebilir kentsel ulaşım*. İstanbul: Birsen Yayınevi.

Benn, S.I. ve Gaus, G.F. (1983). The public and private: concepts and action. S.I. Benn ve G.F. Gaus, (Ed.), *Public and private in social life* içinde (3-27). New York: St. Martin's Press.

Bıyık, Z. (2011). *Kamusal mekanın, kent mekanından soyutlanması ve devlet otorite'sinin yaratmış olduğu dokunulmazlık algısının bu süreçteki rolü*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul.

Biçer Olgun, H . (2017). Jürgen Habermas, Hannah Arendt ve Richard Sennett'in kamusal alan yaklaşımları. *Sosyolojik Düşün*, 2 (1), 45-54.

Bingöl, E. (2006). *A quality of life perspective to urban green spaces of Ankara*. Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Birgün. (2016). *İzmir'de Panel: Kültürpark'a dokunma!*. 25 Eylül 2017. <https://www.birgun.net/haber-detay/izmir-de-panel-kulturpark-a-dokunma-127490.html>

Birgün. (2019). *Kültürpark koruma planı onaylandı*. 25 Eylül 2019. <https://www.birgun.net/haber/kulturpark-koruma-plani-onaylandi-248848>

Birgün. (2019b). *Mimarlar Odası Başkanı Halil İbrahim Alpaslan: Basmane Çukuru, KültürPark'a dahil edilmeli*. 25 Eylül 2019. <https://www.birgun.net/haber/mimarlar-odasi-baskani-halil-ibrahim-alpaslan-basmane-cukuru-kulturpark-a-dahil-edilmeli-258888>

Birgün. (2019c). *Kültürpark'ın geleceği için ikinci buluşma*. 25 Eylül 2019. <https://www.birgun.net/haber/kulturpark-in-gelecegi-icin-ikinci-bulusma-263902>

Bulut, Z., Kılıçaslan, Ç., Deniz, B., ve Kara, B. (2010). Kentsel ekosistemlerde sürdürülebilirlik ve açık-yeşil alanlar. *III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi*, 5, 1484-1493.

Carmona M., Magalhaes C. ve Hammond L. (2008). *Public space the management dimension*. New York: Routledge.

Carr S., Francis M., Rivlin L. G., Stone A. M. (1992). *Public Space*. New York: Cambridge University Press.

Central Park Conservancy, (b.t). *Park history*. 4 Eylül 2019. <http://www.centralparknyc.org/visit/park-history.html>

Central Park History, (b.t). *The Greensward plan*. 4 Eylül 2019. http://www.centralparkhistory.com/timeline/timeline_1850_greensward.html

Cnn Türk. (2019). *Kültürpark Platformu kamu binalarının bedelsiz tahsisine karşı*. 25 Eylül 2019. <https://www.cnntrk.com/yerel-haberler/izmir/kulturpark-platformu-kamu-binalarinin-bedelsiz-tahsisine-karsi-980130>

Coggins, T. (2017). *A brief history of Vondelpark*. Amsterdam, 16 Eylül 2019. <https://theculturetrip.com/europe/the-netherlands/articles/a-brief-history-of-vondelpark-amsterdam/>

Cresswell, T. (2004). *Place: a short introduction*. Oxford: Blackwell Publishing.

Diken. (2018). *TMMOB: Kültürpark özel bir işletmeye devredilemez*. 23 Eylül 2019. <http://www.diken.com.tr/tmmob-kulturpark-ozel-bir-isletmeye-devredilemez>

Doğal hayat. (2016). *Papağan*. 3 Kasım 2019. <http://dogalhayat.org/property/yesil-papagan-6/>

Doğal hayat. (2018). *Kırlangıç*. 5 Kasım 2019. <http://dogalhayat.org/property/kir-4/>

Ege Genç İş Adamları Derneği. (2014). *Kültürpark geliştirme çalışması*. 7 Ekim 2017. <http://www.egiad.org.tr/wp-content/uploads/Kulturpark/Kulturpark.Pdf>

Ege Postası. (2016). *Kültürpark krizinde söz STK'larda*. 23 Eylül 2016. <http://www.egepostasi.com/-haber/kulturpark-krizinde-soz-stk-larda-proje-icin-13-maddelik-bildiri/144166>

Ege Postası. (2016b). *Kocaoğlu ile Kültürpark platformu görüştü*. 1 Ekim 2017. <https://www.egepostasi.com/haber/kocaoğlu-ile-kulturpark-platformu-gorustu/144204>

Ekütüphane. (2019). *Kerkenez*. 4 Kasım 2019. <https://www.e-kutuphane.com.tr/kerkenez-kusu-hakkinda-bilgi/>

Emlak Ansiklopedisi, (2013). *Central Park*. 6 Eylül 2019. <http://emlakansiklopedisi.com/wiki/central-park>

Englischer Garten, (b.t). *Englischer Garten München*. 10 Eylül 2019. <https://www.englischer-garten-muenchen.info/>

Ersoy, M. (2009). *Kentsel planlamada arazi kullanım standartlar*. (1. Baskı). Ankara: BRC Basım ve Matbaacılık.

Ersoy, M. (2012). Yeşil Alanlar ve spor alanları için planlama standartları. M. Ersoy, (Ed.), *Kentsel planlama ansiklopedik sözlük* (2. Baskı) içinde (499-503). İstanbul: Ninova Yayıncılık.

Evrimagaci. (2018). *Karasinekkapan*. 8 Kasım 2019. <https://evrimagaci.org/bir-ureme-stratejisi-olarak-aldatma-kara-sinekkapan-kusu-ve-ciftlesme-yontemi-489>

Gardenia. (b.t). *Pittosporum*. 5 Aralık 2019. <https://www.gardenia.net/-plant/pittosporum-tobira-nanum-mock-orange>

Gazete Duvar. (2018). *Büyükşehir Belediye Meclisi'nde Kültürpark protestosu*. 23 Aralık 2018. <https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2018/11/12/izmir-buyuksehir-belediye-meclisinde-kulturpark-protestosu/>

Gazete Duvar. (2019). *Kültürpark Platformu: Kültürpark'ın sermayeye teslimine izin vermeyeceğiz*. 25 Eylül 2019. <https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2019/03/11/kulturpark-platformu-kulturparkin-sermayeye-teslimine-izin-vermeyecegiz/>

Gazete Duvar. (2019b). *Arama Konferansı'nın ilk toplantısında Kültürpark konuşuldu*. 25 Eylül 2019. <https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2019/06/17/arama-konferansinin-ilk-toplantisinda-kulturpark-konusuldu/>

Gazete Yenigün. (2019). *Kültürpark'ın dünü, bugünü, yarını*. 30 Ekim 2019. <https://gazeteyenigun.com.tr/kulturpark-in-dunu-bugunu-yarini/2361>

Gehl, J. (2010). *Cities for people*. Washington DC: Island Press.

Gehl, J. (2011). *Life between buildings: using public space*. (6. Baskı). Washington DC: Island Press.

Geolinde Musin De, (b.t). *Entstehungsgeschichte des Englischen Gartens*. 6 Eylül 2019. <https://geolinde.musin.de/stadt/englischergarten/Entstehungsgeschichte.htm>

Habermas, J. (2004). Kamusal alan. M. Özbek, (Ed.), *Kamusal alan içinde* (95-102). İstanbul: Hil Yayın.

Haber Ekspres. (2016). *İzmir Kültürpark'a 633 ağaç daha dikilecek*. 30 Eylül 2017. <http://www.haberekspres.com.tr-izmir/izmir-kulturparka-633-agac-daha-dikilecek-h91022.html>

Harnik, P. (2010). *Urban green: innovative parks for resurgent cities*. Washington: Island Press.

Hillier, B. ve Hanson, J. (1984). *The social logic of space*. New York: Cambridge University Press.

Hürriyet. (2016). *Geleceğin Kültürpark'ı İzmir'de*. 2 Ekim 2017.
<http://www.hurriyet.com.tr/gelecegin-kulturparki-izmirde-40103518>

Hürriyet. (2016b). *Odalardan "Kültürpark" çıkışı*. 28 Eylül 2017.
<http://www.hurriyet.com.tr/odalardan-kulturpark-cikisi-40123379>

Hürriyet. (2016c). *Kültürpark'a çifte destek*. 23 Eylül 2017.
<http://www.hurriyet.com.tr/yeni-kulturparka-cifte-destek-geldi-40229642>

Hürriyet. (2016d). *Kültürpark kararı ertelendi*. 3 Ekim 2016,
<http://www.hurriyet.com.tr/kulturpark-karari-ertelendi-40233222>

Hürriyet. (2016e), *Başkan Kocaoğlu'ndan Kültürpark çıkışı*. 7 Ekim 2016.
<http://www.hurriyet.com.tr/baskan-kocaoglundan-kulturpark-cikisi-40238095>

Hürriyet. (2016f). *Kültürpark projesine başkanlardan destek*. 6 Ekim 2017,
<http://www.hurriyet.com.tr/kulturpark-projesine-baskanlardan-destek-40246681>

Hürriyet. (2017). *Kültürpark'ta TMMOB'un dediği oldu*. 23 Eylül 2017.
<http://www.hurriyet.com.tr/kulturparkta-tmmobun-dedigi-oldu-40555728>

Hürriyet. (2018). *Kültürpark'ın ağaçları kitap oldu*. 23 Eylül 2019.
<http://www.hurriyet.com.tr/seyahat/kulturparkin-agaclari-kitap-oldu-40792049>

Hürriyet. (2018b). *Kültürpark için kritik karar*. 23 Eylül 2019.
<http://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/izmir/kulturpark-icin-kritik-karar-40967393>

Hürriyet. (2018c). *Kültürpark Platformu'ndan Büyükşehir Belediyesi'ne çağrı*. 23 Eylül 2019. <http://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/izmir/kulturpark-platformundan-buyuksehir-belediyesi-40974485>

I amsterdam. (b.t.). *Vondelpark*. 16 Eylül 2019. <https://www.iamsterdam.com/en/see-and-do/things-to-do/nature/overview/vondelpark>

In Het Vondelpark. (2019). *Vondelpark*. 16 Eylül 2019. <https://www.inhetvondelpark.nl/geschiedenis.html#>

Iveson, K. (1998). Putting the public back into public space. *Urban Policy and research*, 16 (1), 21-33.

İzmimod. (2019). *Kültürpark'ın yapı envanteri*. 15 Kasım 2019. <http://www.izmimod.org.tr/v2/uploads/files/KulturparkYapiRaporu2019.pdf>

İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2014). *Kültürpark için söz sizde!*. 5 Ekim 2017. <https://www.izmir.bel.tr/HaberDetay-/10647/tr>

İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2016). *Kültürpark'ta yeni dönem*. 19 Aralık 2017. <https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/kulturparkta-yeni-d0nem/22080/156>

İzmir Ticaret Odası. (b.t.). *İzmir merkez ve ilçelerinde turizm kapasitesi*. 13 Temmuz 2019. <http://www.izto.org.tr/tr/izmir-merkez-ve-ilcelerinde-turizm-kapasitesi>

İzmir Ticaret odası. (2014). *İzmir Ticaret Odası'nın Kültürpark ile ilgili görüşleri*. 12 Temmuz 2017. http://izto.org.tr/demo_betanix/uploads/cms/yonetim.-ieu.edu.tr/5641_7767194.pdf

Kahraman, M D. ve Türkoğlu, H. (2017). Public; up in the air or in the ordinal scale. *Planlama Dergisi*. 27 (2), 141-151.

Kanalben. (2018). *İzmir sanat*. 6 Kasım 2019. <http://www.kanalben.com/kultur-sanat/amazonlar-izmir-sanat-ta-bulusuyor-h488711.html>

Karpat, G. (2009). *İzmir Kültürpark ve fuar alanının tarihsel gelişim sürecinin araştırılması ve geleceğe yönelik tasarım programının oluşturulması*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Kayın, E. (2015). Anımsama ve unutmanın temsilleri: İzmir Enternasyonal Fuarı ve Kültürpark'ın hafıza katmanları. A. Yılmaz, K. Kılınç ve B. Pasin, (Ed.). *İzmir Kültürpark'ın anımsa(ma)dıkları: temsiller, mekanlar, aktörler* içinde (35-76). İstanbul: İletişim Yayınları

Kuşlar. (2018). *İspinoz*. 29 Ekim 2019. <https://www.kuslar.gen.tr/ispinoz.html>

Kuşlar. (2018). *Sığırcık*. 29 Ekim 2019. <https://www.kuslar.gen.tr/sigircik.html>

Kültürpark İzmir. (b.t). *Kültürpark'ın bitki varlığı*. 24 Eylül 2019. <https://www.kulturparkizmir.org/tr/BotanikBitkiler/54>

Kültürpark İzmir. (b.t). *Kültürpark Projesi'nin  yk s *. 5 Ekim 2017. <https://www.kulturparkizmir.org/tr/gelecekkulturpark>

Kültürpark İzmir. (b.t). *Kültür – sanat merkezi Kültürpark*. 21 Aralık 2019. <https://www.kulturparkizmir.org/tr/K%C3%BClt%C3%BCr/16/77>

Kültürpark İzmir. (b.t). *Lunapark*. 21 Aralık 2019. <https://www.kulturparkizmir.org/tr/Lunapark/32/109>

Kültürpark İzmir. (b.t). *Spor*. 21 Aralık 2019. <https://www.kulturparkizmir.org/tr/Spor/15/79>

Ladd, B. (1990). *Urban Planning and civic order in Germany, 1860-1914*. London: Harvard University Press.

Lonely Planet. (b.t). *Englischer garten*. 15 Eylül 2019.
<https://www.lonelyplanet.com/germany/munich/attractions/englischer-garten/a/poi-sig-/409152/1320849>

Lynch, K. (2010). *Kent imgesi*. (5. Baskı). (İ. Başaran, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 1960).

Madanipour, A. (1995). Dimensions of urban public space: the case of the metro centre, Gateshead. *Urban Design Studies*, 1, 45-56.

Madanipour, A. (1999). Why are the design and development of public spaces significant for cities?. *Environment and Planning*, 26(6), 879-891.

Milliyet. (b,t). *Kukumav kuşu*. 30 Ekim 2019.
<http://www.milliyet.com.tr/pembenar/kukumav-kusu-hangi-kus-turudur-ve-ozellikleri-nelerdir-2743948>

Mimarlar Odası İzmir Şubesi. (2019). *Kültürpark'ın yapı envanteri*. 20 Aralık 2019.
<http://www.izmimod.org.tr/v2/haberler/1249-Mimarlar-Odasi-Izmir-Subesi-Tarafindan-Hazirlanan-Kulturpark-Yapi-Envanteri-Yayimlandi>

Moughtin, C. (2003). *Urban design: street and square* (3. Baskı). London: Routledge.

Muenchen.de. (b.t). *English Garden*. 6 Eylül 2019.
<https://www.muenchen.de/int/en/sights/parks/english-garden.html>

Mumford, L. (2007). *Tarih boyunca kent: kökenleri, geçirdiği dönüşümler ve geleceği*. (2. Baskı). (G. Koca, T. Tosun, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 1961).

Onsekiz, D. (2012). Kentsel peyzaj, rekreasyon ve açık alanlar. M. Ersoy, (Ed.), *Kentsel planlama ansiklopedik sözlük* (2. Baskı) içinde (240-242). İstanbul: Ninova Yayıncılık.

Onsekiz, D. ve Emür, S.H. (2008). Kent parklarında kullanıcı tercihleri ve değerlendirme ölçütlerinin belirlenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24 (1), 69-104.

Pinterest. (b.t). Englischer garten muenchen. 18 Eylül 2019. <https://www.pinterest.at/pin/510173464012749946/>

Planlı alanlar yönetmeliği, (2017). *Planlı alanlar imar yönetmeliği*. 31 Ağustos 2019. <http://www.resmigazete.-gov.tr/eskiler/2017/07/20170703-8.html>

PPS. (b.t.) *What makes a successful place*. 1 Eylül 2019. <https://www.pps.org/article/grplacefeat>

PPS. (2007). *What is placemaking*. 18 Eylül 2019. <https://www.pps.org/article/what-is-placemaking>

PPS. (2008). *Jan Gehl*. 1 Eylül 2019. <https://www.pps.org/article/jgehl>

PPS. (2009). *Placemaking pays off: how a green space advances economic development*. 18 Mayıs 2019. <https://www.pps.org/article/placemakingpaysoff>

PPS. (2009). *Signature places: great parks we can learn from*. 30 Ağustos 2019. <https://www.pps.org/article/six-parks-we-can-all-learn-from>

PPS. (2009). *Why public spaces fail*. 15 Aralık 2019. <https://www.pps.org/article/failedplacefeat>

PPS. (2017). *The placemaking process*. 18 Eylül 2019. <https://www.pps.org/article/5-steps-to-making-places>

PPS. (2019). *Eleven principles for creating great community places*. 18 Eylül 2019. <https://www.pps.org/article/11steps>

Projeizmir. (2016). *Fuar Kültürpark yenileme projesi*. 26 Ekim 2019. <http://www.projeizmir.org/viewtopic.php?f=5&t=2771>

Sabah. (2011). *Defne ağacı*. 6 Kasım 2019. <https://www.sabah.com.tr/galeri/saglik/-defne-yapriginin-faydalari>

Sennett, R. (1996). *Kamusal insanın çöküşü*. (4. Baskı). (S. Durak, A. Yılmaz, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 1977).

Smithsonian Libraries. (b.t). *English gardens*. 23 Eylül 2019. <https://library.si.edu/image-gallery>

Sol Haber. (2016). *İzmir’de Kültürpark’ın geleceği yeni yılda belli olacak*. 1 Ocak 2017. <https://haber.sol.org.tr/toplum/izmirde-kulturparkin-gelecegi-yeni-yilda-belli-olacak-koruma-kurulu-karari-2017ye-kaldi>

Sol Haber. (2018). *Kültürpark Platformu: Kültürpark’ta fuar istemiyoruz*. 23 Eylül 2019. <https://haber.sol.org.tr/toplum/kulturpark-platformu-kulturparkta-fuar-istemiyoruz-246965>

Sözcü. (2014). *İzmir’de Kültürpark belirsizliği*. 5 Ekim 2017. <http://www.sozcu.com.tr/2014/-gundem/izmirde-kulturpark-belirsizligi-670572/>

Tanrıverdi, F. (1975). *Peyzaj Mimarisi: bahçe sanatının temel prensipleri ve uygulama metodları*. Ankara: Atatürk Üniversitesi Yayınları.

T.C. İzmir Valiliği. (b.t). *İstatistiklerle İzmir*. 13 Temmuz 2019.
<http://www.izmir.gov.tr/istatistiklerle-izmir>

Tepe, D. (2019). *Kamusal mekan özelliklerinin sosyal yaşam aktiviteleri üzerindeki etkisi - Karşıyaka - Bostanlı örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

The Pinnacle List. (b.t). *Wildmeyers review of central park*. 20 Eylül 2019.
<https://wildmeyers.com/2019/08/01/wildmeyers-review-of-central-park/amp/>

The Royal Parks, (b.t.). *Hyde Park history and architecture*. 11 Eylül 2019.
<https://www.royalparks.org.uk/parks/hyde-park/about-hyde-park/history-and-architecture>

Thompson, I. H. (1998). Landscape and urban design. C. Greed, ve M. Roberts, (Ed.), *Introducing urban design: interventions and responses* içinde (105-115). Essex: Longman

TMMOB İl Koordinasyon Kurulu (İKK), (2016). *İzmir Kültürpark projesi hakkında Tmmob İkk basın açıklaması* 1 Ekim 2017. <http://www.tmmobizmir.org/?p=2831>

Trakus. (2007). *Florya*. 24 Kasım 2019. https://www.trakus.org/kods_bird/uye/?fsx=2fsdl15@d&idx=605#.XhRByVUzE

Trakus. (2008). *Kızılgerdan*. 24 Kasım 2019. https://www.trakus.org/kods_bird/uye/?fsx=2fsdl15@d&idx=27179#.XhReRPyhlPY

Trakus. (2009). *Kızılkuşruk*. 24 Kasım 2019. https://www.trakus.org/kods_bird/uye/?fsx=2fsdl15@d&idx=224581&title=kara_kizilkuyruk#.XhRgWPyhlPY

Trakus. (2013). *Ebabil*. 24 Kasım 2019. https://www.trakus.org/kods_bird/uye/?fsx=tur_arama

Trakus. (2015). *Boz çivgin*. 24 Kasım 2019. https://www.trakus.org/kods-_bird/uye/?fsx=2fsdl15@d&idx=146122&title=boz_civgin#.XhRe7_yhlPY

Trakus. (2019). *Akgerdanlı ötleğen*. 24 Kasım 2019. https://www.trakus.org/kods-_bird/uye/?fsx=2fsdl15@d&idx=21087#.XhRf_vyhlPY

Tyler Tate. (2013). *Information wayfinding*. 15 Kasım 2019. <http://tylertate.com/blog/search/featured/2013/11/07/information-wayfinding.html>

Wikipedia. (b.t). *Vondelpark*. 20 Eylül 2019. <https://en.m.wikipedia.org/wiki/Vondelpark>

Woolley, H. (2003). *Urban open spaces*. London: Taylor & Francis.

Yandex. (2015). *1396 Sokak*. 5 Kasım 2019. <https://yandex.com.tr/harita/>

Yeniasır. (2015). *Fuar yıkılıyor!*. 8 Ekim 2017. <https://www.yeniasir.com.tr/ekonomi/2015/07/08/fuayikiliyor>.

Yeniasır. (2016). *Kültürparkımıza dokunmayın!*. 8 Ekim 2017. <https://www.yeniasir.com.tr/surmanset/2016/06/21/kulturparkimiza-dokunmayin>

Yougardener, b.t) *Japon eriği*. 12 Kasım 2019. <https://it.yougardener.com/-plants/ginkgo-biloba>

EKLER

EK -1: Anket Formu

Tarih/Saat:...../.....

Anket No:....

Bu anket, F. Öykü Çallı tarafından, Prof. Dr. İpek Özbek Sönmez danışmanlığında yürütülen yüksek lisans tezinin bir parçasıdır. Çalışmanın amacı Kültürpark'ın nasıl kullanıldığı ve kullanıcılar tarafından nasıl algılandığı hakkında daha fazla bilgi edinmektir. Anket sonuçları tamamen gizli kalacak, yalnızca kullanıcıların Kültürpark ile ilgili düşüncelerini ve ihtiyaçlarını anlamada yardımcı olacaktır. Katılım ve desteğiniz için teşekkür ederiz.

KULLANICI PROFİLİ

1. Yaşınız nedir?		
2. Cinsiyetiniz nedir? [] Kadın [] Erkek		
3. Eğitim durumunuz nedir?	☐ İlköğretim mezunu ☐ Lise öğrencisi ☐ Lise mezunu ☐ Yüksekokul öğrencisi ☐ Yüksekokul mezunu	☐ Lisans öğrencisi ☐ Lisans mezunu ☐ Lisans Üstü öğrencisi (Y.Lisans-Doktora) ☐ Lisans Üstü mezunu (Y.Lisans-Doktora)
4. Mesleğiniz nedir?	☐ Öğrenci ☐ Ev hanımı ☐ Kamu Personeli ☐ Özel Sektör Çalışanı	☐ Serbest Çalışan ☐ İş Yeri Sahibi ☐ Emekli ☐ İşsiz
5. Oturduğunuz Semt (İlçe, Mahalle)		
6. İzmir'de ne kadar süredir yaşıyorsunuz?	☐ 1 yıldan az ☐ 1-5 yıl ☐ 6-10 yıl	☐ 11-15 yıl ☐ 16-20 yıl ☐ 20 yıldan fazla
7. Kültürpark'a genellikle nasıl erişim sağlarsınız?	☐ Yaya ☐ Özel otomobil ☐ Otobüs ☐ Bisiklet	☐ Vapur ☐ Metro ☐ Tramvay ☐ Diğer.....
8. Yaşadığınız yer buraya ne kadar uzaklıkta?	☐ Çok yakın ☐ 5-10 dk yürüyüş mesafesinde ☐ 15-30 dk yürüyüş mesafesinde	☐ 5-15 dk taşıt mesafesinde ☐ 15-30 dk taşıt mesafesinde ☐ 30 dk dan fazla taşıt mesafesinde
9. Burada hangi amaçlarla bulunuyorsunuz? (Birden fazla şık seçilebilir)	☐ Egzersiz yapma ☐ Yeşil alanda vakit geçirme ☐ Gevşeme ve dinlenme ☐ Başkalarıyla tanışma ve sosyalleşme ☐ Yol olarak ve/veya geçiş amacıyla	☐ Kültürel faaliyetlere katılma ☐ Çocuk oyun alanlarını kullanma ☐ Evlendirme dairesi ☐ Otopark ☐ Fuar ☐ Diğer.....

10. Ne sıklıkla gelirsiniz?	☐ Hergün ☐ Haftada 4-5 kere ☐ Haftada 2-3 gün ☐ Haftada bir	☐ Ayda 2-3 kez ☐ Ayda bir ☐ Çok ender
11. Kültürpark'a geldiğiniz zamanlarda ne gibi aktivitelerde bulunuyorsunuz? (Birden fazla şık seçilebilir)	☐ Oturma ☐ Okuma yapma ☐ Müzik dinleme ☐ Yemek yeme ☐ Yürüyüş yapma ☐ Arkadaşlarla buluşma	☐ Çevreyi ve insanları izleme ☐ Köpek gezdirme ☐ Bisiklet, paten vb. faaliyetler ☐ Spor yapma (Basketbol, tenis vb.)
12. Genellikle kaç kişi geliyorsunuz?	☐ Tek ☐ 2-4 kişi	☐ 5-10 kişi ☐ 10 ve +
13. Parkta ne kadar vakit geçiriyorsunuz?	☐ 0-30 dakika ☐ 30-60 dakika	☐ 1-2 Saat ☐ 2 saatten fazla
14. Çoğunlukla hangi saatlerde burada bulunuyorsunuz? (Birden fazla şık seçilebilir)	☐ Hafta içi 06.00-12.00 ☐ Hafta içi 12.00-18.00 ☐ Hafta içi 18.00-21.00 ☐ Hafta içi 21.00 den sonra	☐ Hafta sonu 06.00-12.00 ☐ Hafta sonu 12.00-18.00 ☐ Hafta sonu 18.00-21.00 ☐ Hafta sonu 21.00 den sonra
15. Eğer varsa, Kültürpark'ı daha az kullanmanızın sebepleri nelerdir? (Birden fazla şık seçilebilir)	☐ İlgisizlik ☐ Bakımsız olması ☐ Zaman yetersizliği ☐ Gürültü ☐ Başka kullanıcıların davranışlarından duyduğum endişe	☐ Yaşadığım yerden uzak olması ☐ Gölge alanların yetersiz olması ☐ Tuvalet sorunu ☐ Diğer.....
16. Genel olarak Kültürpark'tan ne kadar memnunsunuz?		
☐ Hiç memnun değilim ☐ Memnun değilim ☐ Kararsızım ☐ Memnunuzum ☐ Çok memnunuzum		
17. Kültürpark'ın en beğendiğiniz özellikleri nelerdir?		
.....		
18. Kültürpark'ın en sevmediğiniz özellikleri nelerdir?		
.....		
19. Kültürpark'ı ne şekilde geliştirmek ya da değiştirmek isterdiniz?		
☐ Daha çok oturma alanı ☐ Daha çok yeşil alan ☐ Daha fazla bakım	☐ Daha kaliteli yeme-içme alanları ☐ Gece daha fazla aydınlatma ☐ Bisiklet yolu	☐ Sokak sanatı ☐ WC ☐ Diğer.....
20. Kültürpark'ın "Doğal ve Tarihi Sit Alanı" olduğunu biliyor musunuz?		[] Evet [] Hayır
21. Kültürpark için yapılan Revizyon Proje'den haberiniz var mı? (Hayır ise 25. soruya geçiniz)		[] Evet [] Hayır
22. Projenin beğendiğiniz özellikleri nelerdir?		
.....		
23. Projenin beğenmediğiniz özellikleri nelerdir?		
.....		
24. Projede eksik bulduğunuz özellikler nelerdir?		
.....		

25. Kültürpark'ın özelliklerine göre aşağıda yer alan her bir özellik için uygun seçeneği belirtmenizi rica ederiz. Örneğin Etkileyici ise 1 ya da 2, Etkileyici değil ise 4 ya da 5 nolu seçeneği iŐaretleyebilir, kararsız olduğunuz durumlarda 3 nolu seçeneği iŐaretleyebilirsiniz.

OKUNABİLİRLİK						
Karmaşık değil	1	2	3	4	5	Karmaşık
Kolay erişilebilir	1	2	3	4	5	Erişimi kolay değil
Etkileyici (hafızada yer eden)	1	2	3	4	5	Etkileyici değil
Bitki ve ağaç çeşitliliği fark ediliyor	1	2	3	4	5	Bitki ve ağaç çeşitliliği fark edilmiyor
GÜVENLİK						
Gündüz tek başına güvenli	1	2	3	4	5	Gündüz tek başına güvenli değil
Gece tek başına güvenli	1	2	3	4	5	Gece tek başına güvenli değil
Park içi taşıt trafiği güvenli	1	2	3	4	5	Park içi taşıt trafiği güvenli değil
KOMFOR/KALİTE						
Aydınlatma elemanları yeterli	1	2	3	4	5	Aydınlatma elemanları yeterli değil
Gürültü yok	1	2	3	4	5	Gürültü var
Bakımlı	1	2	3	4	5	Bakımlı değil
Havuzlar ve gölet bakımlı	1	2	3	4	5	Havuzlar ve gölet bakımlı değil
Yeşil alanlar yeterli	1	2	3	4	5	Yeşil alanlar yeterli değil
Oturma alanları yeterli	1	2	3	4	5	Oturma alanları yeterli değil
Gölgelik alanlar yeterli	1	2	3	4	5	Gölgelik alanlar yeterli değil
Yeme-içme alanları yeterli	1	2	3	4	5	Yeme-içme alanları yeterli değil
Park mobilyalarının konumu uygun	1	2	3	4	5	Park mobilyalarının konumu uygun değil
Zemin döşemeleri yürümeye uygun	1	2	3	4	5	Zemin döşemeleri yürümeye uygun değil
Zemin döşemesi koşuya uygun	1	2	3	4	5	Zemin döşemesi koşuya uygun değil
Park tekerlekli sandalye/bebek arabası kullanımına uygun	1	2	3	4	5	Park tekerlekli sandalye/bebek arabası kullanımına uygun değil
�ocuk oyun alanlarının malzemeleri kaliteli	1	2	3	4	5	�ocuk oyun alanlarının malzemeleri kaliteli değil
BEĞENME/ÇEKİCİLİK						
Kalabalık	1	2	3	4	5	Tenھا
Huzurlu	1	2	3	4	5	Rahatsızlık veren
Estetik	1	2	3	4	5	Estetik değil
Park peyzajı çekici	1	2	3	4	5	Park peyzajı çekici değil
Özel mimari yapılar mevcut	1	2	3	4	5	özel mimari yapılar mevcut değil
Kültürel olarak önemli bir yer	1	2	3	4	5	Kültürel olarak önemli bir yer değil
Spor açısından önemli bir yer	1	2	3	4	5	Spor açısından önemli bir yer değil
Sosyal yaşam açısından önemli bir yer	1	2	3	4	5	Sosyal yaşam açısından önemli bir yer değil

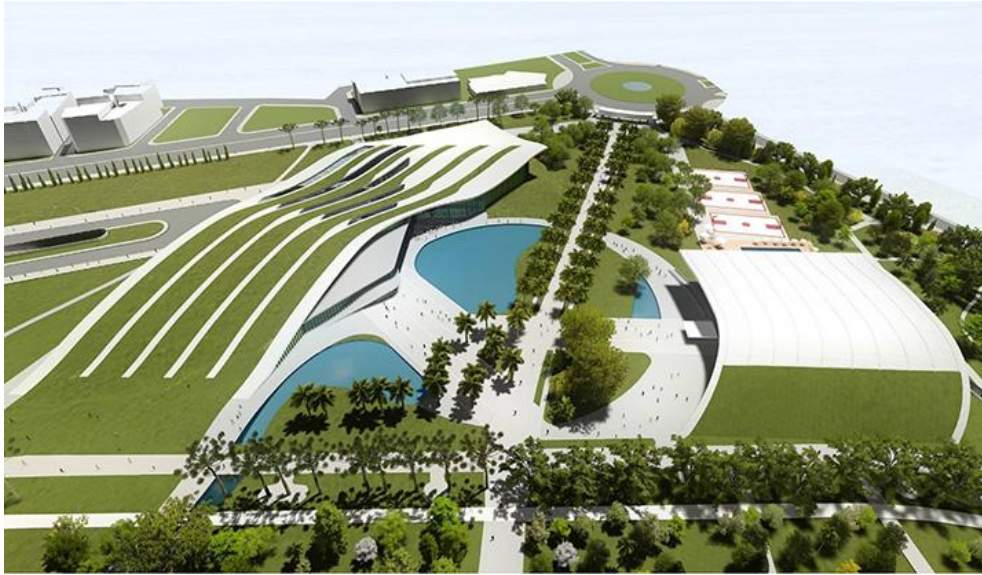
SOSYAL YAŞAM/OLANAKLAR						
Eğlenceli	1	2	3	4	5	Sıkıcı
Hareketli	1	2	3	4	5	Tekdüze
Dinlendirici	1	2	3	4	5	Yorucu
Çocuklar için uygun	1	2	3	4	5	Çocuklar için uygun değil
Gençler için uygun	1	2	3	4	5	Gençler için uygun değil
Yetişkinler için uygun	1	2	3	4	5	Yetişkinler için uygun değil
Yaşlılar için uygun	1	2	3	4	5	Yaşlılar için uygun değil
Kültürel olarak sunduğu imkanlar yeterli	1	2	3	4	5	Kültürel olarak sunduğu imkanlar yeterli değil
Spor aktiviteleri için sunduğu imkanlar yeterli	1	2	3	4	5	Spor aktiviteleri için sunduğu imkanlar yeterli değil
Eğlenme,dinlenme (rekreatif) faaliyetler için sunulan imkanlar yeterli	1	2	3	4	5	Eğlenme,dinlenme (rekreatif) faaliyetler için sunulan imkanlar yeterli değil
Kendimi bu çevreye ait hissediyorum	1	2	3	4	5	Kendimi bu çevreye ait hissetmiyorum

26. Aşağıdaki ifadelere ne kadar katılıyorsunuz?

	Kesinlikle katılmıyorum		Kararsızım		Kesinlikle katılıyorum
Kent parkları doğa ile temas etmeye olanak sağlar.	1	2	3	4	5
Kent parkları kullanıcılar için farklı aktivite imkanı sağlar.	1	2	3	4	5
Kent parkları fiziksel ve psikolojik sağlığıma geliştirmeye katkı sağlar.	1	2	3	4	5
Kent parkları başka insanlarla tanışmaya ortam yaratarak sosyalleşmemi sağlar.	1	2	3	4	5
Kent parkları yaşam kalitesini artırır.	1	2	3	4	5
Kent parkları, şehirlere ekonomik olarak değer katar.	1	2	3	4	5
Kent parkları, topluluk duygusu oluşturmaya yardımcı olur.	1	2	3	4	5
Kent parkları toplumsal hafıza açısından önemlidir.	1	2	3	4	5
Kent parkları vatandaşların aidiyet duygusunu geliştirmeye yardımcı olur.	1	2	3	4	5
Kent parkları, topluluk hissi yaratarak kamu güvenliğini artırır.	1	2	3	4	5

Katılımınız için teşekkür ederiz.

EK -2: Kültürpark Revizyon Planı

Şekil A.1 Kültürpark revizyon projesi (Projeizmir, 2016)

Şekil A.2 Kültürpark revizyon proje detayları (Projeizmir, 2016)

Şekil A.3 Kültürpark revizyon proje detayları (Projeizmir, 2016)

Şekil A.4 Kültürpark revizyon proje detayları (Projeizmir, 2016)